

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA VEĽKÝ ŠARIŠ

PROGRAMOVACIE OBDOBIE 2015 - 2024

Formulár č. Ú 1 - Hlavička dokumentu PHRSR

Názov:	Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Veľký Šariš 2015 - 2024
Územné vymedzenie :	Prešovský kraj, okres Prešov, mesto Veľký Šariš – ŠÚJ
Územný plán mesta schválený:	áno
Dátum schválenia PHRSR:	
Dátum platnosti:	2015 - 2024
Verzia	1.0.
Publikovaný verejne:	

Zdroj: vlastné spracovanie

Veľký Šariš	
Erb	Vlajka
	
Základné údaje	
Kraj:	Prešovský
Okres:	Prešov
Región:	Šariš
Poloha:	49°02'18"S 21°11'30"E
Nadmorská výška:	570,1 m n. m.
Rozloha:	25,73 km ² (2 573 ha)
Počet obyvateľov:	5 802 (31. 12. 2014)
Hustota obyvateľstva:	225,5 obyv./km ²
Nacionále	
PŠČ	082 21
ŠÚJ	525405
ECV	PO
Tel. predvoľba	+421-51
Oficiálne adresy	
Adresa:	Mestský úrad Námestie sv. Jakuba 1 082 21 Veľký Šariš
Web:	www.velkysaris.sk
E-mail:	primator@velkysaris.sk prednosta@velkysaris.sk
Telefón:	051 / 776 23 00
Fax:	051 / 776 24 50, 776 24 80

OBSAH

1 ÚVOD	5
ANALYTICKÁ ČASŤ PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA VEĽKÝ ŠARIŠ	12
2 ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA MESTA	13
2.1. HISTÓRIA MESTA	13
2.2. PRÍRODNÉ POMERY	15
2.3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	23
2.4. DOPRAVA	27
2.5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	28
2.6. OBYVATEĽSTVO	35
2.7. VZDELANIE A ZAMESTNANOSŤ	44
2.8. BÝVANIE	46
2.9. PODNIKATEĽSKÉ SUBJEKTY A INŠTITÚCIE	49
2.10. ŠKOLSTVO A VZDELANIE	52
2.11. SOCIÁLNA SFÉRA	54
2.12. ZDRAVOTNÍCTVO	56
2.13. ŠPORT	56
2.14. KULTÚRA	57
2.15. UBYTOVACIE ZARIADENIA	60
2.16. STRAVOVACIE A REŠTAURAČNÉ SLUŽBY	60
2.17. CESTOVNÝ RUCH	60
2.18. REKAPITULÁCIA ROZPOČTU MESTA ZA ROKY 2010 – 2014	61
2.19. SAMOSPRÁVA	61
2.21. IDENTIFIKÁCIA HLAVNÝCH VONKAJŠÍCH FAKTOROV ROZVOJA ÚZEMIA A ANALÝZA VPLYVU VONKAJŠIEHO PROSTREDIA NA VÝVOJ SITUÁCIE V ÚZEMÍ	62
2.21. EX-POST HODNOTENIE PREDCHÁDZAJÚCEHO PHSR	64
3 SWOT ANALÝZY	68
3.1 HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ	70
3.2 DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE	71
3.3 TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	72
3.4 ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO	72
3.5 ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	73
3.6 SOCIÁLNA OBLASŤ A ZDRAVOTNÍCTVO	74
3.7 ŠKOLSTVO A ŠPORT	75
3.8 KULTÚRA	76
3.9 PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH	77
3.10 ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ	78
3.11 INFORMATIZÁCIA MESTA	79
3.12 PROBLÉMOVÁ ANALÝZA – HLAVNÉ ODVETVOVÉ DISPARITY A VYMEDZENIE CIEĽOVÝCH SKUPÍN SO SÚSTREDENOU PODPOROU MESTA VEĽKÝ ŠARIŠ	80
STRATEGICKÁ ČASŤ PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA VEĽKÝ ŠARIŠ	91
4 VÍZIA A POSLANIE MESTA VEĽKÝ ŠARIŠ	92
5 FORMULÁCIA A NÁVRH STRATÉGIE	94
PROGRAMOVÁ ČASŤ PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA VEĽKÝ ŠARIŠ	103
5.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ	104
5.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE	104
5.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	106
5.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO	107
5.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	107
5.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO	109
5.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT	110
5.8 PROGRAM 8. KULTÚRA	111
5.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH	112
5.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ	112
5.11 PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA MESTA	113
6 MERATEĽNÉ INDIKÁTORY	113
6.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ	114
6.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE	115
6.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	116
6.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO	117
6.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	117
6.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO	119
6.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT	120
6.8 PROGRAM 8. KULTÚRA	121
6.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH	122
6.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ	123
REALIZAČNÁ ČASŤ PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA VEĽKÝ ŠARIŠ	125

7 INŠTITUCIONÁLNE A ORGANIZAČNÉ ZABEZPEČENIE REALIZÁCIE PHRSR MESTA VEĽKÝ ŠARIŠ	126
7.1 SYSTÉM MONITOROVANIA A HODNOTENIA PLNENIA PHRSR	127
7.2 KOMUNIKAČNÝ PLÁN	129
8 AKČNÝ PLÁN.....	130
8.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ	130
8.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE.....	132
8.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	135
8.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO	137
8.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE.....	138
8.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO	141
8.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT	143
8.8 PROGRAM 8. KULTÚRA.....	145
8.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH	147
8.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ	148
8.11 PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA MESTA	150
FINANČNÁ ČASŤ PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA VEĽKÝ ŠARIŠ.....	152
9 FINANČNÝ PLÁN PROGRAMU	153
9.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ	153
9.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE.....	155
9.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	156
9.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO.....	157
9.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE.....	159
9.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO	161
9.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT	162
9.8 PROGRAM 8. KULTÚRA.....	163
9.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH	165
9.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ	166
9.11 PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA MESTA	166
10 ZÁVER	172
11 POUŽITÁ LITERATÚRA	173

1 ÚVOD

Dokument „Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Veľký Šariš s výhľadom do roku 2024 (PHSR) je strednodobý strategický dokument, ktorý na základe analýzy hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta stanovuje jeho strategické ciele a priority rozvoja. Je prostriedkom na napĺňanie vízie ďalšieho smerovania rozvoja mesta. Programom hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Veľký Šariš sa uskutočňuje podpora rozvoja na úrovni miestnej samosprávy s dôrazom na sociálnu, ekonomickú a kultúrnu sféru. Je to program cielených opatrení, navrhnutý pre oživenie sociálneho, ekonomického a kultúrneho rozvoja mesta Veľký Šariš, ktorý na základe výsledkov ročného hodnotenia bude priebežne aktualizovaný a doplňovaný.

Formulár č. Ú 2 - Zámer spracovania PHRSR

Zámer spracovania PHRSR	
Názov dokumentu	- Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Veľký Šariš na roky 2015 - 2024
Forma spracovania	- pracovníkmi samosprávy, - s pomocou externých odborníkov (spolupráca),
Riadenie procesu spracovania	- pracovné skupiny boli zložené z vedenia mesta, zamestnancov MÚ, poslancov MZ a komisií, - spracovania PHRSR sa zúčastnili aj RO a PO organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta, - súčasťou prieskumu boli aj mimovládne organizácie a podnikateľské subjekty v meste, - zapojenie verejnosti a komunikácia s verejnosťou: zapojenie prostredníctvom dotazníkového prieskumu, informovanie prebiehalo formou www stránky, prostredníctvom zasadnutí MZ.
Obdobie spracovania	- PHRSR bol spracovaný v priebehu roka 2015 - harmonogram spracovania je uvedený v nasledujúcej tabuľke.
Financovanie spracovania	- náklady na vlastné spracovanie boli financované z rozpočtu mesta KZ 41.

Zdroj: Weisová, Bernátová: Strategické plánovanie samosprávy, Municipalia 2012

Formulár č. Ú 3 - Harmonogram spracovania PHRSR

Harmonogram spracovania PHRSR												
Termín	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Úvod												
Analytická časť												
Strategická časť												
Programová časť												
Realizačná časť												
Finančná časť												
Záver												

Zdroj: Weisová, Bernátová: Strategické plánovanie samosprávy, Municipalia 2012

Bol spracovaný na základe zákona Národnej rady SR č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení zákona 309/2014 Z.z., ktorý definuje Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta ako strednodobý programový dokument, obsahujúci analýzu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta, hlavné smery jej vývoja, ustanovenie cieľov, prvoradých potrieb a úloh vo všetkých oblastiach života mesta. Súčasťou programu je aj návrh jeho administratívneho a finančného zabezpečenia. Zákon stanovuje aj úlohy, týkajúce sa vypracovávania, schvaľovania, zabezpečenia plnenia a pravidelného vyhodnocovania predmetného programového dokumentu. Pri spracovaní programu boli rešpektované zásady regionálnej politiky vlády Slovenskej republiky a princípy regionálnej politiky Európskej únie zakotvené najmä v nariadení Rady (ES) č. 1266/1999 (nariadenie o štrukturálnych fondoch).

Formulár č. Ú 7 - Použité participatívne metódy

Metóda	Informovanie verejnosti	Získavanie názorov verejnosti	Zohľadnenie názorov verejnosti
Tlačené materiály			
Verejné informačné tabule	áno		
Informačné formuláre, tabuľky údajov,	áno		

Internetové stránky	áno		
Využitie existujúcich médií			
Zverejňovanie informácií v miestnej tlači	áno	áno	
Stretnutia			
Stretnutia s kľúčovými ľuďmi/skupinami	áno	áno	áno
Návšteva v dotknutom území	áno	áno	áno
Verejné vypočutie	áno	áno	áno
Využitie miestnych ľudí na získavanie názorov	áno	áno	áno
Rozhovory a prieskumy			
Dotazník pre záujmové skupiny	áno	áno	
Dotazník pre širokú verejnosť	áno	áno	
Poradné skupiny			
Miestne poradné skupiny	áno	áno	áno
Riešenie problémov			
Rokovanie bez prítomnosti moderátora/facilitátora	áno	áno	áno
Zdroj: vlastné spracovanie			

Program sociálneho, ekonomického a kultúrneho rozvoja mesta Veľký Šariš je súčasťou sústavy základných dokumentov podpory regionálneho rozvoja v Slovenskej republike. Táto sústava je členená na strategické a programové dokumenty vypracovávané na úrovni štátu, sektorov, samosprávnych krajov, regiónov a obcí a programové dokumenty Európskej únie (pre využitie zdrojov predvstupových a štrukturálnych fondov).

Východiskové podklady

Podpora regionálneho rozvoja sa uskutočňuje v súlade s programovaním na:

Miestnej úrovni

- **Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta**, ktorý je strednodobý programový dokument spracovaný na úrovni mesta,
- Program odpadového hospodárstva,
- **Viacročný rozpočet mesta**
- **Územný plán mesta**

Národnej úrovni

- **Partnerská dohoda** určuje stratégiu, priority a podmienky SR na využívanie fondov EÚ tak, aby sa dosiahli priority stratégie Európa 2020. Ide teda o základný národný dokument, ktorý zastrešuje všetky operačné programy SR pre nové programové obdobie. Neformálne vyjednávania k príprave Partnerskej dohody a operačným programom Slovenskej republiky na roky 2014-2020 sa začali 25. januára 2013 stretnutím so zástupcami Európskej komisie. Následne sa uskutočnili aj ďalšie neformálne kolá rokovaní, o ktorých bližšie informácie je možné získať na stránkach Úradu vlády ako Centrálného koordinačného orgánu pre fondy EÚ v podmienkach SR.
- **Pozičný dokument Európskej komisie k Partnerskej dohode a programom SR na roky 2014 - 2020** - pozičný dokument identifikuje z pohľadu Európskej komisie hlavné rozvojové potreby s možnosťou financovania opatrení v rámci fondov Spoločného strategického rámca EÚ v podmienkach SR. Zároveň tento dokument predstavuje základ pre negociácie s Európskou komisiou k Partnerskej dohode a operačným programom SR na roky 2014-2020.
- **Stratégia financovania Európskych štrukturálnych a investičných fondov pre programové obdobie 2014 - 2020**
- **Integrovaný regionálny operačný program „IROP“** - predstavuje programový dokument SR pre programové obdobie 2014 – 2020, ktorého globálnym cieľom je: prispieť k zlepšeniu kvality života a zabezpečiť udržateľné poskytovanie verejných služieb s dopadom na vyvážený a udržateľný územný rozvoj, hospodársku, územnú a sociálnu súdržnosť regiónov, miest a obcí.
- Sektorový operačný program, ktorý je strednodobý dokument vypracovaný pre vopred určené sektory.
- Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja samosprávneho kraja (PHSR POSK), ktorý je strednodobý programový dokument, je v súlade s cieľmi a prvoradými potrebami ustanovenými v národnom pláne a s podkladom na vypracovanie príslušného regionálneho operačného programu. Jeho vypracovanie zabezpečuje samosprávny kraj.
- Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001, aktualizácia 2010,
- Národný program reforiem, máj 2012,
- Návrh základných princípov na prípravu Partnerskej dohody Slovenskej republiky na programové obdobie 2014 – 2020,
- Stratégia rozvoja dopravy SR do roku 2020, 2010,
- Program odpadového hospodárstva na roky 2011 - 2015,
- Stratégia Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020
- Revidovaný národný akčný plán Dekády začleňovania rómskej populácie 2005 - 2015 na roky 2011 – 2015
- 2. etapa Programu podpory zdravia znevýhodnených komunit na Slovensku na roky 2009 – 2015
- Koncepcia výchovy a vzdelávania rómskych detí a žiakov vrátane rozvoja stredoškolského a vysokoškolského vzdelávania

Nadnárodnej úrovni

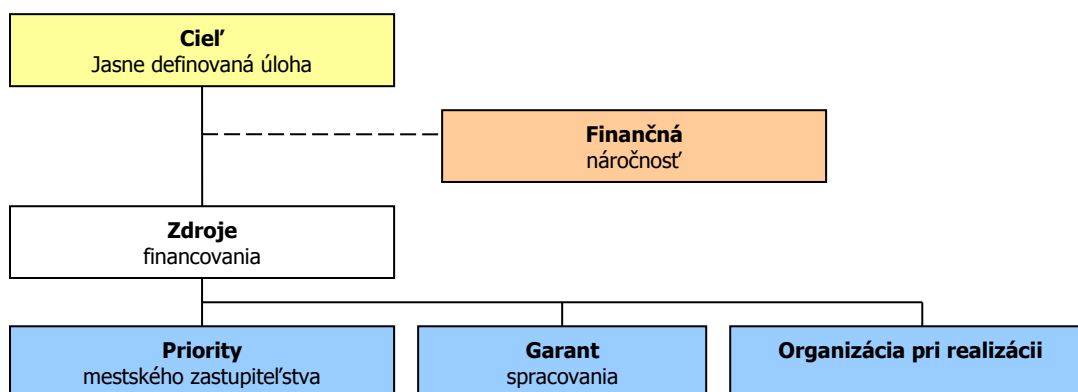
Programové dokumenty Európskej únie pre využitie štrukturálnych fondov tvoria:

- Stratégia EÚ 2020 - cieľ: konkurencieschopnosť, zamestnanosť a hospodársky rast
- Spoločný strategický rámec EK, marec 2012,
- Nariadenia EK (Všeobecné nariadenie, nariadenie k fondom),
- CENTROPE – Správa o regionálnom rozvoji, 2012,
- CENTROPE – Nástroj na hodnotenie potrieb infraštruktúry – podpora konkurencieschopného regionálneho rozvoja (INAT),
- CENTROPE – Stratégia ľudského kapitálu,
- CENTROPE – Stratégia v oblasti vedomostného regiónu,
- CENTROPE – Stratégia v oblasti priestorovej integrácie a Akčný plán 2013+,
- CENTROPE – Stratégia v oblasti kultúry a cestovného ruchu 2013+,
- Národný (regionálny) rozvojový plán (RDP – Regional Development Plan), ktorý je hlavným dokumentom pre vyjednanie podpory zo Štrukturálnych fondov Európskej únie.
- Rámec podpory spoločenstva (CSF – Community Support Framework), ktorý bude vytvorený na základe Národného rozvojového plánu v spolupráci s Európskou komisiou, je hlavným dokumentom vymedzujúcim poskytnutie podpory zo štrukturálnych fondov Európskej únie.
- Sektorové operačné programy (SOP – Sectoral Operation Programme), ako taktické dokumenty vytvorené na úrovni ministerstiev, ktoré rozpracovávajú problémové celky stratégií majúci plošný (celoštatny) charakter, pre ktoré bude žiadané spolufinancovanie zo zdrojov Európskej únie.
- Regionálne operačné programy (ROP – Regional Operation Programme), ako taktické dokumenty, ktoré budú spracované na úrovni regiónov NUTS II a rozpracovávajú tie problémové celky stratégií, pre ktoré bude žiadané spolufinancovanie zo zdrojov Európskej únie.
- Strategické usmernenia Spoločenstva (SUS) – ROP odráža 1 usmernenie SUS t.j. „urobiť Európu a jej regióny atraktívnejším priestorom pre investície a prácu“, a súčasne 3 usmernenie SUS t.j. „vytvorenie väčšieho množstva a kvalitnejších pracovných miest“

Jednotlivé strategické dokumenty sú vypracovávané vo vzájomnej nadväznosti a postupnosti.

Implementácia

Implementácia Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Veľký Šariš je zložitý a náročný proces. Za jeho realizáciu so zabezpečením všetkých väzieb na strategické a programové dokumenty SR a EÚ budú zodpovední predstavitelia samosprávy mesta Veľký Šariš. Návrh spôsobu implementácie bude treba dopĺňať v súlade s organizačnou štruktúrou samosprávneho úradu, jeho kompetenciami v nadväznosti na vývoj v oblasti legislatívy, predovšetkým v oblasti nakladania s finančnými prostriedkami. Pri posudzovaní jednotlivých projektov sme použili procesnú analýzu, ktorej hlavným cieľom bolo analyzovať proces premeny vstupov pomocou použitia súboru finančných, ľudských a technologických zdrojov.

Finančné zabezpečenie

V zmysle zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov, sa financovanie regionálneho rozvoja realizuje na troch úrovniach: Na mikroregionálnej úrovni je možné rozvojové aktivity financovať jedine združovaním zdrojov nižšej úrovne, čiže obcí. Samosprávy nemajú spoločný zdroj financovania. V súčasnej situácii je možné rozvojové aktivity financovať buď z rozpočtov jednotlivých obcí v prípade individuálnych projektov alebo združením financií viacerých obcí v prípade spoločných projektov. V prípade financovania projektov majúci význam v kontexte priorit celého kraja zohráva významnú úlohu Prešovský samosprávny kraj a financovanie inštitúcií v jeho zriaďovateľskej kompetencii. Ďalšími doplnkovými zdrojmi, ktoré možno definovať na úrovni jednotlivých aktivít sú predovšetkým štrukturálne fondy EÚ. Ich využitie v rámci jednotlivých aktivít je

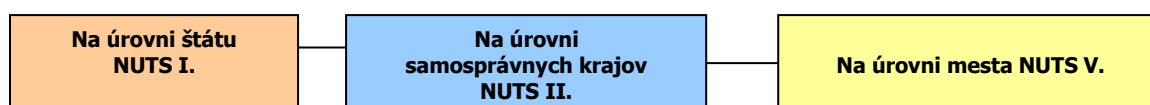

možné stanoviť len indikatívne bez určenia výšky požadovanej podpory s cieľom prispieť ku koordinácii realizácie rozvojových aktivít.

- Pri zostavovaní finančného plánu a zaistovaní finančnej podpory je potrebné zamerať sa na tie opatrenia, ktoré sú nedostatočne podporované zo štátneho rozpočtu, alebo nie sú podporované vôbec.
- Pri zabezpečovaní základných potrieb občanov postupuje samospráva podľa zákona číslo 369/1990 Z.z. O obecnom zriadení a v zmysle zákona č. 138/1991 Zb. O majetku obcí v znení neskorších predpisov.
- Na plnenie svojich úloh má mesto okrem finančných prostriedkov poukázaných od štátu v rámci delimitácie k dispozícii nasledovné financie: príjmy z miestnych daní a poplatkov, zdroje štrukturálnych fondov Európskej únie v rámci programovacieho obdobia 2014 - 2020.

Zdroje a dokumenty

V súlade so snahou Slovenskej republiky o znižovanie rozdielov na úrovni rozvoja jednotlivých regiónov boli východiskom pri príprave Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Veľký Šariš nasledovné strategické dokumenty:

Podporné materiály

Pri vypracovaní Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Veľký Šariš boli použité aj prognostické údaje vypracované Ministerstvom výstavby a regionálneho rozvoja SR. Hlavnou úlohou prognostických údajov je podporiť vypracovanie tohto programu a zabezpečiť tým zvýšenie efektívnosti procesov strategického plánovania a kvality tohto dokumentu. Toto zabezpečenie je dané prepojením Systému strednodobého výhľadu hospodárskeho a sociálneho vývoja a vecnej roviny strategického plánovania.

Mesto Veľký Šariš má nasledovné možnosti čerpania mimorozpočtových zdrojov na dosahovanie svojich cieľov a priorít v zmysle stanovených tematických cieľov stratégie Európa 2020 a prioritných oblastí Pozičného dokumentu:

Partnerská dohoda (ďalej len „PD“), ako obdoba súčasného Národného strategického referenčného rámca, obsahuje záväzky členského štátu, že pridelené alokácie pre politiku súdržnosti EÚ sa využijú na implementáciu stratégie Európa 2020. Partnerská dohoda obsahuje aj návrh operačných programov.

Operačné programy (ďalej len „OP“) sú hlavným riadiacim nástrojom pre využívanie fondov EÚ. Na zabezpečenie naplnenia cieľov stratégie Európa 2020 vypracovala EK tzv. „kondicionality“, t.j. podmienky, ktoré musia členské štáty splniť, jednak sú to podmienky ex ante, ktoré musia byť zavedené pred poskytnutím prostriedkov z fondov, ako aj podmienky ex post, podľa ktorých bude uvoľnenie dodatočných prostriedkov z fondov závisieť na výkonnosti a dosahovaní cieľov stratégie Európa 2020.

Tematické ciele v súlade so stratégiou Európa 2020:

- 1) posilnenie výskumu, technologického rozvoja a inovácií;
- 2) zlepšenie prístupu k informáciám a komunikačným technológiám a zlepšenie ich využívania a kvality;
- 3) zvýšenie konkurencieschopnosti malých a stredných podnikov a poľnohospodárskeho sektora (v prípade EPFRV) a sektora rybného hospodárstva a akvakultúry (v prípade EFNHR);
- 4) podpora prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch;
- 5) podpora prispôsobovania sa zmenám klímy, predchádzania a riadenia rizík;
- 6) ochrana životného prostredia a presadzovanie efektívneho využívania zdrojov;
- 7) podpora udržateľnej dopravy a odstraňovanie prekážok v kľúčových sieťových infraštruktúrach;

- 8) podpora zamestnanosti a mobility pracovnej sily;
- 9) podpora sociálneho začlenenia a boj proti chudobe;
- 10) investovanie do vzdelania, zručností a celoživotného vzdelávania;
- 11) zvyšovanie inštitucionálnych kapacít a efektivity verejnej správy.

Pozičný dokument definuje nasledujúce prioritné oblasti:

- podnikateľské prostredie priaznivé pre inovácie
- infraštruktúra pre hospodársky rast a zamestnanosť
- rozvoj ľudského kapitálu a zlepšenie účasti na trhu práce
- trvalo udržateľné a efektívne využívanie prírodných zdrojov
- moderná a profesionálna verejná správa

Priority stanovené v Pozičnom dokumente boli použité ako podklad pre prípravu najdôležitejších strategických dokumentov SR pre čerpanie fondov EÚ: Partnerskej dohody a operačných programov.

Štruktúra operačných programov

P.č.	Operačné programy	Riadiaci orgán	Sprostredkovateľský orgán pod riadiacim orgánom	Tematický cieľ / Investičná priorita	Fond EÚ
1	Výskum a inovácie (VaI)	MŠVVŠ SR	1a, 10		EFRR, ESF
			MH SR	1b, 3	
2	Integrovaná infraštruktúra (II)	MDVRR SR	MF SR	2 7a,b,c,d	KF, EFRR
3	Ľudské zdroje (ĽZ)	MPSVR SR	MV SR	9	EFRR, ESF
			8,9,10,		
			MZ SR	9a	
			MŠVVŠ SR	10	
4	Kvalita životného prostredia (KŽP)	MŽP SR	MDVRR SR	4c	KF, EFRR
			MH SR	4,7e	
			4,5,6,		
			MV SR	5b	
5	Integrovaný ROP (IROP)	MPaRV SR	MK SR	6c	ESF, EFRR
			VÚC	5,6,7,9,10	
			5,6,7,9,10,		
6	Efektívna verejná správa (EVS)	MV SR	11		EFRR, ESF
7	Technická pomoc (TP)	ÚV SR	11		EFRR
8	Rozvoj vidieka	MPaRV SR			EPFRV
9	Rybné hospodárstvo	MPaRV SR			EFNRH
10	Interreg V-A Slovenská republika - Česká republika, OPERAČNÝ PROGRAM SK-HU 2014-2020	RO budú určené zo strany EK			EFRR
11	Interact, Urban	RO budú určené zo strany EK			EFRR

ŠVAJČIARSKY FINANČNÝ MECHANIZMUS

LIFE LONG PROGRAMME

DOTAČNÝ SYSTÉM MINISTERSTVA KULTÚRY SR 2012

DOTÁCIE MINISTERSTVA ŠKOLSTVA, VEDY, VÝSKUMU A ŠPORTU SR

DOTÁCIE MINISTERSTVA PRÁCE, SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY SR

DOTÁCIE MINISTERSTVA DOPRAVY, VÝSTAVBY A REGIONÁLNEHO ROZVOJA SR

EKO FOND

ENVIRONMENTÁLNY FOND

A. Oblasť: Ochrana ovzdušia a ozónovej vrstvy Zeme

a. Podpora výroby tepla a teplej úžitkovej vody prostredníctvom využívania nízkoemisných zdrojov

b. Podpora výroby tepla a teplej úžitkovej vody a elektrickej energie prostredníctvom využívania obnoviteľných zdrojov

c. Podpora projektov zameraných na zlepšenie kvality ovzdušia

B. Oblasť: Ochrana a využívanie vôd

- a. Čistiare odpadových vôd a verejné kanalizácie
- b. Vodovody
- c. Protipovodňová ochrana - Opatrenia na vodnom toku
- d. Protipovodňová ochrana - Opatrenia mimo vodného toku
- C. Oblasť: Rozvoj odpadového hospodárstva
- a. Uzavretie a rekultivácia skládok
- b. Separácia a zhodnocovanie biologicky rozložiteľných odpadov
- c. Zavedenie separovaného zberu v obciach, vybudovanie zberných dvorov a dotriedňovacích zariadení
- D. Oblasť: Ochrana prírody a krajiny
- a. Ochrana prírody a krajiny
- E. Oblasť: Environmentálna výchova, vzdelávanie a propagácia
- a. Environmentálna výchova, vzdelávanie a propagácia
- F. Oblasť: Prieskum, výskum a vývoj zameraný na zisťovanie a zlepšenie stavu životného prostredia
- a. Prieskum, výskum a vývoj zameraný na zisťovanie a zlepšenie stavu životného prostredia
- G. Oblasť: Zelená investičná schéma
- L1: Zvyšovanie energetickej účinnosti existujúcich verejných budov vrátane zateplovania

RECYKLAČNÝ FOND

WORLD MONUMENTS FUND (SVETOVÝ PAMIATKOVÝ FOND)

NADÁCIA SPP

NADÁCIA ORANGE

NADÁCIA EKOPOLIS

GREENWAYS

PRIESTORY

POHODA ZA MESTOM

ZELENÉ OÁZY

NADÁCIA PONTIS

GRANTOVÝ PROGRAM TESCO PRE ZDRAVŠIE MESTÁ

Uplatnenie integrovaného prístupu

rozmer - 1

Rôzne aspekty života miest – environmentálny, hospodársky, sociálny a kultúrny – sú vzájomne prepojené a úspech v rozvoji samosprávy možno dosiahnuť len prostredníctvom integrovaného prístupu. Opatrenia týkajúce sa fyzickej obnovy sa v PHRSR skombinovali s opatreniami na podporu vzdelávania, hospodárskeho rozvoja, sociálneho začleňovania a ochrany životného prostredia. Predpokladom toho je rozvoj silných partnerstiev medzi miestnymi obyvateľmi, občianskou spoločnosťou, miestnym hospodárstvom a rôznymi úrovňami správy. Takýto prístup je osobitne dôležitý v súčasnosti vzhľadom na vážnosť problémov, pred ktorými momentálne samospráva stojí. Tieto problémy siahajú od konkrétnych demografických zmien cez dôsledky hospodárskej stagnácie v súvislosti s tvorbou pracovných miest a sociálnym pokrokom až po dôsledky zmeny klímy. Reakcia na tieto problémy bude mimoriadne dôležitá na dosiahnutie inteligentnej, udržateľnej a inkluzívnej spoločnosti, ktorá je cieľom stratégie Európa 2020.

rozmer – 2

PHSR mesta Veľký Šariš integruje všetky dokumenty na miestnej úrovni ako aj ciele a priority národných strategických dokumentov a dokumentov EÚ. PHRSR mesta Veľký Šariš 2015 – 2024 integruje a nadväzuje na Konceptiu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Veľký Šariš, ÚPD mesta, viacročný rozpočet. PHRSR mesta vychádza a integruje strategické dokumenty na národnej úrovni ako Partnerská dohoda, ktorá určuje stratégiu, priority a podmienky SR na využívanie fondov EÚ tak, aby sa dosiahli priority stratégie Európa 2020, Pozičný dokument Európskej komisie k Partnerskej dohode a programom SR na roky 2014-2020, Stratégia financovania Európskych štrukturálnych a investičných fondov pre programové obdobie 2014 – 2020, Integrovaný regionálny operačný program „IROP“. Ďalej integruje a vychádza zo strategických dokumentov EÚ: Stratégia EÚ 2020 - cieľ: konkurencieschopnosť, zamestnanosť a hospodársky rast, Spoločný strategický rámec EK, marec 2012, Nariadenia EK (Všeobecné nariadenie, nariadenie k fondom), CENTROPE – Správa o regionálnom rozvoji, 2012, CENTROPE – Nástroj na hodnotenie potrieb infraštruktúry – podpora konkurencieschopného regionálneho rozvoja (INAT), CENTROPE – Stratégia ľudského kapitálu, CENTROPE – Stratégia v oblasti vedomostného regiónu, CENTROPE – Stratégia v oblasti priestorovej integrácie a Akčný plán 2013+.

rozmer – 3

Integrovaný prístup bol uplatnený pri procese spracovania strategického dokumentu, kde boli zohľadnené predstavy, potreby a požiadavky jednotlivých zainteresovaných skupín ako sú obyvatelia, rozpočtové a príspevkové organizácie zriadené v rámci pôsobnosti mesta, mimovládne organizácie, záujmové skupiny obyvateľov, podnikateľské subjekty, mesto a jeho jednotlivé orgány: poslanci MZ, primátor, komisie. Integrovaný prístup bol uplatnený v prípravnej fáze spracovania PHRSR, prostredníctvom dotazníkového prieskumu pri jednotlivých skupinách. Následne bol integrovaný prístup uplatnený v rámci schvaľovacej fázy PHRSR, kde bol návrh dokumentu zaslaný zainteresovaným skupinám na záverečnú úpravu, doplnenie a odsúhlasenie.

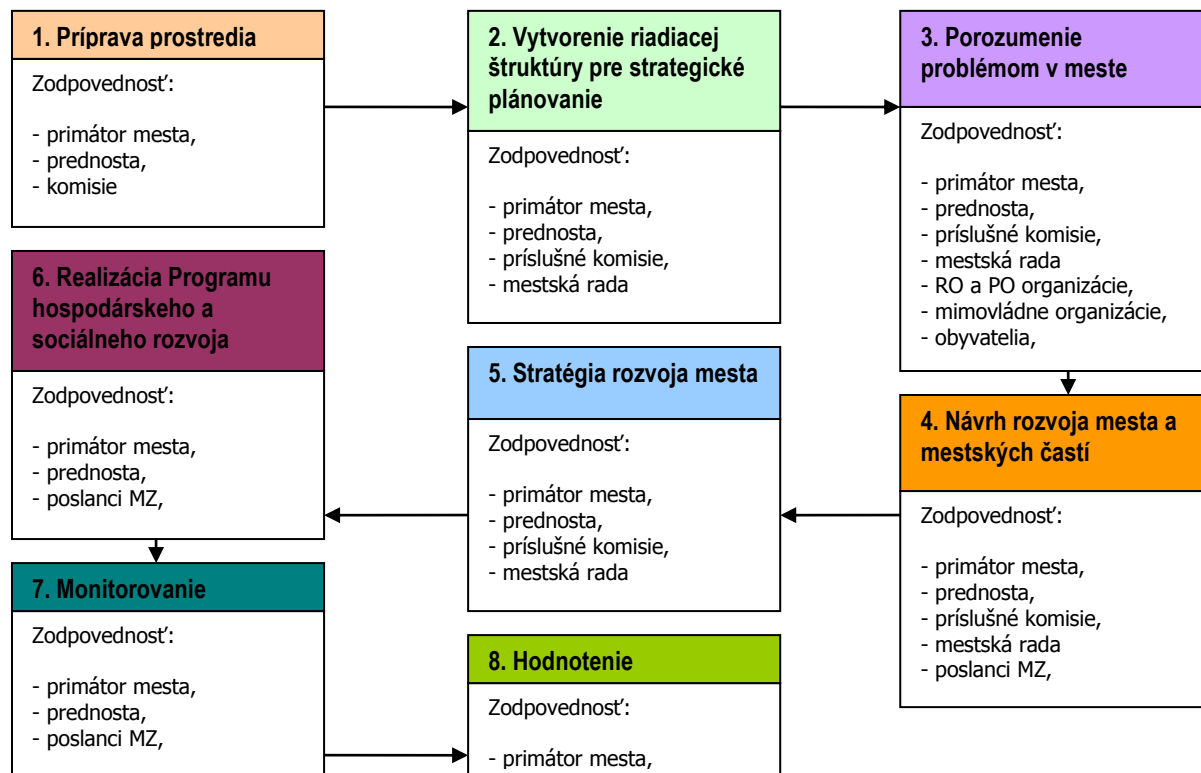
rozmer – 4

Integrovaný prístup bol uplatnený v prípade finančného zabezpečenia jednotlivých priorít a cieľov. Financovanie sa realizuje z viacerých zdrojov – verejných a súkromných. Verejné zdroje uplatňujú integrovaný prístup z hľadiska horizontálneho ako aj vertikálneho. Z horizontálneho hľadiska predstavuje kombinovanie viacerých možných zdrojov EÚ (Operačných programov). Z vertikálneho hľadiska sú integrované zdroje EÚ, úrovne SR, VÚC a nakoniec na najnižšej úrovni miestnej samosprávy.

PHRSR sa skladá z hlavného dokumentu a príloh, ktoré sú jeho neoddeliteľnou súčasťou.

Fázy strategického plánovania a definovanie zodpovednosti

1	Vyvolanie dopytu v meste Veľký Šariš. Sformovanie prvej pracovnej skupiny. Určenie, koho je treba do prípravy PHRSR zapojiť. Spôsob oslovenia a prizvania ďalších účastníkov – dotazníkový prieskum. Príprava informačnej stratégie.
2	Zapojenie všetkých účastníkov procesu. Vytvorenie organizačnej a riadiacej štruktúry pre spracovanie PHRSR. Stanovenie pravidiel rokovania riadiacej štruktúry.
3	Predstavenie cieľov, záujmov a potrieb všetkých účastníkov. Vytvorenie a zverejnenie mechanizmov pre aktívnu spoluúčasť verejnosti. Uskutočnenie analýzy potrieb a zhodnotenie existujúcich zdrojov. Zhodnotenie silných a slabých stránok mesta.
4	Vymenovanie príležitostí a rizík a naznačenie trendov pre rozvoj mesta v jednotlivých oblastiach. hlavné hodnoty, ktoré tvoria jej základ a ktoré určujú pri spracovaní PHRSR smer, ktorým sa budú jednotlivé oblasti uberať, cieľ, ktorý má byť dosiahnutý a priority rozvoja, prekážky, ktoré bude nutné prekonať pri rozvoji, regionálne aj nadregionálne zdroje, ktoré je možné využiť na rozvoj.
5	Plán postupných krokov a úloh na dosiahnutie stanovených cieľov a priorít. Systém sledovania realizácie PHRSR. Spracovanie konečnej verzie PHRSR. Predloženie textu PHRSR na pripomienkovanie verejnosti. Schválenie PHRSR zastupiteľstvom.
6	Uskutočňovanie plánu. Ročné vyhodnocovanie plánu. Informovanie verejnosti o uskutočňovaní PHRSR. Priebežné vyhľadávanie a zapájanie nových partnerov. Nástroje umožňujúce uskutočniť zmeny v pôvodnom PHRSR.

Zdroj: Woleková, Mezianová, 2004, s.14 – 17.

Analytická časť Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Veľký Šariš

2015 - 2024

2 ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA MESTA

Z hľadiska administratívneho členenia je mesto súčasťou okresu Prešov súčasťou Vyššieho územného celku Prešov.

Základná charakteristika mesta Veľký Šariš (k 31.12.2012)

Kód mesta	525405
Názov okresu	Prešov
Názov kraja	Prešovský
Štatút obce	mesto
PSČ	082 21
Telefónne smerové číslo	+421-51
Prvá písomná zmienka o obci - meste - rok	1217
Nadmorská výška obce - mesta v m	255
Celková výmera územia mesta [km ²]	25,73
Hustota obyvateľstva na km ²	225,5
Zdroj: ŠÚ SR	

Riešené územie je vymedzené hranicou katastrálneho územia mesta Veľký Šariš. Kataster v rozsahu 3534 ha sa rozprestiera v nadmorskej výške 255 - 570 m. Má hnedozemné, nívne, hnedé lesné a nívne karbonátové oglejené pôdy, tiež čiernozemné a hnedozemné pôdy. Katastrálne územie sídla tvorí poľnohospodárska pôda (orná pôda, záhrady, trvalé trávnaté porasty) a nepoľnohospodárska pôda (lesy, vodné plochy, ostatné plochy a zastavané plochy) s celkovou výmerou 3534 ha a počtom obyvateľov 4796 (údaj k roku 2006) (ÚPN V. Šariš, 2009, s.6). Podľa Konceptie územného rozvoja Slovenska patrí mesto k centráram osídlenia piatej skupiny na rozvojovej osi tretieho stupňa Prešov – Sabinov – Lipany – Plaveč. Veľký Šariš je súčasťou východoslovenského metropolitného regiónu, v centrálnej časti regiónu Šariš, v bezprostrednej blízkosti mesta Prešov ako metropole Šariša, a tiež v približne rovnakej vzdialenosti od najbližších hraničných prechodov do Poľska a Maďarska. Významná je aj poloha mesta Veľký Šariš v rámci mikroregiónu Stráže, ktorý zahŕňa 22 obcí: Demjata, Fintice, Fulianka, Geraltov, Gregorovce, Hubošovce, Kapušany, Lada, Lipníky, Ľubotice, malý Slivník, Mošurov, Nemcovce, Podhradník, Šarišská Poruba, Terňa, Tulčík, Uzovce, Veľký Slivník, Veľký Šariš, Vyšná Šebastová a Záhradné. Mikroregión bol vytvorený s cieľom iniciovania a podpory aktivít v oblastiach spoločenských, hospodársko-ekonomických, ekologických, sociálnych, duchovných a kultúrnych, športovo-turistických, výchovno-vzdelávacích, investičných, ako aj v cezhraničnej spolupráci s Poľskou republikou. Z hľadiska administratívneho členenia patrí do Prešovského kraja, okres Prešov. Poloha v blízkosti sídla okresu a kraja, pri štátnej ceste I/68 - severojužnom ťahu do Maďarska a do Poľska, ako aj v blízkosti budúceho severného obchvatu Prešova – rýchlostnej komunikácie R4 významne napomáha aj rastu ekonomického potenciálu mesta. Mesto v posledných rokoch vykazuje tendenciu nárastu počtu obyvateľov, čiastočne aj zásluhou obyvateľov z Prešova, ktorí si na území mestskej časti Kanaš stavajú rodinné domy. Mestom prechádza železničná trasa č.188 z Kysaku a Prešova s pokračovaním cez Sabinov a Lipany na hranice s Poľskom. Cesta I/68 a železničná trať pretínajú mesto Veľký Šariš severojužným smerom na dve časti. Západná časť, vlastné mesto, tvorí podhradie Šarišského hradu, východná, samostatná miestna časť Kanaš je od centra okrem spomínanej cesty oddelená aj opticky reliéfom terénu. Mesto poskytuje takmer všetky potrebné funkcie pre plnohodnotný život obyvateľov a návrh riešenia ich dopĺňa s ohľadom na nárast obyvateľov a ich nové potreby. Mestská časť Kanaš sa vyvíjala ako prevažne obytná a rekreačná zóna (záhradky), veľký záujem o výstavbu však spôsobil nedostatok potrebnej občianskej vybavenosti, preto návrh riešenia dopĺňa tieto potrebné funkcie. Taktiež je navrhované komunikačné prepojenie do Gregoroviec údolím potoka Dzikov a cyklistický a peší chodník medzi Veľkým Šarišom a Kanašom (ÚPN V. Šariš, 2009, s.25).

2.1 HISTÓRIA MESTA

Najstaršia história Veľkého Šariša sa prelína s históriou ŠH už od dôb dávno minulých. Od druhého tisícročného milénia sa začína jej vzájomné historické prelínanie s kresťanstvom a miestnou katolíckou farnosťou. Toto historické obdobie možno voľne rozdeliť na predlistinné obdobie, ktoré je zdokumentované archeologickými nálezmi a listinné obdobie, doložené písomnou dokumentáciou. Predlistinné obdobie: - najstaršie archeologické nálezy, nachádzajúce sa v extraviláne Veľkého Šariša tvoria pracovné nástroje z radiolaritu, kremeňa a rohovca. Sú to jednoducho opracované pästné klíny, sekáče, škrabadlá, rydlá... Ich vek sa odhaduje na 80000 – 60000 rokov. Vývojový typ ľudí, ktorí tieto

kamenné nástroje vyrobili bol na úrovni neandertálcov. K ďalším významným archeologickým nálezom patria kosti z mamutov, staré 40000 až 15000 rokov. Ďalej sú to kamenné listové hroty, používané ako útočné lovecké zbrane už na väčšie vzdialenosti. V ďalších obdobiach našim územím prechádzali rôzne staroveké kmene, ktorých pomenovanie sa najčastejšie odvodilo podľa spoločných znakov vyrábanej keramiky. Medzi najvýznamnejšie patria tieto: ľudia bukovohorskej kultúry, kmene s kanelovanou keramikou, pastierske kmene, pomenované ľudom východoslovenských mohýl a iné. Na náhornej rovine Bikoša, na úpätí ŠH, v kaštieľnej terase, v naplaveninách Torysy Dzikovského potoka a na Sordoku boli objavené významné archeologické nálezy z doby bronzovej, železnej, rímskej, ako aj nálezy prvých Slovanov. V mladšej dobe železnej (400-0) dochádza k expanzii Keltov na naše územie. Toto významné etnikum dalo základy ťažbe rúd a naučilo pôvodných obyvateľov nášho územia spracovávať kovy.

Pomenovanie piesta má starobylý pôvod a jeho názov je odvodený z keltského jazyka. Kelti žili na našom území okolo roku 350 p. n. 1. a zanechali po sebe výrazné stopy svojej materiálnej a duchovnej kultúry. Pomenovanie mesta (Sarus, Saros, Nagy Saros, Šariš, Veľký Šariš), je odvodené od názvu terajšieho hradného vrchu, pod ktorým tečie rieka Torysa, Kelti tento vrch nazvali SARUIS, čo v preklade znamená vysoký vrch nad vodou. Toto pomenovanie sa v modifikovanej podobe (Sarus, Šariš, atd.) postupne aplikovalo tak do geografickom historickej, ako aj územno-správnej terminológie.

Osada, od ktorej sa ďalej odvíja už trvalé osídlenie nášho územia pochádza zo 6. – 7. storočia a je doložené archeologickými nálezmi. Šarišský hradný vrch pripomína sopku, má kuželovitý tvar s elipsovitou základňou. Značný výskyt andezitových štruktúr pod jeho povrchom dokladuje dávno vyhasnutú sopku. Jeho základné údaje sú tieto: Nadmorská výška, ktorá je meraná od hladiny Jadranského mora dosahuje 570m. Pomerná výška hradného vrchu, meraná od rieky Torysy je 300m. Celková rozloha ŠH je 154 ha, z toho rozloha hradného nádvorja, ktorá je sopečným kráterom dosahuje 3,5 ha. Zemepisnú polohu tvoria tieto súradnice: 49' sev. z.š. a 21' vých.z. dl. Geologickú stavbu hradu tvoria sopečné andezity, nachádzajúce sa na tvrdých pieskovcových vrstvách. Hradný vrch bol od nepamäti kultovou a posvätnou horou, kde sa konali najstaršie náboženské obrady a slávnosti vo voľnej prírode. Prvé stavebné úpravy na hrade tvorilo valové opevnenie, ktoré bolo neskôr doplnené o drevené koly – palisády. Nasledovalo kamenno-zemné opevnenie a od 1. polovice 13. storočia sa začalo s kamennou výstavbou ŠH za vlády uhorského kráľa Belu IV. Hroziace tatárske nebezpečenie (1241) bolo príčinou toho, že časť administratívy z rovinatého Abova bola preložená na ŠH. Tým boli dané základy pre vznik Šarišskej stolice, ako prvej správnej organizácie nášho územia. Ďalšie opevnenie bolo vybudované za kráľa Žigmunda (1405). V 16. storočí od r. 1538 bol ŠH sídlom komory Horného Uhorska celých 20 rokov. Z nášho hradu bolo administratívne spravované územie od Tatier po Tisu. V tomto čase mal hrad 200 pešakov, 14 bášť, ktoré boli prepojené s hradnými múrmi. ŠH sa tak stal nedobytnou stredovekou pevnosťou. K významným osobnostiam, žijúcim buď trvalo alebo prechodne na hrade a v podhradí patrili: Rákoczi, rodina Perényi, rod Aspermont, rod Szirmányi a Gejza Pul'ský, posledný majiteľ hradu. Na Šarišskom kráľovskom hrade sa zdržiavali uhorskí králi Belo IV., Štefan V., Ladislav IV., Karol Róbert. Z nich Belo IV. počas svojho pobytu na hrade vydal 3. 9. 1245 panovnícku listinu a dátumom 9.5.1312 je v Šariši datovaná listina kráľa Karola Róberta. V listine informuje o výsledku stavovského snemu a súdneho konania, ktoré sa konali pod Šarišským hradom. Logickým záverom týchto skutočností bolo, že Veľký Šariš (Sarus) na základe listiny kráľa Ľudovíta I. v roku 1347 povýšili na kráľovské mesto so spišským právom. Stalo sa to za pôsobenia prvého známeho richtára Veľkého Šariša Thomasa.

Objekt hradu bol výbuchom v sklade pušného prachu v roku 1660 veľmi poškodený, pomaly pustol a tak v roku 1687 dal jeho poškodené budovy podpáliť sám hradný kapitán. Rákociovským obdobím sa skončila významná časť veľkošarišsko-hradnej histórie na začiatku 18. storočia. V neskoršej začínajúcej sa priemyselnej ére na území mesta pôsobila sušienka, papierenňi i fabrika na poľnohospodárske stroje. Veľký Šariš však najviac preslávil Šarišský parný mlyn, ktorý započal prevádzku v roku 1856. Po roku 1945* v období industrializácie sa v meste postavili viaceré výrobné podniky, z ktorých Pivovar Šariš a ČKD svojou výrobnou kapacitou patrili k najvýznamnejším v regióne. negatívom je skutočnosť, že boli postavené na najúrodnejšej pôde chotára a spolu s ďalšími výrobnými závodami a obchodnými spoločnosťami, ktoré sú dislokované v ich okolí, zabrali ornú pôdu v rozsahu vyše 40 hektárov.

Listinné dokumenty – prvý oficiálny písomný záznam o Veľkou Šariši pochádza z r. 1217. V tomto roku si pripomínáme jeho 790. výročie. V súčasnosti evidujeme už aj iné, oveľa staršie písomné záznamy ako je ten oficiálny. V *Chronicom Pictum* sa uvádza, že uhorský kráľ Aba Samuel bol pochovaný v monastyre in Sarus v r. 1046. Tá istá kronika uvádza, že monastyr – kláštor, bol vybudovaný za vlády sv. Štefana, zakladateľa Uhorského štátu. Ten vládol v rokoch 997-1038 až do tohto obdobia zaradujeme najstarší a zároveň aj prvý záznam o našom meste.

Mestské privilégia – boli Veľkému Šarišu udelené 28.01.1299 kráľom Ondrejom III. Boli to privilégia o rozvoji remesiel, obchodu a trhu. Tie u nás mohli rozvíjať jedine Nemci zo Spiša – SASI. Osobné a kolektívne práva, ktoré si k nám doniesli patrili aj miestnym obyvateľom.

Hufnagelova veduta – je najstarším dobovým pohľadom na ŠH a na časť jeho podhradia. Bola namaľovaná po výstavbe barokovo-renesančného kaštieľa rodiny Rákociovej v posledných rokoch 16. storočia. V kaštieli bol v r. 1701 zajatý cisárskym vojskom František II. Rákoci.

Tunajšia fara sa v roku 1268 stala sídlom Šarišského vicearchidia- konátu a cirkevným strediskom Šarišskej stolice. Prvým známym farárom vo Veľkom Šariši bol Hypolit (spovedník manželky kráľa Štefana V). Roku 1274 je doložený augustiniánsky kláštor sv. Stanislava, ktorý do konca 14. storočia pôsobil ako hodnoverné miesto. Veľký Šariš bol napojený na kráľovskú obchodnú cestu tzv. Via Domini Re- gis, resp. Via Magna z Balkánu k Baltickému moru. Prvá písomná zmienka o existencii školy na území mesta je z roku 1509. Ďalšie písomné údaje potvrdzujú existenciu Mestskej školy vo Veľkom Šariši (De schola Sarossiensis) v rokoch 1570 – 1713. Škola mala gymnaziálny charakter. 6.5.1633 sa v kaštieli vo Veľkom Šariši začalo medzinárodné rokovanie medzi vyslancami kráľa Ferdinanda II., kniežaťa Juraja Rákocziho a francúzskymi predstaviteľmi o ukončení nepokojov a usporiadaní vzájomných vzťahov. Rokovanie bolo ukončené až v roku 1645 v Linzi (Rakúsko) prijatím tzv. linského mieru. Na základe toho o. i. dostala rodina Rákociovcov výsadu večného županstva v Šarišskej stolici.

Vymedzenie územia

Veľký Šariš s jeho najbližším okolím sa rozprestiera v juhovýchodnej časti geomorfologického celku Spišsko-Šarišského medzihoria v jeho podcelku Šarišské podolie so Šarišským vrchom. Priemerná ročná teplota je 8 - 9 °C, priemerný ročný úhrn zrážok dosahuje 630 mm. Katastrálne územie mesta Veľký Šariš susedí na juhovýchode s katastrom mesta Prešov, na východe s katastrom obce Fintice, na severe Gregoroviec, na severozápade Šarišských Michalian, na západe Medzian a na juhozápade s katastrálnym územím obce Malý Šariš. Dnešné mesto sa rozkladá podstatnou časťou na najnižšie položenej časti územia, na riečnej nive Torysy, iba západná časť prilieha k stráni resp. terase Torysy. V západnej časti je situované staré mesto, vo východnej sa rozprestiera nové mesto s priemyselnou zástavbou. V urbanistickom obraze doterajšieho vývoja mesta nastali mnohé disproporcie. Rozvoj bytovej zástavby posunul ťažisko mesta a historické centrum sa ocitlo v okrajovej polohe. Rekreačnú funkciu plnia záhradkárske lokality pod hradom a v Kanaši, ako aj v lokalite Lazy, kde sa pripravuje výstavba rybníkov pre športový rybolov. Mestská časť Kanaš sa nachádza v údolí východne od cesty I/18 a donedávna plnila najmä rekreačnú funkciu, v posledných rokoch tu prevládol záujem o výstavbu rodinných domov, výstavba však prebiehala často živelne, nekoncepčne, čím nastal problém komunikačne sprístupniť niektoré lokality a umiestniť zariadenia občianskej vybavenosti, ktorých je v tejto časti nedostatok. Mesto okrem bývania plní ďalšie funkcie najmä na úseku vzdelávania, kultúry, športu, rekreácie, hospodárstva, dopravy, ochrany zdravia, ochrany prírody, ochrany pamiatok, ochrany pôdy, vody i ovzdušia. Záujmovým územím mesta Veľký Šariš sú susedné obce a mesto Prešov, ktoré poskytuje pracovné príležitosti, sídlo úradov a stredných a vysokých škôl, kultúry, obchodu a služieb (ÚPN V. Šariš, 2009, s.6).

2.2 PRÍRODNÉ POMERY

Geomorfológia

Záujmové územie leží podľa geomorfologického členenia (Mazúr a Lukniš, 1980) v subprovincii Vonkajšie Západné Karpaty v Podhôrnomagurskej oblasti, kde zaberá časti celkov Bachureň a Spišsko-šarišské medzihorie a zároveň časti podcelku Šarišské podolie. Bachureň je výrazný morfologický región typu rozčlenenej hornatiny medzi Braniskom a dolinou rieky Torysy. Dosahujú dĺžku 18 km a šírku 8 – 12 km. Absolútne výšky sa pohybujú v rozpätí 600 - 1100 m n.m. Reliéf je dosť členitý a vyznačuje sa strmými úbočiami a hlbokými dolinami. Šarišské podolie je podcelkom Spišskošarišského medzihoria. Tiahne sa pozdĺž rieky Torysy od Jakubianskej brázdy až po šarišský prielom Torysy severne od Prešova. Jedná sa o plochý útvar, ktorý je tvorený širokou nivou Torysy a nízkou pahorkatinou tiahnucou sa po oboch stranách nivy. Územie je 40 km dlhé a 4 – 8 km široké. Nadmorské výšky kolíšu medzi 253 - 450 m n. m., relatívne výšky sa pohybujú medzi 30 - 150 m. Rieka na niektorých úsekoch divočí a vytvára široké štrkové lavice a kamence medzi bočnými meandrami. Súbor eróznio-akumulačných foriem vytvára typickú pahorkatinu, rozčlenenú prítokmi Torysy na nízke a široké chrbtý, striedajúce sa s plytkými a roztvorenými dolinami.

Najnižším miestom mesta je dno Torysy v prelome Dúbrava - Bikoš s nadmorskou výškou 255 m n. m. Najvyšším miestom je Šarišský vrch - 570,1 m n. m. V širšom okolí je najvyšším vrchom Stráž (739,5 m n. m.) a Lysá Stráž (696,4 m n. m.). Osou územia je rieka Torysa vytvárajúca širokú dolinu. Z významnejších prítokov z pravej strany je Pajtovský potok a Šarišský potok. Z ľavej strany potok Dzikov (https://sk.wikipedia.org/wiki/Ve%C4%BEK%C3%BD_%C5%A0ari%C5%A1, 10.6.2015).

Podľa všeobecných morfológických charakteristík je územie okresu z hľadiska sklonitosti rozdelené do šiestich intervalov (0-3°, 3-7°, 7-12°, 12-17°, 17-25°, 25° a viac). Vysoká sklonitosť 17 – 25° je charakteristická pre niektoré svahy Šarišskej vrchoviny, Ondavskej vrchoviny a Stráže (sú súčasťou Spišsko – šarišského medzihoria). Podstatná časť okresu Prešov má sklonitosť 7 – 12°. Najnižšie sklony svahov (0 - 3 - 7°), miestami až rovinatý reliéf je v údolniciach riek Torysa, Sekčov a Svinka a v Košickej kotline, ktorej súčasťou je aj Toryská pahorkatina (RUSES PO, 2010, s.11).

Geologický vývoj

Mesto Veľký Šariš je budovaný paleogénnou vnútrokarpatskou panvou. Vznik tejto sedimentačnej panvy, bol spojený so subdukciou podložia flyšového pásma (Valaiský oceán). Transgresia do tejto oblasti prenikla z flyšového pásma (severozápadu) v lutéte (Mišík, M., Chlupáč, I., Cicha, I., 1984, s.541). Sedimenty najstaršieho borovského súvrstvia vznikali v novo zaplavovanej plytkej, epikontinentálnej oblasti. Samotnú bázu súvrstvia tvoria zlepenice, tvorené pôvodnými podložnými horninami, na ne sa usadzovali numulitové vápence. V lutéte až priabone (Veľký, J. a kolektív, 1977, s. 310-311) sa začal priestor zo severu zaplňovať distálnym flyšom hutianskeho súvrstvia, v ktorom prevládali hlbokovodné anoxické ílovce. Podľa niektorých názorov bolo náhle prehĺbenie spôsobené javom označovaným ako subkrustálna erózia, kedy subdukovaný blok odhobľoval veľký objem hornín z bloku, pod ktorý sa nasúval. Centrálnokarpatský blok v oblasti následne začal poklesávať a vytvárať panvu. Postupné hromadenie sedimentov nakoniec spôsobilo priblíženie zdrojovej oblasti a usádzanie piesčito-ílovitého zubereckého súvrstvia. V poslednej etape prevládal prínos piesčitých sedimentov bielopotockého súvrstvia natoľko veľký, že sa panva zaplnila. V priebehu oligocénu bola panva rozdrobená výzdvihom jadrových pohorí (Veľký, J. a kolektív, 1977, s. 310-311). Došlo hlavne k zlomovej tektonike, takže na väčšine územia sú horniny uložené stále v pôvodnej pozícii. K zvrásneniu došlo iba na niekoľkých málo miestach, hlavne na styku s bradlovým a flyšovým pásmom.

Geologické pomery

Geologická stavba územia je dôležitým faktorom pri ekologickom hodnotení každého územia. Z litosféry je pre účely krajinného plánovania spravidla najvýznamnejšou časťou tzv. substrát (pôdotvorný substrát), teda pomerne tenká vrchná vrstva, ktorá sa podieľa na vývoji pôdy. Substráty sa z hľadiska vývoja a štruktúry delia na dve hlavné skupiny: zvetraliny a sedimenty (Sklenička, 2003) (RUSES PO, 2010, s.11). Prevažnú časť budujú flyšové súvrstvia centrálno-karpatského paleogénu zložené z pieskovcov, zlepenecov, ílovcov, slieňov a brekcií. Jednotlivé stavebné jednotky budované rozlične odolnými horninami a zlomové poruchy sa prejavujú v morfológii povrchu Šarišskej vrchoviny, v ktorých možno rozlíšiť vrchovinný, až pahorkatinný reliéf. Široké a pomerne nízke chrbty (450 – 700 m), budované odolnejšími pieskovecami a zlepenkami, sa striedajú so širokými dolinami a eróznymi brázdami, ktoré sa vyvinuli na ílovitých bridliciach a ílovcach. Úzke prielomové úseky dolín vznikli na odolných pieskovecoch, dolomitoch a zlepenkoch (https://sk.wikipedia.org/wiki/%C5%A0ari%C5%A1sk%C3%A1_vrchovina).

Región Bachurne

Územie je budované centrálno-karpatským flyšom, v ktorom dominujúce postavenie majú ílovce a pieskovce striedajúce sa navzájom v rôznom pomere. V miestach prevládania pieskovcov je reliéf ostrejšie rezaný s hlbokými dolinami tvaru "V", bez riečnej nivy. Typická je centrálna časť s plochými, hladko modelovanými chrbtami a tenkými pokrovmi hlinito-kamenitých delúvií (RUSES okr. Prešov, 2010, s.43-44).

Región Šarišskej vrchoviny

Je po stránke geologickej pomerne jednoduchý. Je budovaný takmer výlučne iba horninami centrálno-karpatského flyša (zlepenice, pieskovce, ílovce a pod.). Iba v južnej časti na styku s Čiernou horou vystupujú na povrch mezozoické horniny - vápence a dolomity. Reliéf územia možno zaradiť typologicky do vrchovín a pahorkatín. Centrálna časť územia je vcelku homogénna, rozdelená iba dolinami Svinky a Križovianky na dielce časti. Reliéf územia tvorí nízka vrchovina, charakterizovaná prevažne plochými širokými chrbtami. V miestach prevahy ílovcov nad pieskovecami sú chrbty zaoblené, hladko modelované. Svahy a stránne sú všeobecne mierne až mierne strmé. Doliny sú relatívne pestré, väčšinou úzke tvaru "V", bez riečnych nív alebo so slabou vyvinutými riečnymi nivami. Na svahoch sú hojné úvaliny, úvalinové doliny a výmole. Mierne svahy sú pokryté delúviami s prevahou hlinito-piesčitého materiálu, menej sú zastúpené delúviá s prímiesou úlomkov pieskovcov. V doline Svinky sú miestami zachované zvyšky sprašových hĺn (RUSES okr. Prešov, 2010, s.43-44).

Región Spišsko-šarišského medzihoria

Región má spolu s Košickou kotlinou centrálné postavenie v okrese. Po geologickej stránke je budovaný v podstatnej miere centrálno-karpatským flyšom, v severozápadnej časti zasahuje bradlové pásmo, vo východnej sú to neovulkanity. V regióne významné miesto zaberajú kvartérne sedimenty. Geneticky ide o celú škálu fluvialných, delúviálnych a eolických sedimentov. Reliéf územia vo vzťahu k svojmu okoliu má depresnú polohu, výmúč časť nadväzujúcu na Košickú kotlinu. Typologicky podstatnú časť tvorí pahorkatina, malú plochu zaberá vrchovina a rovinný stupeň je charakteristický pre dnovú časť doliny Torysy. Výrazne depresné časti tvorí Šarišské podolie a čiastočne Ľubotínska pahorkatina. Naproti tomu Šarišský vrch a Stráže vystupujú z okolitého reliéfu ako formy výrazne exponované (RÚSES okr. Prešov, 2010, s.44-45).

Tektonika

Podľa tektonickej schémy slovenskej časti Západných Karpát (Biely et al. in Atlas krajiny SR, 2002) sa na území okresu Prešov nachádzajú nasledovné tektonické štruktúry: flyšové pásmo – magurský flyš, pieninské bradlové pásmo, kryštalinikum tatrika, sedimentárny obal tatrika, kryštalinikum veporika, sedimentárny obal veporika, paleogénne vnútrokarpatské panvy, neogénne sedimentárne panvy, neogénne vulkanity (RÚSES PO, 2010, s.14).

Pôdne pomery

Na území mesta sú zastúpené nasledujúce typy pôd:

F1 - Fluvizeme kultizemné, sprievodné fluvizeme kultizemné glejové karbonátové Aluviálne pôdy - fluvizeme kultizemné karbonátové (FMac) vznikajú na karbonátových sedimentoch. Na povrchu je ochrický kultizemný ornicoý karbonátový Akp-horizont, pod ktorým sa nachádza C-horizont z karbonátových sedimentov. FMac sú rozšírené v dolnej časti alúvia rieky Torysa. Sprievodne sa s nimi vyskytujú i fluvizeme kultizemné glejové karbonátové (FMAgC), ktoré vznikajú tak isto ako FMac, ale v dôsledku zvýšenej hladiny podzemnej vody obsahujú glejový karbonátový horizont (Grc). Tieto pôdy sa vyskytujú lokálne, v depresných častiach alúvia Torysy.

F3 - Fluvizeme kultizemné karbonátové, sprievodné fluvizeme glejové Vznik tejto asociácie pôd je identický so vznikom pôd zaradených do N1, pričom zásadný rozdiel je v charaktere aluviálnych sedimentov, ktoré sú nekarbonátové a koncentrácia kalcia v podzemných vodách je veľmi nízka. Tieto pôdy sa vyskytujú v južnej časti alúvia Torysy, SZ od Prešova a južne od V. Šariša.

H2 - Hnedozeme kultizemné luvizemné, hnedozeme kultizemné pseudoglejové, sprievodné hnedozeme kultizemné rubifikované a pseudogleje kultizemné Pôdy tejto asociácie vznikajú podobne ako predchádzajúca pôdna asociácia - M1, pričom konkrétne pôdne subtypy hnedozemí sa odlišujú v nasledovnom: hnedozem kultizemná luvizemná (HMal) ako HMa, ale s väčším obsahom koloidných zložiek a s tvorbou náznakov eluviálneho E-horizontu. Hnedozem kultizemná pseudoglejová (HMag) ako HMa, ale s koncentráciou najmä oxidačných znakov oglejenia povrchovou vodou v hĺbke do 100 cm. Hnedozem kultizemná rubifikovaná (HMar) ako HMa, ale je vyvinutá (minimálne jej Bt-horizont) na rubifikovaných substrátoch. Uvedená pôdna asociácia sa vyskytuje v strednej časti povodia Torysy.

K1 - Kambizeme modálne nasýtené a kambizeme kultizemné nasýtené, sprievodné andozeme modálne, kambizeme modálne, rankre kambizemné a rankre modálne, sporadicky kambizeme pseudoglejové Kambizeme vznikajú najčastejšie na zvetralinách pevných nekarbonátových hornín, ale tiež na spevnených a nespevnených sedimentárnych horninách, dokonca aj karbonátových, v rôznych klimatických oblastiach. Všeobecne pôdne horizonty KM nižších polôh sú svetlé, niekedy ťažko navzájom odlišiteľné. So stúpajúcou nadmorskou výškou vplyvom slabšej mineralizácie a intenzívnejšieho zvetrávania v podmienkach chladnej a vlhkej klímy sú tmavšie a kontrastnejšie. Kambizeme modálne nasýtené (KMm) a kambizeme kultizemné nasýtené (KMan) sú pôdy prevažne s ochrickým Aq-horizontom (svetlý, hrúbky do 30 cm), zriedkavejšie s umbrickým Au-horizontom (tmavý, hrúbky do 30 cm), sorpčne nasýteným, ktorý difúzne prechádza cez prechodný A/Bv-horizont do Bv-horizontu, ktorý difúzne prechádza cez prechodný B/C-horizont do pôdotvorného substrátu - C-horizontu. Tieto dominantné pôdne typy sú sprievodne doprevádzané s andozemami modálnymi (AMm), kambizemami modálnymi (KMm), rankrami kambizemnými a rankrami modálnymi. Sporadicky sa v tejto pôdnej asociácii vyskytuje i kambizem pseudoglejová (KMg). Rozšírenie K1 je priestorovo viazané na Šarišskú vrchovinu.

K2 - Kambizeme modálne nasýtené a kambizeme kultizemné nasýtené, sprievodné kambizeme kultizemné pseudoglejové Táto pôdna asociácia kambizemných pôd sa vyskytuje v severnej časti povodia a jej výskyt je viazaný na paleogénne flyšoidné sedimenty. Skeletnatosť týchto pôd je limitujúcim faktorom pre ich poľnohospodárske využitie.

K3 - Kambizeme kultizemné pseudoglejové nasýtené, sprievodné pseudogleje kultizemné Plošné rozšírenie znakov oglejenia v kambizemiach umožnilo vyčlenenie pôdnej asociácie K3, ktorá sa vyskytuje hlavne v Spišsko-šarišskom medzihorí. Tieto pôdy sú intenzívne poľnohospodársky využívané (RÚSES okr. Prešov, 2010, s.25-30).

Nasledujúca tabuľka prezentuje vývoj štruktúry pôdneho fondu v meste Veľký Šariš od roku 2004.

Výmera územia v ha.	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Celk. výmera úz. mesta	2573,0	2573,0	2573,0	2573,0	2573,0	2573,0	2573,0	2573,0	2573,0	2572,8	2572,8
Poľnohosp. pôda - spolu	1328,8	1328,4	1327,2	1326,3	1323,2	1322,7	1321,3	1314,3	1266,3	1262,7	1259,9
- orná pôda	885,8	885,4	884,2	807,7	804,3	803,8	802,4	793,6	906,2	902,8	900,2
- záhrada	86,9	87,1	86,6	87,0	87,7	88,2	88,7	88,9	88,1	88,0	88,4

- ovocný sad	14,1	13,7	14,1	13,5	13,2	12,6	12,6	12,0	11,9	11,9	11,3
- trvalý trávny porast	342,1	342,2	342,3	418,1	418,0	418,1	417,7	419,8	260,1	260,0	259,9
Nepoľnoh. pôda - spolu	1244,1	1244,6	1245,7	1246,7	1249,8	1250,3	1251,7	1258,7	1306,7	1310,1	1312,9
- lesný pozemok	835,8	834,4	834,4	834,1	834,1	834,1	834,8	833,7	836,2	836,2	836,2
- vodná plocha	81,5	81,7	81,1	81,4	81,4	81,5	80,1	87,3	78,8	79,2	79,2
- zast. plocha a nád. v.	218,2	219,8	221,5	222,3	223,1	223,6	223,9	224,7	230,9	232,4	233,0
- ostatná plocha	108,6	108,6	108,7	108,8	111,2	111,2	112,9	113,1	160,8	162,3	164,6

Zdroj: 20.6.2014, <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

K pozitívnej zmene došlo hlavne v prípade zastavaných plôch, ostatných plôch a ornej pôdy. K najväčším negatívnym zmenám došlo v sledovanom období v prípade poľnohospodárskej pôdy – trvalé trávnaté porasty. Do roku 2014 klesla výmera na 259,9 ha. Rozsah nepoľnohospodárskej pôdy pomaly narastá. Zastavané plochy a nádvoria sa rozšírili o 6,78 %. Rozsah ostatných plôch sa zvýšil o 51,56 %.

Hydrologické pomery

V katastrálnom území mesta veľký Šariš spravuje Slovenský vodohospodársky podnik š.p. tieto vodné toky: Torysa, Dzikov potok, Šarišský potok s prítokmi, Gregorovský potok s prítokom Veľký potok, Uzovský potok, Paťovský potok a Medziarsky potok. Vodohospodársky významný vodný tok Torysa preteká v rkm 66,07 – 67,34 v upravenom koryte, ktorého kapacita bola vybudovaná na prietok Q100-ročnej vody. Na hornom toku Torysy je navrhnutá vodná nádrž Tichý potok, ktorá ovplyvní tok vody v koryte Torysy pod hrádzou. Po ľavej strane Torysy sú vodné plochy, ktoré vznikli ťažbou štrkov.

Potok Dzikov má neupravené koryto s pôvodnou formou brehovej vegetácie. Okrem toku Torysy nie sú prietoky ostatných tokov sledované. SVP š.p. vypracoval v r. 2005 projekt stavby „Veľký Šariš – úprava Torysy II. Etapa“ v rkm 67,390 – 68,230. Ide o korytovú úpravu s ochrannými hrádzami s kapacitou koryta na Q100=290 m³.s⁻¹. Realizácia bude závislá od pridelenia finančných prostriedkov (ÚPN V. Šariš, 2009, s.63).

Šarišský potok je potok je to pravostranný prítok Torysy, meria 7,8 km a je tokom VI. rádu. Preteká geomorfologickým celkom Spišsko-šarišské medzihorie, podcelkom Šarišské podolie, kde aj pramení severozápadne od obce Župčany v lokalite Vysoké v nadmorskej výške cca 375 m n. m.. Od prameňa tečie najprv na juhovýchod cez samotú Biela Hlina, sprava priberá krátky prítok z lokality Vinica a prechodne tečie na východ. Zľava potom priberá ďalší krátky prítok (318,5 m n. m.), stáča sa juhovýchodným smerom a tečie v blízkosti obce Župčany. Následne tečie na krátkych úsekoch najprv na juh, potom na východ, sprava priberá prítok prameniaca južne od spomenutej obce a druhý z lokality Vyhliadka a preteká obcou Malý Šariš. V obci sa stáča severovýchodným smerom, zľava priberá dva prитоky z lokality Nad studienkou (druhý ústi v 276,6 m n. m.) a ďalej už pokračuje smerom na sever. Z ľavej strany ešte priberá prítok z lokality Klíny, napokon sa stáča a na krátkom úseku tečie k ústiú severovýchodným smerom. Na okraji mesta Veľký Šariš ústi v nadmorskej výške 257,9 m n. m. do Torysy (20.5.2015, https://sk.wikipedia.org/wiki/%C5%A0ari%C5%A1sk%C3%BD_potok).

Veľký potok (prítok Torysy) - je to ľavostranný prítok Torysy a má dĺžku 13,6 km. Veľký potok ústi do Torysy severoseverozápadne od mesta Veľký Šariš v nadmorskej výške cca 273 m n. m.. Za obcou Šarišské Sokolovce sa od hlavného koryta odpája tzv. Náhon, ktorý tečie juhovýchodným smerom cez obec Uzovce k osade Jur, kde vteká do potoka Dzikov. Potok pramení v pohorí Čergov na východnom svahu vrchu Lysá (1 067,9 m n. m.) v nadmorskej výške približne 905 m n. m.. V pramennej oblasti tečie najprv juhovýchodným smerom, následne tečie severojužným smerom, na krátkom úseku potom opäť na juhovýchod. Od sútoku s prítokom z juhozápadného svahu Hradovej hory až pod obec Šarišské Sokolovce pokračuje severojužným smerom, na dolnom toku následne vytvára výrazný oblúk smerujúci na západ a napokon sa stáča a tečie k ústiú juhovýchodným smerom (20.5.2015, [https://sk.wikipedia.org/wiki/Ve%C4%Bek%C3%BD_potok_\(pr%C3%ADtok_Torysy\)](https://sk.wikipedia.org/wiki/Ve%C4%Bek%C3%BD_potok_(pr%C3%ADtok_Torysy))).

Podzemné vody

Podľa hydrogeologickej rajonizácie študované územie je súčasťou čiastkového rájónu Kvartéru toku Torysy a QP- 1 20 Paleogénu Spišsko-šarišského medzihoria, Bachurne a Šarišskej vrchoviny v povodí Torysy. Paleogénne horniny vzhľadom na svoje litologické zloženie sa vyznačujú hlavne puklinovou priepustnosťou. Medzizrnová priepustnosť je zväčša potlačená v dôsledku diagenetických pochodov. Puklinová priepustnosť významná z hľadiska zvodnenia je viazaná na pukliny vzniknuté endogénnymi a exogénnymi silami. Najvýznamnejšie sú pukliny nachádzajúce sa na tektonických líniah, ktoré sú sprevádzané pásom porušených hornín s hlbším a širším dosahom, ako aj pukliny zvetrávania a gravitačné pukliny vznikajúce pôsobením exogénnych síl. Vytvárajú zónu zvetrávania s hlbkovým dosahom okolo 30 m. Smerom do hĺbky dochádza k postupnému uzatváraniu a tým aj utesňovaniu jednotlivých puklín. Porušenosť paleogénnych hornín a charakter puklín závisí aj od petrografického zloženia, s ktorým súvisí plasticita či elasticita hornín. Účinky tektoniky sa prejavujú najvýraznejšie v pevných rigidných horninách - pieskovočoch. U ílovcov v dôsledku ich plasticity tieto účinky klesajú. Pri triedení rigidných hornín s plasticitami je dôležitá hrúbka jednotlivých vrstiev. Čím je súvrstvie drobnorytmickejšie, tým sú pukliny v rigidných horninách hustejšie, avšak zopnutejšie, a naopak. Okrem hustoty puklín a ich roztvorenosti je tiež dôležitá ich výplň, ktorá zasahuje často i do podložných a nadložných pieskovočov. Prevažná časť prameňov tohto paleogénneho komplexu je viazaná na pukliny vzniknuté pôsobením exogénnych síl, v dôsledku ktorých vznikol hrubý suťový pokryv, z ktorého tieto pramene vyvierajú. Horniny vnútrokarpatského paleogénu na základe litologicko - stratigrafických pomerov a stupňa zvodnenia rozdeľujeme na vysoko zvodnené bazálne súvrstvie a na stredne, nízko a veľmi nízko zvodnené vyššie paleogénne súvrstvie s flyšovým vývojom. Záujmové územie je tvorené vyšším paleogénnym súvrstviem, ktoré je zaradené do skupiny stredne zvodneného komplexu. Celé

toto súvrstvie v dôsledku germanotypnej tektoniky je mierne zvrásnené do synklinál a antiklinál s generálnym úklonom k juhovýchodu, resp. východu. Pramene, ktoré sa tu nachádzajú, majú predovšetkým druhotne suťový a puklinový charakter. Puklinové pramene sú viazané predovšetkým na pukliny zvetrávania. Lepším zvodnením sú charakteristické súvrstvia v tých miestach, kde pieskovce v dôsledku tektonického porušenia tvoria širšie pásma sprevádzané sieťou puklín, ktoré v súvislosti s väčším hĺbkovým a dĺžkovým dosahom umožňujú aj väčšiu infiltráciu a akumuláciu vôd. Pramene, ktoré z nich vyvierajú, sa vyznačujú väčšími a stálejšími výdatnosťami. Kvartérne sedimenty majú dobrú medzi zrnovú priepustnosť, v záujmovom území sú hlavným kolektorom podzemnej vody a predstavujú hydrogeologicky najpreskúmanejší celok (Némethy et al., 1987). Fluviálne štrkovité a piesčité riečne náplavy svojím granulometrickým zložením a priepustnosťou vytvárajú najvhodnejšie podmienky pre pohyb, akumuláciu a dopĺňovanie zásob podzemnej vody aj vplyvom hydraulického spojenia s povrchovým tokom. Z hľadiska možnosti vodárenského využitia sú najvýznamnejšie a najpriaznivejšie. Hydrogeologické vlastnosti náplavov sú určované ich rozlohou, hrúbkou, úložnými pomermi, filtračnými vlastnosťami a tiež obsahom hlinitých, prípadne ílovitých komponentov. Hodnoty koeficienta filtrácie sa pohybujú rádovo v rozmedzí $n_{10,4} - 10,3$ m/s, čo predstavuje dobrú priepustnosť zvodnených komplexov v záujmovom území. V celom rozsahu záujmového územia sa jedná o režim prúdenia podzemnej vody s voľnou hladinou. Ohraničenie zvodneného štrkovitopiesčitého kolektora vo vertikálnom smere tvoria podložné predkvartérne horniny a vrchná krycia poloha prachovito-piesčitých a ílovitých hĺn, a v horizontálnom smere je to rieka Torysa a okraj údolia (Brušková, Fendeková, Némethy, 2005, s.55).

Klimatické pomery

Z hľadiska ročného chodu zrážok na území okresu Prešov maximum zrážok pripadá na mesiace jún a júl, minimum zrážok spravidla na mesiac február. Z hľadiska priemerných ročných hodnôt klimatického ukazovateľa zavlaženia v časovom období rokov 1961 – 1990 (Atlas krajiny Slovenskej republiky, 2002) v predmetnom území boli zaznamenané hodnoty vyššie uvedeného ukazovateľa od 0 (Košická kotlina) cez 100 – 200 (Spišsko – Šarišské medzihorie, Šarišská vrchovina) až po 300 – 400 mm (Branisko, Bachureň, Čergov, vrcholové polohy Slanských vrchov, Čierna hora), t. j. v tomto území sa prejavuje veľmi mierny až mierny nadbytok zrážok. Z hľadiska priemerných ročných hodnôt radiačného indexu sucha ($B_0 / L \cdot R$, B_0 – celková bilancia žiarenia, L – skupenské teplo vyparovania, R – atmosférické zrážky) v časovom období rokov 1961 – 1990 (Atlas krajiny Slovenskej republiky, 2002) prevládajú hodnoty od 0,75 do 1,00 (Košická kotlina, Spišsko – Šarišské medzihorie, Beskydské predhorie, východná časť Šarišskej vrchoviny), od 0,50 do 0,75 (západná časť Šarišskej vrchoviny, Čierna hora, nižšie polohy Slanských vrchov) až po hodnoty do 0,50 (Branisko, Čergov, vrcholové polohy Slanských vrchov). Priemerné ročné úhrny zrážok v časovom období rokov 1961 – 1990 (Atlas krajiny Slovenskej republiky, 2002) sa na prevažnej časti územia okresu Prešov pohybovali v intervale od 600 do 700 mm, iba v oblasti Braniska, Čiernej hory, Čergova a Slanských vrchov v intervale od 700 do 900 mm. Absolútne maximum mesačných úhrnov zrážok v časovom období rokov 1951 – 2000 (Atlas krajiny Slovenskej republiky, 2002) sa na prevažnej časti územia okresu Prešov pohybovali v intervale od 200 do 250 mm, iba v oblasti Braniska, Čiernej hory, Čergova a Slanských vrchov v intervale od 250 do 350 mm. Priemerné úhrny zrážok v januári v časovom období rokov 1961 – 1990 (Atlas krajiny Slovenskej republiky, 2002) sa na prevažnej časti územia okresu Prešov pohybovali v intervale od 20 do 30 mm, iba v oblasti Braniska, Čergova a Slanských vrchov v intervale od 30 do 50 mm. Priemerné úhrny zrážok v júli v časovom období rokov 1961 – 1990 (Atlas krajiny Slovenskej republiky, 2002) sa na prevažnej časti územia okresu Prešov pohybovali v intervale od 80 do 100 mm, iba v oblasti Braniska, Čergova a Slanských vrchov v intervale od 100 do 120 mm (RÚSES okr. Prešov, 2010, s.36-40).

Teploty

Oblasť Spišsko – Šarišského medzihoria s nižšou nadmorskou výškou možno na základe klimatických charakteristík zaradiť do teplej klimatickej oblasti (T) reprezentovanej teplým, mierne vlhkým okrskom s chladnou zimou T7 ((klimatické znaky – priemerná januárová teplota < -3 °C, $I_z = 0$ až 60). Územia Spišsko – Šarišského medzihoria s vyššou nadmorskou výškou, východnú časť Šarišskej vrchoviny a územia Slanských vrchov s nižšou nadmorskou výškou možno na základe klimatických charakteristík zaradiť do mierne teplej oblasti (M) reprezentovanej mierne teplým, mierne vlhkým pahorkatinovým okrskom s miernou zimou M3 (klimatické znaky – priemerná januárová teplota < -3 °C, priemerná júlová teplota > 16 °C, $LD < 50$, $I_z = 0$ až 60, do 500 m.n.m.). Západnú časť Šarišskej vrchoviny s nižšou nadmorskou výškou možno na základe klimatických charakteristík zaradiť do mierne teplej oblasti (M) reprezentovanej mierne teplým, vlhkým dolinovým/kotlinovým okrskom s chladnou až studenou zimou M5 (klimatické znaky – priemerná januárová teplota < -3 °C, priemerná júlová teplota > 16 °C, $LD < 50$, $I_z = 60$ až 120).

Veternosť

Z hľadiska zaťaženia územia prízemnými inverziami patrí územie Spišsko – šarišského medzihoria i východnej časti Šarišskej vrchoviny medzi priemerne inverzné polohy, západná časť Šarišskej vrchoviny medzi mierne inverzné polohy medzi málo inverzné polohy (RÚSES okr. Prešov, 2010, s.36-40).

Rastlinstvo a živočíšstvo

Rastlinstvo

V zmysle fyto geografického členenia riešené územie patrí do oblasti západokarpatskej flóry (Carpaticum occidentale), obvodu východobeskydskej flóry (Beschidicum orientale), okresu Východné Beskydy a podokresu Šarišská vrchovina. V zmysle fyto geograficko-vegetačného členenia západná a severná časť riešeného územia patrí do dubovej zóny (Oak zone), horskej podzóny (Mountain sub-zone), flyšovej oblasti (Flysh area), okresu Beskydské predhorie, jeho západného podokresu a obvodu Šarišské podolie (okrajová severovýchodná časť riešeného územia je ovplyvňovaná obvodom Stráže). Juhovýchodná časť územia pod Kanašom patrí v rámci dubovej zóny a horskej podzóny do Kryštalicko-druho hornej oblasti, okresu Košická kotlina a toryského podokresu. Súčasná potenciálna prirodzená vegetácia je vegetáciou, ktorá by sa za daných klimatických, pôdných a hydrologických pomerov vyvinula na určitom mieste, keby vplyv ľudskej činnosti ihneď prestal. Je predstavovanou vegetáciou konštruovanou do súčasných klimatických a prírodných pomerov. Geobotanická mapa plošne vyjadruje výskyt a rozšírenie rastlinných spoločenstiev a skupín, ktoré sú výslednicou pôsobenia súboru činiteľov prostredia počas dlhého geologického obdobia na tieto vegetačné jednotky. Vychádzajúc z uvedených podkladov charakterizujeme na riešenom území tieto vegetačné jednotky: Al - Lužné lesy podhorské a horské, C Dubovo-hrabové lesy karpatské, Fs Bukové kvetnaté lesy podhorské, Qs Dubové subqerotermofilné a borovicové xerofilné lesy. Z hľadiska súčasnej krajiny štruktúry vo vzťahu k využívaniu riešeného územia je výrazný podiel premenených biotopov, menej pôvodných, ale hodnotných (napr. xerotermné spoločenstvá, sprievodná vegetácia tokov, lesná vegetácia a i.), čo je znakom poloprirodzenej krajiny s podielom sekundárnej vegetácie. V území všeobecne platí, že východná časť (teda „kanašská“) a severozápadná („hradná“) sú oveľa bohatšie na rôzne formy vegetácie oproti západnej časti, ktorá je menej členitá a oveľa intenzívnejšie poľnohospodársky využívaná. V riešenom území sa v závislosti od súčasnej krajiny štruktúry vyskytujú rôzne typy biotopov. Najvýznamnejšie z nich sú xerotermy, sprievodná vegetácia vodných tokov (rudimenty pôvodných lužných lesov), bylinné porasty na pôvodne rozsiahlejších vlhkých lúkach, spoločenstvá podmáčaných lúk v nivách potokov a v úvalinových dolinách a niektoré lesné biotopy. Lesné porasty, ktorých percentuálny podiel v riešenom území je pomerne vysoký (predovšetkým vo východnej a severozápadnej časti katastra) vykazujú príslušnosť k hodnotným biotopom sú z časti pozmenené hospodárskou činnosťou. V juhozápadnej časti katastra prevláda poľnohospodársky typ kultúrnej krajiny s výrazným zastúpením reálnej ornej pôdy. Vo východnej časti katastra je poľnohospodárska krajina vyvážená mozaikou lesných porastov, pričom tu prevládajú v rámci poľnohospodárskej štruktúry trvalé trávne porasty. Reálna vegetácia je v riešenom území reprezentovaná lesnou vegetáciou, nelesnou drevinovou vegetáciou, trvalými trávnymi porastami a vegetáciou, ktorá je súčasťou zelene zastavaného územia mesta (ÚPN V. Šariš, 2009, s.78).

Vo verejnej zeleni je možné v súčasnosti vymedziť dve skupiny s vyrastenými stromami – stromy rastúce po obvode areálu kostola v strede mesta a skupinu stromov parkového charakteru, situovanú na severozápadnom okraji mesta na úpätí hradného vrchu. V súkromnej zeleni, predovšetkým pri novostavbách rodinných domov alebo pri rekonštrukciách starších sa uplatňuje nový pohľad na jej funkciu – predovšetkým estetickú. Za hodnotné je treba považovať vzrastlú stromovitou zeleň na západnom okraji mesta s prechodom do drevitej zelene lesného charakteru. Celkovo je možné konštatovať, že sídelnej zelene je vďaka súkromnej zeleni dostatok a koncepcne je potrebné zvýšiť podiel verejnej zelene s využitím južnej časti sídla Veľký Šariš po oboch stranách rieky Torysy (ÚPN V. Šariš, 2009, s.78).

Živočíšstvo

Podľa zoogeografického členenia Slovenska (Atlas SSR, 1980) patrí západná časť okresu Prešov do provincie Karpaty, oblasti Západné Karpaty, obvodu vonkajšieho, okrsku beskydského, podokrsku východného, východná časť okresu do oblasti Východné Karpaty, obvodu prechodného, okrsku nízkobeskydského a slanského a južná časť okresu do provincie vnútrokarpatské znížieniny, oblasti panónskej, obvodu juhoslovenského, okrsku košického. Územie okresu Prešov, mimo vymedzených vyhlásených chránených území v rôznej kategórii a stupni ochrany, spadá do priestoru, v ktorom sa stretávajú svojimi okrajmi tri rôzne zoogeografické provincie. Ostré rozhranie tvorí hranica, ktorá prebieha v smere sever – juh mestom Prešov medzi provinciou Západných a Východných Karpát. Západné Karpaty dosahujú po Prešov na severozápade vonkajším obvodom, zastúpeným beskydským okrskom a východným podokrskom. Juhozápadne od Prešova ich zastupuje zasa vnútorný obvod s centrálnym okrskom zastúpeným rudohorským podokrskom. Východné Karpaty severovýchodne od Prešova reprezentuje prechodný obvod s nízkobeskydským okrskom a juhovýchodne slanský okrskok. K druhovým špecifikám, ktorých pôvod je vo Východných Karpatoch a rozšírili sa z tohto prostredia cez územie okresu západným smerom patrí sova dlhochvostá (*Strix uralensis*), krkavec čierny (*Corvus corax*). Údolím rieky Torysa po Prešov z juhu vystupuje aj Panónska provincia vo vnútrokarpatskej znížienine, reprezentovanej Košickým okrskom v juhoslovenskom obvode. K druhom, ktoré vystupujú z

tohto prostredia a šíria sa cez územie okresu severným smerom patrí napr. hrdlička záhradná (*Streptopelia decaocto*), d'ateľ hnedkavý (*Denrocopos syriacus*), ryšavka tmavopása (*Apodemus agrarius*). Druhovú skladbu živočíchov územia okresu Prešov môžeme všeobecne označiť ako ubiquistickú s typickými zástupcami ako je myš domová (*mus musculus*), potkan obyčajný (*Rattus norvegicus*), hranostaj obyčajný (*Mustella erminea*) a ako spoločenstvo listnatých lesov so zástupcami druhov tchor obyčajný (*Putorius putorius*), raniak hrdzavý (*Nyctalus noctula*) a plch obyčajný (*Glis glis*). Z hľadiska chrobákov je pre okres charakteristické spoločenstvo listnatých lesov, v ktorom vystupujú ako charakteristickí zástupcovia bystruška kožovitá (*Carabus coriaceus*), svietivka svätojánska (*Lampyrus noctiluca*), pestroš mravcový (*Thanasimus formicarius*), svižník hôrny (*Cicindela silvicola*), krasoň lesklý (*Anthaxia nitidula*), drvinár hnedý (*Hylecoetus demestoides*) a i. V pomerne jednotvárnom prostredí krajiny vystupuje priestor južných, presvetlených, teplých svahov vulkanitov a priláhlých tvrdošov bradlového pásma a flyša severne od mesta ako izolovaný ostrov suchomilných a teplomilných spoločenstiev hmyzu. Svedčí o tom výskyt a prítomnosť druhov ako je koník modrokridlý (*Oedipoda coerulescens*), svrček poľný (*Gryllus campestris*), bzdocha pásavá (*Graphosoma lineatum*), chrústik letný (*Amphimallon solstitialis*), drevár fialový (*Xylocopa violacea*), lišaj mliečnikový (*Celerio euphorbiae*), modlivka zelená (*Manthis religiosa*) a i. (RUSES okr. Prešov, 2010, s.61-62).

2.3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Zásobovanie pitnou vodou

V meste Veľký Šariš zabezpečuje VVS a.s. Košice na základe zmluvy prevádzku verejného vodovodu, ktorý je napojený na Prešovský skupinový vodovod. K 31.12.2007 bolo z celkového počtu obyvateľov 4796 napojených na vodovod 3 904 obyvateľov. Za rok 2007 bola pre mesto fakturovaná pitná voda v množstve 581 000 m³, z toho pre domácnosti 84 000 m³ a 497 000 predstavovala ostatná pitná voda. V meste je vybudovaný vodojem pre pivovar s objemom 2x400 m³ (kóta dna 312 m n.m., kóta max. hladiny 316,50 m n.m.), ktorý je mimo prevádzky. Akumulácia pitnej vody pre mesto je vo vodojeme Gregorovce s objemom 3000 m³ (kóta dna 342,5 m n.m. a kóta max. hladiny 347,5 m n.m.). Do súboru stavieb uvedeného projektu je zaradená aj stavba „Malý Šariš – vodovod“. Prívodné potrubie, ktorého trasa je vedená od miesta napojenia na vzdušníkovej šachte Prešovského skupinového vodovodu do vodojemu Malý Šariš je vedená aj cez k.ú. mesta Veľký Šariš (ÚPN V. Šariš, 2009, s.62).

Ochranné pásma

- ochranné pásmo vodovodov a kanalizácií v zmysle §19 zákona č. 442/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov: do priemeru DN 500 **1,5 m** na obidve strany od pôdorysného okraja potrubia, priemeru DN500 a viac **2,5 m** na obidve strany od pôdorysného okraja potrubia (navrhované potrubia)

Odvádzanie a zneškodňovanie odpadových vôd

Splaškové odpadové vody od obyvateľstva sú v súčasnosti odvádzané do kanalizácie jednotnej sústavy s vyústením do ČOV, ktorá je v správe pivovaru. Kapacita ČOV je uvažovaná pre čistenie priemyselných vôd, odpadových vôd zo sociálnych zariadení priemyselného podniku a tiež odpadových vôd z jednotnej kanalizačnej siete. V meste Veľký Šariš je v rámci projektu „Prešov – pitná voda a kanalizácia v povodí Torysy“ realizovaná stavba kanalizácie na ul. Matice Slovenskej so zaústením do existujúcej kanalizácie na Školskej ul., a tiež stavba kanalizácie v MČ Kanaš. V mestskej časti Kanaš je vo výstavbe splašková kanalizácia a kanalizačný zberač, ktorý zabezpečí odtok splaškových odpadových vôd odvádzaných z intravilánu obce cez stokovú sieť do existujúcej kanalizácie mesta Prešov napojením na existujúce kanalizačné potrubie – zberač“B“ V.Šariš – Prešov. Súčasný stav v odvádzaní a čistení splaškových odpadových vôd nie je vyhovujúci v častiach, kde nie je vybudovaná kanalizácia. Zhromažďovanie a odvoz splaškov zo žump spôsobuje závary. V meste Veľký Šariš je v rámci projektu „Prešov – pitná voda a kanalizácia v povodí Torysy“ realizovaná stavba kanalizácie na ul. Matice Slovenskej so zaústením do existujúcej kanalizácie na Školskej ul., a tiež stavba kanalizácie v MČ Kanaš. V mestskej časti Kanaš bola vybudovaná splašková kanalizácia a kanalizačný zberač, ktorý zabezpečí odtok splaškových odpadových vôd odvádzaných z intravilánu obce cez stokovú sieť do existujúcej kanalizácie mesta Prešov napojením na existujúce kanalizačné potrubie – zberač“B“ V.Šariš – Prešov (ÚPN V. Šariš, 2009, s.62-63).

Elektrická rozvodná sieť

Riešené územie zásobujú elektrickou energiou 22 kV vzdušné linky č. 226, 322, 480 a 517, ktoré vyúsťujú z prevodovej transformovne 110/22 kV Prešov I, v ktorej sú inštalované transformátory 2x25 MW a 1x40 MW. V intraviláne (centre mesta a obytných súboroch) sa nachádzajú murované transformačné stanice s prevodom 22 kV/0,4 kV. Ostatné transformačné stanice, hlavne v okrajových častiach mesta, sú stožiarové transformačné stanice typu TSB s prevodom 22kV/0,4 kV a výkonom do 630 kW a typové priehradové transformačné stanice s prevodom 22 kV/0,4 kV a výkonom do 400 kW. Urbanizovaný priestor mesta Veľký Šariš je zásobovaný elektrickou energiou z jednotnej plošnej siete. Káblové vedenia VN 22 kV a rozmiestnenie transformačných staníc VN/NN 22/0.4 kV vytvára charakter hrebeňovej a okružnej siete s náznakmi zjednodušenej mrežovej siete. Výkon jednotlivých transformátorov je obvykle 400 kVA, výnimočne 630 kVA. Káblové vedenia VN 22 kV boli prevádzkané 22 kV káblami typu ANKTOYPV do 3 x 150 mm², novšie VN trasy suchými káblami AXEKCEY s prierezom do 3 x 240 mm². Väčšina trás VN káblov v centre mesta a v príľahlých obytných zónach je typu ANKTOPV do 3 x 150 mm². Životnosť týchto káblov vzhľadom na ich konštrukciu a vek je ukončená a preto v budúcnosti sa počíta s ich náhradou suchými káblami AXEKCEY do 240 mm², ktoré budú ukladané do pôvodných trás a káblových kanálov. Novšia KBV (komplexná bytová výstavba je pripojená už suchými 22 kV káblami typu AXEKCEY do 240 mm² cez murované trafostanice. Sekundárne rozvody NN sú prevedené systémom napätí 3 x 400/230 V z väčšej časti zakáblvaným rozvodom v centre mesta, príľahlých zónach a obytných súboroch. Sekundárny NN rozvod je prevedený káblami AYKY 3 x 240 + 120 mm² cez rozpojovacie skrine VRIS a SR. V okrajových častiach je rozvod prevádzaný vonkajším vzdušným rozvodom NN holými vodičmi do 4 x 70 mm² na betónových podperných bodoch spolu s rozvodom verejného osvetlenia, ktorý je prevedený vodičom 25 mm² ALFe. Mesto z pohľadu celoslovenského vývoja bude v spotrebe elektrickej energie dlhodobo na dnešnej úrovni (v súčasnosti stagnácia resp. pokles) pričom sa skôr očakáva opätovne jej mierny vzrast. Takto očakávaný nárast elektrickej energie je možné pre návrhovú ako aj výhládovú etapu riešiť výstavbou nových transformačných staníc – čiže nie je nutné uvažovať s posilnením prívodu elektrickej energie na územie mesta (ÚPN V. Šariš, 2009, s.64-65).

Ochranné pásma

- ochranné pásmo vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia v zmysle zákona č. 656/2004 Z. z., § 36 vymedzené zvislými rovinami po oboch stranách vedenia vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na vedenie od krajného vodiča pri napätí:
 - od 1 kV do 35 kV vrátane: 1. pre vodiče bez izolácie 10 m, v súvislých lesných priesekoch 7 m,
 - pre vodiče so základnou izoláciou 4 m, v súvislých lesných priesekoch 2 m, 3. pre zavesené káblové vedenie 1 m
 - od 35 kV do 110 kV vrátane 15 m
 - od 220 kV do 400 kV vrátane 25 m
- v ochrannom pásme vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia a pod elektrickým vedením je zakázané:
 - zriaďovať stavby, konštrukcie a skládky
 - vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3 m
 - vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3 m vo vzdialenosti 2 m od krajného vodiča vzdušného vedenia s jednoduchou izoláciou
 - uskladňovať ľahko horľavé alebo výbušné látky
 - vykonávať činnosti ohrozujúce bezpečnosť osôb a majetku
 - vykonávať činnosti ohrozujúce elektrické vedenie a bezpečnosť a spoľahlivosť prevádzky sústavy
 - vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3 m vo vzdialenosti presahujúcej 5 m od krajného vodiča vzdušného vedenia možno len vtedy, ak je zabezpečené, že tieto porasty pri páde nemôžu poškodiť vodiče vzdušného vedenia
- vlastník pozemku je povinný umožniť prevádzkovateľovi vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia prístup a príjazd k vedeniu a na tento účel umožniť prevádzkovateľovi udržiavať voľný pruh pozemkov (bezlesie) v šírke 4 m po oboch stranách vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia (táto vzdialenosť sa vymedzuje od dotyku kolmice spustenej z vonkajšej strany nadzemného elektrického vedenia na vodorovnú rovinu ukotvenia podperného bodu)
- ochranné pásmo zaveseného káblového vedenia v zmysle zákona č. 656/2004 Z. z., § 36 vymedzené zvislými rovinami po oboch stranách vedenia vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na vedenie od krajného vodiča pri napätí od 35 kV do 110 kV vrátane je 2 m
- ochranné pásmo vonkajšieho podzemného elektrického vedenia v zmysle zákona č. 656/2004 Z. z., § 36 vymedzené zvislými rovinami po oboch stranách krajných káblov vedenia vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na toto vedenie od krajného kábla:
 - 1 m pri napätí do 110 kV vrátane vedenia riadiacej regulačnej a zabezpečovacej techniky
 - 3 m pri napätí nad 110 kV
- v ochrannom pásme vonkajšieho podzemného elektrického vedenia a nad týmto vedením je zakázané:
 - zriaďovať stavby, konštrukcie, skládky, vysádzať trvalé porasty a používať osobitne ťažné mechanizmy
 - vykonávať bez predchádzajúceho súhlasu prevádzkovateľa elektrického vedenia zemné práce a iné činnosti, ktoré by mohli ohroziť elektrické vedenie, spoľahlivosť a bezpečnosť prevádzky, prípadne sťažiť prístup k elektrickému vedeniu
- ochranné pásmo elektrickej stanice vonkajšieho vyhotovenia v zmysle zákona č. 656/2004 Z. z., § 36:

- s napätím 110 kV a viac je vymedzené zvislými rovinami, ktoré sú vedené vo vodorovnej vzdialenosti 30 m kolmo na oploštenie alebo na hranicu objektu elektrickej stanice
- s napätím do 110 kV je vymedzené zvislými rovinami, ktoré sú vedené vo vodorovnej vzdialenosti 10 m kolmo na oploštenie alebo na hranicu objektu elektrickej stanice
- s vnútorným vyhotovením je vymedzené oploštením alebo obostavanou hranicou objektu elektrickej stanice, pričom musí byť zabezpečený prístup do elektrickej stanice na výmenu technologických zariadení
- v ochrannom pásme elektrickej stanice je zakázané vykonávať činnosti, pri ktorých je ohrozená bezpečnosť osôb, majetku a spoľahlivosť a bezpečnosť prevádzky elektrickej stanice (ÚPD M.,2008).

Zásobovanie plynom

Údolím Torysy vedie trasa diaľkového VTL plynovodu Lipany – Drienovská Nová Ves DN 200, PN 2,5 MPa. Táto trasa je v priestore Veľkého Šariša vedená súbežne so štátnou cestou Prešov – Sabinov. Distribučná sieť mesta je napojená prostredníctvom VTL prípojky na VTL plynovod a dvojradovej regulačnej stanice RS1 3000 m³/h VTL/STL (pri pivovare) a za železničnou traťou je umiestnená regulačná stanica RS2 2000 m³/h VTL/STL . Základný rozvodný systém je kombinovaný – strednotlakový s výstupným tlakom 100 kPa. Rozvody v okrajových častiach mesta sú zásobované nízkotlakovým systémom z uličných regulátorov ST/NT s výstupným pretlakom 2,1 kPa. Pivovar je napojený samostatným odberným zariadením prostredníctvom RS 500 m³/h VTL/STL na horeuvedený VTL plynovod. Južne od intravilánu je vedená VTL prípojka DN 100 PN 2,5 MPa do obce Malý Šariš (ÚPN V. Šariš, 2009, s.72). Pre rodinné domy a nízkopodlažné objekty bez centrálnej dodávky tepla je typickým komplexné používanie plynu pre potreby varenia, ohrevu teplej vody a vykurovania. Plynové vykurovanie má obvykle formu ústredného či etážového vykurovania, len výnimočne sa realizuje plynovými pecami. V niektorých obytných objektoch je parciálne použitie plynu, keď sa okrem varenia používa plyn len pre ohrev teplej vody, alebo plynové vykurovanie slúži len pre časť bytu. V bytových domoch sa plyn priamo používa len na varenie, pretože vykurovanie a ohrev teplej vody sa realizuje z mimobytového centrálného či okrskového zdroja tepla. V objektoch vybavenosti služieb, remesiel, obchodu či drobného priemyslu sa zemný plyn používa hlavne pre technologické potreby, prípadne aj na vykurovanie. Veľkoodberatelia plynu používajú zemný plyn ako hlavné či doplnkové palivo pri výrobe tepla (ÚPN V. Šariš, 2009, s.72).

Ochranné pásma

- ochranné pásmo plynovodu v zmysle zákona č. 656/2004 Z. z., § 56 vymedzené vodorovnou vzdialenosťou od osi priameho plynovodu alebo od pôdorysu technologickej časti plynárenského zariadenia merané kolmo na os plynovodu alebo na hranu pôdorysu technologickej časti plynárenského zariadenia:
- 4 m pre plynovod s menovitou svetlosťou do 200 mm
- 8 m pre plynovod s menovitou svetlosťou od 201 mm do 500 mm
- 1 m pre plynovod, ktorým sa rozvádza plyn na zastavanom území mesta s prevádzkovaným tlakom nižším ako 0,4 MPa
- 8 m pre technologické objekty
- bezpečnostné pásmo plynovodu v zmysle zákona č. 656/2004 Z. z., § 57 vymedzené vodorovnou vzdialenosťou od osi priameho plynovodu alebo od pôdorysu technologickej časti plynárenského zariadenia merané kolmo na os plynovodu alebo na hranu pôdorysu technologickej časti plynárenského zariadenia:
- 10 m pri plynovodoch s tlakom nižším ako 0,4 MPa prevádzkovaných na voľnom priestranstve a na nezastavanom území
- 20 m pri plynovodoch s tlakom od 0,4 MPa do 4 MPa a s menovitou svetlosťou do 350 mm
- 50 m pri regulačných staniaciach, filtračných staniaciach, armatúrnych uzloch určí v súlade s technickými požiadavkami prevádzkovateľ distribučnej siete pri plynovodoch
- s tlakom nižším ako 0,4 MPa, ak sa nimi rozvádza plyn v súvislej zástavbe (ÚPD M.,2008).

Zásobovanie teplom

Zdrojom tepla vo Veľkom Šariši pre bytový sektor a verejný sektor sú domové a blokové kotolne a zopár samostatných tepelných zdrojov, z ktorých prevažná časť je plynofikovaná. Uvedené zdroje tepla nepresahujú výkonovo hranicu 1 MW (t). V rodinných domoch majú vlastné kotle ústredného kúrenia spaľujúce prevažne zemný plyn. Teplú vodu pripravujú v elektrických bojleroch, prípadne v plynových prietokových ohrievačoch. Uvedené zdroje tepla v jestvujúcej zástavbe mesta budú slúžiť aj naďalej a ich plynifikácia bude naďalej postupovať. Zdroje tepla v každom objekte, budove či obytnom bloku budú podľa postupu a intenzity výstavby riešené buď ako ústredné, domové, blokové alebo etážové. Vybudovaná rozvodná sieť plynu umožní voľbu každého z uvedených zdrojov tepla. V súčasnosti badať aj tu stúpajúci trend výrazného prechodu na tuhé palivo, najmä drevo. Podnikateľský sektor má palivovú základňu na báze zemného plynu a v malej miere tuhé palivo. Tepelná energetika podnikateľskej sféry je ovplyvňovaná hospodárskym vývojom jednotlivých subjektov. Charakteristickým znakom dneška je nevyužitý inštalovaný tepelný výkon zdrojov, ktorý je v princípe nepoužiteľný pre iné sféry potreby tepla v meste aj v súvislosti s lokalizáciou priemyselnej zóny. Prípadné oživenie priemyselnej zóny môže vyvolať nové požiadavky

na zmenu dnešnej konfigurácie tepelných zdrojov v priemyselnej zóne, ktoré budú musieť byť riešené samostatne. Za danej situácie možno hodnotiť prevádzku tepelných zariadení ako uspokojivú, ale dlhodobu neudržateľnú (ÚPN V. Šariš, 2009, s.74).

Verejné osvetlenie

Vonkajšie osvetlenie je v prevažnej miere realizované na betónových podperných bodoch spolu s NN sekundárnym rozvodom. Rozvod verejného osvetlenia je prevedený vodičom 16 - 25 mm² ALFe. Svietidlá sú výbojkové, osadené buď na podperných bodoch spolu s NN rozvodom, alebo samostatne na ocelových stožiaroch. Na miestnych komunikáciách - 36 W žiarivky, na štátnych cestách - 70 W sodíkové výbojky. Väčšina svietidiel je na vlastných kovových stĺpoch. Rozvod je prevedený zemnými káblami AYKY do 25 mm² vedenými v zemi popri cestných a peších komunikáciách. Parky a rekreačné časti mesta a riešeného územia sú osvetľované výbojkovými parkovými svietidlami 70 W typu S 6m. Spínanie verejného osvetlenia je centrálné prostredníctvom impulzných káblov cez RVO od trafostaníc (ÚPN V. Šariš, 2009, s.70).

Telekomunikácie

Pevnú telefónnu sieť na území mesta Veľký Šariš prevádzkuje T – Com. Veľký Šariš je súčasťou Centra sieťovej infraštruktúry východ (CSI Východ). MTO Veľký Šariš spadá do UTO Prešov. V súčasnosti zabezpečuje telefonickú prevádzku mesta digitálna pobočková ústredňa s kapacitou 960 Pp a s možnosťou ďalšieho rozšírenia. V meste je prevedená kábelizácia, sčasti optickým káblom. Kapacita ústredne je dostatočná pre pripojenie nových účastníkov. Pre územie sídelného útvaru Veľký Šariš je telefonizácia zabezpečovaná spojovacou technológiou – analógovou i digitálnou, ktoré boli umiestnené v jednotlivých atrakčných častiach mesta, tak aby bola čo najefektívnejšie využitá už vybudovaná prístupová sieť. Jednotlivé ústredne v týchto lokalitách sú navzájom prepojené novovybudovanými optickými trasami. Napojenie novo navrhovaných lokalít pre ďalšiu výstavbu v rámci sídelného útvaru mesta Veľký Šariš bude zabezpečované z existujúcich rezerv mts v danej oblasti, alebo novou výstavbou telefónnej siete. V záujmovej lokalite je v súčasnej dobe vybudovaná veľmi rozsiahla oznamovacia MTS. Tato TLF sieť je vybudovaná temer na celom záujmovom území. MTS je zriadená prevažne zemnou úložnou kabelážou. V niektorých častiach je MTS vybudovaná vzdušným nadzemným vedením. V meste je z hľadiska zlepšenia miestnej informovanosti občanov vybudovaná oznamovacia sieť mestského roz–hlasu. Mestský rozhlas v rámci systému varovania obyvateľstva je ovládaný z MsÚ, prístup do systému majú aj zložky civilnej ochrany (krízového riadenia) a HaZZ vo Veľkom Šariši. V lokalite je v súčasnej dobe vybudovaná pomerne rozsiahla telekomunikačná sieť charakteru DK. Tieto siete a zariadenia sú chránené ochranným pásmom min.1,5 -2m na každú stranu od osi káblov. Konkrétne údaje o súčasnom stave kapacít ATÚ sú predmetom obchodného tajomstva T-com a.s. (ÚPN V. Šariš, 2009, s.70).

Bezdrôtová telefónna sieť.

Na území Slovenskej republiky bezdrôtové telefónne spojenie v súčasnosti zabezpečujú operátori Orange, T mobile a O2. Pokrytie mesta Veľký Šariš signálom je v rozsahu rozmiestnenia zosilňovacích staníc na strechách budov. V prípade nutnosti zriaďovania nových zosilňovacích staníc, zriaďovateľ prerokováva záväznú zásadu s užívateľom miesta osadenia tejto stanice, v rámci stavebného konania. Pokrytie internetom na území mesta. Signál 3G siete je dostupný vo Veľkom Šariši, vďaka čomu môže moderné multimediálne služby, ako videohovory, mobilnú televíziu, či mobilný prístup k internetu, video a audio na želanie prostredníctvom 3G siete využívať väčšie množstvo abonentov. V k.ú. mesta sa nachádza ZS a RR body spoločností T Mobile a Orange (ÚPN V. Šariš, 2009, s.70).

Ochranné pásma

1. ochranné pásma telekomunikačných vedení, zariadení a objektov verejnej telekomunikačnej siete v zmysle Zákona o elektronických komunikáciách č. 610/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov (ÚPD M.,2008).

Ochrana pred povodňami a správa povodí

Dažďové vody z intravilánu sú v súčasnosti v meste, kde je vybudovaná kanalizácia odvádzané do čistiarne odpadových vôd. Na jestvujúcej stokovej sieti je vybudovaných niekoľko odľahčovacích stôk vyústených do rieky Torysa. Z ostatných častí a v časti Kanaš sú odvádzané sústavou cestných priekop do vodných tokov. Odtok dažďových vôd nespôsobuje závary. Súčasný stav v odvádzaní dažďových odpadových vôd nie je vyhovujúci. Odľahčovacie stoky a cestné priekopy sú vyústené do rieky Torysa a jej prítokov bez dažďových nádrží (ÚPN V. Šariš, 2009, s.63).

Ochranné pásma

- obojstranné ochranné pásmo pobrežných pozemkov v zmysle ustanovení §49 zákona č. 364/2004 o vodách: **10 m** od vzdušnej päty, respektíve brehovej čiary miestnych tokov z dôvodov vykonávania činnosti správcu toku. Do tohto územia nie je možné umiestňovať technickú infraštruktúru, žiadame pevné stavby ani súvislú vzrastlú zeleň. Toto územie nie je možné poľnohospodársky obhospodarovat'. Musí byť zachovaný prístup mechanizácie správcu vodného toku a povodia k pobrežným pozemkom z dôvodu údržby a kontroly. Všetky prípadné križovania inžinierskych sietí s vodným tokom musia byť riešené podľa STN 73 6822 – Križovanie a súběhy vedení s vodnými tokmi a akékoľvek stavebné aktivity v ochrannom pásme tokov musia byť prerokované so správcom toku a povodia.

Pri návrhu investícií je potrebné rešpektovať ustanovenia § 49 zákona č. 364/2004 Z. z. vodách a vyhlášky č. 211/2005 Z. z. Všetky prípadné križovania inžinierskych sietí s vodnými tokmi musia byť riešené podľa STN 73 6822 „Križovania a súběhy vedení s vodnými tokmi“. (ÚPD M., 2008).

Civilná ochrana obyvateľstva

V riešenom území nie sú evidované žiadne osobitné požiadavky z hľadiska obrany štátu. Z hľadiska požiarnej ochrany je potrebné dodržiavať odstupové vzdialenosti medzi objektami uvedené vo vyhláške č. 532/2002 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o všeobecných technických požiadavkách na výstavbu a o všeobecných technických požiadavkách na stavby užívané osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie. Ochranné stavby CO obyvateľstva sú riešené v súlade s vyhláškou č. 532/2006 Z.z. o podrobnostiach na zabezpečenie stavebnotechnických požiadaviek a technických podmienok zariadení CO v súlade so spracovaným plánom ukrytia, v jednoduchých úkrytoch budovaných svojpomocne (JÚBS) pre 100% obyvateľov a zákona č.444/2006 Z.z. o civilnej ochrane obyvateľstva (ÚPN V. Šariš, 2009, s.38-39).

2.4. DOPRAVA

Modernizáciou a rozvojom dopravnej infraštruktúry v meste a jeho okolí dochádza k vytváraniu vhodných podmienok na kvalitný život jej obyvateľov. Rovnako vzrastajú možnosti na príliv investícií, ktoré si nevyhnutne vyžadujú kvalitnú cestnú sieť. Z hľadiska environmentálneho dochádza prvotne k negatívnym účinkom (napr. záber pôdy), druhotne však, po jej uvedení do prevádzky, prispieva k znižovaniu negatívnych vplyvov dopravy na životné prostredie. Kvalitnejšie technické parametre ciest prispievajú k plynulosti dopravy, tie isté úseky sú prekonávané za kratší čas, čím sa skracuje jazdná doba.

Cestný a železničný dopravný systém sprostredkúva dopravné vzťahy, ktoré svojou úrovňou a dopravným významom presahujú sídelnú úroveň. Priemet týchto dopravných vzťahov do územia možno hodnotiť z pohľadu väzieb širšieho územia k sídlu.

Zastavané územie mesta Veľký Šariš je z východnej strany tangované cestou I/68 so smerom Košice – Prešov – Sabinov a železničnou traťou č 188 so smerom Košice – Plaveč – PR. Cesta I/68 má celoštátny význam v severo - južnom smere. I/68 sa v Prešove napája na ďalšiu severo - južnú cestu E-371, resp. I/73 Prešov - Lipníky - Vyšný Komárnik, ktorá je súčasťou multimodálneho koridoru s pracovným názvom „Pobaltský koridor“ vedeným v línii PR (Lublin – Rzeszów) – Prešov – Košice – MR (Miškovce – Debrecen) – koridor č.IV Constanca/Istanbul. Základná komunikačná sieť mesta je tvorená cestami III. triedy, ktoré sa v centre mesta križujú. Cesta III/543011 so smerom priesťah mestom V.Šariš - Medzany – Sabinov, v meste plní funkciu zbernej komunikácie. Komunikácia je úrovňovo križovaná so žel traťou č.188. V centrálnej polohe mesta západne od námestia sa na cestu III/543011 napája stykovou križovatkou cesta III/018197 so smerom na Malý Šariš, kde sa napája na cestu I/18. Cesta I/18 so smerom Prešov-Levoča-Poprad je významným cestným ťahom vo východo-západnom smere (ÚPN V. Šariš, 2009, s.25).

Cesty I. triedy, regionálne komunikácie II a III triedy

Katastrálne územie mesta Veľký Šariš sa nachádza v okrese Prešov - Prešovského samosprávneho kraja. Na území okresu sa križujú dva významné cestné ťahy, ktoré sú nosné pre celé východné Slovensko a to: I/18 vo východo-západnom smere ako európska cesta E-50 spolu s plánovanou trasou diaľnice D-1 ktorá sa navrhuje realizovať v základnej kategórii D-26,5/120 ako súčasť multimodálneho koridoru č. Va Bratislava – Žilina – Prešov/Košice – Záhor/Čierna nad Tisou – Ukrajina a cesta I/68 celoštátného významu v severo-južnom smere, na ktorú v priestore Prešova nadväzuje ďalšia severo južná cesta E-371, resp. I/73 Prešov - Lipníky - Vyšný Komárnik, ako súčasť multimodálneho koridoru s pracovným názvom „Pobaltský koridor“ vedeným v línii PR (Lublin – Rzeszów) – Prešov – Košice – MR (Miškovce – Debrecen) – koridor č.IV Constanca/Istanbul a v jeho

rámci cestné prepojenie ako rýchlostná komunikácia R4 v kategórii R-22,5 v línii Rzeszów – Vyšný Komárnik – Prešov – Košice – Milhost' – Miskolc v koridore európskej cesty E/371,E50 a cesty I/18. Návrh komunikácie R4 je v súlade s KÚRS 2001 s Novým projektom výstavby diaľnic a rýchlostných ciest, schváleným uznesením vlády SR č. 162/ 2001, súčasne je to schválený doplnkový koridor TINA s medzinárodnými trasami E371, E50 a E71. V priestore medzi južnou zástavbou mesta Veľký Šariš a mestom Prešov je navrhovaná mimoúrovňová križovatka cesty I/68 s navrhovanou rýchlostnou cestou R4. Návrh mimoúrovňovej križovatky je zosúladený s pripravovanou projektovou dokumentáciou prestavby cesty I/68 na 4-pruhovú a projektovanou dokumentáciou R4, ktorá bola v roku 2008 spracovaná v stupni DÚR pre objednávateľa NDS a.s. V zmysle ÚPN VÚC Prešovského kraja cesta I/68 má stúpajúci význam pre turisticko-rekreačnú dopravu vo väzbe na cestné priechody Mníšek nad Popradom, Čirč a Lysá nad Dunajcom. Z hľadiska hospodárskeho plní významnú funkciu v rámci regionálnej dopravy v urbanizačnej osi Lipany-Sabinov-Prešov-Košice. Požadovaná je kategória cesty C 11,5/80 s územnou rezervou pre rozšírenie na kategóriu C 22,5/80 (ÚPN V. Šariš, 2009, s.51-52).

Cesty III. triedy sa v centre mesta (západne od námestia) križujú stykovou križovatkou tvaru „T“: cesta III/543011 so smerom - východne od mesta V.Šariš priesečná križovatka s cestou I/68 – priet'ah mestom V.Šariš - Medzany – Sabinov,I/68. Križovatka I/68 s III/543011 má vybudované samostatné zariadenie a odbočovacie pruhy. Do križovatky sú situované zastávky MHD a SAD. V meste cesta III. triedy plní funkciu zbernej komunikácie funkčnej triedy B2, je vybudovaná kategórie MZ 11,5/50. Komunikácia je úrovňovo križovaná so železnou traťou č.188. železnica je vybavená rampami a svetelnou signalizáciou. Mimo zastavané územie mesta v smere na Medzany a šarišský hrad je cesta III/543011 vedená v náročnom teréne s veľkým pozdĺžnym sklonom nivelety. Smerové oblúky na ceste majú malé polomery a samotná vozovka je zúžená na 6,0m. Cestu radíme do kategórie C 7,5/40. Pozdĺž tohto úseku cesty III. triedy sa postupne realizuje výstavba rodinných domov, ktoré sú napojené na široko nevyhovujúcu mestskú obsluhu komunikáciu s nebezpečným výjazdom do neprehľadného úseku na ceste III/543011. V centrálnej polohe mesta západne od námestia sa na cestu III/543011 napája stykovou križovatkou cesta III/018197 so smerom na Malý Šariš, kde sa napája na cestu I/18. Cesta I/18 so smerom Prešov-Levoča-Poprad je významným cestným ťahom vo východo-západnom smere. Cesta III/018197 v meste V.Šariš plní funkciu zbernej komunikácie funkčnej triedy B2, je vybudovaná kategórie MZ 7,5/40, so šírkou vozovky 6,0m. Pozdĺž komunikácie je po ľavej strane vozovky v smere jazdy na M.Šariš v úseku po kaplnku a autobusovú zastávku vybudovaný peší chodník široký cca 1,5m. Po druhej strane vozovky je vedený hlboký otvorený odvodňovací rigol na odvádzanie vôd zo svahov dvorov rodinných domov. Pri cintoríne sú obojsmerne zriadené autobusové zastávky, bez samostatných zastavovacích pruhov a čakacích priestorov pre cestujúcich. V extraviláne je cesta III/018197 vybudovaná kategórie C 7,5/60. Pri výjazde z mesta má trasa cesty veľké pozdĺžne stúpanie v neprehľadnom smerovom oblúku (ÚPN V. Šariš, 2009, s.53).

Miestne komunikácie

Zastavané územie mesta je okrem zberných komunikácií dopravne prístupné sieťou mestských obslužných komunikácií. Hlavný obslužný komunikačný systém je založený v smere sever-juh a je určený líniou vodného toku Torysy a dopravného koridoru cesty I/68 a železničnej trate. Komunikácie vybudované v smere sever-juh sú zokruhované pravouhlým systémom obslužných ciest v smere východ-západ. Hranica zástavby severnej polohy mesta je daná trasou už nefunkčnej železničnej vlečky, ktorá bola zrealizovaná za účelom zavlečkovania pôvodného areálu pivovaru. V súčasnosti je vlečka sčasti demontovaná, ale obslužné komunikácie sprístupňujúce rodinnú zástavbu sú pri telese vlečky slepo ukončené. Hranica južnej polohy mesta je daná zúžujúcim sa priestorom medzi vodným tokom a železničnou traťou. Ostatná komunikačná sieť mesta má charakter mestských obslužných a prístupových ciest, ktoré radíme do funkčných tried C2 a ulíc so slepým ukončením C3. Mestskú zástavbu je možné rozdeliť do štyroch ucelených blokov (ÚPN V. Šariš, 2009, s.54):

územie (A) ohraničené zo severu nefunkčnou železnou vlečkou, z juhu zbernou cestou III/543011, z východu železnou traťou so železničnou stanicou a zo západu vodným tokom Torysy. Komunikačný systém je zokruhovaný, s tromi napojeniami na zbernú komunikáciu. Napojenie sídliska na zbernú komunikáciu ulicou P.O.Hviezdoslava bolo zaslepené z dôvodu neprehľadného výjazdu z križovatky a umiestnenia autobusovej zastávky. Komunikácie územia radíme do funkčnej triedy C2 a sú vybudované kategórie MO 7,5/40. Pozdĺž komunikácií je vybudovaný systém obojstranných a jednostranných peších chodníkov. Pozdĺž železničnej ulice, kde sú sústredené výrobné areály a podnikateľské spoločnosti nie je vybudovaný chodník pre peších, čo považujeme za dopravnú závalu (ÚPN V. Šariš, 2009, s.54).

územie (B) ohraničené zo severu zbernou komunikáciou III/543011, z juhu vodným tokom Torysy a železničnou traťou – v najjužnejšej polohe je umiestnená ČOV a pešia lávka cez Torysu, zo západu vodným tokom a z východu železničnou traťou. V tejto lokalite je sústredená nová zástavba rodinných domov, ktorej hlavnou dopravnou osou je ulica Prešovská. Ulica je slepo ukončená pri ČOV, radíme ju do funkčnej triedy C2 a je vybudovaná kategórie MO 8/40 s obojstrannými chodníkmi pre peších oddelenými od vozovky líniovým pásom zelene. Uličným priestorom je široký a prehľadný. Ostatné obslužné komunikácie sú vybudované kategórie MO 7,5/40, slepo ukončené komunikácie končiacie pri vodnom toku, železničnej trati a pri zbernej komunikácii radíme do funkčnej triedy C3 a sú vybudované kategórie MO 6,5/40.

územie (C) ohraničené zo severu nefunkčnou železnou vlečkou, z juhu a zo západu zbernou cestou III/543011, z východu vodným tokom Torysy. V juhozápadnej polohe územia je zrealizované pešie námestie mesta. Obslužné komunikácie v starej časti zástavby sú nepostačujúcej šírky a ulice sú čiastočne zjednosmerné – ul.Pekárenská, Jarková. Dôvodom zjednosmernenia

ulice Východnej je zriadenie parkoviska na vozovke pre potreby Zdravotníckeho zariadenia. V tejto lokalite sú obslužené komunikácie v mnohých prípadoch slepo ukončené a radíme ich do funkčnej triedy C3. Jednosmerné cesty sú vybudované kategórie MO 4,25/30, v stiesnených podmienkach uličného priestoru radíme cesty do kategórie MO 6,5/30. V severnej polohe územia je lokalita rodinných domov vo výstavbe, kde je ponechaný široký uličný priestor pre výstavbu komunikácie kategórie MO 7,5/40 a peších chodníkov (ÚPN V. Šariš, 2009, s.54).

územie ohraničené zo severu zbernou komunikáciou III/543011, zo západu zbernou komunikáciou III/018197 a z východu vodným tokom Torisy. Pozdĺž vodného toku je vybudovaná obslužná komunikácia sprístupňujúca hospodársky dvor a novú lokalitu IBV na ulici Doliny. V úseku od križovatky so zbernou komunikáciou po križovatku s novou lokalitou IBV je cesta vybudovaná kategórie MO 7,5/30 a ku hospodárskemu dvoru kategórie MO 3,75/30.

Zastavané územie časti Kanaš je dopravne sprístupnené sieťou slepo ukončených obslužných ciest, ktoré sú nepostačujúcich šírkových parametrov s úzkym uličným priestorom. Cesty radíme do funkčnej triedy C3 do kategórie MOK 3,75/30. V zmysle STN 73 6110 ide o cesty jednopruhovú obojsmernú s krajinami, ktoré nemajú zrealizované obrátky, čo je v rozpore s STN. Je náročné otáčanie sa vozidiel v slepo ukončenej ulici bez obrátiska v stiesnenom tesne obostavanom uličnom priestore. Vozovka ciest je premenlivej šírky cca 3,0 až 4,0m a sú v zlom technickom stave z dôvodu intenzívneho prejazdu stavebných strojov a nákladných vozidiel k stavbám rodinných domov. Pri parcelácii lokalít na stavebné pozemky neboli rešpektované potrebné šírky uličného priestoru pre výstavbu obslužných ciest kategórie MO 7,5/40 s min. jednostranným peším chodníkom a pásom zelene pre vedenie podzemných inžinierskych sietí. Pri oplocovaní pozemkov až po hranice parciel nepriehľadnými oploteniami dôjde k vytvoreniu úzkeho uličného priestoru s nedostatočnými šírkami rozhládových polí v križovatkách miestnych komunikácií (ÚPN V. Šariš, 2009, s.54).

Hromadná doprava

Mesto Veľký Šariš je obsluhované mestskou hromadnou dopravou Prešov a linkami SAD, ktoré premávajú po cestách III. triedy. Autobusová doprava má v meste zriadené 3 páry autobusových zastávok na ceste III/543011 a jeden pár na ceste III/018197 pri cintoríne. Na ceste III/543011 sú zriadené zastávky: Pivovar, pri žel.trati, Jednota (potraviny Balla), pri kostole, na Námestí, pri štadióne. Zastávky majú vybudované samostatné zastavovacie pruhy mimo jazdných pruhov vozovky cesty a sú jednostranne vybavené prístreškami pre cestujúcich. Na križovatke ciest I/68 a III/543011 je zriadená autobusová zastávka s názvom „rázcestie“, kde zastavuje na samostatných zastavovacích pruhoch 12 prímestský a 1 diaľková linka SAD, z toho dvoma linkami je obsluhované mesto V. Šariš: Číslo linky – 707430 Prešov-Medzany-Ostrovany-Uzovský Šalgov/Sabinov a 708460 Lipany-Sabinov-Medzany-Prešov. Mestská časť Kanaš je obsluhovaná mestskou hromadnou dopravou Prešov. Linky SAD premávajú po ceste I/68 a na križovatke ciest I/68 a III/543011 je zriadená autobusová zastávka s názvom „rázcestie“, kde zastavuje na samostatných zastavovacích pruhoch 12 prímestský a 1 diaľková linka SAD (ÚPN V. Šariš, 2009, s.59-60).

Linky MHD majú v križovatke ulíc Hlavná – Harmíny vybudovanú otočku so zastávkou a peším chodníkom. V zmysle STN 73 6110 nemá dochádzková vzdialenosť na zastávky autobusovej dopravy presiahnuť 500m, čo nie je dodržané pre zástavbu v nových lokalitách rodinných domov a bytovej zástavby vo výstavbe v južnej polohe mesta. Na mestskú hromadnú dopravu mesta Prešov je časť Kanaš napojený linkou č.14 so smerom Záborské – Kanaš, s konečnou zastávkou Kanaš-Stráže. Autobusy premávajú po ceste III. triedy od zastávky s názvom „rázcestie“. V sídle sú zriadené 3 páry autobusových zastávok na konečnej zastávke nie je zriadená otočka pre autobusy s parametrami podľa STN. Autobusové zastávky nemajú vybudované samostatné pruhy pre zastavovanie spojov MHD, nie sú zrealizované čakacie priestory pre cestujúcich, jednostranne sú osadené prístrešky pre cestujúcich (ÚPN V. Šariš, 2009, s.60).

Železničná doprava

Paralelne s cestou I/68 vedie riešeným územím trasa železničnej trate č.188 so smerom Kysak – Prešov – Plaveč – Muszyna (PR). Trať tvorí súčasť komplexného severo-južného ťahu trate celoštátneho a medzinárodného významu v ďalšom prepojení Kysak – Košice – Čaňa – Hidasnémeti (MR). Trať je zaradená do zoznamu trás AGTC (s možnosťou výstavby terminálu kombinovanej dopravy v Prešove – Šarišské Lúky (s plánovanou modernizáciou na parametre predpísané dohodou AGC) a je súčasťou multimodálneho koridoru s pracovným názvom „Pobaltský koridor“ vedeným v línii PR (Lublin – Rzeszów) – Prešov – Košice – MR (Miškovce – Debrecen) – koridor č.IV Constanca/Istanbul lokalizovaným pre cestné komunikácie a pre trate železničnej a kombinovanej dopravy. Trať je toho času jednokolajná, elektrifikovaná s plánom modernizácie na traťovú rýchlosť 80 až 100 km/h, s územnou rezervou na jej zdvojnásobenie (ÚPN V. Šariš, 2009, s.52).

Doprava pešia a cyklistická

V zastavanom území mesta je pozdĺž hlavnej zbernej komunikácie vybudovaný systém obojstranných chodníkov pre peších šírky 2,0m, ktorý je od vozovky cesty oddelený líniovým pásom zelene. Chodníkmi sú prepojené autobusové zastávky MHD a SAD s bývaním, námestím mesta a centrami občianskej vybavenosti. Pozdĺž cesty III/018197 so smerom na Malý Šariš je vybudovaný peší chodník

jednostranne, je nepostačujúcej šírky 1,0m a v priestore autobusových zastávok chodník nie je dobudovaný. Pozdĺž ostatných mestských obslužných komunikácií je vybudovaná sieť obojstranných a jednostranných peších chodníkov. Dostavbou nových lokalít rodinných domov v Kanaši narastá intenzita dopravy na miestnych komunikáciách ako aj pozdĺž zbernej komunikácie, čo si vyžaduje výstavbu systému peších chodníkov v nadväznosti na situovanie autobusových zastávok. Pozdĺž cesty III. triedy je možné vybudovať chodník pre peších prekrytím odvodňovacích rigolov. Vzhľadom na tesnú obostavanosť a malý uličný priestor v existujúcej zástavbe nie je možné pešie chodníky vybudovať (ÚPN V. Šariš, 2009, s.61).

Parkovanie

Plochy statickej dopravy v meste sú zastúpené nasledovnými formami statickej dopravy: verejnými parkoviskami pri občianskej vybavenosti v zastavanom území mesta, plochami sústredených boxových garážových dvorov, plochami statickej dopravy parkovaním pozdĺž mestských komunikácií, samostatnými verejnými parkoviskami za a pred vstupnými priestormi výrobných areálov (pivovar Šariš) a firiem (areály na Železničnej ulici), samostatnými plochami verejných parkovísk na obytnom území bytových domov, pre zástavbu rodinných domov je parkovanie a garážovanie zabezpečené na pozemku alebo v objekte rodinného domu. Pre potreby občianskej vybavenosti sú v centre mesta vybudované tieto parkovacie plochy: v centre mesta na námestí, kde je Matričný úrad a Mestský úrad - 18 státí, pri objekte potravín Balla v križovatke na ul.M.R.Štefánika - 15 státí, pri cintoríne (štrkom spevnená plocha na zastávke SAD) - cca 8 státí, pre zdravotné zariadenie na jednosmernej ul.Východnej - 20 státí. Okrem týchto parkovísk sú vybudované: parkovisko pri potravinách na sídlisku - 5 státí, v športovom areáli na ul.Hlavnej - 35 státí. V obytnom území mesta so zástavbou bytových domov je parkovanie a garážovanie formou: na úrovni terénu formou verejných parkovísk - 40 státí, parkovanie čiastočne na chodníku a pozdĺž obslužných komunik - 45 státí, ul. Matice Slovenskej, ul.P.O.Hviezdoslava v boxových garážových dvoroch - 113 garáží (ÚPN V. Šariš, 2009, s.57-58).

2.5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Kvalitné životné prostredie je jednou zo základných podmienok existencie ľudstva. Vzrastajúce problémy spojené práve so zhoršovaním kvality životného prostredia vedú ku koncentrácii úsilia štátov Európy a hlavne novo rozšírenej Európskej únie eliminovať negatívne zásahy do životného prostredia a naprávať škody spôsobené v minulosti. Svedčí o tom i prijatie Šiesteho environmentálneho akčného programu Spoločenstva „Životné prostredie 2010: Naša budúcnosť, naša voľba“ (Akčný program), ktorý tvorí rámec environmentálnej politiky Európskej únie. Definuje kľúčové dlhodobé ciele v starostlivosti o životné prostredie, pričom za prioritu pokladá riešenie problémov zmeny klímy, ochrany prírody a biodiverzity, životného prostredia pre zdravie a kvalitu života, prírodných zdrojov a odpadov. Povinnosť a potreba naplňovať prijaté ciele vedúce k zlepšovaniu negatívneho stavu životného prostredia, prináležia všetkým stupňom štátnej správy a samosprávy. Mesto v uvedenej hierarchii predstavuje najnižší, ale základný prvok. Potreba naplňovať stanovené environmentálne ciele vyplýva aj zo samotnej alokácie mesta, ktoré sa rozprestiera v blízkosti hydrických koridorov a biokoridorov miestnych potokov.

Ochrana prírody a krajiny

Na území katastra mesta Veľký Šariš sa nachádza niekoľko chránených území s ich ochrannými pásmami. Podmienky ochrany týchto území sú rešpektované pre akúkoľvek činnosť v území sú definované v príslušných právnych predpisoch, ktoré sú tu taktiež uvedené. V skúmanom V katastrálnom území mesta Veľký Šariš sa z národnej siete chránených území nachádza chránené územie - národná prírodná rezervácia Šarišský hradný vrch s jej ochranným pásmom. Do katastra tiež zasahuje časť územia európskeho významu – SKUEV Fintické svahy, ako súčasť európskej siete chránených území NATURA 2000. Zo siete NATURA 2000 sa tu nenachádza ani sem nezasahuje nijaké chránené vtáčie územie (CHVÚ). Podľa údajov ŠOP SR sa t.č. nepripravuje ani žiadny návrh územia európskeho významu, ktorý by zasahoval do katastrálneho územia Veľký Šariš, alebo sa v ňom nachádzal. Podľa údajov ŠOP SR je v katastrálnom území Veľký Šariš evidovaná lokalita s výskytom bublinatky močiarnnej, ktorá však už t.č. nemá atribúty na vyhlásenie za chránené územie v kategórii chránený areál (zamýšľaný vyhlásiť pod názvom chránený areál Štrkovisko pri Veľkom Šariši). V súčasnosti v katastrálnom území mesta platí 1., 3. a 5. stupeň územnej ochrany podľa zákona č.543/2002 Z.z.. Generel nadregionálneho ÚSES vyčlenil nadregionálne prvky ekologickej stability územia. Do katastrálneho územia mesta Veľký Šariš zasahuje nadregionálne biocentrum Stráže so

svojim jadrom, ktorým je NPR Šarišský hradný vrch a územím prechádza i nadregionálny biokoridor Torysa (ÚPN V. Šariš, 2009, s.25-26).

V katastrálnom území mesta Veľký Šariš sa z národnej siete chránených území nachádza chránené územie – národná prírodná rezervácia Šarišský hradný vrch s jej ochranným pásmom. Do katastra tiež zasahuje časť územia európskeho významu – SKUEV Fintické svahy, ako súčasť európskej siete chránených území NATURA 2000. Zo siete NATURA 2000 sa tu nenachádza ani sem nezasahuje nijaké chránené vtáčie územie (CHVÚ). Podľa údajov ŠOP SR sa t.č. nepripravuje ani žiadny návrh územia európskeho významu, ktorý by zasahoval do katastrálneho územia Veľký Šariš, alebo sa v ňom nachádzal. Podľa údajov ŠOP SR je v katastrálnom území Veľký Šariš evidovaná lokalita s výskytom bublinatky močiarnnej, ktorá však už t.č. nemá atribúty na vyhlásenie za chránené územie v kategórii chránený areál (zamýšľaný vyhlásiť pod názvom chránený areál Štrkovisko pri Veľkom Šariši). V súčasnosti v katastrálnom území mesta platí 1., 2., 3. a 5. stupeň územnej ochrany podľa zákona č.543/2002 Z.z..

Národná sieť chránených území

Národná prírodná rezervácia Šarišský hradný vrch - chránené územie bolo vyhlásené v roku 1964. Nachádza sa na p.č..2723, 2724, 2725, 2726, 2727, 2728, 2729, 2731, 2772, 2773, 2775 a 2776 v k.ú. Veľký Šariš a jeho výmera je 145,74 ha. Na jeho území platí 5.stupeň územnej ochrany. Ochranným pásmom je 100 metrový pás územia po vonkajšom obvode NPR a platí v ňom 3.stupeň ochrany. Chránené územie predstavuje významnú fytogeografickú lokalitu. Jedná sa o exotický tvrdosť sopečného pôvodu nad pravým brehom Torysy s vývojom rôznych charakteristických a typických lesných spoločenstiev, podmienených svojráznym kužeľovitým reliéfom, expozíciou a stanovištnými podmienkami. Chránené územie je domovom viacerých obojživelníkov a plazov. V lese okolo zrúcanín hradu žije jašterica živorodá (*Lacerta vivipara*). Izolovaný lesný komplex poskytuje vhodné životné podmienky pre drobné druhy cicavcov, ktoré nachádzajú potravu v okolitej intenzívne využívannej poľnohospodárskej krajine. Lesné porasty vytvárajú tiež podmienky pre hniezdenie mnohých vtáčích druhov. V 1. pol. 19. stor. profesor prešovského kolégia – botanik Friedrich Hazslinszky tu objavil a opísal nový rastlinný druh ďatelinu šarišskú (*Trifolium sarosiense*). Južné svahy majú bohatú a rozmanitú teplomilnú flóru. Rastú tu chránené druhy, vzácny kosatec trávolistý (*Iris graminea*) a ľalia zlatohlavá (*Lilium martagon*). V bučinách dominuje chľapňa hájna (*Luzula luzuloides*), v úžľabinách sú lesy takmer bez podrastu. Na jar bukový les pokrýva pestrá farebná mozaika, ktorú dotvára i zubačka žliazkatá (*Dentaria glandulosa*) a modrý koberec zimozelene menšej (*Vinca minor*). Hradné múry zdobí žltá kvitnúci tاريčník skalný (*Aurinia saxatilis*) (ÚPN V. Šariš, 2009, s.39-41).

Európska sieť chránených území

Územie európskeho významu (SKUEV) 0322 Fintické svahy - územie bolo vyhlásené Výnosom MŽP SR č. č. 3/2004-5.1 zo 14. júla 2004, ktorým sa vydáva národný zoznam území európskeho významu. Celková výmera územia je 753,9 ha a nachádza sa v katastrálnych územiach Fintice, Fulianka, Kapušany, Terňa, Tulčík, Veľký Šariš, Záhradné. Do katastrálneho územia Veľký Šariš zasahuje z tohto SKUEV len jeho malá časť v časti Stráže a nachádza sa na parcelách č. 2035, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2733/2, 2734, na ktorých je v zmysle uvedeného výnosu navrhovaný 2.stupeň ochrany. Územie je navrhované z dôvodu ochrany biotopov európskeho významu: Pionierske spoločenstvá plytkých silikátových pôd (8230), Silikátové skalné steny a svahy so štrbinovou vegetáciou (8220), Subpanónske travinnobylinné porasty (6240), Eurosibírske dubové lesy na spraši a piesku (91I0), Teplomilné panónske dubové lesy (91H0), Lipovo-javorové sutinové lesy (9180), Kyslomilné bukové lesy (9110), Bukové a jedľové kvetnaté lesy (9130) a druhov európskeho významu: kosatec bezlistý uhorský (*Iris aphylla* subsp. *hungarica*), poniklec veľkokvetý (*Pulsatilla grandis*), poniklec otvorený (*Pulsatilla patens*), ohniváček veľký (*Lycaena dispar*), spriadač kostihojový (*Callimorpha quadripunctaria*), ohniváček (*Lycaena helle*), mlynárik východný (*Leptidea morsei*) a kunka žltobruhá (*Bombina variegata*). Z hľadiska druhovej ochrany je možné všeobecne konštatovať, že charakter katastrálneho územia Veľký Šariš vytvára predpoklady pre výskyt chránených druhov napr. avifauny, obojživelníkov, plazov, vtákov. Zo zákona (napr. zákon o ochrane prírody a krajiny) sú chránené všetky druhy vtákov prirodzene sa vyskytujúcich v krajine, všetky druhy obojživelníkov a plazov, viaceré druhy cicavcov (aj „poľovníckym zákonom“) a viaceré druhy rýb, hmyzu, pavúkovcov, kôrovcov, mäkkýšov a druhov z iných skupín živočíchov (zoznamy podávajú príslušné prílohy vyhlášky MŽP SR č. 24/2003, ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny). Z hľadiska „nadnárodných“ priorít sa zo zoznamov chránených druhov vyčleňujú druhy európskeho významu, ostatné druhy sú uvádzané ako druhy národného významu – druhy európskeho i národného významu sú zároveň druhmi chránenými. V rôznej denzite chránené druhy živočíchov obsadzujú biotopy, resp. stanovištia v celom riešenom území, napriek tomu sa v krajine kvôli ich koncentrácii alebo významu dajú vyčleniť priestory (biotopy, stanovištia), ktoré vo zvýšenej miere vytvárajú podmienky pre ich trvalý, prípadne pri migráciách dočasný výskyt. Sú to obyčajne chránené územia (pozri kap. 3.1.1.1. Územná ochrana) a prvky územného systému ekologickej stability (pozri kap. 4.1. ÚSES), prípadne aj iné ekologicky významné prvky v krajine (napr. prírodné a umelé vodné nádrže), pri ich charakteristikách sú uvádzané aj chránené druhy. Kvalita a účinnosť ich ochrany zároveň sú a budú zárukou aj ochrany chránených druhov a udržania, prípadne i zvýšenia kvality biologickej rozmanitosti územia (biodiverzity) (ÚPN V. Šariš, 2009, s.39-41).

Biotopy európskeho a národného významu

V rámci plôch, ktoré v súčasnosti plnia ekostabilizačnú funkciu sa z hľadiska záujmov ochrany prírody a krajiny venuje špecifická ochrana i biotopom európskeho a národného významu, ktorých zoznam je vymedzený vo Vyhláške MŽP SR č.24/2003 Z.z.. Činnosti, ktorými sa môžu biotopy európskeho alebo biotopy národného významu poškodiť alebo zničiť, sú regulované zákonom č.543/2002 Z.z.. Táto regulácia spočíva v tom, že orgán ochrany prírody vydáva na činnosti, ktorými sa môžu tieto biotopy poškodiť alebo zničiť rozhodnutie formou súhlasu, v ktorom orgán ochrany prírody za poškodenie alebo zničenie biotopu ukladá vykonať revitalizačné opatrenia alebo zaplatiť náhradu do výšky spoločenskej hodnoty zasiahnutého biotopu. (§ 6 zákona č.543/2002 Z.z.). O vydanie súhlasu je povinný požiadať každý, kto zamýšľa zasiahnuť do biotopu takou činnosťou, ktorá by mohla biotop poškodiť alebo zničiť. Biotopy sú identifikované a charakterizované podľa Katalógu biotopov

Slovenska (Stanová, Valachovič, 2002, edícia Daphne). V texte nižšie je pri každom type biotopu uvedená okrem charakteristiky i informácia o významnosti biotopu z hľadiska jeho zaradenia medzi európsky významné biotopy (kód NATURA 2000) a uvedený je tiež kód prípadne názov biotopu podľa pôvodnej domácej slovenskej klasifikácie biotopov podľa katalógu Biotopy Slovenska (Ružičková et.al, 1996). Biotopy európskeho i národného významu lesné i travinno-bylinné zmapované v katastrálnom území mesta Veľký Šariš sú evidované na príslušnej organizačnej zložke Štátnej ochrany prírody SR – Regionálnom centre ochrany prírody v Prešove. V katastrálnom území mesta Veľký Šariš je zatiaľ zistených 8 biotopov európskeho významu a 2 biotopy národného významu. Vzhľadom k reálnej rôznorodosti prírodného prostredia riešeného územia a poznania jeho stavu v súčasnosti je tu predpoklad pri detailnom mapovaní, že môžu byť zaevidované ďalšie biotopy európskeho i národného významu (ÚPN V. Šariš, 2009, s.39-41).

Biotopy národného významu

Travinno – bylinné biotopy

Psiarkové aluviálne lúky (Lk7 – označenie podľa „Katalógu biotopov Slovenska, Stanová, Valachovič, 2002“) – (biotop: 22100 – označenie podľa katalógu „Biotopy Slovenska, Ružičková et al., 1996“). - tento biotop predstavuje dvoj až trojkosné striedavo vlhké lúky v krátkodobu zaplavovaných alúviách menších tokov a v podmáčaných terénnych depresiách. Porasty sú bujné, druhovo však chudobné, s charakteristickým spoločným výskytom suchomilných a vlhkomilných druhov. Citlivo reagujú na zmeny vodného režimu.. V poraste vysokých tráv prevláda psiarka lúčna (*Alopecurus pratensis*) a na suchších stanovištiach kostrava lúčna (*Festuca pratensis*).. V riešenom území sa biotop nachádza v strednej časti toku Paťovského potoka (v MBk1)

Lesné biotopy

Dubovo-hrabové lesy karpatské (Ls2.1) – (biotop: 2112100) - lesný biotop tvoria porasty duba zimného a hrabu, najčastejšie s prímiesou buka, menej ďalších drevín na hlbších pôdach typu kambizemi s dostatkom živín. Podrast má travinný charakter, prítomné sú mezofilné druhy. Spravidla sa vyskytuje na nížinách, pahorkatinách, nižších vrchovinách a kotlinách až do výšky 600 m.n.m.. Porasty väčšinou patria do hospodárskeho lesa. Biotop sa nachádza v lesnom komplexe Šarišského hradného vrchu, Šarišskej hory, na západných svahoch Stráže, Okruhliaku a Dúbrave (v MBc1, MBc3, MBc4, NRbC) (ÚPN V. Šariš, 2009, s.39-41).

Nadregionálny územný systém ekologickej stability

Do katastrálneho územia mesta Veľký Šariš zasahuje nadregionálne biocentrum Stráže so svojim jadrom, ktorým je NPR Šarišský hradný vrch a územím prechádza i nadregionálny biokoridor Torysa. Nadregionálne biocentrum Stráže (vo výkrese označené ako NRbC) - plošne rozsiahle biocentrum, ktoré zasahuje čiastočne do katastrálneho územia Veľký Šariš. Biocentrum sa tiahne od Stráže, cez Okruhliak, Dúbravu, Šarišskú horu až na pravú stranu rieky Torysy na Šarišský hradný vrch. Biocentrum predstavuje najmä zachovalé prirodzené lesné spoločenstvá andezitových kuželov Stráž (740 m n.m.) a Lysá hora (696 m n.m.) sopečného pôvodu vrátane kužela Šarišského hradného vrchu. Lesné komplexy výrazne kontrastujú s okolitým nelesným, poľnohospodársky využívaným územím. Rôzne typy stanovišť podmienili vznik a vývoj širokej škály lesných porastov, v ktorých dominujú najmä porasty duba a buka. Lesné porasty sú v krajine, ktorá je intenzívne hospodársky využívaná, dôležitým priestorom pre mnohé živočíšne druhy, najmä pre avifaunu a poľovnú zver. Časť nadregionálneho biocentra je v časti Stráže súčasťou územia európskeho významu SKUEV0322 Fintické svahy s výskytom lesných biotopov európskeho významu vrátane prioritných biotopov. Iná časť nadregionálneho biocentra, konkrétne jadro nadregionálneho biocentra je súčasťou národnej prírodnej rezervácie Šarišská hradný vrch. Nadregionálny biokoridor Torysa (vo výkrese označený ako NRbK) - nadregionálny biokoridor prechádza naprieč celým katastrálnym územím Veľký Šariš. Biokoridor má typický hydricko-terestrický charakter, pretože jeho integrálnou súčasťou okrem vôd v koryte ako životného prostredia pre vodné organizmy sú aj štrkovo-pieskové akumulácie v toku a staršie pieskovo-štrkové akumulácie v pobrežnej zóne aluviálnej nivy Torysy, pokryté sprievodnou a brehovou vegetáciou toku (ÚPN V. Šariš, 2009, s.43).

Lesy

Lesné biotopy v meste sú zastúpené (ÚPN V. Šariš, 2009, s.42-43):

Jaseňovo-jelšové podhorské lužné lesy (Ls1.3, 91E0* - prioritný biotop) – (biotop: 2111300) - jaseňovo-jelšové lesy v údolných nivách tokov podmáčaných prúdiciou podzemnou vodou. Typickým stanovišťom sú aj terénne znížneniny, kde podzemná voda stagnuje blízko pod povrchom pôdy. Porasty sú spravidla viacposchodové, krovinné poschodie je druhovo bohaté, v bylinnom poschodí sa uplatňujú nitrofilné a hygofilné druhy. Vyskytuje sa pri rieke Torysy v severnej časti katastrálneho územia, príznačný je pre ňu úsek „vnútornej delty“ (*Alnus glutinosa*, *A.incana*, *Salix fragilis*, *Sambucus nigra*, *Salix purpurea*, *Viburnum opulus*). Časti sprievodnej vegetácie Torysy na severe katastra modifikujú na príbuzný biotop južnejších polôh, t.j. na Vrbovo-topoľové nížinné lužné lesy (Ls 1.1., 91E0* - prioritný biotop) – (biotop:2111100) , ktoré predstavuje „mäkký lužný les“ so znakmi uvedeného biotopu (aj *Populus alba*, *Populus canescens*). (v NRbK).

Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy (Ls5.1, 9130) - (biotop: bukové a jedľové kvetnaté lesy - 2113400, bukové kvetnaté lesy podhorské - 2113500) - mezotrofné a eutrofné porasty nezmiešaných bučín a zmiešaných jedľovo-bukových lesov s bohatým, viacvrstvovým bylinným podrastom. Pri hromadení bukového odpadu pokryvnosť bylinnej vrstvy dosahuje 15 %. Bylinný podrast tvoria typické lesné tieňomilné rastliny. Vyskytujú sa na miernejších svahoch, na vlhkých pôdach dobre

zásobených živinami. Biotop je relatívne málo ohrozený. Typické druhové zloženie: buk lesný, cyklámen fatranský, fialka lesná, javor horský, jedľa biela. Biotop je rozšírený takmer vo všetkých lesných komplexoch v katastrálnom území Veľký Šariš - najviac na Bikoši a Okruhliaku, potom na Dúbrave, severných svahoch Šarišského hradného vrchu, západných svahoch Stráže a na Šarišskej hore (v NRBC, MBc 2, MBc 3, MBc 4, MBc 5).

Kyslomilné bukové lesy (Ls5.2, 9110) - (biotop: bukové kyslomilné lesy podhorské -2113600 a horské - 2113700) - biotop je tvorený acidofilnými bukovými porastami nachádzajúcimi sa v nižších polohách a na minerálne chudobných horninách a plytkých a skeletnatých pôdach. Porast je floristicky chudobný, so stálou prímесou duba, miestami aj jedle, krovinové poschodie je slabovo vyvinuté. Biotop sa nachádza len ostrovčekovito a to na východných svahoch Šarišského hradného vrchu (v NRBC).

Dubové nátržníkové lesy (Ls3.3, 9110*) - (biotop: 2114500) - biotop predstavuje floristicky bohaté dubiny, ktoré sú charakteristické pre vnútrokarpatské kotliny. Viazu sa na plošiny a mierne svahy pahorkatín s príkrovmi sprašových hĺn a ilov. Okrem dubov je často prítomná i borovica, breza a smrek. V podraсте sa vyskytujú mezofilné ale tiež acidofilné druhy. Biotop sa vyskytuje ostrovčekovito na južných svahoch Dúbravy (v NRBC).

Lipovo-javorové sutinové lesy (Ls4, 9180*) - (biotop: lipovo-javorové les - 2113100, javorové lesy horské - 2113200) - vyskytujú sa na vápencovom podloží alebo na minerálne bohatších silikátových horninách. Majú vysokú diverzitu drevín podmienenú prímесou druhov z kontaktných zonálnych spoločenstiev. Krovinové poschodie je bohatovo vyvinuté. Sú rozšírené od kotlinového stupňa až po horský stupeň do nadmorskej výšky 1 100 m. Biotop je ohrozený vzhľadom na svoj maloplošný a rozdrobený výskyt. V katastrálnom území sa biotop vyskytuje ostrovčekovito na severozápadných svahoch Stráže (v MBc 4).

Výskyt invázií druhov

V rámci okresu sa mapuje aj výskyt invázií druhov rastlín. Mapovanie však nie je úplné, preto spomenieme aspoň niektoré lokality výskytu. Turanec kanadský (*Conyza canadensis*) - severoamerická stredne vysoká rastlina rastie na neúrodných, na živiny chudobných stanovištiach. Uprednostňuje suché piesočnato-hlinité pôdy na poliach, úhoroch, popri cestách, rúbaniskách. Ježatec laločnatý (*Echinocystis lobata*) - pôvodom severoamerická popínava rastlina s plodom štetinatej chlpatéj bobule obľubuje brehy vodných tokov, okraje lužných lesov, rumovišťa, okolia sídel. Slnčnica hlúznatá (*Helianthus tuberosus*) - topinambur - severoamerická trvácna rastlina, rozmnožuje sa jedlými podzemkovými hlúzami. Agresívne sa šíri do prirodzených biotopov, kde potláča pôvodnú vegetáciu. Najčastejšie rastie popri vodných tokoch v pobrežnej nitrofilnej vegetácii. Výskyt bol lokalizovaný najmä okolo toku Torysy v k.ú. obcí ležiacich pri Toryse a to na viacerých miestach v celom úseku od Veľkého Šariša po Seniakovce. Netýkavka malokvetá (*Impatiens parviflora*) - pôvodom zo severovýchodnej Ázie sa začala šíriť z botanických záhrad aj do prirodzených spoločenstiev. Rozšírená takmer po celom Slovensku. Vyskytuje sa v pobrežnej vegetácii, v krovinách, v podraсте lesov, popri cestách, v parkoch, záhradách. Pri mapovaní sa lokalizovala, napr. v k.ú. Fričovce na podhorí Braniska, ďalej v k. ú. Kapušany, Fintice, Prešov, Malý Šariš, Kokošovce, Zlatá Baňa. Agát biely (*Robinia pseudacacia*) - pôvodom zo severnej Ameriky, u nás zdomácnенý. Rastie v lesoch, pozdĺž ciest, alejách, na násypoch, v záhradách, parkoch, na chudobných i výživných pôdach, prevažne suchších. Výskyt dokladovaný z k.ú. Prešov, Malý Šariš, Záhradné, Fintice, Kapušany, Demjata, Chmeľovec. Javorovec jaseňolistý (*Negundo aceroides*) - druh pochádzajúci zo Severnej Ameriky, obľúbená okrasná drevina, nenáročná na obsah živín v pôde, odolná voči nepriaznivým vplyvom mestského prostredia, šíri sa najmä pozdĺž vodných tokov. Zastúpený je najmä v brehových porastoch a v sprievodnej vegetácii Torysy. Pohánkovec japonský, pohánkovec český (*Fallopia japonica*, *Fallopia x bohémica*) - pohánkovec japonský pochádza z východnej Ázie. Je to trvácna dvojdomá rastlina s drevnatejším podzemkom, ktorý dorastá až do vzdialenosti 20 m od materskej rastliny. Na miestach výskytu vytvára až nepreniknuteľne husté porasty krovitého vzrastu. Vyskytuje sa najmä okolo vodných tokov, ciest, na synantropných stanovištiach. Vyskytuje sa na mnohých miestach najmä pozdĺž Torysy. Zlatobyl' obrovská, zlatobyl' kanadská (*Solidago gigantea*, *Solidago canadensis*) - trvácne byliny pôvodne zo severnej Ameriky, vyskytujú sa na synantropných stanovištiach, odkiaľ prenikajú do poloprirodzených a prirodzených spoločenstiev. Osídľujú ľahko nevyužívané plochy a plochy človekom vytvorené, ruderalizované. Lokalizácia výskytu v rámci mapovania v k.ú. Lipovce, Fričovce, Hendrichovce, Medzany, Veľký Šariš, Prešov, Žehňa, Tuhrina, Lúčina, Červenica, Mirkovce, Záborské, Varhaňovce, Bretejovce, hojný je výskyt okolo Torysy, Sekčova, Delne (RÚSES ok. prešov, 2010, s.140-141).

Starostlivosť o územie

Územným plánovaním sa sústavne a komplexne rieši priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia, určujú sa zásady, navrhuje sa vecná a časová koordinácia činností ovplyvňujúcich životné prostredie, ekologickú stabilitu, kultúrno - historické hodnoty územia, územný rozvoj a tvorbu krajiny v súlade s princípmi trvalo udržateľného rozvoja. Územné plánovanie je v súčasnosti upravené zákonom č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov. Územno - plánovacia dokumentácia je základným nástrojom územného rozvoja a starostlivosti o životné prostredie v meste. Základným nástrojom územného plánovania je územný plán mesta. Územný plán mesta je výsledok formálneho plánovania a je územnoplánovacím dokumentom v zmysle zákona č.50/1976 Zb. (zákon o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov) a v zmysle vyhlášky č.84/1976 Zb. (o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii) v znení neskorších predpisov. Základným pre mesto je územný plán sídelného útvaru (ÚPN SÚ), ktorého záväzná časť sa po schválení mestským zastupiteľstvom stáva všeobecne záväzným nariadením mesta. Obstarávateľom ÚPN mesta (alebo zóny) je obecná samospráva. Mesto má spracovaný územný plán z roku 2010 so zmenami a doplnkami z roku 2015.

Ochrana ovzdušia

Na ochranu ovzdušia v meste pred potenciálnymi a reálnymi zdrojmi znečistenia slúži zákon č. 478/2002 Z. z. o ochrane ovzdušia v znení neskorších predpisov (platný v roku 2009, od 1.6.2010 účinný zákon č. 137/2010 Z.z o ovzduší). Upravuje práva a povinnosti právnických a fyzických osôb pri ochrane ovzdušia pred vnášaním znečisťujúcich látok ľudskou činnosťou a spôsobom obmedzenia následkov znečisťovania. V zákone sú definované znečisťujúce látky, zdroje znečisťovania, povinnosti právnických a fyzických osôb ako aj prevádzkovateľov zdrojov znečistenia ovzdušia, poplatky a pokuty za znečisťovanie ovzdušia. Definované sú veľké zdroje znečistenia ovzdušia ako technologické celky so súhrnným tepelným výkonom 50 MW alebo vyšším.

Zdrojmi znečisťovania ovzdušia v riešenom území v súčasnosti sú:

- automobilová doprava na ceste I. triedy, ako aj na miestnych komunikáciách,
- výroba tepla v domácnostiach a vo výrobných a obslužných prevádzkach,
- výrobné prevádzky v meste,
- priemyselná výroba v krajskom meste Prešov,

V lokalite možno identifikovať 10 najvýznamnejších zdrojov znečistenia – kategória v zmysle vyhlášky MŽP SR č. 706/2002 Z. z. v znení vyhlášky MŽP SR č. 410/2003 Z. z. 1.1.2. Technologické celky obsahujúce stacionárne zariadenia na spaľovanie palív. Tieto zdroje sa nachádzajú v katastrálnom území krajského mesta Prešov, katastrálnom území obce Ľubotice a katastrálnom území mesta Veľký Šariš a majú bezprostredný vplyv na lokálne znečistenie ovzdušia v samotnom meste. Najvýznamnejším zdrojom znečistenia na širšom území mesta Prešov je Kronospan Slovakia s. r. o., Prešov, lokalizovaný v katastrálnom území obce Ľubotice, s viac ako trojštvrťinovým podielom na celkovom množstve emisií a zvlášť dominantným podielom na množstvách emisií oxidu uhoľnatého (86,7 %) a tuhých znečisťujúcich látok (85,6 %) v takto vymedzenom území. Z ostatných prevádzkovateľov má významné postavenie Kronospan SK, s. r. o. a súhrnne za všetky svoje zdroje znečistenia i SPRAVBYT a. s., Prešov.

Kronospan Slovakia s. r. o. Prešov, Kronospan SK, s. r. o., SPRAVBYT a. s., Prešov, Posádková správa budov, Prešov, Pivovar Šariš a. s., Veľký Šariš, FN s poliklinikou J. A. Raymana, Prešov, Tepláreň Košice, a. s., prekleňovací zdroj tepla Prešov, Technické služby a. s. Prešov, FECUPRAL, s. r. o., Prešov, Šarišské pekárne a cukrárne, Prešov. V prípade až 4 vyššie uvedených prevádzkovateľov sú uvedené súhrnné tepelné príkony i súhrnné množstvá emisií za viaceré zdroje týchto prevádzkovateľov. Kým v prípade troch z nich (Posádková správa budov, FECUPRAL a. s. a Šarišské pekárne a cukrárne) sú tieto zdroje lokalizované spoločne v areáloch týchto podnikov, špecifické postavenie má prevádzkovateľ SPRAVBYT a. s., ktorý zahŕňa až 41 bytových kotolní plošne roztrúsených na celom území mesta Prešov. Tieto zdroje sa vyznačujú značnými vzájomnými rozdielmi v hodnotách tepelného príkonu v MW, pričom najväčší význam majú predovšetkým Centrálna kotolňa na Jazdeckej ulici (29,55 MW), dve kotolne na Bajkalskej ulici (9,82 MW resp. 11,14 MW), dve kotolne na Prostejovskej ulici (9,45 MW resp. 11,30 MW), dve kotolne na ul. Mirka Nešpora (6,56 MW resp. 10,20 MW), dve kotolne na Švábskej ulici (8,00 MW resp. 12,47 MW), kotolňa na Šrobárovej ulici (11,35 MW), kotolňa na Karpatskej ulici (11,35 MW), kotolňa na Vansovej ulici (10,23 MW) a kotolňa na Dubovej ulici (10,82 MW) (RÚSES ok. Prešov, 2010, s. 134-135).

Produkcia v t na km2 podľa územie, chemická zlúčenina a rok											
Okres Prešov	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Tuhé emisie	0,16	0,47	0,56	0,72	0,69	0,69	0,55	0,55	0,50	0,53	0,53
Oxid siričitý	0,07	0,14	0,11	0,10	0,10	0,08	0,07	0,06	0,06	0,06	0,06
Oxid dusíka	0,38	0,43	0,53	0,56	0,41	0,37	0,28	0,30	0,31	0,30	0,29
Oxid uhoľnatý	0,69	0,98	1,49	1,69	1,35	1,23	0,75	0,95	0,96	0,96	0,93
<i>Tuhé emisie SR</i>	<i>0,85</i>	<i>0,85</i>	<i>1,02</i>	<i>0,88</i>	<i>0,71</i>	<i>0,70</i>	<i>0,69</i>	<i>0,67</i>	<i>0,71</i>	<i>0,72</i>	<i>0,75</i>
<i>Oxid siričitý SR</i>	<i>2,15</i>	<i>1,96</i>	<i>1,81</i>	<i>1,78</i>	<i>1,43</i>	<i>1,41</i>	<i>1,30</i>	<i>1,41</i>	<i>1,39</i>	<i>1,19</i>	<i>1,11</i>
<i>Oxid dusíka SR</i>	<i>1,19</i>	<i>1,16</i>	<i>1,14</i>	<i>1,06</i>	<i>0,96</i>	<i>0,94</i>	<i>0,87</i>	<i>0,88</i>	<i>0,88</i>	<i>0,81</i>	<i>0,79</i>
<i>Oxid uhoľnatý SR</i>	<i>3,76</i>	<i>3,87</i>	<i>3,70</i>	<i>3,94</i>	<i>3,74</i>	<i>3,64</i>	<i>3,00</i>	<i>3,38</i>	<i>3,65</i>	<i>3,56</i>	<i>3,71</i>

Zdroj: <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Do ovzdušia sa z riešeného územia dostávajú: toxické oxidy dusíka (NOX), ktoré spôsobujú ochorenia dýchacích ciest, cyanózu srdca, majú aj karcinogénne účinky, toxický oxid siričitý (CO₂), ktorý naruša krvotvorbu, dráždi sliznice a oči, spôsobuje chronické ochorenia dýchacích ciest, popoličky, ktoré zasahujú predovšetkým dýchacie cesty, pri niektorých druhoch popoličkov je zasiahnuté aj srdce a imunitný aparát (karcinogénne účinky), polietavý prach prevažne zo sekundárnej prašnosti spôsobuje

ochorenia dýchacích ciest, rozľahlé plochy porastené burinnými spoločenstvami sú jedným zo zdrojov alergických ochorení slizníc. Ako už ale bolo spomenuté, oproti ostatným regiónom Slovenska je okres Prešov jeden z najmenej znečistených regiónov. Ako prezentuje nasledujúca tabuľka, k nárastu dochádza v prípade tuhých emisií, ako aj v prípade produkcie oxidu uhoľnatého, ktoré sú pravdepodobne produkované ako externé vplyvy dopravy a zásobovania teplom v zimnom období (prechod na pevné palivá v dôsledku vysokých cien elektrickej energie a plynu).

Produkcia podľa chemickej zlúčeniny v tonách na celkovom objeme											
Okres Prešov	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Tuhé emisie	151,0	438,5	525,0	666,0	647,6	642,0	516,0	518,2	462,6	494,3	494,0
Oxid siričitý	66,0	126,9	103,0	91,0	100,2	72,7	70,0	56,2	60,5	55,7	56,2
Oxid dusíka	358,0	401,0	499,0	522,0	382,4	349,2	266,0	281,0	292,3	282,8	272,4
Oxid uhoľnatý	642,0	918,7	1 393,0	1 562,0	1 251,4	1 146,1	705,0	883,6	892,6	897,2	869,8

Zdroj: <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Kvalitu ovzdušia na území mesta Veľký Šariš výrazne ovplyvňujú exhaláty z lokálnych vykurovacích zariadení a kotolní, ďalej znečisťujúce látky z priemyselných podnikov a priemyselného parku. Nemenej dôležitý je negatívny dopad a vplyv exhalátov z dopravy, najmä v blízkosti frekventovaných križovatiek, napájajúcich sa na hlavné dopravné komunikácie s krajským mestom Prešov.

Prízemný ozón

Rast koncentrácií prízemného ozónu súvisí s rastúcou emisiou prekursorov ozónu, ktorými sú VOC, NO_x, CO. Pochádzajú najmä z automobilovej dopravy, energetiky a priemyslu. V meste sa nenachádza monitorovacia stanica, ktorá je určená na meranie koncentrácie troposférického ozónu. Monitoring, ktorý prebieha na území SR ukazuje, že v súčasnosti je prekračovaná cieľová hodnota prízemného ozónu pre ochranu vegetácie (s výnimkou intravilánov miest) (HLAVATÁ A KOL., 2003)

Hlukové pomery z dopravy

V zmysle Nariadenia vlády SR č. 40/2002 Z. z. o ochrane zdravia pred hlukom a vibráciami najvyššie prípustné hodnoty hluku z dopravy vo vonkajších priestoroch v obytnom území ciest I. a II. triedy, zberných mestských komunikácií a hlavných železničných ťahov sú povolené pre deň LA_{eq,p} = 60 dB a v noci LA_{eq,p} = 50 dB.

Hlavnými zdrojmi hluku v riešenom území sú automobilová a železničná doprava. Intenzívnu dopravu môžeme považovať za prevažne líniový stresový faktor, ktorý negatívne vplyva na okolitú krajinu pozdĺž dopravných koridorov. Z výsledkov výpočtu hluku, ktorý bolo zamerané na hluk z cestnej a železničnej dopravy na území mesta a vychádzal z intenzity dopravy v r. 2005 vyplynulo nasledovné: Ekvivalentná hladina hluku 65 dB(A) od železničnej dopravy je podľa výpočtu dosiahnutá vo vzdialenosti 59m od osi koľajiska a od automobilovej dopravy z intenzity dopravy na ceste I/68 je dosiahnutá vo vzdialenosti 55 m od osi komunikácie. Najviac postihnutá je zástavba rodinných domov v blízkosti železnice v juhovýchodnej časti, kde je navrhovaný zemný val, ktorý bude vysadený krovinatou zeleňou a eliminuje hluk od železnice (ÚPN V. Šariš, 2009, s.79).

Odpadové hospodárstvo

Základným právnym predpisom pri predchádzaní vzniku odpadov a pri nakladaní s odpadmi je zákon NR SR č. 223/2001 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2001. Jedným zo základných nástrojov stratégie hospodárenia s odpadmi je vypracovanie „Programov odpadového hospodárstva“. Program odpadového hospodárstva Slovenskej republiky vypracováva Ministerstvo životného prostredia a následne samosprávny kraj, obec a pôvodca odpadu. Obsah Programu odpadového hospodárstva mesta na roky 2011 - 2015 je zostavený podľa požiadaviek § 2 až § 5 vyhlášky MŽP SR č. 310/2013 Z.z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o odpadoch a zároveň zohľadňuje POH SR a POH Prešovského kraja. Ciele a opatrenia POH SR a POH Prešovského kraja 2011 - 2015, ktoré sa budú realizovať mestom, právnickými a fyzickými osobami sú preto rozpracované v záväznej časti POH mesta Veľký Šariš na roky 2011 – 2015. Odpadové hospodárstvo zahŕňa všetky činnosti zamerané na predchádzanie a obmedzovanie vzniku odpadov, znižovanie ich nebezpečnosti pre životné prostredie, ako aj na nakladanie s odpadmi v súlade s platnými zákonmi. Nakladanie s odpadmi je definované ako zber odpadov, preprava odpadov, zhodnocovanie odpadov a zneškodňovanie odpadov vrátane starostlivosti o miesto zneškodňovania.

Štatistické relatívne ukazovatele v oblasti nakladania s komunálnym odpadom prezentuje nasledujúca tabuľka.

Relatívne ukazovatele z oblasti nakladania s komunálnym odpadom

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Mn. komun. odpadu (kg/obyv.)	283,49	221,98	257,35	248,37	247,88	271,72	261,70	270,83	267,69	274,92	260,83
Mn. zhodn. kom. odp. (kg/obyv.)	14,59	8,82	5,09	3,04	8,38	9,19	24,51	37,73	36,14	51,10	40,74
Mn. znešk. kom. odp. (kg/obyv.)	268,90	213,16	232,78	222,90	219,87	236,97	229,95	232,47	224,34	223,75	192,23
% zhodnoc. kom. odpadu	5,15	3,97	1,98	1,22	3,38	3,38	9,37	13,93	13,50	18,59	15,62
% zhodn. kom. odp. kompost. (%)	65,64	57,81	21,71	39,62	37,76	31,06	53,94	42,00	36,69	50,83	20,69
% zhodn. kom. odp. ako druhot. s.	25,20	32,48	28,74	52,98	53,67	65,84	39,37	44,58	48,53	47,41	53,92

Zdroj: <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Separovaný zber využiteľných zložiek komunálneho odpadu je v súčasnosti organizovaný v rôznych formách, separované zložky budú využité ako druhotné suroviny. Likvidáciu komunálneho odpadu sa odporúča riešiť v súlade so širšími vzťahmi v kraji v návaznosti na zákon o odpadoch. V súčasnosti sa v riešenom území nenachádzajú rozsahom väčšie divoké skládky, je však nutné jednoduchou formou upozorňovať obyvateľov mesta na likvidáciu odpadu formou jeho triedenia. V prípade separácie rozšíri aktivity o viaceré komodity. Uvedené aktivity budú pôsobiť na znižovanie zaťaženia mestského rozpočtu, ako aj životné prostredie. Mesto má v súčasnosti zriadený zberný dvor v centrálnej časti.

Pôda

Medzi hlavné negatívne faktory, ktoré ovplyvňujú pôdnu produkciu a jej environmentálne funkcie patria najmä bývalá banská činnosť, zhutňovanie a acidifikácia pôd, neuvážené rekultivácie pôd, neúmerné meliorácie, nadmerná chemizácia, stále sa zvyšujúca erózia, zosuvy, divoké skládky a emisno – imisná kontaminácia pôd.

Chemická degradácia pôdy (kontaminácia pôdy)

Monitorovanie a hodnotenie kontaminácie pôd je súčasťou Čiastkového monitorovacieho systému Pôda ako aj Geochemického atlasu SR, časť Pôda (ČURLÍK, ŠEFCÍK, 1999). V riešenom území sa na poľnohospodárskej pôde nenachádza monitorovacia lokalita. Sledované územie patrí medzi územia s intenzívnou poľnohospodárskou činnosťou, ku ktorej patrí používanie rôznych agrochemikálií, čo dáva predpoklad, že v území by sa chemická degradácia pôdy potenciálne mohla vyskytovať.

Erózia pôdy

Vyjadruje stratu odosu pôdy pri súčasnom spôsobe využitia krajiny. Najviac ohrozené sú svahy Šarišského hradného vrchu a vrchu Okružliak. Ohrozené sú i orné pôdy a miestami aj svahy pahorkatiny na západe. Prípustná strata pôdy limitné množstvo pôdy ktoré môže byť ročne odplavené vodnou eróziou: podľa Slovenskej technickej normy (STN 75 4501) sú limity na prípustnú stratu pôdy nasledovné: plytké pôdy (do 0,3 m) – 1 t.ha-1.rok-1, stredne hlboké pôdy (0,3 – 0,6 m) – 4 t.ha-1.rok-1, hlboké pôdy nad 0,6 m – 10 t.ha-1.rok-1. Na celom území sa nachádzajú hlboké pôdy, preto za limitnú hodnotu straty pôdy možno považovať 10 t.ha-1.rok-1. Túto hodnotu prekračujú silne a extrémne ohrozené pôdy, ktoré zaberajú 248, 3 ha, čo je 6, 48 % z rozlohy územia.

Vodná erózia je viazaná je najmä na poľnohospodársky pôdny fond – v okolí Veľkého Šariša sú to intenzívne využívané pahorkatinné polohy so strmšími svahmi využívanými ako orná pôda. Prvotným faktorom je nesprávne využívanie pôdneho fondu (absencia protierozných opatrení, nevhodná štruktúra plodín), avšak náchylnosť na eróziu zvyšujú aj nepriaznivé fyzikálne vlastnosti pôdy, pôdna štruktúra a malý obsah humusu. V uplynulých 50 rokoch ubudlo v pahorkatinných oblastiach Slovenska na strmších svahoch odhadom 20-30 cm pôdy, čo je dôsledkom najmä nesprávneho spôsobu hospodárenia a výberu plodín. Vetrná erózia poškodzuje obyčajne plochy bez vegetačného krytu s piesočnatými pôdami a to predovšetkým v suchších obdobiach roka. Výskyt vetrnej erózie je udávaný aj v oblasti Veľkého Šariša (Mágyová a kol. 1991, Barančík a kol. 1997). Zhutnenie pôd je plošne relatívne rozšírenou degradáciou pôd. Prejavuje sa prakticky vo všetkých poľnohospodársky intenzívne využívaných oblastiach nížin a kotlín a je dôsledkom utlačenia podpovrchovej vrstvy pôdy dlhodobým používaním ťažkých mechanizmov. Pôdy v okolí Veľkého Šariša patria väčšinou medzi pôdy primárne až potenciálne náchylné na zhutnenie – najmä luvizemné hnedozeme pahorkatinnej časti katastra s málo priepustným podorníčím a zrnitostne ťažké fluvizeme glejové na nive rieky Torysa.

Správa povodí

Právna starostlivosť o vodu je vymedzená v zákone č. 364/2004 Z.z. o vodách a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon) v znení zákona č. 587/2004 Z. z. Tento zákon vytvára podmienky na všestrannú ochranu povrchových vôd a podzemných vôd vrátane vodných ekosystémov a od vôd priamo závislých krajinných ekosystémov, na zlepšenie stavu povrchových vôd a na ich účelné a hospodárne využívanie.

Kvalita povrchových vôd

Slovenský hydrometeorologický ústav meria najmä kvalitatívne parametre povrchových vôd na ploche 13,5 percenta z celkovej dĺžky tokov 24,8 tis. km. Útlmom priemyselnej a poľnohospodárskej výroby a rozšírením čistiarní odpadových vôd sa kvalita vody v 90. rokoch zlepšila. V oblastiach riečnych náplavov Torysy všetky analyzované vzorky podzemných vôd v stanovovanom

rozsahu spĺňali kritériá pre pitnú vodu. Kvalita vody v Toryse v bode merania Šarišské Michalany v r. 2001 – 2002 dosiahla u BSK5 III. stupeň, u pH II. stupeň, celkovo III. stupeň. V zmysle Nariadenia vlády SR č.296/2005 Z.z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na kvalitu a kvalitatívne ciele povrchových vôd a limitné hodnoty ukazovateľov znečistenia odpadových a osobitných vôd boli hlavným znečisťovateľom stanovené ukazovatele prípustného stupňa znečistenia. Zdrojmi plošného znečistenia sú predovšetkým poľnohospodárstvo - hnojenie priemyselnými hnojivami, pesticídy, oševné plány, živočíšne farmy a pod., skládky a odkaliská, kaly z čistiarní odpadových vôd a z priemyslu, znečistenie dažďovými vodami zo spevnených plôch v meste. Potrebné je podľa potreby i priebežne monitorovať ovplyvnenie recipientov v blízkosti najvýznamnejších zdrojov. Je to významné tiež pre ochranu podzemných vôd ako aj pre ochranu pôd (ÚPO Veľký Šariš, 2010, s.77).

Podzemné vody

Kvalitu podzemných vôd ovplyvňuje horninové prostredie a kvalita vody v povrchových tokoch. Organické látky, ako kontaminanty, majú pôvod v povrchovom znečistení prostredia najmä odpadmi, priemyselnou činnosťou a poľnohospodárstvom. K najčastejším prekročeniam limitných hodnôt patria prekročenia obsahu Fe a Mn. Prekročenie limitných hodnôt bolo namerané u síranov, amónnych iónov, chloridov, dusitanov a dusičnanov ako dôsledok poľnohospodárskej činnosti (ÚPO Veľký Šariš, 2010, s.77).

Ochrana proti povodňam

Príčinou vzniku povodní meste sú extrémne intenzívne dažde alebo náhle roztápanie snehu kombinované s výrazne zníženou schopnosťou, niekde až neschopnosťou územia zadržať dažďovú vodu (z dôvodu poškodenia krajiny – napr. rozorané medze, zlikvidované remízky, či odvodnená poľnohospodárska pôda). Rozsiahle zaasfaltované alebo betónové plochy v meste prispievajú k rýchlemu odtoku dažďových vôd a k vysušovaniu pôdy pod týmito zastavanými plochami, vrátane znižovania zásob podzemných vôd. Tieto faktory spôsobujú zmeny odtokových pomerov a zvyšujú riziko lokálnych povodní. Vysušená pôda bez protieróznych opatrení (okolité polia o rozlohe desiatok hektárov bez akejkoľvek vegetácie, či protieróznych opatrení) sa správa ako nepriepustný film. Medzi základné technické, biotechnické a hospodárske preventívne opatrenia ktoré by malo mesto a majitelia pozemkov vykonať patria nasledovné: **technické**: vsakovacie pásy po vrstevniciach (pozdĺžne plytké rigoly), budovanie depresí a vsakovacích jám na zadržiavanie a vsakovanie dažďovej vody v intravilánoch miest a obcí, vodoholdingy, drobné prehrádzky resp. stupne na vodných tokoch, bystrinách, v roklinách či stržiach, výstavba a údržba suchých nádrží - poldrov, objekty na líniových ochranných hrádzach na vypúšťanie vôd do záplavového územia, budovanie malých prietokových vodných nádrží a rybníkov a pod. **biotechnické**: vytváranie prirodzených prekážok povrchového odtoku – medze, trávnaté pásy, pásy stromov a krov, pôdne stupne, mokrade, optimálne zloženie a kvalita lesov, zatravnňovanie a zalesňovanie nevyužívaných plôch, zachovanie a využívanie meandrov vodných tokov a slepých ramien, budovanie vetrolamov, využitie svahových depresí ako vsakovacích a zádržných plôch a pod. **hospodárske opatrenia**: aplikácia vhodných postupov obrábania pôdy (napr. orba po vrstevnici), vytváranie malých prietokových a vodných nádrží na zachytávanie stekajúcich dažďových vôd zo spevnených plôch ako zásobníkov požiarnej vody, vodných plôch určených na rekreáciu alebo výpar, zabezpečenie dopĺňania odobratej vody z územia späť do územia odberu, obmedzovanie spevňovania plôch v zastavanom území, budovanie ochranných hrádzí čo najďalej od osi vodného toku a pod. (http://www.zmos.sk/strategia-zmos-v-oblasti-protipovodnovej-prevencie-a-ochrany-uzemia-miest-a-obci-pred-povodnami-.phtml?id3=32161&module_action__72644__id_art=14043, 10.9.2013).

V rámci eliminovania možných lokálnych záplav je potrebné pravidelne čistiť resp. stabilizovať odtokové rigole pozdĺž miestnych komunikácií, ako aj samotný kanalizačný systém, tak aby pri zvýšených zrážkach nedochádzalo k zaplavovaniu pozemkov v ich tesnej blízkosti. Zvýšené riziko záplav súvisí s umiestnením mesta.

2.6. OBYVATEĽSTVO

Nasledujúca časť prezentuje štruktúru obyvateľstva podľa jednotlivých charakteristík, ako vek, vierovyznanie, vzdelanosť, pohlavie, atď.. Nasledujúca tabuľka prezentuje počet obyvateľov bývajúcich v meste V. Šariš k roku sčítania obyvateľov.

Bývajúce obyvateľstvo v meste V. Šariš (rok 2011 – SODB 2011)						
	spolu	ženy	0-14	66+	15-65	
mesto V. Šariš	5292	2723	1111	624	3557	
Kanaš	899	470	229	78	592	
V. Šariš	4393	2253	882	546	2965	

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011,

V roku 2011 žilo v meste celkovo 5292 obyvateľov, pričom žien bolo 2723. Ekonomicky činné obyvateľstvo tvorilo 3557 osôb. V časti Kanaš žilo v tomto roku 899 obyvateľov. Nasledujúca tabuľka prezentuje vývoj štruktúry obyvateľstva mesta V. Šariš podľa vierovyznania v roku 2011. Mesto je podľa kritéria vierovyznania značne homogénne. Dominantná časť obyvateľov sa hlásila k rímskokatolíckemu vierovyznaniu (70,05 %). Celkovo 7,02 % obyvateľov je bez vyznania.

Bývajúce obyvateľstvo podľa náboženského vyznania			
Ukazovateľ	SODB 2011	%	
Rímskokatolícke	3944	70,05	
Evanjelické	117	2,08	
Gréckokatolícke	250	4,44	
Pravoslávne	60	1,07	
Reformovaná kresťanská cirkev	10	0,18	
Cirkev bratská	8	0,14	
Cirkev adventistov siedmeho dňa	7	0,12	
Náb. spoločnosť Jehovovi svedkovia	4	0,07	
Cirkev československá husitská	3	0,05	
Úst. zväz židovských náboženských obcí	2	0,04	
Bahájske spoločenstvo	1	0,02	
Kresťanské zbory	1	0,02	
Bratská jednota baptistov	2	0,04	
Bez vyznania	395	7,02	
Ostatné	11	0,20	
Nezistené	477	8,47	

Zdroj: www.statistics.sk

Pri 8,47 % obyvateľov nebolo zistené vierovyznanie. V malom zastúpení sú obyvatelia gréckokatolíckeho (4,44 %) a evanjelického vierovyznania (2,08 %).

Z hľadiska národnostnej štruktúry sa prevažná časť obyvateľov hlási k slovenskej národnosti – 77,23 %. V menšej miere je zastúpená rómska národnosť (8,45 %) a ukrajinská národnosť (0,39 %). Rusínska národnosť bola zastúpená v počte 0,36 %.

Bývajúce obyvateľstvo podľa národnosti v %			
Ukazovateľ	SODB 2011	%	
Slovenská	4348	77,23	
Maďarská	3	0,05	
Rómska	476	8,45	
Ostatné	3	0,05	
Ukrajinská	22	0,39	
Česká	14	0,25	
Moravská	1	0,02	
Bulharská	2	0,04	
Ruská	1	0,02	
Rusínska	20	0,36	
Nemecká	2	0,04	
Poľská	2	0,04	
Židovská	1	0,02	
Ostatné	3	0,05	
Nezistená	397	7,05	

Zdroj: www.statistics.sk

Demografia

Úroveň sociálneho rozvoja charakterizuje viacero ukazovateľov, medzi ktoré patrí aj demografická situácia a zloženie obyvateľstva. Pre demografický vývoj je vo všeobecnosti charakteristický znižujúci sa prirodzený prírastok obyvateľstva a starnutie populácie. V prípade mesta V. Šariš bol zaznamenaný nárast počtu obyvateľov.

Stav obyvateľstva ku koncu obdobia (k 31.12.)

Mesto V. Šariš	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
V. Šariš 1.1.	4316	4468	4643	4796	4941	5097	5216	5230	5404	5483	5630
V. Šariš 30.6.	4402	4549	4703	4851	5002	5147	5256	5317	5444	5557	5716
V. Šariš 31.12.	4468	4643	4796	4941	5097	5216	5289	5404	5483	5630	5802
muži	2114	2190	2277	2352	2429	2508	2557	2584	2650,5	2698	2771
ženy	2288	2359	2426	2499	2573	2639	2699	2733	2793	2858,5	2945
Index	-	1,039	1,033	1,03	1,032	1,023	1,014	1,022	1,015	1,027	1,031
Priemer IX											1,026

Zdroj: 20.5.2015, <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Za sledované 11 ročné obdobie v priemere počet obyvateľov vzrástol o 29,8 %. Priemerný index dosiahol hodnotu 1,026, čo predstavuje priemerný ročný nárast o 2,6 %. V priebehu sledovaného obdobia bol vývoj počtu obyvateľov nerovnomerný. V roku 2009 bol zaznamenaný nárast o 119 obyvateľov, v nasledujúcom roku to bolo 73 obyvateľov. Výraznejší nárast bol zaznamenaný v roku 2005 – 175 osôb.

Prirodzený prírastok obyvateľstva

Nasledujúca tabuľka prezentuje prirodzený prírastok/úbytok obyvateľstva v SR (hrubá miera) obyvateľov, ako aj prirodzený prírastok v meste V. Šariš.

Prirodzený prírastok

Mesto V. Šariš	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Slovenská republika	0,35	0,18	0,11	0,11	0,78	1,53	1,28	1,65	0,57	0,51	0,68
prirodzený prírastok	22	20	13	15	4	21	11	50	12	27	28
hrubá miera pr. prír.	5	4,4	2,76	3,09	0,8	4,08	2,09	9,4	2,2	4,86	4,9

Zdroj: 20.5.2015, <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Vývoj ukazovateľa prirodzeného prírastku obyvateľstva v SR v sledovanom období vykazuje pozitívny trend od roku 2011. Počet živonarodených prekračuje v meste počet zomrelých obyvateľov v každom roku sledovaného obdobia. Najvyšší prirodzený prírastok bol zaznamenaný v roku 2011 a 2014.

Nasledujúca tabuľka prezentuje počet živonarodených a vývoj počtu narodených za mesto V. Šariš. V medziročnom porovnaní možno sledovať mierny stúpajúci trend, aj napriek zlej ekonomickej situácii začínajúcich rodín a s tým súvisiacim problematickým zabezpečením základných životných potrieb – bývanie. Rastový trend v SR bol evidovaný do roku 2009, kedy na 1000 obyvateľov pripadalo 11,30 živonarodených. Do roku 2014 klesol tento počet na 10,16. V súčasnosti je v meste vyrovnaný trend, aj keď vývoj počtu narodených v meste ovplyvnila ekonomická kríza. Pokles pôrodnosti sa znížil práve okolo roku 2010 a 2011. V roku 2014 hodnota stúpila na 74.

Počet živonarodených

Mesto V. Šariš	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Slovenská republika	9,99	10,10	10,00	10,08	10,61	11,30	11,12	11,27	10,27	10,13	10,16
narodení	60	72	62	56	65	78	82	81	63	61	74
živonarodení	60	71	62	56	64	78	82	81	62	61	74
hrubá miera živorod.	13,63	15,61	13,18	11,54	12,79	15,15	15,6	15,23	11,39	10,98	12,95

Zdroj: 20.5.2015, <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Štatistika počtu potratov v SR vykazuje protichodné tendencie, ako v prípade mestskej štatistiky. Z hľadiska trendu počet potratov v meste mierne narastá, hodnota sa nachádza výrazne nad celoslovenskými hodnotami.

Počet potratov

Mesto V. Šariš	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Slovenská republika	3,73	3,59	3,53	3,39	3,41	3,31	3,17	3,13	3,03	3,02	2,88
potratovosť	10	13	10	7	8	11	2	7	1	1	2
hrubá miera potratovosti	2,27	2,86	2,13	1,44	1,6	2,14	0,38	1,32	0,18	0,18	0,35

index potratovosti	16,67	18,06	16,13	12,5	12,31	14,1	2,44	8,64	1,59	1,64	2,7
ukončené tehotenstvá	70	85	72	63	73	89	84	88	64	62	76
hrubá miera uk. tehot.	15,9	18,69	15,31	12,99	14,59	17,29	15,98	16,55	11,76	11,16	13,3

Zdroj: 20.5.2015, <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Počet zomretých obyvateľov SR (hrubá miera) vykazuje stabilný trend s miernym trendom poklesu. Počet kolíše okolo 9,75. Najvyšší počet bol zaznamenaný v roku 2007. V prípade mesta V. Šariš postupne počet zomretých narastá. Kým v roku 2004 bolo evidovaných 38 zomretých, do roku 2014 klesol ich počet na 46.

Počet zomretých

Mesto V. Šariš	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Slovenská republika*	9,63	9,93	9,89	9,98	9,83	9,77	9,84	9,61	9,7	9,62	9,48
zomretí	38	51	49	41	60	57	71	31	50	34	46
hrubá miera úmrtnosti	8,63	11,21	10,42	8,45	12	11,07	13,51	5,83	9,19	6,12	8,05

Zdroj: 20.5.2015, <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Migrácia obyvateľstva

Migrácia obyvateľstva t.j. rozdiel medzi prisťahovanými a vystáňovanými obyvateľmi vykazuje pozitívny vývoj. Rozhodujúci podiel na migrácii obyvateľstva v meste pripadá na občanov v produktívnom veku. V sledovanom období nevykazoval migračný prírastok negatívny trend v žiadnom roku. Najvyššia pozitívna bilancia bola zaznamenaná v roku 2005 a 2008.

Saldo sťahovania

Mesto V. Šariš	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Slovenská republika	0,53	0,63	0,71	1,26	1,31	0,81	0,62	0,55	0,63	0,44	0,32
migračné saldo	130	155	140	130	152	98	62	124	67	120	144
hr. miera migr. salda	29,53	34,07	29,77	26,8	30,39	19,04	11,8	23,32	12,31	21,6	25,19

Zdroj: 20.5.2015, <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Nasledujúca tabuľka prezentuje absolútne hodnoty migrujúcich za mesto V. Šariš. Najvyšší počet obyvateľov migruje mimo územia. Malá časť obyvateľov sa vystáňovala mimo hraníc SR.

Migrácia obyvateľstva

Mesto V. Šariš	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
prisťahovaní	184	206	203	184	192	150	122	183	120	187	225
vystáňovaní	54	51	63	54	40	52	60	59	53	67	81

Zdroj: 20.5.2015, <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

V sledovanom období postupne počet vystáňovaných narastá. Stúpajúca tendencia bola zaznamenaná hlavne do roku 2010. V roku 2014 počet vystáňovaných dosiahol hodnotu 81. Najväčší počet prisťahovaných bol zaznamenaný v roku 2014 kedy sa do mesta prisťahovalo celkovo 225 obyvateľov.

Celkový prírastok

Nasledujúca tabuľka prezentuje vývoj celkového prírastku obyvateľov v SR (hrubá miera), ktorý je súčtom prirodzeného a migračného prírastku a absolútne hodnoty za mesto. Celkový prírastok vykázal v SR vždy kladnú hodnotu.

Celkový prírastok (- úbytok)

Mesto V. Šariš	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Slovenská republika	0,89	0,81	0,83	1,36	2,08	2,34	1,91	2,20	1,20	0,94	1,00
celkový prírastok	152	175	153	145	156	119	73	174	79	147	172
hrubá miera celk. pr.	34,53	38,47	32,53	29,89	31,19	23,12	13,89	32,73	14,51	26,46	30,09

Zdroj: 20.5.2015, <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Celkový prírastok v meste vykazuje nerovnomerný trend. K najvyššiemu prírastku došlo v roku 2005, kedy počet obyvateľov dosiahol hodnotu 175. Naopak k najmenšiemu prírastku došlo v roku 2010 a 2012, kedy celkový počet obyvateľov stúpil o 73 a 79 obyvateľov.

Počet sobášov a rozvodov

Nasledujúce tabuľky prezentujú vývoj počtu sobášov a rozvodov v SR (hrubá miera) a sobášnosť a rozvodovosť v meste V. Šariš. Rovnako, ako v prípade predchádzajúcich štatistík, je aj v tomto prípade problematické identifikovanie trendu. Hrubá miera v SR roku 2004 dosiahla hodnotu 5,18. Do roku 2014 mierne klesla na 4,93.

Počet sobášov											
Mesto V. Šariš	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Slovenská republika	5,18	4,85	4,81	5,08	5,23	4,86	4,68	4,75	4,81	4,71	4,93
sobášnosť	17	18	22	17	20	22	27	22	22	28	27
hrubá miera sobášnosti	3,86	3,96	4,68	3,5	4	4,27	5,14	4,14	4,04	5,04	4,72

Zdroj: 20.5.2015, <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

V porovnaní s regionálnou štatistikou je sobášnosť v meste nižšia ako v prípade SR. Najväčší počet sobášov bol v meste evidovaný v roku 2013, 2010 a 2014. V prípade rozvodovosti boli hodnoty nad, aj pod úrovňou SR. Najväčší počet rozvodov bol v meste evidovaný v roku 2004 a 2008.

Počet rozvodov											
Mesto V. Šariš	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Slovenská republika	2,02	2,14	2,36	2,26	2,34	2,34	2,21	2,06	2,02	2,02	1,94
rozvodovosť	12	9	10	9	13	5	8	7	6	6	4
hrubá miera roz.	2,73	1,98	2,13	1,86	2,6	0,97	1,52	1,32	1,1	1,08	0,7
index rozvodovosti	70,59	50	45,45	52,94	65	22,73	29,63	31,82	27,27	21,43	14,81

Zdroj: 20.5.2015, <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Hustota obyvateľov

Nasledujúca tabuľka prezentuje hustotu obyvateľov na km². Hustota obyvateľstva v meste je vysoko nad úrovňou Slovenska. Z dlhodobého hľadiska dochádza v meste k nárastu hustoty obyvateľstva. V roku 2004 dosiahla hustota hodnotu 171,09 a do roku 2014 stúpila na hodnotu 222,17.

Hustota obyvateľov na km ² k 31.12. podľa územie a rok											
Mesto V. Šariš	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Slovenská republika	109,77	109,87	109,95	110,08	110,26	110,5	110,75	110,09	110,28	110,4	110,51
Okres Prešov	175,09	175,7	176,39	177,18	177,8	178,37	179,23	181,48	182,26	182,97	183,62
Mesto V. Šariš	171,09	176,8	182,78	188,54	194,41	200,04	204,27	206,64	211,56	215,97	222,17

Zdroj: 20.5.2015, <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Veková štruktúra obyvateľstva mesta

Nasledujúca tabuľka predstavuje vývoj počtu obyvateľov podľa 5 ročných vekových skupín.

Počet obyvateľov ku koncu obdobia (31.12.)											
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Spolu	4468	4643	4796	4941	5097	5216	5289	5404	5483	5630	5802
0	59	72	63	59	63	76	82	81	67	66	75
1-4	240	240	275	278	279	282	279	302	318	316	319
5-9	314	345	344	352	365	371	374	376	385	396	417
10-14	307	327	323	341	349	359	393	377	379	394	399
15-19	306	301	323	328	350	359	358	358	360	360	386
20-24	332	344	354	341	349	347	331	342	340	358	375
25-29	359	352	353	378	381	376	388	388	379	386	369
30-34	395	435	441	439	436	433	418	414	410	419	421
35-39	289	303	346	375	426	462	494	480	484	463	475

40-44	283	298	302	324	338	352	353	396	404	461	502
45-49	274	287	287	293	313	325	331	336	358	362	374
50-54	255	264	285	300	306	306	314	310	315	331	338
55-59	279	285	298	291	277	276	277	305	325	325	331
60-64	206	207	187	217	246	271	276	298	291	285	276
65-69	183	205	217	208	207	188	188	177	195	228	259
70-74	149	137	141	144	137	160	170	194	187	186	173
75-79	105	115	112	123	131	124	117	116	116	119	146
80-84	83	81	79	82	73	82	86	88	94	93	85
85-89	33	34	52	52	58	49	44	47	60	61	64
90-94	11	9	10	11	10	15	14	19	16	21	16
95-99	6	2	4	5	3	2	2	0	0	0	2
100+	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0

Zdroj: 20.5.2015, <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

K najvyššiemu nárastu došlo vo vekových skupinách od 35 – 69. Sledovanie jednotlivých vekových skupín je dôležité z hľadiska formovania ponuky služieb a formovania infraštruktúry v meste V. Šariš.

Prognózy

Deti predškolského veku

Predpokladaný počet obyvateľov vo vekovej skupine 0-4											
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
0	75	75	76	76	76	76	77	77	77	77	78
1-4	327	336	344	353	362	371	381	390	400	411	421
0 – priem. Index				1,003	% nárast – 0						3,11
1-4 priem. Index				1,026	% nárast 1 – 4						28,76
Abs. nárast											96
% z celkového počtu obyvateľov - 2015											6,772
% z celkového počtu obyvateľov - 2025											7,162

V prípade, že sa doterajší trend zachová, v najbližších 11 rokoch by mal stúpnúť počet detí do 1 roka o 3,11 % a vo vekovej skupine od 1 – 4 by mal počet narásť o 28,76 %. V priemere by mal stúpnúť podiel na celkovom počte obyvateľov. Kým v roku 2015 by mal podiel na celkovom počte činiť 6,772 %, do roku 2025 by mal tento podiel stúpnúť na 7,162 %. V absolútnom vyjadrení dôjde k nárastu počtu detí o cca. 96. Nárast by mal byť relatívne významný a teda pravdepodobne bude vytvárať tlak na zvyšovanie kapacít zariadení poskytujúcich verejné služby pre túto vekovú skupinu.

Veková skupina 5 – 14

Predpokladaný počet obyvateľov vo vekovej skupine 5-14											
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
5-9	427	437	447	452	459	468	476	484	492	500	508
10-14	408	417	426	436	446	455	466	476	487	498	509
5-9 – pr. Index				1,017	% nárast 5 - 9						18,93
10-14 pr. Index				1,022	% nárast 10 - 14						24,69
Abs. nárast											182
% z celkového počtu obyvateľov - 2015											14,05
% z celkového počtu obyvateľov - 2025											14,59

V skupine obyvateľov od 5 do 14 rokov sa predpokladá nárast. V absolútnom vyjadrení by mal počet detí v tomto veku stúpnúť o 182. V skupine od 5 do 9 rokov by mal počet detí stúpnúť o 18,93 %. V skupine od 10 do 14 rokov by mal počet detí stúpnúť o 24,69 %. Deti v tomto veku sú spotrebiteľmi služieb predškolského vzdelávania, základného vzdelávania, mimoškolskej záujmovej

činnosti a do určitej miery aj zdravotníckych služieb. Celkový podiel na štruktúre by mal stúpnuť na 14,59 %. Mesto v súčasnosti zabezpečuje služby predškolského vzdelávania a je aj zriaďovateľom základnej školy. Ak sa doterajší trend zachová, bude v sledovanom období nevyhnutné toto zariadenia rozširovať.

Veková skupina 15 – 19

Predpokladaný počet obyvateľov vo vekovej skupine 15-19											
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
15-19	392	398	404	410	416	422	428	435	441	448	455
15-19 – pr. Index				1,015	% nárast 15-19						16,06
Abs. nárast											63
% z celkového počtu obyvateľov - 2015											6,594
% z celkového počtu obyvateľov - 2025											6,529

Veková skupina je spotrebiteľom služieb vzdelávania – stredoškolský stupeň, ako aj záujmovej činnosti. V prípade, že sa doterajší trend vývoja zachová, predpokladá sa nárast počtu obyvateľov. Podiel na celkovom počte obyvateľov by mal ale do roku 2025 klesnúť na 6,529 %. V absolútnom vyjadrení by mal počet obyvateľov vzrásť o 63.

Veková skupina 20 – 29

Predpokladaný počet obyvateľov vo vekovej skupine 20-29											
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
20-24	381	387	394	400	407	413	420	427	434	441	448
25-29	368	367	365	364	363	362	360	359	358	357	356
20-24 - pr. Index				1,016	% nárast – 20-24						17,60
25-29 - pr. Index				0,997	% nárast 25 – 29						-3,32
Abs. nárast											55
% z celkového počtu obyvateľov - 2015											12,604
% z celkového počtu obyvateľov - 2025											11,540

V rizikovej skupine od 20 do 29 sa predpokladá celkový nárast o 55 obyvateľov. Celkovo 17,60 % nárast sa predpokladá v skupine od 20 do 24. V skupine od 25 do 29 rokov sa predpokladá % pokles o 3,32 %. Táto skupina je spotrebiteľom bežných verejných služieb, zároveň sa vyznačuje najintenzívnejšou migračnou aktivitou.

Veková skupina 30 – 44

Predpokladaný počet obyvateľov vo vekovej skupine 30-44											
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
30-34	419	416	414	412	410	407	405	403	401	399	397
35-39	478	481	484	487	490	493	497	500	503	506	509
40-44	540	548	557	562	575	582	590	599	607	616	624
30-34 - pr. Index				0,995	% nárast – 30-34						-5,30
35-39 - pr. Index				1,006	% nárast – 35-39						6,54
40-44 - pr. Index				1,015	% nárast – 40-44						15,65
Abs. nárast											94
% z celkového počtu obyvateľov - 2015											24,174
% z celkového počtu obyvateľov - 2025											21,967

Vekové skupiny od 30 do 44 rokov predpokladajú heterogénny vývoj. V skupine od 30 – 34 sa predpokladá pokles o – 5,30 %. Nárast sa predpokladá v skupine od 40 – 44 rokov a 35 – 39 rokov. Tieto skupiny obyvateľov sú spotrebiteľmi bežných komunálnych služieb. Nižšie vekové skupiny tiež preferujú možnosti aktívneho trávenia voľného času. V absolútnom vyjadrení by mal počet obyvateľov

v tejto vekovej skupine stúpnuť o 94. Kým v roku 2015 sa predpokladá celkový podiel na 24,174 %, do roku 2025 by tento podiel mal klesnúť na 21,967 %.

Veková skupina 45 – 59

Predpokladaný počet obyvateľov vo vekovej skupine 45-59											
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
45-49	385	396	401	412	418	423	433	440	448	456	463
50-54	345	352	359	366	374	381	389	397	405	413	422
55-59	343	356	362	369	375	384	391	399	407	414	422
45-49 – pr. Index				1,019	% nárast - 45-49						20,45
50-54 - pr. Index				1,020	% nárast - 50-54						22,25
55-59 - pr. Index				1,021	% nárast - 55-59						22,75
Abs. nárast											234
% z celkového počtu obyvateľov - 2015											18,060
% z celkového počtu obyvateľov - 2025											18,761

Vo vekových skupinách od 45 do 59 rokov sa predpokladá nárast v každej skupine. V skupine od 55 – 59 sa predpokladá nárast o 22,75 %. K najväčšiemu nárastu by malo dôjsť v prípade skupiny od 45 do 49 rokov (78). V absolútnom vyjadrení by mal stúpnuť počet obyvateľov o 234. Celkový podiel na počte obyvateľov by mal činiť 18,761 %. Tieto skupiny obyvateľov sú spotrebiteľmi bežných komunálnych služieb, ako aj zdravotníckych služieb, kultúry a športu.

Veková skupina 60 –

Predpokladaný počet obyvateľov vo vekovej skupine 60 +											
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
60-64	277	278	280	281	282	284	285	286	287	289	290
65-69	277	293	305	318	330	344	357	370	383	396	409
70-74	176	179	183	186	190	193	197	200	204	208	212
75-79	151	157	163	169	176	182	189	196	203	211	219
80-84	86	86	87	88	89	90	90	91	92	93	94
85-89	68	71	73	78	82	85	88	92	95	99	102
90-94	17	17	18	19	20	20	21	22	23	24	25
95-99	2	2	2	2	3	3	3	3	3	4	4
100+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
60+ – pr. Index				1,025	% nárast – 60+						28,46
Abs. nárast											300
% z celkového počtu obyvateľov - 2015											17,747
% z celkového počtu obyvateľov - 2025											19,449

Celkový nárast v seniorskej kategórii sa predpokladá až vo výške 28,46 %. Celkový podiel obyvateľstva po 60 roku by mal stúpnuť na 19,449 %. V absolútnom vyjadrení by malo ísť o 300 obyvateľov. Pre túto skupinu obyvateľov by malo mesto zabezpečiť dostatočnú ponuku sociálnych služieb, ponuku zdravotníckych služieb a bezpečnosť.

Ďalšie demografické charakteristiky

Najväčší podiel pripadá na obyvateľov v produktívnom veku, najmenší podiel na obyvateľov v poproduktívnom veku. V skupine v poproduktívnom veku bol zaznamenaný nárast. Za 11 ročné obdobie vzrástol počet obyvateľov o cca. 30,70 %. V skupine v predproduktívnom veku bol zaznamenaný nárast (31,52 %). Počet obyvateľov v produktívnom veku zaznamenal nárast o 29,18 %.

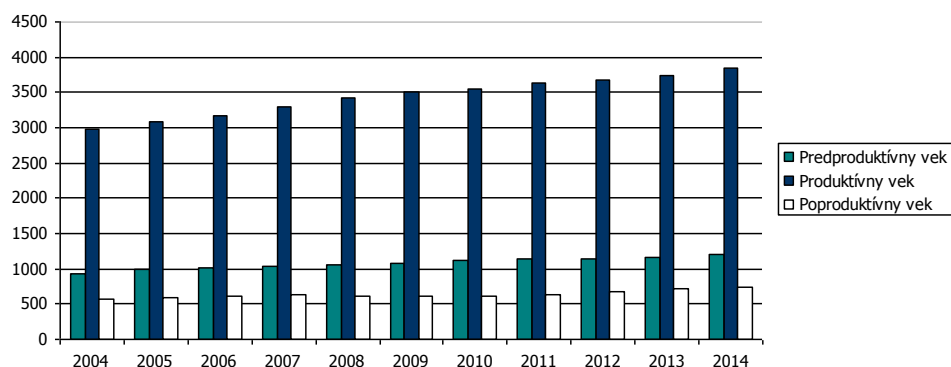
Obyvateľstvo podľa štruktúry základných vekových skupín											
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Predproduktívny vek	920	984	1005	1030	1056	1088	1128	1136	1149	1172	1210

Produktívny vek	2978	3076	3176	3286	3422	3507	3540	3627	3666	3750	3847
Poproduktívny vek	570	583	615	625	619	621	621	641	668	708	745

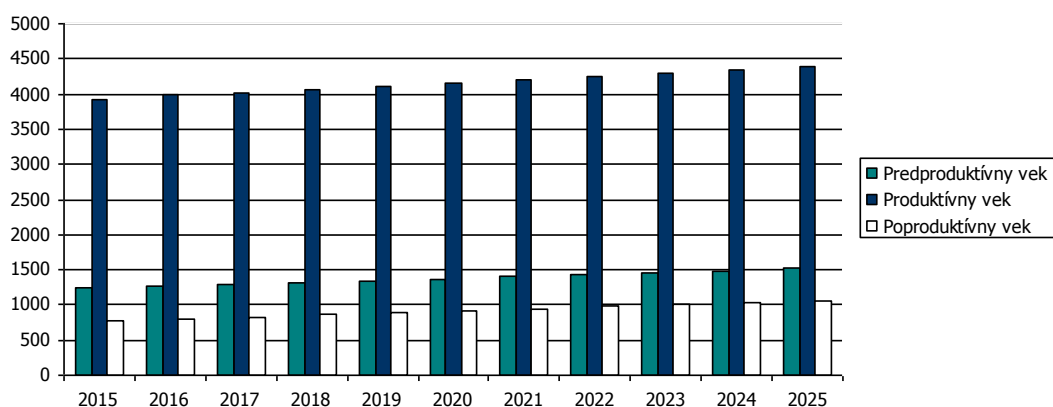
Zdroj: 20.6.2014, <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Vývoj vekovej štruktúry obyvateľstva v sledovanom období

Ako prezentuje graf, za uvedených 11 rokov došlo k nárastu v každej vekovej skupine.

Predpokladaný vývoj počtu obyvateľstva do roku 2025

Do roku 2025 sa predpokladá nárast obyvateľov v každej vekovej skupine.

Predpokladaný vývoj počtu obyvateľstva do roku 2025

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Predproduktívny vek	1237	1265	1294	1317	1343	1371	1399	1427	1456	1485	1515
Produktívny vek	3927	3980	4020	4063	4109	4151	4199	4245	4291	4338	4385
Poproduktívny vek	777	807	831	860	889	917	946	975	1004	1034	1065

Za ekonomicky aktívne obyvateľstvo sa považujú osoby, ktoré sú v pracovnom, členskom, služobnom alebo obdobnom pomere k nejakej organizácii, družstvu, súkromnej osobe alebo inému právnomu subjektu, zamestnávateľa, pomáhajúci, nezamestnaní, osoby samostatne činné, a to bez ohľadu na dĺžku pracovného úväzku. Za ekonomicky aktívnych sa považujú aj osoby na vojenskom cvičení, vo väzbe a vo výkone trestu odňatia slobody – pokiaľ trval ich pracovný pomer, ženy na materskej – rodičovskej dovolenke, ak trval ich pracovný pomer a nezamestnaní. Celkový rozsah ekonomickej aktivity obyvateľstva ovplyvňuje predovšetkým veková štruktúra obyvateľstva – predovšetkým zastúpenie obyvateľstva v produktívnom veku, ako aj zamestnanosť žien. Za prácou odchádzalo v roku 2011 1767 obyvateľov – na pracovný trh v krajskom meste Prešov. Väčšina obyvateľov pracovala v službotvornom sektore – 1326 obyvateľov. Vo výrobe to bolo 719 obyvateľov.

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo

spolu odch. za prácou primárny sektor sekundárny sektor terciárny sektor

m. Veľký Šariš	2357	1767	95	719	1326
Kanaš	396	317	13	104	247
V. Šariš	1961	1450	82	615	1079

Najviac ekonomicky činného obyvateľstva pripadá na vekovú skupinu od 40 do 45 rokov a skupinu od 35 do 39 rokov. Naopak najmenšiu skupinu ekonomicky aktívneho obyvateľstva tvoria obyvatelia od 60 do 64 rokov. Pokles v medziročnom porovnaní 2004 až 2014 nebol zaznamenaný v žiadnej skupine. K najväčšiemu nárastu došlo v prípade skupiny od 40 do 44 rokov.

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo podľa štruktúry veku a pohlavia k 2004 a 2014

Vek	2004	2014	rozdiel 2014 -2004
15-19	306	386	80
20-24	332	375	43
25-29	359	369	10
30-34	395	421	26
35-39	289	475	186
40-44	283	502	219
45-49	274	374	100
50-54	255	338	83
55-59	279	331	52
60-64	206	276	70

Zdroj: <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Z ekonomického hľadiska je daná štruktúra vyhovujúca, nakoľko sa pomerne veľká časť ekonomicky činných obyvateľov pohybuje vo vekovej skupine od 30 do 44 rokov.

Národnostná štruktúra obyvateľstva

Z hľadiska národnostnej štruktúry sa prevažná časť obyvateľov hlási k slovenskej národnosti – 77,23 %. V menšej miere je zastúpená rómska národnosť (8,45 %) a ukrajinská národnosť (0,39 %). Rusínska národnosť bola zastúpená v počte 0,36 %.

Bývajúce obyvateľstvo podľa národnosti v %

Ukazovateľ	SODB 2011	%
Slovenská	4348	77,23
Maďarská	3	0,05
Rómska	476	8,45
Ostatné	3	0,05
Ukrajinská	22	0,39
Česká	14	0,25
Moravská	1	0,02
Bulharská	2	0,04
Ruská	1	0,02
Rusínska	20	0,36
Nemecká	2	0,04
Poľská	2	0,04
Židovská	1	0,02
Ostatné	3	0,05
Nezistená	397	7,05

Zdroj: www.statistics.sk

2.7. VZDELANIE A ZAMESTNANOSŤ

V meste V. Šariš majú najvyšší podiel vo vzdelanostnej štruktúre obyvateľstva občania bez vzdelania (19,73 %) a s úplným stredným odborným vzdelaním (15,56 %). Veľká časť obyvateľov bez školského vzdelania pripadá na obyvateľov v nižších vekových ročníkoch bez ukončenia základného vzdelávania. Obyvatelia so základným vzdelaním tvorili skupinu 14,19 % osôb.

Podrobná vzdelanostná štruktúra obyvateľov mesta v roku 2012

dosiahnuté vzdelanie	počet	%
úplné stredné odborné (s maturitou)	876	15,56
vysokoškolské magisterské, inžinierske, doktorské	611	10,85

bez školského vzdelania	1111	19,73
učňovské (bez maturity)	655	11,63
základné	799	14,19
stredné odborné (bez maturity)	480	8,53
úplné stredné všeobecné	221	3,93
nezistené	142	2,52
úplné stredné učňovské (s maturitou)	167	2,97
vysokoškolské bakalárske	98	1,74
vyššie odborné vzdelanie	78	1,39
vysokoškolské doktorandské	54	0,96

Zdroj: statistics.sk, 10.9.2014

Z hľadiska uplatnenia sa obyvateľstva na trhu práce má uvedená vzdelanostná štruktúra relatívne negatívny pomer. Z hľadiska ďalšieho vývoja je potrebné v meste ďalej zvyšovať počet obyvateľov s vysokoškolským vzdelaním a úplným stredným vzdelaním. Vývoj vzdelanostnej štruktúry ekonomicky aktívneho obyvateľstva sa v sledovanom období vyvíjal smerom k znižovaniu počtu obyvateľov s nižším stredným vzdelaním.

Vývoj nezamestnanosti

Vývoj nezamestnanosti vo všeobecnosti zaznamenával až do roku 2008 klesajúci trend. Relatívny počet evidovaných nezamestnaných obyvateľov v meste a regióne prezentuje nasledujúca tabuľka.

Miera evidovanej nezamestnanosti podľa územie, pohlavie a rok v %											
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Slovenská republika	13,07	11,36	9,40	7,99	8,39	12,66	12,46	13,59	14,44	13,50	12,29
Prešovský kraj	17,50	15,77	13,68	12,05	12,86	18,29	17,75	18,95	20,66	19,35	17,45
Okres Prešov	16,91	14,66	12,18	10,29	11,34	17,81	17,02	18,21	20,34	18,62	16,76
Muži	18,23	17,18	15,59	14,35	14,86	18,92	18,74	19,91	21,08	20,31	18,36
Ženy	16,73	15,00	12,93	11,22	10,52	16,26	16,60	17,16	18,75	16,88	14,84

Zdroj: ÚPSVAR, 2003-2013

Vyššia miera evidovanej nezamestnanosti bola takmer počas celého obdobia v prípade mužskej populácie. V roku 2014 dosiahla úroveň 18,36 %. Najvyššia úroveň v prípade mužskej populácie sa dosiahla v roku 2012 (21,08 %). Najväčší počet nezamestnaných obyvateľov pripadal na skupinu vo veku od 35-49 a skupinu nad 50 rokov. V tejto skupine podiel výrazne narastá. K znižovaniu podielu dochádza v prípade skupiny od 15 do 24 rokov, kedy do roku 2014 klesol podiel na 19,22 %.

Počet uchádzačov o zamestnanie podľa veku v %											
Okr. Prešov	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
15-24	21,28	20,50	20,32	18,80	17,10	16,72	18,56	18,08	21,18	19,17	19,22
25-34	24,58	23,39	23,18	23,30	24,90	25,09	24,96	26,14	24,90	24,64	24,32
35-49	35,97	36,99	36,02	35,70	34,10	34,26	33,25	32,42	32,19	33,05	31,83
50 a viac	18,16	19,12	20,47	22,30	24,00	23,93	23,23	23,36	21,72	23,13	24,63

Zdroj: 20.6.2014, <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Významným ukazovateľom na trhu práce je doba evidencie nezamestnaných obyvateľov. Negatívom je zvyšovanie počtu obyvateľov práve dlhodobo nezamestnaných nad 24 mesiacov, ktorí strácajú pracovné návyky. Z hľadiska dosiahnutého vzdelania tvorili najväčšiu skupinu obyvateľov s nižším stredným vzdelaním a úplným stredným odborným vzdelaním.

Verejné služby zamestnanosti

Na zabezpečovanie práva občanov na zamestnanie je zriadený ÚPSVaR ako verejnoprávna inštitúcia, ktorý v rozsahu svojej pôsobnosti, ako jeden z viacerých subjektov v súčinnosti s reprezentatívnymi organizáciami zamestnancov a zamestnávateľov vykonáva politiku zamestnanosti. ÚPSVaR je hlavnou inštitúciou realizujúcou politiku trhu práce, čo je systém podpory a pomoci občanom pri ich začleňovaní na pracovné miesta na trhu práce formou sprostredkovania zamestnania, poskytovania poradenstva, prispôsobovaním profesijnej štruktúry nezamestnaných a zamestnancov pomocou rekvalifikácií, podporovanie vytváranie nových pracovných miest zamestnávateľmi pomocou poskytovania príspevkov v rámci aktívnej politiky trhu práce a poskytovaním podpory

v nezamestnanosti. Pri poskytovaní verejných služieb zamestnanosti mesto spolupracuje s ÚPSVaR v meste Prešov. Mesto spolupracuje rovnako aj pri realizácii aktívnej politiky trhu práce (AFTP), v rámci ktorej sa pomocou nástrojov AFTP predovšetkým podporuje vytváranie nových pracovných miest zamestnávateľmi, ako aj mestom samotným. Mesto v oblasti aktívnej politiky zamestnanosti dočasne zamestnáva nezamestnaných občanov v rámci aktivačných prác. V prevažnej miere výkon týchto pracovných činností zahŕňa údržbu verejných priestranstiev.

Štruktúra zamestnanosti

Reštrukturalizácia ekonomiky od konca osemdesiatych rokov mala významný dopad aj na zamestnanosť obyvateľstva v meste. Zmeny sa dotkli predovšetkým väčšiny priemyselných odvetví. Nasledujúca tabuľka prezentuje štruktúru pracujúcich podľa jednotlivých odvetví národného hospodárstva. Najväčšie zastúpenie majú v meste a regióne priemyselné odvetvia, obchod a obchodné činnosti. Od roku 2003 sa podiel priemyslu na zamestnaní mierne znížil (20,65 %). Najvýraznejší pokles nastal v prípade priemyselnej výroby, školstva, poľnohospodárstva a lesníctva.

Štruktúra zamestnanosti podľa odvetvovej klasifikácie v %					
	2009	2010	2011	2012	2013
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	1,9	2,0	1,9	1,7	2,0
Priemysel spolu	26,0	25,5	23,4	23,9	25,5
Ťažba a dobývanie	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Priemyselná výroba	23,3	22,8	21,4	21,8	23,4
Dodávka elektriny, plynu, pary a stude...	1,4	1,2	0,9	1,2	0,9
Dodávka vody; čistenie a odvod odpad...	1,2	1,3	1,1	0,9	1,2
Stavebníctvo	6,1	4,0	5,4	6,0	5,8
Veľkoobchod a maloobchod; oprava mo...	14,1	14,1	17,5	16,3	16,3
Doprava a skladovanie	6,4	5,5	5,8	7,0	6,0
Ubytovacie a stravovacie služby	1,3	1,3	2,0	2,3	3,1
Informácie a komunikácia	1,1	1,1	0,9	0,6	0,7
Finančné a poisťovacie činnosti	1,6	1,6	1,5	1,7	1,9
Činnosti v oblasti nehnuteľností	2,4	1,8	1,8	0,8	1,4
Odborné, vedecké a technické činnosti	1,4	1,3	3,6	3,1	2,3
Administratívne a podporné služby	1,4	1,9	3,6	2,5	2,0
Verejná správa a obrana; povinné ...	12,9	16,1	10,0	10,5	11,1
Vzdelávanie	12,8	13,8	13,5	13,4	10,7
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	8,0	7,8	7,1	7,9	8,2
Umenie, zábava a rekreácia	1,6	1,3	1,0	1,2	1,7
Ostatné činnosti	1,0	0,9	1,0	1,1	1,3

Zdroj: 20.6.2015, <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

V súčasnosti obyvateľstvo pracuje najmä v priemysle a v nevýrobných odvetviach (obchod, doprava, školstvo, verejná správa), v stavebníctve. Pracovné miesta v Veľkom Šariši vytvárajú najmä výroba a služby - obchody, pohostinstvá, školstvo, stravovacie zariadenia, zariadenia ubytovania, banky, lekárne, poisťovne, živnostnícke prevádzky a i..

Obyvatelia sú ďalej zamestnaný vo verejnom sektore, ktorý je prezentovaný hlavne mestským úradom, rozpočtovými a príspevkovými organizáciami v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Veľký Šariš, ako aj Vyššieho územného celku Prešov, prípadne inými inštitúciami v rámci špecializovanej miestnej štátnej správy. Najväčšími zamestnávateľmi v meste sú: Pivovar Šariš, GOHR s.r.o., Šariš - Park, SA-KO výroba drevených paliet, Agromelio s.r.o., Pekáreň Šariš, JMJ s.r.o., MK Iluminacion, Lunas s.r.o., WTX Automotive Slovakia s.r.o., Biofer, Ag-pulz s.r.o., ALAS, Dolce Vita, Brodem, Ukovmi, Klimex, Kropet, Hydrex s.r.o., Terek&spol. s.r.o..

2.8. BÝVANIE

Prevládajúcou funkciou mesta Veľký Šariš je bývanie, služby a výroba. Základná urbanistická koncepcia rozvoja obce vychádza zo založeného urbanistického pôdorysu, prírodného prostredia a geomorfologických pomerov, analýzy súčasného stavu, analýzy potrieb, kompozično-prevádzkových vzťahov v území a spracovaného zadania. Historický pôdorys mesta sa rozvíja okolo prevádzkovo-kompozičných osí, ktorými sú hlavné prístupové komunikácie a rieka Torysa. Okolo týchto

kompozično-prevádzkových osí sa mesto (pôvodne obec) postupne rozvíjalo. Pôvodná vidiecka zástavba poľnohospodárskeho sídla sa zmenila čiastočne na „mestskú“ vybudovaním pivovaru a výstavbou bytových domov s výškou až 8 podlaží v priamej väzbe na zástavbu rodinných domov. Zástavba bytových domov je sústredená vo východnej časti v blízkosti železničnej trate (ÚPN V. Šariš, 2010, s.28). Nasledujúca tabuľka prezentuje počet bytov a domov v roku 2011 v meste V. Šariš ako aj časti Kanaš. V meste bolo evidovaných celkovo 1115 domov, z toho v časti Kanaš 228 domov.

Obývané byty a domy podľa jednotlivých častí (2011)

časť mesta	byty		
	spolu	v rodinnom dome	domy
m. Veľký Šariš	1479	1081	1115
Kanaš	232	228	228
V. Šariš	1247	853	887

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011

Nasledujúca tabuľka prezentuje stav bytového fondu z hľadiska neobývanosti. Najviac neobývaných bytov bolo z iných dôvodov (99) a z dôvodu nespôsobilosti na bývanie. Z dôvodu zmeny vlastníctva bolo evidovaných 15 bytov.

Neobývané byty podľa dôvodu neobývanosti (2011)

zmena vlastníctva	rekreácia	nespôsobilé na bývanie	z iných dôvodov	s nezistenou obývanosťou
15	3	32	99	4

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011

Z hľadiska vlastníctva boli najpočetnejšou skupinou byty v osobnom vlastníctve v rodinných domoch – 889 a v bytových domoch (338). Ďalej boli zastúpené byty obecné (96), iné – 86 a družstevné byty – 32.

Byty podľa formy vlastníctva (2011) - obývané

vlastné v obytných domoch	byty vo vlast. v rodinných domoch	obecné byty	družstevné byty	iné
338	889	96	32	86

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011

Veľkostná kategorizácia bytov

Nasledujúca tabuľka prezentuje štruktúru bytov podľa podlahovej plochy. Najviac bytov v meste Veľký Šariš disponuje plochou od 81 do 120 m² a od 40 do 80 m². Pomerne početne sú zastúpené aj byty s plochou viac ako 120 m². Tieto sú alokované hlavne v rodinných domoch.

Byty podľa celkovej podlahovej plochy - obývané

Byty spolu	- 40 m ²	40 - 80 m ²	81 - 120 m ²	120+ m ²
V bytových domoch	12	297	54	2
V rodinných domoch	16	198	554	311

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011

Z hľadiska počtu obytných miestností sú v meste najviac zastúpené byty s 3 miestnosťami. Druhou najväčšou skupinou sú 5+ izbové byty. Byty s 5 a viac obytnými miestnosťami pripadajú na byty v rodinných domoch. Tie boli v roku 2011 zastúpené v počte 363.

Byty podľa počtu obytných miestností - obývané

1	2	3	4	5+
32	212	600	264	363

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011

Vybavenosť bytov a iné charakteristiky

Nasledujúca tabuľka prezentuje vybavenosť bytov a domácností. Až 353 bytov v bytových domoch v roku 2011 bolo napojených na spoločný zdroj pitnej vody. Vlastný zdroj pitnej vody malo 252 domácností. Bez vodovodu bolo 35 bytov.

Byty podľa zásobovania vodou

v bytových domoch				
v byte – spoločný zdroj		v byte – vlastný zdroj	mimo bytu	bez vodovodu
	353	1	0	0
v rodinných domoch				
	709	251	3	35

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011

Ďalšiu vybavenosť bytov/domácností, prezentuje nasledujúca tabuľka. Celkovo bolo v roku 2011 pripojených do siete internet 168 bytov v bytových domoch a 550 bytov v rodinných domoch, a pevnou linkou disponovalo 135 bytov v bytových domoch a 446 bytov v rodinných domoch.

Vybavenosť bytov a domácností v meste					
	podľa vybavenosti domácností			podľa pripojenia	
	mobilný telefón	PC/notebook	osobné auto	na pevnú tel. linku	na internet
v bytových domoch	288	177	148	135	168
v rodinných domoch	843	576	588	446	550

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011

Najviac bytov v meste Veľký Šariš je v súčasnosti vykurovaných prostredníctvom ústredného lokálneho kúrenia. Tento typ vykurovania je využívaný pri rodinných domoch. Lokálne vykurovanie využíva cca. 672 bytov. Iný typ vykurovania využíva 414 bytov.

Obývané byty podľa typu kúrenia					
	ústredné diaľkové	ústredné lokálne	iný	bez kúrenia	
	270	672	414		1

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011

V súvislosti s využívaným zdrojom energie je najväčší počet bytov zastúpených plynovým kúrením (1154). Pomerne silno sú zastúpené byty s vykurovaním pevným palivom (146) a elektrickým vykurovaním (37).

Obývané byty podľa zdrojov energie						
	plyn	elektrina	kvapalné palivo	pevné palivo	iný	žiadny
	1154	37	1	146	13	3
Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011						

Dynamika bytovej výstavby v meste

Nasledujúca tabuľka prezentuje dynamiku výstavby bytov celkovo v meste Veľký Šariš. Od roku 1970 sa počet novovybudovaných bytov v bytových domoch výrazne zvýšil. Kým v roku 1970 bolo v meste celkovo 927 bytov, do roku 2011 stúpol ich počet na 1479. Stav počtu rodinných domov ostáva prakticky nezmenený do roku 2001. Do roku 2011 ihc počet výrazne stúpol o 33,37 %.

Dynamika bytovej výstavby										
	1970		1980		1991		2001		2011	
	byty	domy	byty	domy	byty	domy	byty	domy	byty	domy
V. Šariš	927	727	1116	803	1036	802	1106	836	1479	1115

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011

Základným zámerom mesta v oblasti bývania je zabezpečiť rozvoj bývania vo všetkých jeho zložkách. Stratégiu rozvoja bývania je potrebné založiť na usmerňovaní a zosúladiení verejných a súkromných aktivít, finančných, územných a ľudských zdrojov. Vychádzať je nutné pri tom zo schváleného Programu rozvoja bývania, Ministerstvom výstavby a regionálneho rozvoja SR vydaných Smerníc na poskytovanie dotácií na obstaranie nájomných bytov, na odstraňovanie systémových porúch bytových domov, zo schváleného zákona NR SR č. 607/2003 o Štátnom fonde rozvoja bývania, v znení neskorších úprav a k nemu schválených predpisov.

Súčasťou obytných štruktúr je aj občianska vybavenosť, väčšinou jestvujúca. V návrhu sa predpokladá budovanie nových zariadení občianskej vybavenosti. V súvislosti s návrhom novej zástavby sa

nepredpokladajú žiadne veľkoplošné asanácie. Strategickým cieľom bytovej výstavby by malo byť - dosiahnuť bežný európsky štandard. Bývanie pre mladé rodiny, obyvateľov žijúcich pod hranicou sociálneho minima a prestárlych občanov by malo byť porovnateľné so sociálnou výstavbou v krajinách EÚ.

2.9. PODNIKATEĽSKÉ SUBJEKTY A INŠTITÚCIE

V meste sa odporúča rozvíjať výroba a služby hlavne v týchto smeroch:

- rozvoj malých a stredných podnikov
- rozvoj cestovného ruchu a turizmu
- rozvoj terciárnej sféry (služby, obchod, finančná a banková infraštruktúra)

Nasledujúca tabuľka prezentuje štruktúru podnikateľských osôb – fyzické osoby podľa právnej formy. Najväčší počet je zastúpený živnostenskými podnikaniami. Do roku 2014 stúpol ich počet na 347 osôb. Slobodné povolania stúpili na 13.

Fyzické osoby - podnikatelia											
m. Veľký Šariš	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Fyzické osoby – podnik.	263	273	301	340	367	375	385	390	386	382	347
Živnostníci	245	257	283	318	347	355	364	368	364	359	321
Slobodné povolania	8	6	8	11	9	8	10	10	10	10	13
Samost. hosp. roľníci	10	10	10	11	11	12	11	12	12	13	13

Zdroj: <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Celkovo je v meste činných 211 právnických osôb. Z celkového počtu bolo 174 ziskových a 37 neziskových subjektov.

Právnické osoby v meste											
m. Veľký Šariš	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Právnické osoby spolu	74	85	92	97	113	121	134	143	164	185	211
Právnické osoby ziskové	55	66	69	70	85	93	103	110	132	153	174
Práv. osoby neziskové	19	19	23	27	28	28	31	33	32	32	37

Zdroj: <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

V obidvoch skupinách došlo v sledovanom období k výraznému nárastu subjektov. Uvedené súvisí so samotným rozvojom mesta a skvalitňovaním pokrytia občianskej vybavenosti.

Rozdelenie subjektov podľa hlavnej ekonomickej činnosti

Nasledujúca tabuľka prezentuje vývoj štruktúry živnostníkov podľa zamerania ekonomickej činnosti. Najviac subjektov je činných v oblasti priemyslu, stavebníctva a obchodu. Pomerne vysoké % je orientovaných na obchodné činnosti a nehnuteľnosti. V priebehu sledovaného obdobia narastá aj počet živnostníkov zameraných na stavebníctvo.

Živnostníci podľa vybraných ekonomických činností SK NACE Rev.2							
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Polnohospodárstvo, lesníctvo ...	3,2	3,1	3,1	3,0	3,1	3,1	3,3
Priemysel spolu	19,0	17,7	17,9	18,3	18,2	18,0	18,2
Ťažba a dobývanie	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Priemyselná výroba	18,8	17,6	17,8	18,2	18,1	17,9	18,1
Dodávka vody; čistenie a odvod ...	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Stavebníctvo	19,9	20,8	20,8	20,9	21,1	21,5	21,9
Veľkoobchod a maloobchod; ...	28,4	27,6	27,2	26,8	26,1	25,7	25,2
Doprava a skladovanie	4,0	4,3	4,6	4,7	4,8	4,7	3,4
Ubytovacie a stravovacie služby	2,6	2,9	2,8	2,8	2,9	2,8	2,9
Informácie a komunikácia	3,0	2,8	2,8	3,0	3,2	3,1	3,1
Finančné a poisťovacie činnosti	1,0	1,1	0,9	1,0	1,1	1,1	1,2
Činnosti v oblasti nehnuteľností	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6
Odborné, vedecké a technické ...	10,4	10,6	10,4	10,0	10,0	9,9	10,2
Administratívne a podporné ...	2,5	2,8	2,8	2,8	2,8	2,9	2,9
Vzdelávanie	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,2	1,4
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,4

Umenie, zábava a rekreácia	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6	0,6	0,6
Ostatné činnosti	3,6	3,8	4,2	4,3	4,3	4,5	4,8

Zdroj: <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Z pohľadu právnických osôb je najviac subjektov v okrese činných v obchode, stavebníctve, odborných činnosti a priemysle. Postupne narastá podiel podnikov v poľnohospodárstve.

Podniky podľa ekonomických činností podľa SK NACE Rev.2							
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a ...	2,8	2,8	2,6	2,6	2,4	2,3	3,6
Priemysel spolu	12,2	12,1	12,0	12,2	11,7	11,2	10,8
Ťažba a dobývanie	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1
Priemyselná výroba	11,3	11,0	10,9	11,0	10,6	10,2	9,9
Dodávka elektriny, plynu, pary ...	0,1	0,3	0,3	0,4	0,3	0,3	0,3
Dodávka vody; čistenie a odvod ...	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,5	0,4
Stavebníctvo	8,2	8,6	9,3	9,5	9,8	10,1	10,4
Veľkoobchod a maloobchod; ...	39,4	38,5	36,1	34,5	34,0	32,4	30,7
Doprava a skladovanie	2,4	2,5	2,6	2,9	3,0	3,4	5,2
Ubytovacie a stravovacie služby	4,2	4,1	4,4	4,3	4,3	4,8	4,8
Informácie a komunikácia	2,8	3,1	3,2	3,5	3,9	4,2	4,1
Finančné a poisťovacie činnosti	0,6	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,4
Činnosti v oblasti nehnuteľností	5,1	5,3	5,5	5,8	5,7	5,6	5,4
Odborné, vedecké a technické ...	10,7	11,0	11,9	11,8	12,0	12,6	12,0
Administratívne a podporné ...	4,3	4,4	4,9	5,0	5,0	4,9	4,9
Vzdelávanie	0,4	0,5	0,5	0,6	0,7	0,8	0,9
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	5,2	5,0	4,9	5,0	4,9	4,9	4,7
Umenie, zábava a rekreácia	0,9	1,0	0,9	1,0	1,0	1,2	1,1
Ostatné činnosti	0,7	0,7	0,8	0,9	0,9	1,0	1,1

Zdroj: <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Podnikateľské subjekty podľa počtu zamestnancov

Nasledujúca tabuľka prezentuje vývoj štruktúry podnikateľských subjektov podľa veľkosti danej počtom zamestnancov. Najväčší počet podnikov spadá do skupiny malých podnikov v počte zamestnancov do 19.

Podniky podľa počtu zamestnancov v %											
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
nezistené	0,5	1,2	0,0	0,0	2,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4	6,9
0 - 19	89,9	91,3	93,0	93,9	92,4	95,1	95,6	95,2	95,8	95,6	89,4
20 - 49	4,7	3,8	3,7	3,0	3,1	2,6	2,4	2,7	2,3	2,4	2,1
50 - 249	4,1	3,0	2,7	2,6	2,1	1,8	1,6	1,7	1,5	1,3	1,4
250 a viac	0,8	0,6	0,6	0,5	0,5	0,5	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3

Zdroj: <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Podiel najväčšej skupiny sa v priebehu sledovaného obdobia zvyšuje do roku 2013. Naopak podiel podnikov s väčším počtom sa znižuje. Uvedené môže byť spôsobené hlavne zvyšujúcim sa počtom malých podnikov v regióne.

Poľnohospodárska výroba

Z hľadiska poľnohospodárskeho pôdneho fondu a poľnohospodárskej výroby patrí riešené územie do administratívnej jednotky Veľký Šariš, ktorá je začlenená do okresu Prešov, kraj Prešovský. Celková výmera poľnohospodárskej pôdy je 1259,9 ha, z čoho orná pôda zaberá 900,2 ha. Tretie najväčšie zastúpenie majú trvalé trávnaté porasty – 259,9 ha. Celkový podiel poľnohospodárskej pôdy na celkovej výmere postupne znižuje.

Výmera poľnohospodárskej pôdy v meste Veľký Šariš											
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
% z celkovej výmery	51,6	51,6	51,6	51,5	51,4	51,4	51,4	51,1	49,2	49,1	49,0
Poľnohosp. pôda - spolu	1328,8	1328,4	1327,2	1326,3	1323,2	1322,7	1321,3	1314,3	1266,3	1262,7	1259,9
- orná pôda	885,8	885,4	884,2	807,7	804,3	803,8	802,4	793,6	906,2	902,8	900,2
- záhrada	86,9	87,1	86,6	87,0	87,7	88,2	88,7	88,9	88,1	88,0	88,4

- ovocný sad	14,1	13,7	14,1	13,5	13,2	12,6	12,6	12,0	11,9	11,9	11,3
- trvalý trávny porast	342,1	342,2	342,3	418,1	418,0	418,1	417,7	419,8	260,1	260,0	259,9

Zdroj: <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Pol'nohospodársku pôdu v katastri obhospodaruje firma AGROLENT, s.r.o. Malý Šariš, ktorá sa zaoberá rastlinnou aj živočíšnou výrobou. Rastlinná výroba je zameraná na pestovanie obilovín (50%), krmovín (40%) a olejní (10%). Orná pôda v katastrálnom území zaberá 451 ha a trvalé trávne porasty 76 ha. Živočíšna výroba na hospodárskom dvore vo Veľkom Šariši v súčasnosti predstavuje 90 kráv a 90 teliat. Podľa údajov predstaviteľov firmy táto výroba v blízkom období bude presťahovaná na hospodársky dvor v Malom Šariši a farma vo Veľkom Šariši bude zrušená. Preto koncept riešenia počíta s novým funkčným využitím – vzhľadom na blízkosť obytnej zóny sa tu uvažuje s funkciou bývania v bytových domoch a s funkciou občianskej vybavenosti, v časti územia s výrobnými službami. V južnej časti Veľkého Šariša aj v časti Kanaš sú žrebčince s chovom koní, zamerané pre športové a rekreačné využitie. Žrebčinec Veľký Šariš SK plánuje výstavbu viacúčelovej haly v areáli žrebčince, jazdecký areál, výhľadovo zastrešenie tribún, výstavbu rozhodcovskej veže, výstavbu reštaurácie, výhľadovo 6 pracovníkov, koncepcia pre využitie haly a areálu pre šport alebo na výrobu eko - bio paliva rastlinného pôvodu. Žrebčinec A-REGO s.r.o. v Kanaši plánuje rozšíriť poskytovanie služieb pre verejnosť vo forme výučby jazdy na koni (budú chovať 25 koní) a revitalizovať areál na ploche cca 1,2 ha - rekonštruovať maštal', vybudovať hnojisko a vonkajšiu jazdeckú plochu (ÚPN V. Šariš, 2010, s.34).

Rastlinná výroba

Rastlinná výroba je zameraná na produkciu obilnín, zrnín a zemiakov. Produkcia zemiakov v priebehu časového obdobia ostáva prakticky nezmenená. V roku 2013 činila produkcia 20,56 ton.

Hektárová úroda											
Okres Prešov	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Zrniny spolu	2,54	3,04	2,88	2,47	3,00	3,70	3,18	1,98	3,45	3,45	3,37
Obilniny	2,56	3,10	2,69	2,51	3,06	3,75	3,26	2,02	3,53	3,54	3,41
Olejníny	1,13	1,96	1,60	1,18	1,50	1,86	1,90	1,46	1,56	1,98	2,01
Zemiaky	21,50	18,39	24,17	22,87	22,86	21,20	23,47	10,22	26,14	21,24	20,56
Cukrová repa	56,91	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Viacročné krmoviny	3,66	4,66	3,15	3,01	1,90	2,36	2,24	3,20	2,29	2,24	2,28

Zdroj: <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

V sledovanom období došlo k výraznému nárastu produkcie obilnín a olejní. Do roku 2013 vzrástla produkcia na 3,41 a 2,01 ton na hektár. K poklesu naopak došlo v prípade produkcie viacročných krmovín a cukrovej repy. V poslednom roku sledovaného obdobia bol evidovaný objem produkcie na úrovni 2,28 ton.

Živočíšna výroba

Nasledujúca tabuľka prezentuje intenzitu chovu hospodárskych zvierat v okrese Prešov. Z hľadiska živočíšnej výroby sa okres zameriava hlavne na chov hydiny a oviec.

Intenzita chovu hospodárskych zvierat											
Okres Prešov	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
A	24,9	22,8	21,6	22,8	22,7	22,1	23,3	23,4	23,0	23,8	23,8
B	11,3	9,6	8,9	10,0	9,7	9,8	10,4	10,2	10,1	9,9	9,9
C	25,8	25,8	28,9	32,8	33,7	36,2	37,4	35,8	34,1	37,8	37,8
D	109,1	95,3	98,9	92,1	71,6	81,8	46,3	24,5	36,3	42,1	42,1
E	760,0	1 055,0	349,2	363,6	330,2	333,2	333,8	343,2	328,4	347,5	347,5
F	321,8	303,3	312,3	325,9	292,6	295,3	295,4	303,6	289,9	306,8	306,8

Hovädzí dobytok (na 100 ha poľnohospodárskej pôdy)

Kravy (na 100 ha poľnohospodárskej pôdy)

Ovce (na 100 ha poľnohospodárskej pôdy)

Ošpané (na 100 ha ornej pôdy)

Hydina (na 100 ha ornej pôdy)

Sliepky (na 100 ha ornej pôdy)

Zdroj: <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Od roku 2004 došlo v regióne k poklesu počtu kusov hovädzieho dobytku (23,8). K výraznému poklesu intenzity chovu došlo aj v prípade ošípaných – 42,1 na 100 ha ornej pôdy. K výraznému poklesu došlo aj v prípade hydiny.

Maloobchod

V meste sa nachádzajú tri predajne potravín, rozmiestnené rovnomerne v jednotlivých častiach, pekáreň, predajňa kobercov, stavebniny, predajňa chovateľských potrieb a predajňa rozličného tovaru (ÚPN V. Šariš, 2010, s.33).

Potravinárska výroba

Na plochách výrobných - skladovacích v severovýchodnej časti mesta je umiestnený areál Pivovary Topvar, a.s. - výroba piva a nealkoholických nápojov, ktorý má 311 zamestnancov, areál má rozlohu 14,95ha (ÚPN V. Šariš, 2010, s.35).

Výroba, stavebníctvo a skladové hospodárstvo

Výroba je zastúpená spoločnosťami: AGROMELIO, s.r.o. - ťažba, spracovanie a predaj štrkopieskov, 18 zam., areál 3,2 ha, SA-KO, s.r.o. - výroba drevených paliet, WTX Automotive Slovakia s.r.o. - výroba strojov, strojných zariadení na spracovanie kovov, plastov a textil. Konštrukcia nástrojov a náradia z kovu a plastu., GOHR, s.r.o. - konštrukčná a poradenská činnosť v oblasti strojárstva výroba a montáž ťažkých oceľových konštrukcií, 240 zam., areál 3,1 ha, JMJ, s.r.o. - výroba betónových zmesí a betónových výrobkov, počet zam. 16, areál 1,1 ha, AG - pulz s.r.o. - výroba a montáž strojov a zariadení, mechanické časti, 4 zam., Hydrex, s.r.o. - predaj a servis stavebných strojov, 13 zam., areál 0,5 ha – plánujú doriešiť napojenie na verejnú kanalizáciu, dobudovať vodovodnú sieť na pitnú vodu, Ing. Ján Šitár – Inžinierske stavby – počet zamestnancov: 4, areál 3,2 ha, MEGA SERVIS, Valéria Puzderová – počet zamestnancov 25, areál 0,5 ha, MART – SK, s.r.o. – stravovacie a ubytovacie služby „Šariš park“ počet zam. 55, areál 4 ha, AGROPRET PULZ s.r.o. – počet zam. 7, areál 0,5 ha., Manitowoc Crane Group Slovakia s.r.o. – strojárenská výroba, 75 zam., areál 5,42 ha, KLIMEX – Peter Klimko – stolárska výroba, počet zam. 17, areál 0,9 ha (ÚPN V. Šariš, 2010, s.35-36).

2.10. ŠKOLSTVO A VZDELANIE

Na základe zákona č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na mesta a na vyššie územné celky s účinnosťou od 1. 7. 2002 prešli materské školy, základné školy a základné umelecké školy do zriaďovateľskej pôsobnosti obcí a miest. V súčasnosti sa spoločenské a sociálne zmeny odzrkadlili aj v potrebách kapacít, ako aj racionalizačných opatreniach vzhľadom k ekonomike prevádzkovania týchto zariadení. Boli zredukované počty zariadení i v centre regiónu a záujmovom území.

Materské školy

Materská škola s právnou subjektivitou vo Veľkom Šariši je umiestnená v strede sídliska, no napriek tomu má na školskom dvore množstvo zelene, stromov, kríkov, ktoré poskytujú hlavne v letnom období dostatok tieňa pre deti. V roku 2014 ju navštevovalo 148 detí. V škole pracovalo 15 pedagogických a 10 nepedagogických zamestnancov. Budova je funkčná, plne rekonštruovaná z prostriedkov EÚ. Triedy sú dostatočne vybavené hračkami, hrovým materiálom aj edukačným materiálom. V prevádzke je 6 tried s osobitnými spálňami a hygienickým zariadením, plne vybavená a funkčná telocvičňa zriadená zadaptovaním priestorov bývalých jaslí so samostatným hygienickým zariadením na otužovanie detí po cvičení, 6 samostatných šatní ku každej triede, kuchyňa hlavná, 4 pomocné kuchynky na výdaj stravy, ekonomický úsek, zborovňa, knižnica, riaditeľňa, sklady pre ŠJ, práčovňa, sušiareň, príručné sklady pre upratovačky. Hygienická úroveň je na veľmi dobrej úrovni. Estetická stránka vybavenia interiéru aj exteriéru je výborná. Školský dvor ponúka zariadenia z kovového aj prírodného materiálu, ktoré spĺňa atest bezpečnosti a primeranosti pre deti predprimárneho vzdelávania (10.5.2015, <http://www.msvkelkysaris.sk/>).

Základné školy

Základná škola Veľký Šariš, je rozpočtovou organizáciou, ktorej zriaďovateľom je Mesto Veľký Šariš. Základná škola ako právny subjekt vznikla v roku 2002. Je to plneorganizovaná škola. V súčasnosti má 54 zamestnancov z ktorých je 34 učiteľov, 5 asistentov, 2 vychovávateľky, 13 hospodárskych pracovníkov. Výučba prebieha v troch budovách (dve elokované pracoviská). Poskytuje žiakom úplné

primárne a nižšie stredné vzdelávanie a pripravuje ich na ďalšie štúdium na stredných školách. Poskytuje vzdelávanie aj v 6 špeciálnych triedach. Má vypracovaný vlastný školský vzdelávací program: Od hry k poznaniu. Budova na Školskej 29 sa skladá zo siedmich samostatných pavilónov, kde sa nachádzajú triedy, odborné a špecializované učebne. V roku 2014/2015 ju navštevovalo 443 žiakov. Učebňa fyziky-chémie, jazyková učebňa, počítačové a tabletová učebňa, učebňa výtvarnej výchovy, telocvičňa, dielne, cvičná kuchynka, školská a učiteľská knižnica. Nachádza sa tu aj školská jedáleň, športový areál, školský klub detí, detské ihrisko, kabinety, oddychové miestnosti, zborovňa, archív. Máme samostatné ŠKD, vlastnú kuchyňu, jedáleň, výdajňu jedál a bufet. Budova na ul. Nám. sv. Jakuba 28 je budovou z mnohoročnou školskou tradíciou. Dnes tam prebieha výučba v špeciálnych triedach. V budove sa nachádza cvičebňa, zborovňa, dielňa, PC učebňa. Budova na ul. Korpašskej 41 je súčasťou Komunitného centra Veľký Šariš. Tu sa vzdelávajú žiaci primárneho vzdelávania v klasických triedach a v špeciálnych triedach. Nachádza sa tu výdajňa školskej jedálne, zborovňa. Základná škola úzko spolupracuje s Materskou školou, KIC, Mestskou galériou, Mestskou knižnicou a Základnou umeleckou školou. Pravidelne sa zapája do Národných a školských projektov (Koncepcia školy, 2015, s.4).

Trendy

Transformácia základného školstva si vyžaduje zmenu filozofie vzdelávania z direktívneho na tvorivo-humánne, musí sa zamerať na osobnosť žiaka a na celkový rozvoj jeho osobnosti. Preto je tak dôležitá kurikulárna transformácia, to znamená konštruktívna zmena v učebných plánoch a osnovách. Treba sa zamerať sa na to, čo je pre žiaka dôležité, netrváť na encyklopedických vedomostiach a memorizácii, ale sústrediť sa na to, aby žiak pracoval tvorivo, aby si vedel hľadať a dokázal nájsť informácie, ktoré potrebuje a nezaťažoval sa tým, čo nie je dôležité a čo si môže kedykoľvek nájsť na Internete, alebo v knižnici. Diverzifikácia ciest, spôsobov a metód vzdelávania. Je nevyhnutná diverzifikácia ciest, spôsobov a metód vzdelávania. Rodičia musia mať možnosť vybrať si školu, ktorá vyhovuje ich deťom či už je to škola štátna, súkromná, alebo alternatívna, to znamená, že tu musí existovať prostredie slobodnej voľby a právo na výber vzdelávacej cesty, musí existovať konkurenčné prostredie, ktoré bude hnacou silou pokroku.

Prognóza cieľovej skupiny

Počet obyvateľov ku koncu obdobia (31.12.) podľa územie, 5 ročná veková kategória, pohlavie a rok											
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
0	75	75	76	76	76	76	77	77	77	77	78
1-4	327	336	344	353	362	371	381	390	400	411	421
0 – priem. Index				1,003	% nárast – 0						3,11
1-4 priem. Index				1,026	% nárast 1 – 4						28,76
Abs. nárast											96
% z celkového počtu obyvateľov - 2015											6,772
% z celkového počtu obyvateľov - 2025											7,162

V prípade, že sa doterajší trend zachová, v najbližších 11 rokoch by mal stúpnúť počet detí do 1 roka o 3,11 % a vo vekovej skupine od 1 – 4 by mal počet narásť o 28,76 %. V priemere by mal stúpnúť podiel na celkovom počte obyvateľov. Kým v roku 2015 by mal podiel na celkovom počte činiť 6,772 %, do roku 2025 by mal tento podiel stúpnúť na 7,162 %. V absolútnom vyjadrení dôjde k nárastu počtu detí o cca. 96. Nárast by mal byť relatívne významný a teda pravdepodobne bude vytvárať tlak na zvyšovanie kapacít zariadení poskytujúcich verejné služby pre túto vekovú skupinu.

Počet obyvateľov ku koncu obdobia (31.12.) podľa územie, 5 ročná veková kategória, pohlavie a rok											
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
5-9	427	437	447	452	459	468	476	484	492	500	508
10-14	408	417	426	436	446	455	466	476	487	498	509
5-9 – pr. Index				1,017	% nárast 5 - 9						18,93
10-14 pr. Index				1,022	% nárast 10 - 14						24,69
Abs. nárast											182
% z celkového počtu obyvateľov - 2015											14,05
% z celkového počtu obyvateľov - 2025											14,59

V skupine obyvateľov od 5 do 14 rokov sa predpokladá nárast. V absolútnom vyjadrení by mal počet detí v tomto veku stúpnúť o 182. V skupine od 5 do 9 rokov by mal počet detí stúpnúť o 18,93 %.

V skupine od 10 do 14 rokov by mal počet detí stúpnuť o 24,69 %. Deti v tomto veku sú spotrebiteľmi služieb predškolského vzdelávania, základného vzdelávania, mimoškolskej záujmovej činnosti a do určitej miery aj zdravotníckych služieb. Celkový podiel na štruktúre by mal stúpnuť na 14,59 %. Mesto v súčasnosti zabezpečuje služby predškolského vzdelávania a je aj zriaďovateľom základnej školy. Ak sa doterajší trend zachová, bude v sledovanom období nevyhnutné toto zariadenia rozširovať.

2.11. SOCIÁLNA SFÉRA

Na území mesta Veľký Šariš pôsobia dvaja verejní poskytovatelia sociálnych služieb, ktorí poskytujú sociálne služby v zmysle zákona č. 448/2008 o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov.

Mesto Veľký Šariš poskytuje alebo zabezpečuje svojim občanom sociálne služby: sociálna služba na podporu rodiny s deťmi: pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa a podpora zosúladzovania rodinného života a pracovného života. Ďalej je to sociálna služba na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku: poskytovanie sociálnej služby v zariadení pre fyzické osoby, ktoré sú odkázané na pomoc inej osoby a pre fyzické osoby, ktoré dovŕšili dôchodkový vek, opatrovateľská služba, požičiavanie pomôcok, monitorovanie a signalizácia potreby pomoci. Medzi podporné služby poskytovaných mestom patria: odľahčovacia služba, pomoc pri zabezpečovaní opatrovníckych práv a povinností, poskytovanie sociálnej služby v jedálni a donáška stravy do domácnosti.

V meste Veľký Šariš sa nachádza Dom pokojnej staroby (DPS), ktorého zriaďovateľom je ADCH Košice. DPS je kombinovaným zariadením pre seniorov a domova sociálnych služieb pre občanov s vážnymi zdravotnými obmedzeniami. Kapacitne DPS nepokrýva súčasné požiadavky obyvateľov mesta Veľký Šariš ani predpokladané potreby v budúcnosti. Trend nárastu počtu seniorov je jednoznačný, ako aj štatistické ukazovatele o občanov s ŤZP v meste Veľký Šariš. V snahe akceptovať reálne ukazovatele počtu seniorov a občanov s ŤZP, ako aj v snahe akceptovať potreby občanov žijúcich v meste plánuje mesto Veľký Šariš vybudovať mestské zariadenie, ktoré bude poskytovať komplexné služby pre seniorov a ŤZP občanov mesta (KPSS, 2012, s.32).

Trendy

Sociálne služby pomáhajú v kritických situáciách jednotlivcom, rodinám alebo určitým skupinám občanov zvládnuť starostlivosť o seba alebo o domácnosť a podporujú tak pozitívnu spoločenskú atmosféru v komunite. Význam sociálnych služieb nie je dôležitý len vzhľadom na množstvo ľudí, ktoré ich potrebuje, ale hlavne preto, že bez ich pôsobenia by časť občanov nemala možnosť podieľať sa na spoločenskom živote, nebolo by možné uplatnenie ich ľudských a občianskych práv a dochádzalo by k ich sociálnemu vylúčeniu. Programové vyhlásenie vlády (ďalej len PVV) na roky 2010-2014 z augusta 2010 s hlavným odkazom Občianska zodpovednosť a spolupráca. V sociálnej oblasti sa vláda sústreďuje na podporu životnej úrovne obyvateľstva, a to aj v komplikovanej situácii prebiehajúcej hospodárskej krízy. Vláda SR nebude kopírovať sociálno-ekonomický model žiadnej inej krajiny, ale bude hľadať inšpiráciu v tých krajinách, ktoré dokázali v konkrétnych oblastiach rýchle a dlhodobo udržateľné úspechy. Vláda SR považuje za kľúčové vytvárať podmienky na zvyšovanie kvality života ľudí. Systém sociálnych služieb na Slovensku neprešiel po roku 1990 radikálnou zmenou. Politika všetkých doterajších vlád sa orientovala prevažne na udržanie prevádzky existujúcich pobytových zariadení bez toho, aby od nich požadovala vyššiu kvalitu poskytovaných služieb, efektívnejšie hospodárenie s verejnými zdrojmi, či väčšiu samostatnosť. Vyhlásený program humanizácie služieb v praxi znamenal len znižovanie kapacity zariadení, čo ešte viac zvýšilo napätie medzi ponukou a dopytom. Mnohé zariadenia nedosahujú základné priestorové normy ani po znížení kapacity. Jediným transformačným prvkom v systéme sociálnych služieb je zrušenie monopolu štátu na ich poskytovanie. Súkromní poskytovatelia sociálnych služieb v oveľa väčšej miere ako verejní študujú skúsenosti a nové trendy v krajinách Európskej únie. Súkromní poskytovatelia služieb však v súčasnosti ešte nezabezpečujú taký podiel služieb, aby výrazne ovplyvňovali a menili charakter celého systému. Vyššia dynamika rastu súkromných služieb sa nedosahuje aj kvôli vysokej organizačnej roztrieštenosti súkromných poskytovateľov. Budovanie sietí služieb jedným zriaďovateľom postupuje pomaly. Sociálne služby pre seniorov sú v každej krajine dôležitou časťou systému sociálnej ochrany a ročne sa vynakladá na systém značná časť finančných prostriedkov. Sociálne služby je možné poskytovať v domácom prostredí formou opatrovateľskej služby, resp. v zariadeniach pre seniorov. V niektorých krajinách sú služby decentralizované, v niektorých sú pod kuratelou štátu. Všetky krajiny prešli transformáciou v tejto oblasti (11.6.2012, http://www.mesa10.sk/index.php?action=module&id=modcontent&content_id=261). Medzi hlavné trendy v poskytovaní patria:

- deinštitucionalizácia sociálnych služieb,
- postupné znižovanie kapacity zariadení sociálnych služieb,
- prevádzkovanie zariadení s nízkou kapacitou (zariadenia rodinného typu, zariadenia s kapacitou nižšou než 40 miest),
- transformácia veľkokapacitných zariadení na zariadenia s nižšou kapacitou,
- podpora terénnych a ambulantných sociálnych služieb a sociálnych služieb v zariadeniach s týždenným pobytom.
- individualizácia poskytovania sociálnych služieb na základe osobných potrieb prijímateľov,
- vymedzenie práv prijímateľa a povinností prevádzkovateľa
- legitimizácia kvality sociálnych služieb a formulovanie podmienok, ktoré majú kvalitné služby spĺňať (i keď nie sú známe podmienky hodnotenia kvality sociálnych služieb)
- rozšírenie spektra poskytovaných sociálnych služieb
- koncepčný prístup k plánovaniu a stratégii rozvoja sociálnych služieb, komunitnom rozvoji komunitného plánu a rozvoji terénnych sociálnych služieb ako nástroja poskytovania sociálnych služieb v meste (14.6.2012, <http://www.shr.sk/pages/casopishumanita/archiv/humanitaplus/P200905.pdf>).

Podpora zotrvania klienta v prirodzenom prostredí rozvojom terénnych sociálnych služieb

Dôvodom stanovenia tejto priority je skutočnosť, že terénne sociálne služby sú podľa dostupných štatistických údajov nedostatočne rozvinuté a na celom území Slovenska ide o sociálne služby, ktoré sú nedostatkové alebo úplne chýbajú. Rozvoj tejto formy sociálnej služby je v súlade s požiadavkami a princípmi uplatňovanými v ES v rámci modernizácie sociálnych služieb. V rámci tejto priority je nevyhnutné sa osobitne zamerať na terénnu sociálnu službu pre osoby odkázané na pomoc inej osoby, ktorej poskytovanie podľa dostupných údajov klesá aj napriek zvyšujúcemu sa dopytu po tejto sociálnej službe. Aj napriek tomu, že občan, ktorý o túto sociálnu službu požiada a splní hmotnoprávne podmienky poskytovania opatrovateľskej služby, jeho nárok často nie je uspokojený. Nemenej dôležité je zamerať sa na rozvoj tých terénnych programov a sociálnych služieb, ktorých cieľom je sociálna inklúzia znevýhodnených osôb z dôvodu nezabezpečenia základných životných potrieb.

Rozvoj ambulantných sociálnych služieb a pobytových sociálnych služieb v zariadení s týždenným pobytom

Zámerom stanovenia tejto priority je postupná deinštitucionalizácia sociálnych služieb, s prihliadnutím na potreby a schopnosti klienta, s cieľom poskytovať mu sociálne služby v jeho rodinnom alebo komunitnom prostredí. Poskytovanie ambulantných sociálnych služieb a sociálnych služieb v zariadení s týždenným pobytom umožňuje rozvíjať rodinné a spoločenské vzťahy klienta a primerane 13 jeho individuálnych schopnostiam a možnostiam aj jeho zaradenie sa do spoločenského a pracovného života.

Zvýšenie kvality a humanizácia poskytovaných sociálnych služieb prostredníctvom rekonštrukcie, rozširovania, modernizácie a budovania zariadení sociálnych služieb

Požiadavka humanizácie a modernizácie sociálnych služieb SR reaguje na trendy uplatňované EÚ v tejto oblasti, ktorých cieľom je zabezpečiť pre klientov kvalitné sociálne služby. V praxi to znamená zabezpečenie prístupnosti k sociálnym službám, a to aj z hľadiska prostredia, v ktorom sa sociálne služby poskytujú. Táto povinnosť vyplýva poskytovateľom sociálnych služieb aj priamo zo zákona o sociálnych službách a má umožniť prijímateľom sociálnych služieb prístup k fyzickému prostrediu, priestorom a budovám, v ktorých sa poskytujú sociálne služby a zabezpečiť minimálne požiadavky a štandardy bývania. Ide najmä o odstránenie architektonických bariér v priestoroch a budovách, v ktorých sa poskytujú sociálne služby a to v interiéroch, rovnako aj v exteriéroch a zabezpečenie ich materiálnou technickou vybavenosťou, najneskôr do 31. 12. 2013.

Vzdelávanie zamestnancov v oblasti sociálnych služieb

Jedným z cieľov novej právnej úpravy poskytovania sociálnych služieb je zabezpečiť ich profesionálny výkon a teda aj zvýšiť kvalitu poskytovaných sociálnych služieb. Jedným zo základných predpokladov dosiahnutia tohto cieľa je vzdelávanie zamestnancov sociálnych služieb v rámci potreby splnenia kvalifikačných predpokladov pre výkon sociálnej služby a zároveň ich ďalšie vzdelávanie a prehlbovanie kvalifikácie.

Prognóza cieľovej skupiny

Počet obyvateľov ku koncu obdobia (31.12.) podľa územie, 5 ročná veková kategória, pohlavie a rok											
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
60-64	277	278	280	281	282	284	285	286	287	289	290
65-69	277	293	305	318	330	344	357	370	383	396	409
70-74	176	179	183	186	190	193	197	200	204	208	212
75-79	151	157	163	169	176	182	189	196	203	211	219
80-84	86	86	87	88	89	90	90	91	92	93	94
85-89	68	71	73	78	82	85	88	92	95	99	102
90-94	17	17	18	19	20	20	21	22	23	24	25
95-99	2	2	2	2	3	3	3	3	3	4	4
100+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
60+ – pr. Index				1,025	% nárast – 60+						28,46
Abs. nárast											300
% z celkového počtu obyvateľov - 2015											17,747
% z celkového počtu obyvateľov - 2025											19,449

Celkový nárast v seniorskej kategórii sa predpokladá až vo výške 28,46 %. Celkový podiel obyvateľstva po 60 roku by mal stúpnuť na 19,449 %. V absolútnom vyjadrení by malo ísť o 300 obyvateľov. Pre túto skupinu obyvateľov by malo mesto zabezpečiť dostatočnú ponuku sociálnych služieb, ponuku zdravotníckych služieb a bezpečnosť.

2.12. ZDRAVOTNÍCTVO

Zdravotná starostlivosť v meste je pomerne dobre riešená. V centre mesta je zdravotnícke stredisko so 7 lekáskymi miestami a s lekárnou, klub dôchodcov a budova pre sociálnych terénnych pracovníkov. V rómskej osade je vybudované komunitné a hygienické centrum (ÚPN V. Šariš, 2010, s.32).

Prognóza cieľovej skupiny

Predpokladá sa vyšší dopyt po zdravotníckych službách, nakoľko spotrebiteľmi zdravotníckych služieb sú hlavne deti nižších vekových skupín a prestárlí obyvatelia.

Počet obyvateľov ku koncu obdobia (31.12.) podľa územie, 5 ročná veková kategória, pohlavie a rok											
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
0	75	75	76	76	76	76	77	77	77	77	78
1-4	327	336	344	353	362	371	381	390	400	411	421
0 – priem. Index				1,003	% nárast – 0						3,11
1-4 priem. Index				1,026	% nárast 1 – 4						28,76
Abs. nárast											96
% z celkového počtu obyvateľov - 2015											6,772
% z celkového počtu obyvateľov - 2025											7,162

Počet obyvateľov ku koncu obdobia (31.12.) podľa územie, 5 ročná veková kategória, pohlavie a rok											
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
60-64	277	278	280	281	282	284	285	286	287	289	290
65-69	277	293	305	318	330	344	357	370	383	396	409
70-74	176	179	183	186	190	193	197	200	204	208	212
75-79	151	157	163	169	176	182	189	196	203	211	219
80-84	86	86	87	88	89	90	90	91	92	93	94
85-89	68	71	73	78	82	85	88	92	95	99	102
90-94	17	17	18	19	20	20	21	22	23	24	25
95-99	2	2	2	2	3	3	3	3	3	4	4
100+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
60+ – pr. Index				1,025	% nárast – 60+						28,46
Abs. nárast											300
% z celkového počtu obyvateľov - 2015											17,747
% z celkového počtu obyvateľov - 2025											19,449

2.13. ŠPORT

Mesto má pomerne dobre vybudovanú športovú infraštruktúru. V západnej časti mesta neďaleko cintorína sa nachádza športový areál futbalového klubu s futbalovým ihriskom, malým futbalovým ihriskom, 3 tenisovými ihriskami a kolkárnou so 6 dráhami. V zime tu funguje prírodné hokejové ihrisko. Na hradnom kopci, západne od cintorína sú dva lyžiarske vleky so zjazdovkou dĺžky 0,5 km s prevýšením 50m. Na území pod Bikošom sa nachádza športová strelnica (ÚPN V. Šariš, 2010, s.32).

Športová činnosť je organizovaná v rámci nasledujúcich športových klubov: TJ Slavoj Veľký Šariš – oddiely kolkársky, tenisový, lyžiarsky, šachový, hokejový a FC Pivovar Veľký Šariš. Organizovaný šport sa realizuje v rámci oficiálnych športových podujatí: Športové aktivity v obci: Kolkári (muži a ženy)- extraliga, Futbalisti- 3. liga skupiny východ, Tenisti- krajské majstrovstvá, Mladí šachisti- krajské súťaže, Medzinárodný kolkársky turnaj, Hokejisti- regionálna súťaž, Pivovarsko – hradná sedemtisícovka (beh na Šarišský hrad a späť), Lyžiarsky pretek Snehová vločka, Silvestrovský výstup na Šarišský hrad.

Štatistiky

Najpopulárnejším športom dospelých Európanov je cyklistika, ktorú uprednostňujú Maďari, Slováci, Chorváti, Estónci, Lotyš a Litovčania. Ďalšou obľúbenou športovou disciplínou je beh (Slovensko – 45 %). Najobľúbenejším tímovým športom je futbal. Na Slovensku patrí medzi najrozšírenejšie športy rýchla chôdza – 47 % a bicyklovanie 22 %. Spomedzi športov detí najviac obľubujú futbal – 16 – 25 %), po ňom nasledujú basketbal, tanec a plávanie – 16 – 19 %). Ak športujú s deťmi aj rodičia, európske deti zvyčajne trávia voľný čas cyklistikou (47 % – Slovensko) a hrami hier, ako je naháňačka a schovávačka, ale aj tímovými hrami, napríklad futbalom alebo volejbalom (Slovensko – 47 %) a plávaním (Slovensko – 34 %) (12.6.2012, <http://tlacovespravy.wordpress.com/2012/06/01/prieskum-sport-v-zivote-mladych-europanov>). Nasledujúca tabuľka prezentuje vekovú štruktúru pravidelne športujúcich podľa pohlavia. Podporu športu je potrebné cielene smerovať podľa vývoja jednotlivých vekových skupín obyvateľov.

Veková štruktúra pravidelne športujúcich				
	ženy		muži	priemer
15-24	52		45	49
25-39	36		43	40
40-54	39		39	39
55-69	38		36	37
70+	18		48	33

Zdroj: 10.6.2012, http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_334_fact_sk_en.pdf

Ako prezentuje predchádzajúca tabuľka, najsilenejšie skupiny pravidelne športujúcich sú od 15 do 24 a 25 do 39 rokov. Špeciálnu skupinu tvoria muži nad 70 rokov, ktorým je potrebné venovať patričnú pozornosť.

Prognóza cieľovej skupiny

V budúcnosti je potrebné sa zamerať hlavne na potreby vekovej skupiny 30 – 40 rokov, ktorá tvorí pomerne početnú skupinu obyvateľov s dobrou prognózou.

Počet obyvateľov ku koncu obdobia (31.12.) podľa územie, 5 ročná veková kategória, pohlavie a rok											
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
15-19	392	398	404	410	416	422	428	435	441	448	455
15-19 – pr. Index				1,015	% nárast 15-19						16,06
Abs. nárast											63
% z celkového počtu obyvateľov - 2015											6,594
% z celkového počtu obyvateľov - 2025											6,529

Počet obyvateľov ku koncu obdobia (31.12.) podľa územie, 5 ročná veková kategória, pohlavie a rok											
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
20-24	381	387	394	400	407	413	420	427	434	441	448
25-29	368	367	365	364	363	362	360	359	358	357	356
20-24 - pr. Index				1,016	% nárast – 20-24						17,60
25-29 - pr. Index				0,997	% nárast 25 – 29						-3,32
Abs. nárast											55
% z celkového počtu obyvateľov - 2015											12,604
% z celkového počtu obyvateľov - 2025											11,540

Počet obyvateľov ku koncu obdobia (31.12.) podľa územie, 5 ročná veková kategória, pohlavie a rok											
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
30-34	419	416	414	412	410	407	405	403	401	399	397
35-39	478	481	484	487	490	493	497	500	503	506	509
40-44	540	548	557	562	575	582	590	599	607	616	624
30-34 - pr. Index				0,995	% nárast – 30-34						-5,30
35-39 - pr. Index				1,006	% nárast – 35-39						6,54
40-44 - pr. Index				1,015	% nárast – 40-44						15,65
Abs. nárast											94
% z celkového počtu obyvateľov - 2015											24,174
% z celkového počtu obyvateľov - 2025											21,967

2.14. KULTÚRA

V meste je vybudované kino Šariš, ktoré však vyžaduje rekonštrukciu, miestna ľudová knižnica, galéria, kultúrno – informačné centrum, centrum voľného času, múzeum a galéria. Z cirkevných zariadení pôsobia v meste rímsko-katolícka cirkev a diecézny kňazský domov (ÚPN V. Šariš, 2010, s.32).

KIC

Kultúrno-informačné centrum Veľký Šariš (KIC Veľký Šariš) je príspevková organizácia mesta Veľký Šariš, zriadená podľa Zák. 523/2004 Zb. z. od 1.1. 2008. Hlavným poslaním KIC Veľký Šariš je zabezpečovať kvalitné kultúrno-spoločenské podujatia predovšetkým pre obyvateľov mesta Veľký Šariš a mestskej časti Kanaš a informovať verejnosť o kultúrno-spoločenskom živote v meste. Medzi najvýznamnejšie podujatia realizované KIC Veľký Šariš patria Šarišské hradné hry, neformálne výchovno-vzdelávacie podujatia pre deti, mládež i dospelých, športové podujatia, letné denné tábory pre deti, dramatické tvorivé dielne, divadelno-filmové ochotnícke predstavenia, tematické zábavy atď. KIC Veľký Šariš zabezpečuje činnosť Mestskej knižnice Veľký Šariš, Mestského múzea a galérie Veľký Šariš, Materského centra Bodka, RETRO-čajovne a Športovej herne, je vydavateľom mesačníka Veľkošarišan, prevádzkuje mestskú webovú stránku www.velkysaris.sk a v rámci voľnočasových aktivít zabezpečuje pravidelnú záujmovú činnosť pre deti a mládež činnosťou Centra voľného času, v rámci ktorého funguje i tanečné divadlo Bodies. KIC Veľký Šariš taktiež sietiže a koordinuje miestnych dobrovoľníkov, ktorých aktívne zapája do svojich aktivít a spolupracuje s ostatnými aktívnymi formálnymi i neformálnymi inštitúciami a osobami pôsobiacimi v meste na rôznych spoločenských podujatiach a iniciatívach (10.6.2015, <http://kicvelkysaris.webnode.sk/kic-velky-saris/>).

Tanečné divadlo Bodies

Tanečný súbor, ktorý sa ako jediný v prešovskom okrese venuje technikám moderného a scénického tanca. V septembri 2008 sa súbor presťahoval z Prešova a prijal ponuku prezentovať mesto Veľký Šariš. Zakladateľkou, choreografkou a vedúcou súboru je Henrieta Háberová, ktorá sa v súbore venuje deťom a mládeži vo veku od 5 rokov (10.6.2015, <http://bodies.sk/>).

Mestská knižnica Veľký Šariš

Mestská knižnica Veľký Šariš v zrekonštruovaných priestoroch bývalej starej školy (dnešné Kultúrno-informačné centrum /KIC/) sídli od januára r. 2008. V knižnici je pre registrovaných čitateľov k dispozícii viac ako 10 000 titulov kníh a knižný fond pravidelne dopĺňame i o najnovšie novinky na knižnom trhu. Počas školského roka prichádzajú deti z Materskej i Základnej školy Veľký Šariš. Knižnica každoročne organizuje nočné čítania pre deti v rámci celoslovenského podujatia "Noc s Andersenom" a taktiež hostila účastníkov 3 ročníkov literárneho festivalu „Čítajme spolu“ (2008-2010). Okrem knižničných služieb poskytuje knižnica pre verejnosť i možnosť využívania 8 osobných počítačov, vrátane internetu, ktoré knižnica získala vďaka projektu „Informatizácia knižníc – verejný internet v knižniciach SR“, ktorý bol realizovaný s podporou Európskej únie a Európskeho fondu regionálneho rozvoja. Raz v roku realizuje tiež počítačový kurz pre začiatočníkov. K 30.9.2011 mala knižnica registrovaných 230 členov (10.6.2015, <http://kicvelkysaris.webnode.sk/mestska-kniznica/>).

Veľkošarišan

Mesačník Veľkošarišan je periodikum mesta Veľký Šariš, ktorý vydáva Kultúrno – informačné centrum. Jeho poslaním je oboznamovať čitateľov s metódami a výsledkami práce orgánov mestskej samosprávy, mestského úradu a organizácií riadených mestom, podávať informácie o živote občanov, činnosti organizácií a podnikateľských subjektov pôsobiacich na území mesta Veľký Šariš. Hlavnou úlohou mestského periodika je informovať čitateľov o dôležitých udalostiach a kultúrno-spoločenských akciách v meste, podávať objektívny obraz o činnosti poslancov mestského zastupiteľstva, o práci mestského úradu a organizáciách pôsobiacich v meste. Odbornými stanoviskami všestranne napomáhať utváraniu verejnej mienky. Podporovať vlastnú tvorbu občanov a najmä mladej generácie (10.5.2015, <http://kicvelkysaris.webnode.sk/velkosarisan/>).

Kultúrne pamiatky

V zastavanom území sa nachádzajú tieto objekty zapísané v Ústrednom zozname pamiatkového fondu:

- hrob s náhrobníkom J.Tomáška – Dumina – č.ÚZPF-1492/0, nachádzajúci sa na cintoríne parc.č.1674
- pomník padlým v I. a II. svetovej vojne – č. ÚZPF-2034/0, nachádzajúci sa v parku pri obecnom úrade, parc.č. 13
- archeologická lokalita - č. ÚZPF-2057/0 – praveké sídlisko s gávskou kultúrou z mladšej doby bronzovej na východnom úpätí hradného vrchu povýše terasy po pravom brehu Torysy, parc.č. 2589/1-2, 2588, 2730, 2585/1, 2771, 2769/2,
- archeologická lokalita – č. ÚZPF- 2058/0 – praveké sídlisko z mladšej doby bronzovej na športovom ihrisku, parc.č. 354/1-6, 357/7, 359/8, 354/9-10, 355, 356, 357/1-4, 397/1, 397/3, 354/7 a 397/2
- archeologická lokalita – mohylník- č. ÚZPF-2061/0 – tri skupiny neskoroneolitických mohýl v Kanaši – na hrebeni vrchu Koží chrbát, na horskom hrebeni Okruhliak a v lese v polohe Tri harby, parc.č.2042/1, 2066, 2067/1
- plastika žena – č. ÚZPF-2246/0 – nachádzajúca sa na ul. P.O.Hviezdoslava, parc.č. 1388/1
- rímsko-katolícka kaplnka sv. Kunhuty – č. ÚZPF-399/0 – kaplnka niekdajšieho kaštieľa, malá jednodod'ová gotická stavba z polovice 14. Storočia, parc.č. 396/1,2
- Šarišský hrad – č. ÚZPF-398/1 – ruina hradu z 13. storočia parc.č. 2726, 2727 a časť parcely č.2725 v bezprostrednom okolí hradu
- parný mlyn – č. ÚZPF-4244/0 – valcový parný umelý mlyn z r. 1856, jeden z najväčších a najmodernejších mlynov na Slovensku. Tvori ho súbor budov, z ktorých mlynska je 8-podlažný objekt, parc.č. 290, 289, 287/1
- fara – č. ÚZPF-10 559/0 – rímsko-katolícka fara zo začiatku 18. storočia, nachádzajúca sa na nám. sv.Jakuba, parc.č. 659/1, 660/2 a 660/3
- rímsko-katolícky kostol sv. Jakuba – č. ÚZPF-400/0 – námestie sv. Jakuba, stavba z 2.pol. 13.storočia s prístavbami presbytára a sakristie s barokovými úpravami v 17. a 18.storočí, opravovaný v rokoch 1867, 1895 a 1946, parc.č. 1
- rímsko-katolícky kostol sv. Alžbety – č. ÚZPF-401/0 – stavba sa nachádza na cintoríne, pochádza z poslednej tretiny 17.storočia, parc.č. 1675.

Na základe dosiaľ evidovaných archeologických lokalít určil Krajský pamiatkový úrad Prešov tieto územia s predpokladanými archeologickými nálezmi:

- historické jadro mesta – územie s evidovanými archeologickými nálezmi:
- rímsko-katolícky kostol sv. Jakuba – v interiéri základy starších murovaných konštrukcií, krypty, podlahy, hroby
- rímsko-katolícka fara – v interiéri novoveká kultúrna vrstva s renesančnými kachlicami
- športový areál – sídlisko z mladšej doby kamennej (kultúra s lineárnou keramikou, bukovohorská kultúra), neskorej doby kamennej (badenská kultúra), mladšej doby železnej, doby rímskej a včasného až vrcholného stredoveku, zaniknutý augustiniánsky kláštor, zaniknutý renesančný kaštieľ, NKP
- areál kaplnky sv. Alžbety – nálezy z neskorej doby kamennej (badenská kultúra) a doby rímskej. Na príľahlom cintoríne zaniknutý novoveký špitál (nálezy murív pri výkopoch hrobov)
- poloha Košalkov kút – kamenec – sídlisko z neskorej doby kamennej (badenská kultúra) a staršej doby halštadskej
- hrad Šariš – výšinné sídlisko z mladšej doby kamennej (kultúra s lineárnou keramikou, bukovohorská kultúra), neskorej doby kamennej (badenská kultúra), mladšej doby bronzovej (gávská kultúra), mladšej doby železnej, doby rímskej, hrad y 13.-17. Storočia, skúmaný v rokoch 1972-1981, NKP
- východné úpätie hradného vrchu (Pod baňu) –NKP, evidovaná v ÚZPF pod č. 2057/0 – sídlisko z mladšej doby bronzovej (gávská kultúra)
- juhovýchodné úpätie hradného vrchu (Chmeľník, záhradkárska kolónia) – hromadný nález bronzových predmetov z doby bronzovej, jamkový hrob z doby bronzovej, sídliskové nálezy zo staršej doby kamennej, neskorej doby kamennej a raného stredoveku
- poloha pod Bikošom – sídlisko z mladšej doby kamennej (kultúra s lineárnou keramikou, bukovohorská kultúra), doby bronzovej, staršej a mladšej doby železnej, doby rímskej, včasného (8.-9.st.) a vrcholného stredoveku (12.-13.st.)
- terasa nad potokom Dzikov – Veľký Sordok – sídlisko zo staršej doby kamennej, mladšej doby kamennej (lineárna keremika, bukovohorská kultúra), neskorej doby kamennej (lažnianska skupina, badenská kultúra), mladšej doby bronzovej a mladšej doby železnej
- poloha Koží rožok, Okruhiak a Tri harby (Stredný harb) – mohylník z neskorej doby kamennej, NKP
- Kanaš – intravilán osady – polykultúrne sídlisko:
- Šľachtiteľská stanica – osídlenie z neskorej doby kamennej (badenská kultúra) a doby rímskej
- Jahodová ulica – osídlenie z doby bronzovej a raného stredoveku
- IBV Pod záhradami – osídlenie z mladšej doby kamennej (kultúra s lineárnou keramikou)
- Záhrada, P.Klimko, č.d. 974 – osídlenie z mladšej doby laténskej
- Pod cintorínom – nález mince z 17.storočia (ÚPN V. Šariš, 2010, s.27-28).

Štatistiky

Celkové využívanie klasických kultúrnych statkov monitoring meria frekvenciami návštev a nákupov počas roka. Z hľadiska využívania kultúrnych hodnôt sú na prvých dvoch miestach literatúra a film. Knihu si raz za mesiac kúpilo vo všetkých sledovaných rokoch 7,8 % obyvateľov, raz za pol roka temer 30 % obyvateľov a raz za rok viac ako 40 % obyvateľov. Návštevnosť filmových predstavení býva vyrovnaná; mierne vzrastá. Výsledky monitorovania poukazujú aj na dlhodobu vyrovnanú záujem o divadelné predstavenia. Počet pravidelných návštevníkov, ktorí navštevujú divadlo raz za mesiac, ale aj počet tých, ktorí navštívili divadlo raz za pol roka, je dlhodobo stabilný. Systematicky rastie návštevnosť koncertov vážnej a populárnej hudby. Existuje aj málopočetná skupina pravidelných návštevníkov (3 - 4 % respondentov), ktorí navštevujú koncerty každý mesiac. Pritom sa dlhodobo zvyšuje počet tých, ktorí navštívili koncert raz za pol roka alebo jedenkrát za rok. Je to zrejme vyvolané rastúcim záujmom o koncerty populárnej a alternatívnej hudby. Segment prezentovania zbierok a ochrany kultúrneho dedičstva v monitoringoch reprezentujú výtvarné a iné umenia, ľudové a tradičné umenie a múzejníctvo. V tomto segmente u nás prevažujú príležitostné a sezónne formy spotreby, ktoré možno v monitoringu posudzovať len množstvom návštev za rok. Návšteva folklórnych podujatí a múzeí je okrem toho pre väčšinu našich občanov charakteristickou dovolenkou kultúrnou aktivitou, ktorá priamo súvisí s dynamikou cestovného ruchu (12.6.2012, <http://www.nocka.sk/uploads/fd/c5/fdc56b5295544adb7e3625632921405f/4-monitoring-vysledkov-kp-2005-2008-no6-7-2009.pdf>).

Trendy

Komplex opatrení na podporu súkromnej voľby domácností by mal v budúcnosti:

stimulovať lepšie „previazanie“ súkromných výdavkov domácností s verejnými zdrojmi podpory kultúry. Určitá časť tejto podpory kultúrnych zariadení ponúkajúca svoje aktivity pre verejnosť musí byť variabilná, závislá od toho, či vyvolala odozvu, ktorá sa prejavuje vo veľkosti návštevnosti ap. Akými metódami to prepočítať je iná otázka: či u divadiel napr. podľa počtu obsadenosti ponúkaných miest, počtu repríz ap. Pokračovať by sa malo sofistikovanejšie s experimentom „kultúrnych poukazov“ zefektívniť systém dlhodobiejšieho viazania subjektu stimulovaného trhového dopytu (cieľových skupín súčasných i budúcich „spotrebiteľov“ kultúry so stimulovanou trhovou ponukou kultúrnych inštitúcií rozšíriť systém permanentiek rozšíriť systém kultúrnych poukazov aj pre zamestnancov súkromných a verejných inštitúcií (a dotáciami ich kryť zo sociálneho fondu a u firiem aj z iných zdrojov) uplatňovať bonusové body na cenu vstupenky, za ktoré návštevník po určitom počte dostane bezplatnú (alebo výrazne zľavnenú) vstupenku last minute zľavy na očakávanú nevyužitú ponuku zaviesť výrazne diferencované ceny na dopoludňajšie a popoludňajšie predstavenia (s prioritou pre dôchodcov a deti aj so sprievodom) zlepšiť využívanie stykov s podnikovým svetom ekonomiky pri podpore ich firemnej identity aj návštevou kultúrnych zariadení podporiť „umelecké školenie“ detí mimo školy ako budúcich aktívnych subjektov trhového dopytu zavedením odpočítateľnej položky z daňového základu domácnosti za tieto výdavky radikálne zlepšiť celý systém marketingu verejných kultúrnych inštitúcií (vo väzbe na odporúčanie č. 1 a č. 3)

radikálne zlepšiť strategický manažment kultúrnych inštitúcií (v prepojení na prognózovanie ich vývoja, na manažment rizika podmienok ich ekonomického vývoja atď.).

významne zlepšiť systém školskej a mimoškolskej výchovy mládeže ku kultúre (12.6.2012, <http://www.nocka.sk/uploads/fd/c5/fdc56b5295544adb7e3625632921405f/4-monitoring-vysledkov-kp-2005-2008-no6-7-2009.pdf>).

Prognóza cieľovej skupiny

V budúcnosti je potrebné smerovať ponuku kultúrnych statkov hlavne na externých užívateľov. Predpokladá sa mierny pokles v obidvoch skupinách najväčších užívateľov.

Počet obyvateľov ku koncu obdobia (31.12.) podľa územie, 5 ročná veková kategória, pohlavie a rok											
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
20-24	381	387	394	400	407	413	420	427	434	441	448
25-29	368	367	365	364	363	362	360	359	358	357	356
20-24 - pr. Index				1,016	% nárast – 20-24						17,60
25-29 - pr. Index				0,997	% nárast 25 – 29						-3,32
Abs. nárast											55
% z celkového počtu obyvateľov - 2015											12,604
% z celkového počtu obyvateľov - 2025											11,540

Počet obyvateľov ku koncu obdobia (31.12.) podľa územie, 5 ročná veková kategória, pohlavie a rok											
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
45-49	385	396	401	412	418	423	433	440	448	456	463
50-54	345	352	359	366	374	381	389	397	405	413	422
55-59	343	356	362	369	375	384	391	399	407	414	422
45-49 – pr. Index				1,019	% nárast - 45-49						20,45
50-54 - pr. Index				1,020	% nárast - 50-54						22,25
55-59 - pr. Index				1,021	% nárast - 55-59						22,75
Abs. nárast											234
% z celkového počtu obyvateľov - 2015											18,060
% z celkového počtu obyvateľov - 2025											18,761

2.15. UBYTOVACIE ZARIADENIA

Pri vstupe do mesta je nonovybudovaný motorest "Šariš park" s kapacitou 52 miest v salaši, 70 miest v reštaurácii, 24 miest v salóniku, 26 miest v pivnici a 50 miest v kolibe. V meste je pohostinské zariadenie s kapacitou 40 miest (ÚPN V. Šariš, 2010, s.33).

2.16. STRAVOVACIE A REŠTAURAČNÉ SLUŽBY

Pri vstupe do mesta je vybudovaný motorest "Šariš park". Ubytovacie kapacity predstavujú 36 lôžok v dreveniciach a 31 lôžok v penzióne (ÚPN V. Šariš, 2010, s.33).

2.17. CESTOVNÝ RUCH

Katastrálne územie mesta nepatrí v zmysle ÚPN – VÚC Prešovského kraja do rekreačného celku. Severne od katastrálneho územia sa nachádza rekreačný krajinný celok - RKC Čergov, ktorý ponúka atraktívne prírodné prostredie vhodné pre turistiku a zimné športy. Malebné a rázovité obce v podhorí predstavujú vhodný potenciál pre vidiecku turistiku. Najvýznamnejším strediskom cestovného ruchu je mesto Prešov so svojou výhodnou polohou na križovatke dopravných trás východ-západ a sever-juh. Historický stred mesta tvorí Pamiatková rezervácia Prešov, ktorá vytvára výborné predpoklady pre poznávací turizmus aj koncentráciou kultúrno-historických pamiatok. Samotné mesto Veľký Šariš vo svojom zastavanom území neregistruje žiadne väčšie rekreačné zariadenia. Nachádza sa tu však niekoľko zaujímavých kultúrnych pamiatok s dominantnou zrúcaninou Šarišského hradu situovanou na Šarišskom hradnom vrchu. Navrhuje sa dobudovať parkovacie miesta v blízkosti terajšieho nástupu a tiež stánkový predaj občerstvenia, turistických máp, pohľadníc a suvenírov. Veľké záchytné parkovisko pre autobusy je navrhované pri ceste do Medzian v mieste starej skládky, ktorú je potrebné predtým rekultivovať. Prímestská rekreácia obyvateľov je saturovaná v záhradkárskych osadách Veľký Šariš a Kanaš so 141 rekreačnými chatami ako aj v blízkych lesoch. Zimnej rekreácii slúži lyžiarsky areál s 2

vlekmi dl. 300m a 500m s nenáročnými zjazdovými traťami. V zimnej sezóne sa využitie tohto územia navrhuje so zameraním na lyžiarske športy – zjazdové lyžovanie a beh na lyžiach v kombinácii so športovými, oddychovými a zábavnými aktivitami halového typu. Celkovo má región predpoklady skôr pre beh na lyžiach. Na území mesta sa nachádza žrebčinec s jazdeckým areálom, ďalší žrebčinec je v mestskej časti Kanaš. V časti Lazy sú pripravované rybníky pre športový rybolov, areál bude napojený na cyklistický chodník. V južnej časti v lokalite pod Bikošom sa nachádza strelecký areál, napojený na cyklistický chodník do Prešova a sprístupnený komunikačne z Veľkého Šariša po rekonštruovanej komunikácii. Mesto by mohlo pritom nadviazať aj na tradície zo začiatku 20. storočia, kedy bolo vychýrené hrnčiarstvom, tkaním plátna, handričkových kobercov a paličkovanými čipkami, čo by mohlo predstavovať zaujímavé suveníry zároveň s ukážkou tejto tradičnej výroby (ÚPN V. Šariš, 2009, s.36-37).

Trendy v cestovnom ruchu

Európska komisia cestovného ruchu (ETC) v roku 2004 označila za hlavné faktory ovplyvňujúce rozvoj CR demografiu, zdravie, uvedomelosť a vzdelávanie, voľný čas, cestovné skúsenosti, životný štýl, informačné technológie, dopravu, trvalo udržateľný rozvoj a bezpečnosť. Počet starších ľudí v Európe neustále rastie. Mnoho seniorov odchádza do predčasného dôchodku, má vyššie disponibilné príjmy, teší sa lepšiemu zdraviu. To má za následok rýchlejší rast dopytu tejto kategórie ľudí po cestovnom ruchu. Zdravotné povedomie návštevníkov je čoraz väčšie a ovplyvňuje najmä voľbu cieľového miesta a životný režim počas dovolenky. Čoraz populárnejšou je dovolenka spojená so vzdelávaním. Pri plánovaní dovolenky má významnú rolu história, umenie a kultúrne podujatia. Súčasná spoločnosť kladie zvýšené nároky na ľudí a ich denný režim, čo sa prejavuje v raste nárokov na voľný čas a možnosti oddychu. Rastie aj pragmatickosť návštevníkov v CR, ich sebaistota, požiadavky a znalosť vlastných práv, čo súvisí s predchádzajúcimi skúsenosťami. Rastie podiel kritických názorov na kvalitu a dôraz sa kladie na pomer kvality a ceny. Rastie význam internetu, ktorý umožňuje nielen vizuálnu prezentáciu, ale aj priamy nákup produktov cestovného ruchu. V dopravných službách sa do popredia dostáva záujem o cestovanie železnicou, a najmä vysokorýchlostnými vlakmi. Rastie aj sieť nízkotarifných leteckých spoločností, zatiaľ čo cestné siete sa stávajú preťažené a klesá podiel klasického cestovania. Medzi populáciou naďalej rastie environmentálne povedomie, čo ovplyvňuje rast záujmu o cieľové miesta rozvíjajúce na základe trvalej udržateľnosti. Aktuálne trendy v cestovnom ruchu – rast záujmu o kvalitu, luxus, pohodlie a bezpečie, – záujem o relax, uvoľnenie, aktívnu dovolenku, pobyty wellness a pobyty v kúpeľoch, – dopyt po produktoch pre jednu osobu, – rast záujmu o krátkodobé pobyty v zahraničí, – individuálne organizovaná dovolenka zameraná na kultúru, umenie a históriu (rast záujmu o strednú a východnú Európu), – potreba ponuky cenovo dostupných produktov, – spokojnosť zákazníkov sa prejavuje v ich opätovnom návrate, – rast záujmu o osobnejší prístup v poskytovaní služieb (malé rodinné podniky), – úzka špecializácia poskytovateľov služieb na produkt pre vybranú cieľovú skupinu, – trend „späť k začiatkom“, ktorý súvisí s preferenciami tráviť jednoduchšiu dovolenku (ubytovanie v hoteli nahradiť ubytovaním v bungalove, resp. stane), – nezáujem o sprostredkovanú organizáciu dovolenky oproti zvýšenému záujmu o priame rezervovanie a nákup služieb prostredníctvom internetu (12.6.2012, <http://www.tophotelierstvo.sk/domaci-cestovny-ruch/turizmus/hotelierstvo-v-e-a-na-slovensku/>).

2.18. REKAPITULÁCIA ROZPOČTU MESTA ZA ROKY 2010 – 2014

Hospodárenie mesta celkom	2 010	2011	2 012	2013	2014
Bežné príjmy					
Bežné výdavky					
Prebytok/schodok					
Kapitálové príjmy					
Kapitálové výdavky					
Prebytok/schodok					
Prebytok/schodok bež. a kap. rozp.					
Príjmy finančných operácií					
Výdavky finančných operácií					
Rozdiel finančných operácií					
Rozdiel celkového rozpočtu					
Zdroj: MÚ Veľký Šariš, 2015					

2.19. SAMOSPRÁVA

Vzťah samospráva – občan si vyžaduje vypracovať projekt klientskeho prístupu riešiaci ako, vzťah zamestnancov úradu, tak aj poslancov ku občanom a návštevníkom mesta.

Manažment a správa mesta

Súčasná zariadenia verejnej správy a administratívy reprezentuje mestský úrad. Mestský úrad je výkonným orgánom mestského zastupiteľstva a primátora mesta Veľký Šariš. Mestský úrad

zabezpečuje organizačné a administratívne veci mestského zastupiteľstva a primátora mesta ako aj orgánov zriadených mestským zastupiteľstvom. Mestské zastupiteľstvo vo V. Šariši je zložené z 11 poslancov, má vytvorených 8 komisií (Komisia územného plánovania, výstavby a životného prostredia, Komisia finančná, správy majetku a škodová, Komisia sociálna a bytová, Školská komisia, Komisia kultúrna, Komisia športová, Komisia na ochranu verejného poriadku, Komisia pre ochranu verejného záujmu) a podlieha mu práca hlavného kontrolóra. Predstaviteľom a najvyšším výkonným orgánom mesta Veľký Šariš je primátor. Je štatutárnym orgánom mesta v majetkovoprávných i v pracovnoprávných vzťahoch. Pod právomoc primátora spadá činnosť zástupcu primátora a mestského úradu.

Matričný úrad

Matričný úrad prijíma ústne a písomné žiadosti občanov svojho obvodu, ale spracúva, zapisuje a vydáva doklady o všetkých matričných udalostiach, ktoré sa udejú v tomto obvode bez ohľadu na trvalý pobyt osoby, ktorej sa daná matričná udalosť týka.

Stavebný úrad

Oddelenie zabezpečuje plnenie úlohy na úseku rozvoja mesta, územného plánovania, stavebníctva a životného prostredia.

Nasledujúca tabuľka prezentuje príslušnosť obyvateľov k jednotlivým úradom špecializovanej štátnej správy.

Príslušnosť k obyvateľov k úradom ŠŠS

Sídlo matričného úradu	Veľký Šariš
Sídlo pracoviska daňového úradu	Prešov
Sídlo pracoviska Obvodného oddelenia policajného zboru	Veľký Šariš
Sídlo Okresného súdu	Prešov
Sídlo Okresného riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru	Prešov
Sídlo pracoviska okresného úradu	Prešov
Sídlo Územnej vojenskej správy	Prešov
Sídlo územného Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny	Prešov
Sídlo Okresného úradu životného prostredia	Prešov
ŠÚ SR	

Priority obyvateľia – výsledky prieskumu

2.21. IDENTIFIKÁCIA HLAVNÝCH VONKAJŠÍCH FAKTOROV ROZVOJA ÚZEMIA A ANALÝZA VPLYVU VONKAJŠIEHO PROSTREDIA NA VÝVOJ SITUÁCIE V ÚZEMÍ

Mesto Veľký Šariš je súčasťou Prešovského kraja. Prešovský kraj je prevažne vidiecky, pomaly rastúci región SR, s dlhodobou nadpriemernou nezamestnanosťou, nízkym stupňom pripravenosti na inovácie, priemerne atraktívny a konkurencieschopný, rozvíjajúci sa mimo centra rozvojových aktivít EÚ a s možnosťou cezhraničnej spolupráce s Poľskou republikou a Ukrajinou. Analýza hospodárskej a sociálnej situácie a hodnotenie vnútorného potenciálu regiónu Rozlohou je Prešovský kraj (PK) druhým najväčším krajom SR (18,3 % územia) s prevládajúcimi malými obcami, členitým reliéfom a bohatým nerastným bohatstvom. Kraj sa počtom obyvateľov (14,9 % z celkového počtu obyvateľstva SR) radí tiež na popredné miesta, ale hustotou zaľudnenia 89,6 obyvateľov na km² patrí k najredšie obývaným krajom, do kategórie prevažne vidiecky región (49,2 % mestského obyvateľstva). Aj v tomto kraji sa začína prejavovať proces starnutia obyvateľstva a podiel detskej zložky klesol, pomaly narastá podiel obyvateľstva v poproduktívnom veku. Kraj vykazoval v posledných rokoch kladné hodnoty všetkých prírastkov okrem migračného. Kraj dlhodobo stráca sťahovaním obyvateľstva najmä s vyššou vzdelanosťou úroveň (najvyššia hodnota v SR, takmer 6 000 obyvateľov ročne). Na počte pracujúcich sa vysokoškolsky vzdelaní podieľajú 14 %, čo je viac ako napríklad v TTK alebo NK. Najviac zamestnaných v kraji je v sektore služieb, v priemysle a stavebníctve, vysoký podiel na zamestnanosti predstavujú pracovníci v školstve, ale aj v oblasti zdravotníctva a sociálnych službách. PK je jedným z najbohatších krajov na kultúrne a historické pamiatky na Slovensku. Zastúpenie kultúrnych zariadení je porovnateľné s BBK. PK vykazuje spolu so ŽK najvyšší počet registrovaných užívateľov verejných knižníc a najvyšší počet verejných knižníc s pripojením na Internet. Sieť kultúrnych zariadení v kraji je tvorená 5 divadelnými scénami, 13 múzeami, 4 galériami a 3 astronomickými zariadeniami.

PK je dlhodobo ekonomicky najslabším krajom SR, a to aj vďaka svojmu prevažne vidieckemu charakteru. PK má nízky vnútorný investičný potenciál, preto priemysel nie je dostatočne rozvinutý. Z hľadiska štruktúry priemyslu patria v PK k najvýznamnejším priemyselným odvetviam chemický,

drevospracujúci, strojársky, odevný, textilný, elektrotechnický priemysel a najmä potravinársky priemysel. V minulosti zohrával významnú úlohu v regióne aj elektrotechnický priemysel (Stropkov) a jeho podiel bol nad celoštátnym priemerom. Táto skutočnosť sa po príchode významných zahraničných investícií do iných krajov SR (TTK) zmenila a ostali len dva významnejšie podniky na výrobu telefonických prístrojov a elektronických spotrebičov. Na tvorbe exportu a produkcie PK sa v najväčšej miere podieľajú potravinársky, chemický, strojársky a textilný priemysel. Najväzácnejším bohatstvom kraja je príroda. Najmä Národný park Vysoké Tatry je významným turistickým strediskom. Pre turizmus kraja sú rovnako dôležité aj rezervoáre minerálnych vôd vo viacerých kúpeľoch. Z prírodných zdrojov ešte dosahujú celoslovenský význam ložiská kamennej soli pri Prešove. PK má veľmi významné postavenie v oblasti turizmu v SR a patrí medzi najnavštevovanejšie kraje SR.

Celkom možno očakávať, že PK by mal šancu si aj vďaka novým PZI udržať pozíciu pomerne hospodársky a sociálne stabilného regiónu a síce sa bude pomaly približovať k úrovni priemeru EÚ 27, má dostatočný rozvojový potenciál prihraničného regiónu. V priemyselnej výrobe bude naďalej dominovať chemický a strojársky priemysel, významnejšie postavenie by mohol získať elektrotechnický priemysel. Výdavky na vedu a výskum v posledných rokoch rástli veľmi pomaly, ale aj napriek tomu sú nízke a PK obsadil posledné miesto za BBK. Má najmenej pracovníkov v oblasti vedy a výskumu.

PK má silný inovačný potenciál najmä v oblasti turizmu, chemickom priemysle a ekologických službách. Identita/špecifickosť sídiel a subregiónov je zachovaná a dobre využívaná v prospech kvalitných miestnych produktov. Telekomunikačné služby sú zabezpečované v rozsahu bežne dostupných existujúcich moderných technológií, cenovo sú veľmi diferencované, pokrytie je z dôvodu členitosti územia zložitejšie. Cestný a železničný systém PK je dobre rozvinutý. V Poprade sa nachádza medzinárodné letisko využívané najmä pre charterovú dopravu

Kostra železničnej siete regiónu je tvorená dvoma hlavnými traťami v smere západ - východ (Žilina – Košice - Ukrajina) a sever - juh (Poľsko – Prešov – Košice – Maďarsko). PK má druhú najväčšiu celkovú dĺžku ciest 3 107 km po BBK, so sieťou diaľnic (40,4 km), najvyšším podielom ciest I. triedy (826 km).

PK vykazuje pomerne nízke hodnoty v produkcii tuhých emisií, v produkcii oxidu siričitého nastalo najvýraznejšie zlepšenie, vysoké hodnoty nedosahuje v produkcii oxidu dusíka, ani v produkcii oxidu uhoľnatého. Územie PK je chudobné na surovinové zdroje, resp. zásoby rudných surovín. Predstavuje však významnú surovinovú základňu nerudných surovín a stavebných materiálov, zásoby, ktoré umožňujú rozvoj hlavne stavebného priemyslu. Nachádzajú sa tu najmä ložiská bentonitu a zeolitu, cementárske suroviny, stavebné suroviny. Významné sú ložiská kamennej soli v lokalitách Solivar – Prešov.

Charakteristika špecifických stránok regiónu

V porovnaní s regiónmi vyspelých krajín EÚ a regiónmi SR možno konštatovať, že PK využíva iba čiastočne svoj rozvojový potenciál. Najvýraznejšie rezervy sa nachádzajú v nedostatočnej úrovni využívania inovačného potenciálu najmä v turizme a vybraných odvetviach priemyslu. Dôsledkom tohto vývoja môže byť ohrozenie konkurencieschopnosti regiónu a spomaleniu jeho ekonomického rastu. V porovnaní so svetovými trendmi zvyšovania kvality verejných služieb cestou informatizácie a s vývojom v okolitých krajinách je úroveň informatizácie PK nízka. Za najväčší nevyužitý rozvojový potenciál PK sa považuje:

- bohaté prírodné a kultúrohistorické dedičstvo s vysokým podielom chránených území a kvalitným životným prostredím najmä pre rozvoj turizmu,
- strategická poloha (prihraničný región, vonkajšia hranica EÚ),
- mladá pracovná sila (rast vzdelanosti najmä na úrovni stredného odborného vzdelania),
- priaznivé klimatické podmienky a pôdne pomery (pestovanie pre využitie biomasy),

Konkurenčná výhoda

Konkurenčná výhoda PK je tvorená priaznivou demografickou štruktúrou, kvalitným životným prostredím, strategickou polohou na hranici troch krajín a hraničiacom pásme EÚ, prírodným a kultúrohistorickým bohatstvom a predpokladmi pre rozvoj novej zelenej ekonomiky vo vzťahu k rozvoju vidieka a kľúčových tradičných odvetví.

Strategické ciele:

1. posilnenie produktivity a konkurencieschopnosti v kľúčových a perspektívnych odvetviach priemyslu a služieb,
2. zhodnotenie a posilnenie vnútorného potenciálu turizmu s prepojením na ochranu a tvorbu životného prostredia,
3. komplexný rozvoj a posilnenie vidieka na hospodárstve regiónu,
4. zvýšenie kvality ľudského potenciálu – riešenie rómskej otázky a podpora mladých ľudí, rozvoj všetkých foriem celoživotného vzdelávania (CŽV) a celoživotného poradenstva (CŽP).

Očakávané dopady:

- zvýšenie využitia domácich, regionálnych zdrojov,
- zvýšenie regionálnej zamestnanosti, exportnej výkonnosti na nových trhoch a konkurencieschopnosti,
- vytvorenie nových pracovných miest na vidieku a rozvoj vidieka, zvýšenie podielu ekologického poľnohospodárstva,
- posilňovanie vnútroregionálnych kooperačných a obchodných väzieb,
- vznik nových väzieb medzi vedou, výskumom, inováciami - podnikateľskou sférou a vzdelávacími inštitúciami,
- zvýšenie kvality ľudských zdrojov a zlepšenie sociálnej súdržnosti.

2.21. EX-POST HODNOTENIE PREDCHÁDZAJÚCEHO PHSR

Uvedená časť prezentuje orientačné plnenie cieľov predchádzajúceho PHSR 2008 – 2013.

Technická infraštruktúra

Identifikovaný problém 1: Chýbajúce prvky technickej infraštruktúry

Špecifický cieľ 1: Dobudovať chýbajúce prvky technickej infraštruktúry

Opatrenia:

Vybudovať v meste potrebný počet ubytovacích kapacít	nesplnené
Vybudovať v meste kongresové centrum	nesplnené
Vybudovať v meste chodníky a odvodové rigoly	častočne splnené
Vybudovať v meste cyklistické chodníky	častočne splnené
Vybudovať v meste mimoúrovňové železničné priecestie	nesplnené
Vybudovať v meste termálne kúpalisko	nesplnené
Vybudovať v meste verejné WC	nesplnené
Inštalovať v meste automat na vydávanie lístkov MHD	nesplnené
Vybudovať v MČ Kanaš "Dom nádeje"	nesplnené
Vybudovať v lokalite mesta lávky	nesplnené
Esteticky skrásliť most cez Torysu pri kostole	nesplnené
Rekonštruovať "Mlynský most"	nesplnené
Dobudovať v meste autobusové zastávky	nesplnené
Vybudovať v meste parkoviská	častočne splnené
Vybudovať v meste oddychovú zónu v lokalite Šarišského hradného vrchu	častočne splnené
Vybudovať v areáli TJ športovo - oddychovú zónu	nesplnené
Vybudovať v lokalite "MARACANA" športovo - oddychovú zónu	nesplnené
Dobudovať v meste dostatok bytov	nesplnené
Vybudovať a rekonštruovať cesty v Kanaši	častočne splnené
Doplniť chýbajúce smerové tabule a tabule s označeniami ulíc v meste	častočne splnené
Inštalovať orientačnú mapu cintorína	nesplnené
Vybudovať v meste kultúrny dom s kinom	nesplnené

Identifikovaný problém 2: Nevyhovujúca a neúplná technická infraštruktúra mesta

Špecifický cieľ 2: Zrekonštruovať a doplniť nevyhovujúce časti technickej infraštruktúry mesta

Opatrenia:

Aktualizovať územný plán mesta	splnené
Zrekonštruovať historické stavby v meste	častočne splnené
Zrekonštruovať budovu mestského zdravotného strediska	nesplnené
Zrekonštruovať a estetizovať areály mestských cintorínov	nesplnené
Zabezpečiť dostatočnú frekvenciu autobusových spojov do mestskej časti Kanaš	splnené
Vybudovať novú vodnú elektrárňu	nesplnené
Rozšíriť a efektizovať využívanie vodnej energie	nesplnené
Pripraviť prevádzkovanie MŠ v mestskej časti Kanaš	nesplnené
Rekonštruovať budovu miestnej základnej školy a jedálne	splnené
Rekonštruovať budovu MŠ v meste	splnené
Rekonštruovať kultúrny dom v meste	nesplnené
Upraviť okolie Torysy na oddychový areál	nesplnené
Upraviť okolie Rybníkov na oddychový areál	nesplnené

Upraviť okolie BIKOŠ-a	nesplnené
Realizovať v mestskej časti Kanaš rekonštrukciu a výstavbu ihrísk	nesplnené
Dobudovať/rekonštruovať verejné osvetlenie vo Veľkom Šariši	nesplnené
Zrekonštruovať prístupové cestičky k Šarišskému Hradu	nesplnené
Rekonštruovať budovu MsÚ ako repliku bývalého kaštieľa Rákociho	nesplnené

Životné prostredie

Identifikovaný problém 1: Nedostatky v odpadovom hospodárstve

Špecifický cieľ 1: Odstrániť existujúce a eliminovať hroziace nedostatky v odpadovom hospodárstve mesta

Opatrenia:

Vybudovať mestské kompostovisko	častočne splnené
Zriadiť separačný dvor a zberný dvor	častočne splnené
Zlikvidovať čierne skládky	častočne splnené
Eliminovať preplnenosť kontajnerov	častočne splnené
Aktualizovať Plán odpadového hospodárstva mesta	splnené

Identifikovaný problém 2: Nízka uvedomelosť občanov vo vzťahu k ŽP

Špecifický cieľ 2: Efektívne zvýšiť občiansku uvedomelosť vo vzťahu k ŽP

Opatrenia:

Obmedziť mototuristiku na výlučne turistických chodníkoch	častočne splnené
Obmedziť voľné spaľovanie odpadov občanmi	častočne splnené
Zabezpečiť úpravu a udržiavanie poriadku na odpočívadle	častočne splnené
Motivovať k estetizácii súkromných dvorov a záhrad	častočne splnené

Identifikovaný problém 3: Neuspokojivý stav mestskej zelene

Špecifický cieľ 3: Odstrániť nedostatky v mestskej zelene

Opatrenia:

Zabezpečiť dostatok okrasných drevín v meste	častočne splnené
Obnovovať pôvodné trávnaté porasty pod hradom	častočne splnené
Obnoviť "Rákociho park"	častočne splnené

Identifikovaný problém 4: Nedostatky vo vodnom hospodárstve mesta

Špecifický cieľ 4: Eliminovať nedostatky vo vodnom hospodárstve a riešiť dlhodobé problémy vodného hospodárstva mesta

Opatrenia:

Eliminovať zápach z čističky odpadových vôd	nesplnené
Odstrániť následky pôdnej erózie na lesných cestách	nesplnené
Zamedziť znečisťovaniu pôd a vôd podnikateľskou činnosťou	nesplnené
Riešiť odstránenie starej skládky skla	nesplnené

Cestovný ruch

Identifikovaný problém 1: Chýbajúce respektíve neexistujúce služby v oblasti cestovného ruchu

Špecifický cieľ 1: Zabezpečiť dostatok služieb v oblasti cestovného ruchu

Opatrenia:

Inštalovať v meste turisticko - informačné tabule	nesplnené
Zriadiť v meste turisticko - informačné centrum - TIC	nesplnené
Zriadiť v meste požičovňu bicyklov, lyží a športových potrieb	nesplnené
Zriadiť na Šarišskom hrade a rybníkoch sezónny stánok s občerstvením	nesplnené
Zriadiť v meste sprievodcovskú službu	nesplnené

Identifikovaný problém 2: Nedostatočná propagácia mesta, jeho atrakcií a služieb

Špecifický cieľ 2: Spropagovať v dostatočnej miere mesto, atrakcie a služby

Opatrenia:

Odstrániť nedostatky vo web stránke mesta	častočne splnené
Aktualizovať existujúce prípadne vydať nové publikácie o meste	častočne splnené
Vydať propagačné materiály o meste a podujatiach	častočne splnené
Inštalovať v mestemapu mesta a informačné tabule	častočne splnené
Pripraviť logo mesta	nesplnené
Spropagovať rybníky v blízkosti mesta	nesplnené
Nainštalovať uvítacie tabule a erby pri vstupoch do mesta	nesplnené

Identifikovaný problém 3: Nedostatok ojedinelých, originálnych a pútavých atrakcií a podujatí pre občanov a návštevníkov mesta

Špecifický cieľ 3: Zvýšiť počet atrakcií a podujatí pre občanov a návštevníkov mesta

Opatrenia:

Zriadiť v katastri mesta Tarzan - dráhu	nesplnené
Spropagovať existujúci mlyn ako atrakciu	nesplnené
Spropagovať chov koní ako atrakciu pre turistov a návštevníkov mesta	nesplnené
Vybudovať v katastri mesta Tarzan - dráhu	nesplnené
Zriadiť v katastri mesta bobovú dráhu	nesplnené
Sprístupniť v meste vykopávky	nesplnené
Spropagovať pre turistov a návštevníkov mesta tradujúce sa legendy	nesplnené

Ekonomická aktivita a ľudské zdroje

Identifikovaný problém: Nedostatok ekonomických a vzdelávacích aktivít v meste

Špecifický cieľ: Vybudovať v meste dostatok prevádzok rozvíjajúcich ekonomický potenciál mesta

Opatrenia:

Iniciovať v meste založenie cechu remeselníkov	nesplnené
Vybudovať v meste centrum drobných služieb	nesplnené
Vybudovať prevádzku na výrobu drevoštiepky a spracovanie biomasy	nesplnené
Zriadiť v meste pobočku stredného odborného učilišťa	nesplnené

Kultúra

Identifikovaný problém 1: Nedostatočné priestorové a technické zabezpečenie kultúrnych aktivít

Špecifický cieľ 1: Priestorovo a technicky zabezpečiť kultúrne aktivity v meste

Opatrenia:

Dostatočné technicky zabezpečiť kultúrne akcie v meste	častočne splnené
Vybudovať "Cestu umenia" k hradu	nesplnené

Identifikovaný problém 2: Nedostatočné zviditeľňovanie mesta, jeho zaujímavostí a diania v ňom

Špecifický cieľ 2: Zviditeľňovať mesto, jeho zaujímavosti a dianie v ňom

Opatrenia:

Propagovať významné osobnosti mesta	častočne splnené
Pomenovať miestopisné názvy po známych osobnostiach	nesplnené
Zlepšiť propagáciu organizovaných kultúrnych podujatí	častočne splnené
Zlepšiť zviditeľňovanie mesta	častočne splnené

Identifikovaný problém 3: Nedostatočná mnohorakosť a pútavosť akcií v meste

Špecifický cieľ 3: Pripraviť v meste dostatok rozličných pútavých akcií

Opatrenia:

Koordinovať kultúrne aktivity v meste	častočne splnené
Vyhľadať v meste dostatok aktivistov	častočne splnené
Komunikovať s Komunitnou nadáciou Veľký Šariš	častočne splnené
Vyhľadávať a podporovať v meste talenty	častočne splnené
Podporovať a zvyšovať počet umeleckých telies v meste	častočne splnené
Organizovať kultúrne aktivity väčšieho rozsahu	častočne splnené

Identifikovaný problém 4: Chýbajú ustanovizne napomáhajúce rozvoju a propagácii kultúry v meste

Špecifický cieľ 4: Zabezpečiť v meste dostatok ustanovizní napomáhajúcich rozvoju a propagácii kultúry v meste

Opatrenia:

Vybudovať spoločnú knižnicu s kníhkupectvom	nesplnené
Vybudovať v meste kanál Mestskej TV, ktorá bude plniť aj dokumentaristickú funkciu	nesplnené

Šport

Identifikovaný problém 1: Nedobudovaná technická infraštruktúra športovísk

Špecifický cieľ 1: Dobudovať technickú infraštruktúru športovísk

Opatrenia:

Dobudovať cyklistický chodník a korčuliarsky chodník	nesplnené
--	-----------

Dobudovať hokejové ihrisko	častočne splnené
Identifikovaný problém 2: Chýbajúce športoviská v meste	
Špecifický cieľ 2: Dobudovať v meste chýbajúce športoviská	
Opatrenia:	
Vybudovať v meste minigolfové ihrisko	nesplnené
Vybudovať v meste lezeckú stenu	nesplnené
Dobudovať v meste dopravné ihrisko	nesplnené
Identifikovaný problém 3: Nedostatky pri organizovaných športových akciách	
Špecifický cieľ 3: Odstrániť nedostatky pri organizovaní športových akcií	
Opatrenia:	
Skvalitniť "sedemtisícovku" o sprievodné akcie	častočne splnené
Získať pre realizované športové aktivity dostatok sponzorov	častočne splnené

Sociálna oblasť a zdravotníctvo

Identifikovaný problém 1: Chýbajúce sociálne a zdravotnícke služby	
Špecifický cieľ 1: Vytvoriť chýbajúce sociálne a zdravotnícke služby	
Opatrenia:	
Vypracovať program rozvoja sociálnych a zdravotníckych služieb	nesplnené
Vytvoriť priestorové podmienky pre vznik nových sociálnych a zdravotníckych služieb	nesplnené
Otvoriť v meste denný stacionár pre prestarých a telesne postihnutých občanov	nesplnené
Spustiť prevádzku sociálneho taxíka	nesplnené
Vytvoriť možnosť krízového ubytovania	nesplnené
Zriadiť v meste penzión pre prestarých a telesne postihnutých občanov	
Identifikovaný problém 2: Nedostatočné technické a personálne podmienky pre poskytovanie sociálnych a zdravotníckych služieb	
Špecifický cieľ 2: Vytvoriť dostatočné technické a personálne podmienky pre poskytovanie sociálnych a zdravotníckych služieb	
Opatrenia:	
Vytvoriť sociálne a zdravotnícke oddelenie na mestskom úrade	častočne splnené
Zvýšiť dostupnosť sociálnych a zdravotníckych služieb pre mestskú časť Kanaš	častočne splnené
Vybudovať bezbariérové vstupy do verejne prístupných budov	častočne splnené
Zabezpečiť v meste dostatok ľudského potenciálu pre poskytovanie sociálnych služieb	častočne splnené
Identifikovaný problém 3: Chýbajú informácie a vzdelávacie programy pre občanov o sociálnych a zdravotníckych službách	
Špecifický cieľ 3: Zabezpečiť informovanosť a vzdelávanie obyvateľov o sociálnych a zdravotníckych službách	
Opatrenia:	
Informovať občanov o sociálnych a zdravotníckych službách prostredníctvom existujúcich médií	častočne splnené
Vytvoriť miesto prvého kontaktu na MsÚ, ako informačné centrum pre občanov a návštevníkov mesta	častočne splnené
Realizovať klubové aktivity pre obyvateľov mesta so zameraním na vzdelávanie a informovanosť v oblasti sociálnych vecí a zdravotnej starostlivosti a jej využívania	častočne splnené
Pripraviť preventívne aktivity v oblasti sociálneho zabezpečenia a ochrany zdravia	častočne splnené

Verejný poriadok a bezpečnosť

Identifikovaný problém 1: Nevyhovujúce dopravné značenie a jeho porušovanie v meste	
Špecifický cieľ 1: Aktualizovať, rekonštruovať, dobudovať dopravné značenie v meste a zabezpečiť dopravnú bezpečnosť	
Opatrenia:	
Aktualizovať a rekonštruovať dopravné značenie v meste	častočne splnené
Preventívnymi a represívnymi aktivitami zabezpečiť bezpečnosť cestnej premávky v meste a na križovatke pred mestom	častočne splnené
Identifikovaný problém 2: Nedostatočne zabezpečená bezpečnosť majetku občanov a návštevníkov mesta	
Špecifický cieľ 2: Zvýšiť bezpečnosť majetku občanov a návštevníkov mesta	
Opatrenia:	
Vypracovať bezpečnostnú analýzu a navrhnuť program bezpečnosti mesta	častočne splnené
Preventívnymi a represívnymi opatreniami zabezpečiť ochranu majetku občanov a návštevníkov mesta a eliminovať prejavy vandalizmu v meste	častočne splnené
Identifikovaný problém 3: Nedodržiavanie verejného poriadku v meste	

Špecifický cieľ 3: Zabezpečiť dodržiavanie verejného poriadku v meste

Opatrenia:

Identifikovať zdroje narušenia verejného poriadku a navrhnúť ich elimináciu

častočne splnené

Eliminovať problém túlavých domácich a divých zvierat v meste

častočne splnené

Zabezpečiť dodržiavanie prevádzkovej doby v pohostinských a reštauračných zariadeniach a zamedziť nalievaniu alkoholických nápojov maloletým

častočne splnené

Zabezpečiť osvetlenie verejných priestranstiev v meste

častočne splnené

Vzdelávanie

Identifikovaný problém 1: Nedostatočná úroveň vzdelávania v meste

Špecifický cieľ 1: Zvýšiť úroveň vzdelávania v meste

Opatrenia:

Otvoriť v meste detašované pracovisko VŠ

nesplnené

Zlepšiť komunikáciu ZŠ, ZUŠ s verejnosťou

častočne splnené

Realizovať kurzy pre život

častočne splnené

Zriadiť v meste premávku školského autobusu

nesplnené

3 SWOT ANALÝZY

Nasledujúca SWOT analýza sa zameriava na silné, slabé stránky, príležitosti a riziká prioritných rozvojových oblastí. Na ich základe budú formulované hlavné rozvojové ciele.

Analýza SWOT

Sledovať a vyhodnocovať vývojové trendy v regióne v neustále sa meniacom vonkajšom prostredí, identifikovať trend sociálno-ekonomického rozvoja, alebo smer vývoja ako príležitosť alebo hrozbu, je v súčasnosti pre mesto Veľký Šariš nevyhnutnosť. To, čo sa na prvý pohľad zdá ako príležitosť, ňou vo vzťahu k zdrojom mesta, kultúre, ľudským zdrojom, životnému prostrediu a hospodárstvu, uplatňovanej stratégii vôbec nemusí byť.

Nástrojom pre celkovú analýzu vonkajších a vnútorných činiteľov je SWOT analýza. Predstavuje kombináciu dvoch analýz, S - W a O - T. Účelom SWOT analýzy je posúdenie vnútorných predpokladov podniku k uskutočneniu určitého rozvojového zámeru a podrobenie rozboru i vonkajších príležitostí a obmedzení určované potrebami obyvateľov a subjektov v rámci mesta. Na jej základe môže mesto prikrčiť k formulácii špecifických cieľov.

Schéma SWOT analýzy:

	S - silné stránky	W - slabé stránky
	1. 2. ... 10.	1. 2. ... 10.
O - príležitosti	1. 2. ... 10. Stratégia SO	1. 2. ... 10. Stratégia WO
T - hrozby	1. 2. ... 10. Stratégia ST	1. 2. ... 10. Stratégia WT

SO – využiť silné stránky na získanie konkurenčnej výhody

WO – prekonať slabiny využitím príležitostí

SW – využiť silné stránky na čelenie hrozbám

WT – minimalizovať náklady a čeliť hrozbám

Analýza príležitostí a rizík - O-T

O – T analýza umožňuje rozlíšiť atraktívne príležitosti v meste, ktorá skrýva potenciál územia a ktoré môžu mestu priniesť výhody pri dosahovaní vyváženého rastu. Súčasne tiež nabáda k zamysleniu nad problémami, s ktorými bude mesto riešiť v rámci Integrovannej stratégie. Znamená to teda, že mesto musí sledovať významné sily makroprostredia (demografické, ekonomické, technologické, politické,

legislatívne, sociálne a kultúrne) a tiež tých účastníkov mikroprostredia, ktorí ovplyvňujú jej schopnosť dosiahnuť v regióne prospech (neziskové organizácie, orgány miestnych samospráv, podnikateľské subjekty, miestni aktéri a verejnosť). Príležitosti sú posudzované z hľadiska ich atraktívnosti a pravdepodobnosti úspechu. Pravdepodobnosť, že mesto dosiahne úspech pri ekonomickom raste, nezávisí len od jej konkurenčnej sily, oproti konkurenčným regiónom, ale aj od toho či je táto sila v porovnaní s konkurenciou väčšia. V rámci analýzy SWOT sa mesto koncentruje na identifikáciu potenciálnych príležitostí – existencia stabilného hospodárskeho prostredia, kvalitné životné prostredie, prírodný potenciál, historicko-kultúrne hodnoty, rozvinutá sieť inštitúcií verejných služieb, objekty cestovného ruchu.. Kvadrant 1 pozostáva z príležitosti ponúkajúcich najvyšší úžitok pre mesto, preto by sa mal manažment mesta sústrediť na tieto aktivity. Naopak, príležitosti v kvadrante 4 sú buď príliš malé, alebo ich mesto nebude vedieť dostatočne využiť. Príležitosti v kvadrante 2 a 3 sú zaujímavé len v prípade, že existuje možnosť zvýšenia ich atraktívnosti alebo pravdepodobnosti úspechu.

		Matica príležitostí Pravdepodobnosť úspechu				Matica rizík Pravdepodobnosť nastatia	
		vysoká	nízka			vysoká	nízka
Atraktívnosť	vysoká	1	2	Vážnosť	vysoká	1	2
	nízka	3	4		nízka	3	4

Riziká sú klasifikované z hľadiska ich vážnosti a pravdepodobnosti výskytu. Pri analýze okolia z hľadiska možných hrozieb je potrebné zamerať sa na potenciálne hrozby. Riziká z 1. kvadrantu môžu mesto vážne zraniť, preto treba pripraviť plán strategických aktivít, keďže pravdepodobnosť ohrozenia je vysoká. Riziká v 2. a 3. kvadrante treba podrobiť dôkladnému skúmaniu v prípade, ak sa stávajú kritickými, netreba však zostavenie plánu eventuálnych alternatív. Riziká v 4. kvadrante sú malé a väčšinou ich možno ignorovať. Spojením hlavných príležitostí a rizík, ktoré ovplyvňujú rozvoj mesta, sa stratégovia snažia zistiť mieru celkovej atraktívnosti trhu. Existujú štyri možnosti:

- *Ideálny rozvoj*, ktorý sa vyznačuje mnohými príležitosťami, ale iba niekoľkými (ak vôbec nejakými) rizikami.
- *Špekulatívny rozvoj*, vyznačujúce sa vysokými príležitosťami i vysokými rizikami.
- *Zrelý rozvoj*, vyznačuje sa nízkymi príležitosťami i nízkymi rizikami.
- *Problémový rozvoj*, má nízke príležitosti, ale vysoké riziká.

Externé prostredie vytvára nielen príležitosti, ale prezentuje aj sériu rizík. Riziko je výzva, poukazuje na nevýhodný trend vývoja vo vonkajšom prostredí, ktorý v prípade pasívnej reakcie zo strany podniku ohrozí jeho trhovú pozíciu.

Analýza silných a slabých stránok – S-W analýza

Hodnotenie vplyvu vonkajších činiteľov, vykonávané so zámerom stanoviť ciele mesta, musí byť doplnené rozborom vnútorných činiteľov. Viaceré regióny dnes aj poznajú príležitosti, ktoré im potenciál ponúka, avšak chýba im schopnosť ich využiť. Na základe analýzy silných a slabých stránok vie mesto stanoviť, čo je z hľadiska súčasnej a očakávanej situácie rozumné konať. Za dôležité znaky konkurenčnej sily mesta sa považuje – kvalitné ľudské zdroje, rozvinuté podnikateľské prostredie, dobrý prírodný potenciál, výhodná poloha a dopravná dostupnosť, a iné.. Za dôležité znaky konkurenčnej slabosti sa považuje – strácanie pozície voči konkurenčným regiónom, nedostatok finančných zdrojov na rozvoj, klesajúca demografická krivka, vysoká nezamestnanosť, zlý technický stav základnej infraštruktúry atď. Pri hodnotení silných a slabých stránok je potrebné každý faktor odstupňovať podľa dôležitosti (rozhodujúca silná stránka, marginálna silná stránka, neutrály faktor, rozhodujúca slabá stránka, marginálna slabá stránka) a podľa intenzity jeho vplyvu - výkonu (vysoký, stredný, nízky). Výsledok spojenia stupňa výkonu a dôležitosti predstavuje štyri možné alternatívy:

		Matica výkonu a dôležitosti	
		Výkon	
		vysoký	nízky
Dôležitosť	vysoká	1 Sústrediť snahu	2 Udržať snahu
	nízka	3 Nízka priorita	4 Možné nadmerné investovanie

Kvadrant 1 pozostáva z oblastí, ktoré sú dôležité, ale v ktorých mesto momentálne vykazuje slabý výkon, preto sa musí sústrediť na posilnenie týchto oblastí. *Kvadrant 2* pozostáva z oblastí, v ktorých je síce mesto úspešné, ale do budúcnosti si musí túto úspešnosť udržať. *Kvadrant 3* tvoria oblasti, ktoré nie sú dôležité, zdokonalenia v tomto kvadrante majú nízku prioritu. V *kvadrante 4* nie sú dôležité oblasti, pričom rozvoj a snaha sú zbytočne silné. Na základe tejto analýzy je zrejmé, že silné stránky sa nemusia vždy pretransformovať do konkurenčnej výhody mesta. Dôvodov, prečo je to tak, je niekoľko, pričom najčastejšími obyvateľmi vnímaná nízka dôležitosť poskytovaných služieb a bodov rozvoja. Identifikácia silných miest mesta je možná len na základe porovnania s ich hlavnými konkurentmi v regióne. Ani sústredenie sa na prekonanie všetkých slabých stránok nemusí priniesť očakávaný efekt, pretože náklady potrebné na ich transformovanie do silnej stránky sa nemusia vrátiť. Pozornosť treba venovať príležitostiam, v ktorých má mesto najviac silných stránok, alebo oblastiam, v ktorých sa vzhľadom na veľkú príležitosť a potenciálnu návratnosť investícií ukazuje efektívne vytvorenie nových silných stránok. Príklady z praxe uvádzajú, že i málo rozvinutý región má popri slabých miestach aj silné miesta, ktoré pokiaľ dokáže správne identifikovať a využiť, vytvárajú predpoklady pre trvalý a vyrovnaný sociálno-ekonomický rozvoj. Nasledujúce grafy prezentujú pohľad obyvateľov a poslancov na silné a slabé stránky mesta Veľký Šariš a kvalitu života v meste.

3.1 HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ

Silné stránky	Slabé stránky
- dobrá poloha mesta vzhľadom na dostupnosť krajského mesta Prešov, - rozšírená poľnohospodárska výroba, - narastajúci počet obyvateľov živnostníkov – v roku 2014 – 347, - 13 samostatne hospodáriacich roľníkov, - výrazne zvyšujúci sa podiel právnických osôb podnikateľov – 174, - umiestnený areál Pivovary Topvar, a.s. - výroba piva a nealkoholických nápojov, - možnosti rozvoja obchodných zón v časti Kamence, - možnosti rozvoja obchodných zón v lokalite pivovaru, - tri predajne potravín, rozmiestnené rovnomerne v jednotlivých častiach, - ťažba, spracovanie a predaj štrkopieskov, - výroba strojov, strojných zariadení na spracovanie kovov, plastov a textil, - výroba betónových zmesí a betónových výrobkov,	- nedostatočne nerozvinutý pracovný trh v meste, - vysoká miera nezamestnanosti v produktívnom veku, - zrušenie nákupného strediska na Nám. M.R.Štefánika, - chátranie budovy „Malinovského domu“, - nedostatok komerčných záhradníckych služieb, - nedostatočná ponuka predajní s textilom, - nedostatočné ubytovacie služby, - nevyužívaný priestor trhoviska pri moste, - nedobudovaná sieť maloobchodných predajní, - nízke možnosti zamestnania v meste, - nízke priemerné mzdy v regióne, - stagnácia podnikateľskej sféry, nerozvíjajúce sa MaSP, - nezáujem mladých ľudí o podnikanie, - nevyhovujúca štruktúra a kvalita služieb pre obyvateľov a návštevníkov mesta, - nízke priemerné mzdy v poľnohospodárstve, - nízky energetický potenciál rieky Torysa, - nedostatočná spolupráca mesta s podnikateľmi, - mesto neposkytuje podporu podnikateľských subjektov formou zvýhodnených prenájmov, - nezavedený zvýhodnený daňový systém pre miestnych podnikateľov, - pretrvávajúce nepriaznivé produkčné vlastnosti časti poľnohospodárskych pôd,
Príležitosti	Ohrozenia
- využitie polohového potenciálu mesta Veľký Šariš s výhodnou polohou vo vzťahu na dostupnosť mesta Prešov, - preferovanie a profilovanie hospodárskej základne pre rozvoj malého podnikania s orientáciou na rozvoj tradičných foriem výroby, - vytváranie podmienok pre rozvoj hospodárskych aktivít, pre tvorbu nových pracovných príležitostí a rozvoj zamestnanosti na území mesta, predovšetkým pre miestne pracovné sily, - podpora predaja z dvora, - podpora pravidelného organizovania miestnych trhov, - možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EU, - rozvoj environmentálne vhodných technológií, - vytvorenie nových pracovných miest najmä v malom podnikaní a službách,	- zvýšená regionálna konkurencia v oblasti profilových pre Veľký Šariš (poľnohospodárstvo, výroba), - tlak na intenzívny hospodársky rozvoj a zhodnocovanie investičného potenciálu (nezastavané lokality, prírodné prostredie), - pomalá výstavba, modernizácia a rekonštrukcia technickej infraštruktúry, - administratívne opatrenia obmedzujúce plnohodnotný rozvoj cestovného ruchu, - veľká administratívna náročnosť pre získanie financií zo štátnych dotácií a z fondov EU, - nedostatok investičného kapitálu, - neochota obyvateľov uskutočňovať podnikateľské aktivity, - neochota obyvateľov investovať do ďalšieho vzdelávania,

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO 12 4	20 12 8 Stratégia WO

T hrozby	Stratégia ST	8	Stratégia WT
-----------------	---------------------	---	---------------------

V oblasti hospodárstva dochádza k prevahe silných stránok. Je nevyhnutné zabezpečiť využitie silných stránok na elimináciu slabých stránok. Riešenie môže byť využitím potenciálu existujúcej, aj keď technicky nevyhovujúcej infraštruktúry – poľnohospodárskych areálov a výrobných zón.

3. 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE

Silné stránky	Slabé stránky
- katastrálnym územím Veľký Šariš prechádzajúca regionálna, jednokolažová železničná trať č.188, - dobrá dostupnosť krajského mesta po ceste I/68, - čiastočne vybudované chodníky pre peších po trasách ciest III. triedy, - vybudovaná sieť miestnych komunikácií, - dostatočne vybudovaná sieť zastávok SAD, - v zastavanom území mesta je pozdĺž hlavnej zbernej komunikácie vybudovaný systém obojstranných chodníkov, - 35 parkovacích miest pri športovom areáli a 20 p.m. pri zdravotníckom zariadení, - na ul.P.O.Hviezdoslava v boxových garážových dvoroch - 113 garáží,	- nevybudovaná príjazdová komunikácia medzi ul. nedostatočne riešené parkovanie v centre mesta, pri kostole a na Hlavnej ul., - nedostatočná kvalita chodníkov v centrálnej časti mesta – M.R.Štefánika, - nedostatočná kvalita chodníkov v centrálnej časti mesta – Nám. Sv. Jakuba, - nedostatok parkovacích miest na ul. P.O.Hviezdoslava, - nedostatok parkovacích miest v sídliskovej časti mesta, - nedostatočné rozhľadové pomery na križovatke Pivovarská/Železničná, - nedostatok parkovacích plôch na Sládkovičovej ul., - nevhodne riešené parkovanie pre potreby Šarišského hradu, - nedobudovaný chodník pre turistov na Šarišský hrad, - nevyhovujúci stav križovatky pri pivovare V.Šariš – Kanaš, - nevyhovujúci stav komunikácie a vjazdu na ul. Dr. Leščáka, - nevyhovujúci stav premostenia rieky Torysy, - nedostatok prechodov cez rieku Torysa, - nedobudované chodníky pre peších v m.č. Kanaš a lokalite Sordok, - nevybudovaný chodník pre peších na Šarišský hrad,
Príležitosti	Ohrozenia
- dostavba chodníkov pre peších, - výstavba premostení pre peších cez koryto rieky Torysa, - dostavba parkovacích plôch v meste V.Šariš ako aj m.č. Kanaš, - výstavba cyklotrasy v smere na obec Š. Michaľany, - výstavba cyklotrasy pozdĺž rieky Torysa, - výstavba cyklotrasy pozdĺž koryta Mlynského potoka, - upraviť kategorizáciu siete MK - odstrániť bodové a líniové závady v trasách MK dobudovaním výbočísk a obrátisk na zaslepených uliciach - na uliciach s jednopruhovými vozovkami a bez možnosti rozšírenia zmeniť organizáciu dopravy zjednosmernením - dobudovať bezprašné kryty súčasných štrkových vozoviek a vozoviek v havarijnom stave - dobudovať bezbariérové priechody a prístupy na celom území mesta Veľký Šariš - hľadať územné možnosti pre vybudovanie priestranného centra pre peších - zriadenie cyklistických trás medzi urbanistickými husto obývanými časťami mesta, - možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EÚ,	- malá miera podpory miest a obcí zo strany štátu, - zhoršujúci sa stav mestských stavieb a komunikácií, - nevýhodné podmienky čerpania prostriedkov z EÚ fondov, - nevýhodné podmienky čerpania úverových zdrojov z komerčných bánk, - zvyšujúce sa náklady na údržbu a opravy cestnej infraštruktúry, - oneskorená výstavba a modernizácia cestnej siete, - zhoršenie dopravnej obsluhy, - spomalenie hospodárskeho rastu, - trvalý presun cestujúcich z verejnej osobnej dopravy na individuálnu dopravu,

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO 8	15 6 Stratégia WO 14
T hrozby	Stratégia ST	6 9 Stratégia WT

V oblasti technickej infraštruktúry výrazne prevládajú slabé stránky nad silnými. Odporúča sa využiť stratégia WO - kde musí mesto prekonať slabiny využitím príležitostí, hlavne možnosťou využitia čerpania nenávratných finančných prostriedkov národných ako aj nadnárodných.

3.3 TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Silné stránky	Slabé stránky
- dostatok plôch pre rozšírenie IBV, - dostatok plôch pre HBV v lokalite areálu bývalého PD a na ul. Južná, - vybudovaná rozvodná elektrická sieť, - rozvodná sieť plynu, - vybudovaná sieť trafostaníc, - vybudovaná sieť osvetlenia, - vybudované cintoríny v meste V. Šariš a m.č. Kanaš,	- tepelné straty pri rozvodoch tepla na sídlisku, - nepriaznivé trendy vo vývoji kvantity a dostupnosti vodných zdrojov, - negatívny stav nehnuteľného majetku mesta, - nedostatok finančných prostriedkov na údržbu technickej infraštruktúry, - nedostatočné osvetlenie objektu kolkárne, - nevyhovujúci stav kotolne pri železničnej stanici, - hradný areál nenapojený na el. sieť, - nevyhovujúci stav areálov cintorínov V.Šariš, a m.č. Kanaš, - nevhodne situované VN vedenia č.226 a vedenie VN č. 322, - nedobudovaná vodovodná sieť na Sabinovskej ul., - neosvetlený objekt kolkárne, - nedobudovaná elektrická sieť na Šarišskom hrade,
Príležitosti	Ohrozenia
- rekonštrukcia verejného osvetlenia (LED) a jeho rozšírenie na neosvetlené časti mesta, - kompletná rekonštrukcia elektrickej rozvodnej siete – uloženie do zeme, - zavedenie elektrických, vodovodných a kanalizačných prípojk do nových častí IBV, - možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EÚ, - využitie významnej geografickej polohy územia z hľadiska prechádzajúcich dopravných koridorov, - rozvoj ďalších telekomunikačných služieb v konkurenčnom prostredí,	- malá miera podpory miest a obcí zo strany štátu, - zhoršujúci sa stav mestských stavieb a komunikácií, - nevýhodné podmienky čerpania prostriedkov z EÚ fondov, - nevýhodné podmienky čerpania úverových zdrojov z komerčných bánk,

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO 7	12 8 6 Stratégia WO
T hrozby	Stratégia ST	4 Stratégia WT

V oblasti technickej infraštruktúry výrazne prevládajú slabé stránky nad silnými. Odporúča sa využiť stratégia SO – kde musí mesto prekonať slabiny využitím príležitostí, hlavne možnosťou využitia čerpania nenávratných finančných prostriedkov národných ako aj nadnárodných.

3.4 ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

Silné stránky	Slabé stránky
- kvalitná legislatíva pre nakladanie s KO a DSO, - spracovaný POH mesta Veľký Šariš na roky 2011-2015, - zabezpečený odvoz TKO, - zavedený separovaný zber v meste, - fungujúci systém odvozu a likvidácie komunálneho odpadu, - splašková kanalizačná sieť s ČOV, - existencia priestorov pre výstavbu kompostoviska a zberného dvora – Lapanč, - zberný dvor pre separovaný zber na ul. M.R.Ďtefánika,	- nedobudovaná splašková kanalizačná sieť, - nedostatočná kapacita ČOV, - nedostatočne využívaný separovaný zber – slabá motivácia obyvateľov, - potrebné rozšírenie separovaného zberu o ďalšie komodity, - nízka miera vynútiteľnosti práva v oblasti ŽP, - existencia skládky odpadu v smere na obec Medzany, - nedostatok odpadkových košov centrálnej zóny mesta, - nedostatočné odvodnenie ul. Tulička, Hlavná a pri kostole, - nedostatočné odvodnenie ul. Južná a na Kamencoch, - nedostatočne riešená likvidácia odpadu na Šarišskom hrade,

	- potrebné riešenie sociálnych zariadení v areáli Šariškého hradu, - nedobudovaná kanalizačná sieť na Sabinovskej ul., - nedobudovaná kanalizačná sieť v m.č. Kanaš, - nedobudovaná kanalizačná sieť v lokalite Sordok a Baratoky, - nevhodne riešený zberný dvor pre separovaný zber, - nedoriešená likvidácia rastlinného odpadu, - neukončená rekultivácia skládky TKO v lokalite Pod zámkom,
Príležitosti	Ohrozenia
- rozšírenie a dovybavenie mestského kompostoviska, - dostavba splaškovej kanalizačnej siete, - výstavba zberného dvora pre separovaný zber a obstaranie potrebných mechanizmov, - zabezpečiť efektívny separovaný zber v celom meste, - možnosti materiálového, resp. energetického využitia odpadov pri rešpektovaní duálnych vlastností odpadov, - dôsledné plnenie kvalitatívnych stanovených cieľov v oblasti odpadového hospodárstva, - odstránenie zdrojov znečistenia povrchových a podzemných vôd, - zvýšiť právne vedomie obyvateľstva vo sfére životného prostredia, - rozvoj ekologického poľnohospodárstva a ekologizácia priemyselnej výroby, - možnosti získania finančných prostriedkov z fondov EÚ, - dodržiavanie noriem EÚ v oblasti produkcie znečisťujúcich látok v priemysle,	- zhoršenie zdravotného stavu obyvateľstva, - znečistenie ovzdušia veľkými zdrojmi znečistenia v meste, - dopady na zdravotný stav obyvateľov, - nárast množstva vyvázaných odpadov, - nízka disciplína pri nakladaní s odpadmi, - neriešenie problému existencie „čiernych“ skládok,

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO 8	Stratégia WO 17 11 3 11
T hrozby	Stratégia ST 6	Stratégia WT

V prípade životného prostredia prevládajú slabé stránky nad silnými. Je to dôsledok nedobudovaného systému na likvidáciu a čistenie odpadových vôd. Odporúča sa využitie stratégie WO – čeliť hrozbám využitím silných stránok a príležitostí.

3.5 ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Silné stránky	Slabé stránky
- kvalitná legislatíva pre nakladanie s KO a DSO, - zabezpečený odvoz TKO, - relatívne stabilný, až znižujúci sa objem produkovaného odpadu, - časť územia európskeho významu – SKUEV Fintické svahy, - nadregionálne biocentrum Stráže so svojim jadrom, ktorým je NPR Šarišský hradný vrch, - územím prechádza i nadregionálny biokoridor Torysa,	- zanesené koryto mlynského náhonu, - znečistenie ovzdušia od ČOV, - prevádzka autožeriavov v centrálnej časti mesta, - esteticky nevyhovujúca predajňa ovocia a zeleniny na M.R.Štefánika, - znečistené koryto Šariškého potoka, - nedostatok estetickej zelene v centrálnej časti mesta, - nevyhovujúci stav parku Rákocziho kaštieľa, - nevyhovujúci stav koryta mlynského náhonu, - absencia verejných WC v centrálnej časti mesta, - nevyhovujúci stav koryta rieky Torysa, - nevybudované protipovodňové opatrenia na Šarišskom potoku a potoku Dzikov, - potrebná realizácia protipovodňových opatrení v lokalite Kamence,
Príležitosti	Ohrozenia
- odstránenie zdrojov znečistenia povrchových a podzemných vôd ohrozujúcich zdroje vody, - zvýšiť právne vedomie obyvateľstva vo sfére životného prostredia,	- zhoršujúci sa stav životného prostredia v dôsledku nadmernej hospodárskej činnosti v ostatných častiach kraja, - ohrozená kvalita podzemných a povrchových vôd, - zhoršenie zdravotného stavu obyvateľstva,

- rozvoj ekologického poľnohospodárstva a ekologizácia priemyselnej výroby, - možnosti získania finančných prostriedkov z fondov EÚ, - dodržiavanie noriem EÚ v oblasti produkcie znečisťujúcich látok v priemysle,	- znečistenie ovzdušia veľkými zdrojmi znečistenia, - dopady na zdravotný stav obyvateľov, - zníženie biodiverzity, - hrozba zníženia kvality životného prostredia v dôsledku výstavby z hľadiska kvantity a kvality - tlak na životné prostredie a pôvodnú krajinu, urbanizácia krajiny, - radikalizácia zmien v životnom prostredí na miestnej a globálnej úrovni (povodne, veterné smršte, otepľovanie, klimatické zmeny,
---	---

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO 12 3 6 1	Stratégia WO 5
T hrozby	Stratégia ST 9	Stratégia WT

V prípade životného prostredia prevládajú slabé stránky nad silnými. Je to dôsledok nedobudovaného systému na likvidáciu a čistenie odpadových vôd a existenciou záťažových prevádzok v Prešovskom kraji. Odporúča sa využitie stratégie SO – prekonať slabiny využitím príležitostí a minimalizovať náklady súvisiace so slabými stránkami.

3.6 SOCIÁLNA OBLASŤ A ZDRAVOTNÍCTVO

Silné stránky	Slabé stránky
- fungujúca opatrovateľská služba v meste, - zabezpečovanie donášky stravy, - poskytovanie zdravotníckych služieb v meste: všeobecný lekár - 2 lekári, stomatólog - 2 lekári + stom. laboratórium, pediater, gynekológ, - bezbariérový prístup k Mestskému úradu, - existencia neverejných poskytovateľov sociálnych služieb a sociálnej pomoci v meste: Domov sociálnych služieb – ADCH a Zariadenie pre seniorov – ADCH, - existencia mimovládnych organizácií v meste: Únia žien, Klub dôchodcov, Komunitná nadácia Veľký Šariš, LUMEN, Šarišské gavalire, Matica slovenská, - funkčné Denné centrum (klub dôchodcov), - kompenzácie pre seniorov v zmysle zákona č. 447/2008 z úrovne ÚPSVaR, - pozitívny postoj samosprávy k problematike seniorov - záujem z úrovne MsÚ o skvalitňovanie a sieťovanie sociálnych služieb pre seniorov, - postupné odstraňovanie bariér v meste, - záujem seniorov o rôzne typy aktivít v meste, - existujúca spolupráca seniorov s MsÚ a vzájomná komunikácia,	- nevyhovujúci stav budovy zdravotného strediska, - absencia lekárskej služby prvej pomoci, - nevyhovujúci stav budovy domu dôchodcov, - nedostatok ambulancií špecializovaných lekárov, - nedostatočná priestorová kapacita zdravotného strediska, - nedostatok priestorov pre stretávanie sa obyvateľov v dôchodkovom veku a mládeže, - chýbajúci denný stacionár pre dôchodcov - nedostatočná spolupráca medzi jednotlivými organizáciami, ktoré sa venujú seniorom v meste, - existujúce bariéry v meste: gynekológ, stomatólog – problematický prístup (výťah), pizzeria, potraviny, kvetinarstvo, problematický prístup MsÚ („Stará škola“), problematický prístup - na poschodie pre ŽZP, - chýbajúca prepravná služba, - chýbajúce Zariadenie pre seniorov (DPS nemá dostatočnú kapacitu), - neexistujúce a dostupné možnosti pre seniorov v oblasti vzdelávania sa (dopyt po kurze AJ,PC kurze + bezplatný internet pre seniorov), - obmedzené možnosti stretávať sa v Denom centre (klube dôchodcov - len pre niektorých seniorov...), - potreba rekonštrukcie, resp. drobných stavebných úprav v Denom centre (stierky, - hygienická maľba, materiálno-technické dovybavenie - techniky + nábytok), - absentujúca služba v oblasti požičiavania kompenzačných pomôcok, - osamelosť seniorov, - absencia krízovej pomoci - dopyt po zariadení signalizácie pomoci, - chýbajúce zdravotnícke zariadenia, resp. služby: očná ambulancia, ortopédia, röntgen,
Príležitosti	Ohrozenia
- možnosť použitia 2% daní daňových subjektov na prioritné potreby zdravotníctva,	- rast počtu obyvateľov v seniorskej kategórii, - zhoršujúca sa sociálna situácia niektorých skupín obyvateľstva,

- zariadenie mimovládnych neziskových organizácií poskytujúcich všeobecne prospešné služby, - rozšírenie aktívnych opatrení na trhu práce a na podporu vzdelávania a prípravy pre trh práce a na podporu zamestnávania v atypických formách pracovných vzťahov, najmä pre rodičov počas materskej dovolenky a rodičovskej dovolenky, - podpora rozvoja sociálnych služieb, a iných opatrení, Projektov a programov na podporu sociálneho začleňovania ohrozených skupín podľa ich špecifických potrieb, - dôrazné uplatňovanie princípu subsidiarity, - možnosti získania finančných prostriedkov z fondov EÚ,	- zhoršovanie zdravotného stavu stredného veku, - rast počtu srdcovo-cievnych chorôb, - rast nádorových ochorení tráviaceho traktu, - vysoký výskyt alergických ochorení, - pokles výdavkov na preventívnu zdravotnú starostlivosť, - pretrvávajúce stereotypy v mobilítom správaní sa pracovnej sily, - nízky záujem zamestnávateľov o prijímanie uchádzačov o zamestnanie na podporované pracovné miesta, - nedostatočný záujem zamestnávateľov o udržateľnosť vytvorených pracovných miest, - prehlbovanie chudoby u niektorých skupín populácie a reprodukcia chudoby, - zvyšujúci sa počet klientov odkázaných na pomoc iných nesystematickou preventívnou prácou v prirodzenom rodinnom a otvorenom prostredí, - zvyšujúce sa finančné náklady na sociálne služby a iné opatrenia pretrvávajúcim poskytovaním tradičných foriem pomoci a služieb pobytového charakteru a riziko znižovania kvality života občanov finančnou náročnosťou sociálnych služieb pre klienta,
--	---

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO 21 8	Stratégia WO
T hrozby	12 9 Stratégia ST 13	6 Stratégia WT

V tomto prípade prevládajú slabé stránky a ohrozenia nad silnými stránkami a príležitosťami. Odporúča sa využiť stratégiu **SO** – kde sa mesto môže zamerať len na minimalizovanie nákladov súvisiacich s poskytovaním sociálnych služieb a čeliť hrozbám, ktoré sú s týmito službami spojené. Odporúča sa mestu zabezpečiť nevyhnutné sociálne služby pre obyvateľov a ostatné služby ponechať poskytovateľom v meste Prešov.

3.7 ŠKOLSTVO A ŠPORT

Silné stránky	Slabé stránky
- bohatá história v oblasti vzdelávania, - existencia materskej školy vo V. Šariši, - fungujúca plnoorganizovaná, zrekonštruovaná základná škola, - projektové aktivity školy v Národných projektoch a školských projektoch, - 100 % kvalifikovanosť pedagogických zamestnancov, - prezentácia školy na verejnosti (školský časopis, bulletin, www stránka, spolupráca s rôznymi inštitúciami), - odborné a špecializované učebne, - bohatá kultúrna a krúžková činnosť, - veľký záujem pedagógov o vzdelávanie, - výborná spolupráca s obcou, MŠ, ZUŠ, KIC, knižnicou, galériou, - veľký športový areál, - starostlivosť o začlenené deti, - bohaté fungujúce tradičné aktivity, - existujúce špeciálne triedy pre žiakov s mentálnym postihnutím, - dostatočne priestorové kapacity školy, - zodpovednosť a spoľahlivosť pedagogického zboru, - výchovná komisia zameraná na spoluprácu so zákonnými zástupcami, - a eliminovanie výchovných problémov, - dobrá počítačová gramotnosť všetkých pedagogických zamestnancov, - poskytovanie nadštandardných služieb prostredníctvom špeciálneho pedagóga a výchovného poradcu, - aktivity na získanie mimorozpočtových finančných prostriedkov (2 % dane, sponzorské príspevky, projekty EÚ, spoločenský	- uzavretý areál základnej školy, - absencia materskej školy v m.č. Kanaš, - absencia detského ihriska v časti Kanaš, - absencia odborných zamestnancov (logopéd, psychológ, sociálny pracovník, špeciálny pedagóg) - zlý technický stav Tv pavilónu -nedokončená rekonštrukcia, - čiastočná výstavba spojovacej chodby, - nutná oprava podlahy v TV, - nutná rekonštrukcia športového ihriska, - nedostatočný záujem rodičov o spoluprácu, - potrebná rekonštrukcia detského ihriska, - morálne zastarané učebné pomôcky, - nedostatočný počet učební, - nedostatočné MTZ zariadenia školského stravovania, - nedostatočná zapojenosť rodičov do diania ZŠ,

- večierok), - doplnkové činnosti: plavecký, lyžiarsky výcvik, škola v prírode, výlety, exkurzie, - zapájanie sa do predmetových, výtvarných a športových súťaží a olympiád, - individuálny prístup učiteľov ku žiakom, - športový areál futbalového klubu s futbalovým ihriskom, malým futbalovým ihriskom, 3 tenisovými ihriskami a kolkárňou so 6 dráhami, - v zime fungujúce prírodné hokejové ihrisko, - na hradnom kopci, západne od cintorína sú dva lyžiarske vleky so zjazdovkou dĺžky 0,5 km,	
Príležitosti	Ohrozenia
- zabezpečiť pre školy špeciálnych pedagógov vzhľadom na množstvo detí s poruchami správania sa a integrovaných detí, - maximálne podporovať školy vo vybavení IKT a jeho využívaní vo vzdelávacom procese, - zabezpečenie špeciálnych pedagógov pre deti s poruchami správania, - modernizácia infraštruktúry vzdelávania v meste, - dobudovanie a vybavenie športových, športovo-rekreačných a oddychových plôch v meste Veľký Šariš, - skvalitnenie existujúcich areálov a doplnenie nových areálov pre potreby obyvateľov mesta, najmä so zameraním na deti a mládež, - vytváranie územných a priestorových podmienok pre realizáciu rozličných športových, rekreačných a oddychových aktivít, - zefektívnenie spolupráce s krajským mestom na regionálnej úrovni, - možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EU,	- vplyv nežiadúcich javov na deti a mládež (závislosti, konzumné kultúry...), - nedostatok finančných prostriedkov na údržbu existujúcich športových objektov, - nedostatočné materiálne zabezpečenie a podpora talentovanej mládeže v jednotlivých druhoch športov, - nárast sociálnej ohrozenosti mládeže, - nedostatok finančných prostriedkov na výstavbu nových športovo-rekreačných objektov, - nevyhovujúca štruktúra kvalifikácie pracovnej sily, - nízka účasť rezortov, samosprávy a sociálnych partnerov na tvorbe obsahu vzdelávania,

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO 27	14 Stratégia WO 9
T hrozby	18 Stratégia ST	7 Stratégia WT

V oblasti vzdelávania prevládajú silné stránky nad slabými. Odporúča sa využitie stratégie SO – čeliť hrozbám využitím príležitostí a minimalizovať náklady súvisiace so slabými stránkami. V oblasti športu podporovať rekonštrukciu starej a výstavbu športovej infraštruktúry v meste. Je potrebné podporovať organizovanú športovú činnosť.

3.8 KULTÚRA

Silné stránky	Slabé stránky
- existencia kultúrnej pamiatky Šarišský hrad, - pravidelné kultúrne a spoločenské aktivity pre seniorov z úrovne obce: Deň matiek, Mesiac úcty k starším, Prijatie jubilantov na úrovni mesta, Výlet pre seniorov, Cirkevné aktivity, Šarišské hradné hry, - kultúrno-spoločenské zariadenia: knižnica, galéria, KIC, - Tanečné divadlo Bodies, - vydávaný mesačník Veľkošarišan, - existencia archeologických lokalít, - historické jadro mesta – územie s evidovanými archeologickými nálezmi, - rímsko-katolícky kostol sv. Jakuba – v interiéri základy starších murovaných konštrukcií, krypty, podlahy, hroby, - rímsko-katolícka fara – v interiéri novoveká kultúrna vrstva s renesančnými kachlicami,	- nevyhovujúci stav kultúrnych pamätihodností, - nefunkčné mestské kino, - absencia sály pre verejné kultúrne podujatia, - nedostatočná starostlivosť o dočasné objekty a sochy na Šarišskom hrade, - nedostatočná informovanosť o kultúrnych podujatiach a hodnotách mesta, - absencia kultúrnej sály v m.č. Kanaš, - nevyhovujúci stav objektov Rákocziho kaštieľa,
Príležitosti	Ohrozenia

- výstavba multifunkčnej kultúrnej sály v budove telocvične starej základnej školy, - výstavba viacúčelovej kultúrnej sály v m.č. Kanaš – 300 m2, - výstavba Prešovskej hradnej cesty, - rekonštrukcia a obnova objektu základov Rákocziho kaštieľa, - rekonštrukcia objektu kaplnky sv. Kunhuty, - prestavba mlyna na kultúrno-vzdelávacie centrum, - vydanie multimediálnych propagačných materiálov o meste, kultúrnom dedičstve a tradíciách, - možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EU,	- zoslabovanie tradičného vnímania mesta Veľký Šariš, zmeny vo vnímaní tradičných hodnôt (pokles záujmu o niektoré hodnoty a tradície) - zanedbaný a chátrajúci pamiatkový fond, - slabá podpora kultúry zo strany štátu a VÚC, - posun priorít mládeže ku konzumnej kultúre, - nedostatok finančných prostriedkov na šírenie miestnej kultúry za hranice katastrálneho územia mesta,
--	---

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO 7 9 1	Stratégia WO 1 8
T hrozby	Stratégia ST 1	Stratégia WT 6

V oblasti kultúry je situácia vyrovnaná. Odporúča sa využitie stratégie SO – prekonať slabiny využitím príležitostí a minimalizovať náklady súvisiace so slabými stránkami. V oblasti kultúry podporovať výstavbu kultúrnej infraštruktúry a organizovanú kultúrnu činnosť.

3.9 PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH

Silné stránky	Slabé stránky
- bohatá pivovarnícka tradícia, - existencia Šarišského hradu, - existencia kultúrnej pamiatky Šarišský hrad, - pravidelné kultúrne a spoločenské aktivity pre seniorov z úrovne obce: Deň matiek, Mesiac úcty k starším, Prijatie jubilantov na úrovni mesta, Výlet pre seniorov, Cirkevné aktivity, Šarišské hradné hry, - existencia archeologických lokalít, - historické jadro mesta – územie s evidovanými archeologickými nálezmi, - na hradnom kopci, západne od cintorína sú dva lyžiarske vleky so zjazdovkou dĺžky 0,5 km,	- nedostatočná propagácia goodwillu a CR mesta, - nedostatočné využitie tradície, - nedostatočne využité prírodných hodnôt pre potreby cestovného ruchu, - nedostatočná propagácia mesta z hľadiska cestovného ruchu, - slabo využitý kultúrno – historický potenciál mesta, - chýbajúce rekreačné trasy v poľnohospodárskej krajine, - nevyužitý potenciál poľnohospodárskej krajiny vo vzťahu ku cestovnému ruchu, turizmu, - nedostatočne využité potenciály pre rozvoj kultúropoznávacieho cestovného ruchu, - problémom je úprava verejných komunikačných priestorov, nevyužívané, opustené objekty, areály a zariadenia, chýbajúce pešie väzby na mesto, - nedostatočné pokrytie cyklistickými chodníkmi, - nevybudovaný chodník na Šarišský hrad, - absencia mestskej plavárne, - absencia doplnkových služieb pre turistov – občerstvenie, suveníry, atď., - nedostatočná ponuka stravovacích služieb na hlavnej ulici a v celom meste, - absencia informačných tabúl v blízkosti kultúrnych pamiatok, - nedostatočne riešený systém informovania o výstavách a expozíciách,
Príležitosti	Ohrozenia
- dobré možnosti (existencia poľných ciest) pre budovanie cyklistických a rekreačných trás, - dobrá poloha mesta Veľký Šariš v rámci regionálnych štruktúr, - dobrá poloha mesta Veľký Šariš vo väzbe na prírodné turistické, rekreačné lokality, - zavádzanie nových produktov cestovného ruchu v súvislosti s agroturistikou, - cezhraničná spolupráca, - iniciatíva spoločenských, kultúrnych, športových,... organizácií,	- pokračujúci postupný úpadok rekreačných lokalít, - zmeny vo vnímaní tradičných hodnôt (pokles záujmu o niektoré hodnoty a tradície) - zanedbaný a chátrajúci pamiatkový fond,

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO 16 13	Stratégia WO 6
T hrozby	7 1 Stratégia ST 3	Stratégia WT

Mesto disponuje veľkým rozvojovým potenciálom v oblasti cestovného ruchu. V súčasnosti však nie je plne využívaný. Odporúča sa využiť stratégiu SO a využiť silné stránky, ako kultúrno-historický potenciál, prírodný potenciál na získanie konkurenčnej výhody.

3.10 ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ

Silné stránky	Slabé stránky
- existencia verejného rozhlasu, - dostatok priestorov pre administratívu, - budova mestského úradu v dostupná v centre mesta,	- negatívny stav nehnuteľného majetku mesta, - nedostatočný kamerový systém v meste, - potrebná inovácia webovej stránky mesta, - nevyhovujúci spôsob informovania o dianí v meste, - nevyhovujúci stav oplatenia mlynskeho náhonu v centrálnej časti, - nevyhovujúci stav oplatenia Mlyna zo západnej strany, - nedostatočná protidrogová prevencia, - nedostatočné pokrytie mesta kamerovým systémom, - nedostatočná komunikácia, resp. existencia komunikačných bariér medzi rôznymi skupinami aktérov (samospráva, občianske združenia, občania, podnikatelia atď.), - nedostatok finančných prostriedkov na údržbu technickej infraštruktúry, - nedostatočná úroveň optimalizácie procesov a šandardizácie dokumentov vo verejnej správe, - nízka vybavenosť a výkonnosť technologickej IK infraštruktúry samosprávy, - nedostupný kvalitný digitálny obsah,
Príležitosti	Ohrozenia
- zriadenie pultu centrálnej ochrany, - možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EÚ, - zrušenie princípu miestnej kompetencie pri vydávaní dokumentov a poskytovaní služieb verejnou správou, - e-government je príležitosťou prelomovú modernizáciu interných administratívno-správnych procedúr, zlepšenie imidžu VS, ako aj zvýšenie podielu a záujmu verejnosti na správe vecí verejných, - vytváranie kvalitného a dostupného verejného digitálneho obsahu stimulujúceho dopyt po e-službách a širokopásmovom pripojení,	- malá miera podpory miest a obcí zo strany štátu, - nevýhodné podmienky čerpania prostriedkov z EÚ fondov, - nevýhodné podmienky čerpania úverových zdrojov z komerčných bánk, - nedostatočná kvalita právneho rámca výkonu činností verejnej správy, - zvyšovanie komunikačnej a administratívnej náročnosti výkonu činností verejnej správy vo vzťahu k externému, ako aj internému prostrediu,

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO 13 8	Stratégia WO 5 2
T hrozby	3 Stratégia ST 5	Stratégia WT

V oblasti technickej infraštruktúry výrazne prevládajú slabé stránky nad silnými. Odporúča sa využiť stratégia WO – kde musí mesto prekonať slabiny využitím príležitostí, hlavne možnosťou využitia čerpania nenávratných finančných prostriedkov národných ako aj nadnárodných.

3.11 INFORMATIZÁCIA MESTA

Silné stránky	Slabé stránky
- dobrá vybavenosť a výkonnosť technologickej IK infraštruktúry na mestskom úrade, - relatívne vysoká penetrácia širokopásmového pripojenia,	- nedostatok regionálneho digitálneho obsahu a nízke konkurenčné prostredie z dôvodu vysokej ceny za PC , nízkej výkonnosti e-služieb, - nedostatočná úroveň optimalizácie procesov a šandardizácie dokumentov vo verejnej správe, - nízky podiel e-služieb verejnej správy s vyššou pridanou hodnotou a nízka efektívnosť ostatných služieb verejnej správy, - nedostupný kvalitný digitálny obsah, - pomaly zavádzané základné služby eGovernmentu a nízka efektívnosť ostatných elektronizovaných verejných služieb, ktoré väčšinou iba kopírujú papierové služby,
Príležitosti	Ohrozenia
- možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EÚ, - zvýšenie počítačovej gramotnosti, - zníženie cien využívania Internetu, - rozvoj ďalších telekomunikačných služieb v konkurenčnom prostredí, - vytváranie a sprístupňovanie verejného digitálneho obsahu, - zrušenie princípu miestnej kompetencie pri vydávaní dokumentov a poskytovaní služieb verejnou správou, - e-government je príležitosťou prelomovú modernizáciu interných administratívno-správnych procedúr, zlepšenie imidžu VS, ako aj zvýšenie podielu a záujmu verejnosti na správe vecí verejných, - vytváranie kvalitného a dostupného verejného digitálneho obsahu stimulujúceho dopyt po e-službách a širokopásmovom pripojení, - rastúca penetrácia širokopásmového pripojenia,	- nevýhodné podmienky čerpania prostriedkov z EÚ fondov, - nevýhodné podmienky čerpania úverových zdrojov z komerčných bánk, - digital divide, zvyšovanie disparít medzi územiami alebo sociálnymi skupinami vo využívaní IKT, - nízka digitálna gramotnosť a zručnosť používateľov IKT a nedostatočný dopyt po elektronických službách, - rozvoj digitálnej kriminality, narušanie súkromia, výchovy a ochrany osobných údajov

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO 2	5 Stratégia WO 7 9
T hrozby	Stratégia ST	0 5 Stratégia WT

V oblasti technickej infraštruktúry výrazne prevládajú slabé stránky nad silnými. Odporúča sa využiť stratégia WO a WT – kde musí mesto prekonať slabiny využitím príležitostí, hlavne možnosťou využitia čerpania nenávratných finančných prostriedkov národných ako aj nadnárodných.

Koordinácia a syntéza výsledkov SWOT

Zostavenie analýzy SWOT je zložitý proces, ktorý si vyžaduje systematický prístup pri identifikácii a analýze bezprostredných (často i skrytých) vonkajších a vnútorných faktorov. Výstižnosť väčšiny faktorov je zložitá vyjadriť prostredníctvom jednoduchých formulácií. Pri zaradovaní jednotlivých faktorov do základných zložiek SWOT analýzy je potrebné zodpovedne posudzovať ich lokálne a mikroregionálne podmienenú situáciu a relatívny podiel na regionálnom rozvoji. V tomto zmysle ide hlavne o nerovnováhu medzi obcou Veľký Šariš a ostatnými obcami v okolí.

Naopak medzi slabé stránky mesta Veľký Šariš patrí nepriaznivý demografický vývoj obyvateľstva, nedobudovaný vzdelávací systém zahŕňajúci možnosti vzdelávania v rámci celoživotného vzdelávania,

vzhľadom na alokáciu mesta, nesúlad vzdelanostnej štruktúry s potrebami trhu práce. V oblasti podnikateľského sektora ide hlavne o dobudovania službotvorného sektora. V oblasti technickej infraštruktúry ide potrebu dobudovania inžinierskych sietí v oblasti odpadového hospodárstva, dostavbu a rekonštrukciu cestnej siete, ktorá sa nachádza na niektorých miestach v havarijnom stave.

Ohrozenia mesta Veľký Šariš vyplývajú z okolitého prostredia, tendencií a skutočností, ktoré nemôže manažment mesta ovplyvniť.

3.12 PROBLÉMOVÁ ANALÝZA – HLAVNÉ ODVETVOVÉ DISPARITY A VYMEDZENIE CIEĽOVÝCH SKUPÍN SO SÚSTREDENOU PODPOROU MESTA VEĽKÝ ŠARIŠ.

Identifikácia odvetvových disparít a nadväzujúce vymedzenie cieľových skupín je v súlade so zadáním z vypracovanej analýzy SWOT ako aj analýzy zdrojov mesta Veľký Šariš. Dôležitým východiskovým rámcom pre vymedzenie cieľových skupín so sústredenou podporou mesta Veľký Šariš a stanovenie relevantných opatrení, ktoré by mali riešiť existujúce nerovnosti a rozdiely, sú vybrané strategické a koncepčné dokumenty spracované na národnej (Partnerská dohoda), regionálnej (PHSR POSK) úrovni, ako aj vo vzťahu k štátnym legislatívnym normám zaväzujúcim mesto Veľký Šariš poskytovať svojim obyvateľom balík verejných služieb.

Na odvetvové (odborové a sektorové) disparity treba pozeráť ako na nerovnosti, neoddôvodnené rozdiely, či nezhody medzi potenciálom a jeho súčasným využitím. Ich identifikácia vychádza z porovnania zistených silných a slabých stránok, ktoré sú uvedené vo SWOT analýze. Pôsobenie silných stránok mesta Veľký Šariš je oslabované negatívnymi vplyvmi jej slabých stránok. Silné stránky sú potenciálom, ktorý je možné využiť pre budúci rozvoj, je ale nutné zlepšiť alebo odstrániť príslušné slabé stránky tak, aby mohli byť silné naplno využité.

Nasledujúci prehľad je usporiadaný práve týmto spôsobom, kedy proti silným stránkam mesta sú vždy postavené relevantné slabé stránky, ktoré majú v danom problémovom okruhu opačný vplyv. Vybrané sú práve tie, ktoré z hľadiska budúceho vývoja možno považovať za najzávažnejšie a kde je viacmenej možné predpokladať aspoň dielčie riešenie.

Mesto Veľký Šariš je súčasťou vyššieho územného celku Prešov. Národná stratégia regionálneho rozvoja definovala pre tento kraj nasledovné disparity, ktoré by mali byť zohľadnené v PHRSR mesta Veľký Šariš:

Hlavné disparity PK:

v pôdohospodárstve

- nedostatočná spolupráca a koordinácia v poľnohospodárstve;
- nízka konkurencieschopnosť poľnohospodárstva v dôsledku nízkej produktivity a nerozvinutej trhovej infraštruktúry;

v priemysle

- inovačné a technologické zaostávanie spôsobuje zvyšujúcu energetickú a surovinovú náročnosť výroby;
- nedostatočná reštrukturalizácia priemyslu a ďalších rozhodujúcich odvetví v niektorých okresoch v regióne;
- nevyhovujúca štruktúra/koncentrácia priemyslu;
- zaostávajúce miestne hospodárstvo;
- nízka produktivita práce v sektore priemyslu;

v službách

- nízka konkurencieschopnosť malého a stredného podnikania v oblasti služieb;
- nedobudovanie siete inštitúcií poskytujúcich služby podnikateľom;
- nedostatočné využívanie e-služieb, chýbajúca koordinácia využitia súčasných prenosových služieb a nerozvinuté e-služby (nielen verejné);
- nedostatočný koncepčný prístup k využívaniu potenciálu pre turizmus;
- nízka produktivita práce v sektore služieb;

v technickej infraštruktúre

- nedostatočné kapacity a telekomunikačná infraštruktúra, členitosť územia ako bariéra budovania internetového pripojenia, nedostatočná a nejednotná rozvinutosť, medzinárodnej a regionálnej informačnej siete;
- nedostatočne vybudovaná infraštruktúra rýchlostných komunikácií;
- relatívne nízka úroveň poľnohospodárstva z hľadiska ochrany prírody a krajiny;
- pomalý rozvoj dopravnej infraštruktúry;
- vysoká energetická náročnosť kľúčových odvetví regionálnej ekonomiky;
- nedostatočné investície do tvorby krajiny a protipovodňovej ochrany;
- nedostatočná pozornosť ekologickým záťažiam;

v sociálno-spoločenskej infraštruktúre

- nevyhovujúca vzdelanostná štruktúra, vysoký podiel obyvateľstva so základným vzdelaním, významné vnútroregionálne rozdiely;
- nedostatočná kvalita (dostupnosť, efektívnosť) všetkých typov vzdelávania v kontexte celoživotného vzdelávania;
- nízka miera využívania nových, inovatívnych programov na podporu zamestnanosti, vrátane financovania týchto aktivít;
- nízka miera využívania pracovných síl;
- vysoký podiel dlhodobo nezamestnaných na celkovom počte nezamestnaných;
- značný odlev pracovných síl do zahraničia z titulu blízkosti hraníc, pričom za vysokokvalifikované pracovné sily nie sú náhrady;
- pretrvávajúci trend vysokého podielu dlhodobo nezamestnaných vo vybraných sociálnych skupinách;
- pretrvávajúca nízka adaptabilita pracovnej sily;
- problematické vytváranie medzirezortnej spolupráce na komplexnom riešení situácie a potrieb občanov rómskej populácie.

Hlavné faktory rozvoja PK:

v pôdohospodárstve

- vhodné podmienky pre rozvoj ekologického poľnohospodárstva a lesného hospodárstva v rámci SR;

v priemysle

- rozvoj eko-priemyslu a čistých technológií najmä v MSP;
- podpora domácich investorov najmä v perspektívnych odvetviach;
- možnosť rozvoja e-podnikania smerovaného do rozvoja optimalizácie spolupráce v priemyselnej výrobe;
- využitie cezhraničnej spolupráce pre rozvoj podnikateľských aktivít;
- budovanie RIC so zameraním na transfer inovácií, zelenú ekonomiku a ekologické technológie;

v službách

- atraktívny potenciál a zvyšujúci sa záujem o turizmus;
- začlenenie sa do medzinárodnej spolupráce a transfer know-how;
- rozširovanie e-služieb, podpora najmä v horských oblastiach;
- zakladanie rodinných firiem v oblasti služieb a rozvoj telepráce na zvýšenie zamestnanosti;
- existujúca sieť poradenských a podporných inštitúcií pre malých a stredných podnikateľov;
- rozvíjajúci sa systém podpory MSP (inkubátory, informačné a poradenské služby);

v technickej infraštruktúre

- dostatočný potenciál pre využívanie obnoviteľných zdrojov energie;
- vysoký dopravný potenciál, výhodná geografická poloha pre tok tovarov a služieb do nových členských krajín EÚ, polohový potenciál kraja, logistické väzby, prepojenie na nové trhy;
- vysoký podiel chránených území k celkovej rozlohe – atraktívne prírodné prostredie,

v sociálno-spoločenskej infraštruktúre

- dobrá demografická situácia, dostatok voľnej pracovnej sily;
- vysoký podiel stredoškolsky vzdelaného obyvateľstva/možnosť profesijnej mobility;
- vysoká vzdelanostná úroveň v regionálnych centrách;
- vytvorenie metropolitného centra Košice – Prešov;
- schopnosť obojstrannej komunikácie obyvateľstva v prihraničných oblastiach, cezhraničná spolupráca.

Nasledujúce tabuľky prezentujú hlavné faktory rozvoja a hlavné disparity rozvoja mesta Veľký Šariš v jednotlivých politikách.

Hospodárstvo a vedecko-technický rozvoj

faktory rozvoja	disparity
+ dobrá poloha mesta vzhľadom na dostupnosť krajského mesta Prešov, 1 + rozšírená poľnohospodárska výroba, 2 + narastajúci počet obyvateľov živnostníkov – v roku 2014 – 347,3 + 13 samostatne hospodáriacich roľníkov, 3 + výrazne zvyšujúci sa podiel právnických osôb podnikateľov – 174,3 + umiestnený areál Pivovary Topvar, a.s. - výroba piva a nealkoholických nápojov, 4 + možnosti rozvoja obchodných zón v časti Kamence, 5 + možnosti rozvoja obchodných zón v lokalite pivovaru, 5 + tri predajne potravín, rozmiestnené rovnomerne v jednotlivých častiach, 5 + ťažba, spracovanie a predaj štrkopieskov,2 + výroba strojov, strojových zariadení na spracovanie kovov, plastov a textil,4 + výroba betónových zmesí a betónových výrobkov,4	- nedostatočne nerozvinutý pracovný trh v meste,1 - vysoká miera nezamestnanosti v produktívnom veku,1 - zrušenie nákupného strediska na. Nám. M.R.Štefánika,2 - chátranie budovy „Malinovského domu“,2 - nedostatok komerčných záhradníckych služieb,3 - nedostatočná ponuka predajní s textilom, 2 - nedostatočné ubytovacie služby, 2 - nevyužívaný priestor trhoviska pri moste,2 - nedobudovaná sieť maloobchodných predajní,2 - nízke možnosti zamestnania v meste, 1 - nízke priemerné mzdy v regióne,1 - stagnácia podnikateľskej sféry, nerozvíjajúce sa MaSP,4 - nezaujím mladých ľudí o podnikanie,4 - nevyhovujúca štruktúra a kvalita služieb pre obyvateľov a návštevníkov mesta,2 - nízke priemerné mzdy v poľnohospodárstve,5 - nízky energetický potenciál rieky Torysa, 6 - nedostatočná spolupráca mesta s podnikateľmi,4 - mesto neposkytuje podporu podnikateľských subjektov formou zvýhodnených prenájmov, 4

Pri hodnotení porovnávame dôležitosť jednotlivých znakov navzájom pomocou troch stupňov.

1 = znak je dôležitejší ako porovnávaný
0 = znak je menej dôležitý ako porovnávaný
0,5 = váha znakov je rovnaká

Váha vybraných faktorov rozvoja								
	S1	S2	S3	S4	S5	S6	S7	Suma
S1	-	1	1	1	1			4
S2	0	-	0,5	0	0,5			1
S3	0	0,5	-	0,5	1			2
S4	0	1	0,5	-	1			2,5
S5	0	0,5	0	0	-			0,5
S6						-		
S7							-	

Váha vybraných disparít								
	W1	W2	W3	W4	W5	W6	W7	Suma
W1	-	1	1	0,5	0,5	1		4
W2	0	-	0,5	0,5	0,5	1		2,5
W3	0	0,5	-	0	0,5	0		1
W4	0,5	0,5	1	-	0,5	1		3,5
W5	0,5	0,5	0,5	0,5	-	1		3
W6	0	0	1	0	0	-		1
W7							-	

Doprava a komunikácie

faktory rozvoja	disparity
+ katastrálnym územím Veľký Šariš prechádzajúca regionálna, jednokolažová železničná trať č.188, 1 + dobrá dostupnosť krajského mesta po ceste I/68, 2 + čiastočne vybudované chodníky pre peších po trasách ciest III. triedy, 3 + vybudovaná sieť miestnych komunikácií, 4 + dostatočne vybudovaná sieť zastávok SAD, 5 + v zastavanom území mesta je pozdĺž hlavnej zbernej komunikácie vybudovaný systém obojstranných chodníkov,3 + 35 parkovacích miest pri športovom areáli a 20 p.m. pri zdravotníckom zariadení, 6 + na ul.P.O.Hviezdoslava v boxových garážových dvoroch - 113 garáží, 6	- nevybudovaná príjazdová komunikácia medzi ul. nedostatočne riešené parkovanie v centre mesta, pri kostole a na Hlavnej ul., 1 - nedostatočná kvalita chodníkov v centrálnej časti mesta – M.R.Štefánika, 2 - nedostatočná kvalita chodníkov v centrálnej časti mesta – Nám. Sv. Jakuba, 2 - nedostatok parkovacích miest na ul. P.O.Hviezdoslava,3 - nedostatok parkovacích miest v sídliskovej časti mesta,3 - nedostatočné rozhl'adové pomery na križovatke Pivovarská/Železničná,1 - nedostatok parkovacích plôch na Sládkovičovej ul.,3 - nevhodne riešené parkovanie pre potreby Šarišského hradu, 3 - nedobudovaný chodník pre turistov na Šarišský hrad,2 - nevyhovujúci stav križovatky pri pivovare V.Šariš – Kanaš,1 - nevyhovujúci stav komunikácie a vjazdu na ul. Dr. Leščáka,1 - nevyhovujúci stav premostenia rieky Torysy, 4 - nedostatok prechodov cez rieku Torysa, 4 - nedobudované chodníky pre peších v m.č. Kanaš a lokalite Sordok,2 - nevybudovaný chodník pre peších na Šarišský hrad, 2

Pri hodnotení porovnávame dôležitosť jednotlivých znakov navzájom pomocou troch stupňov.

1 = znak je dôležitejší ako porovnávaný
0 = znak je menej dôležitý ako porovnávaný
0,5 = váha znakov je rovnaká

Váha vybraných faktorov rozvoja								
	S1	S2	S3	S4	S5	S6	S7	Suma
S1	-	0,5	1	0	0,5	1		3
S2	0,5	-	1	0,5	1	1		4
S3	0	0	-	0	1	0,5		1,5
S4	1	0,5	1	-	1	1		4,5
S5	0,5	0	0	0	-	0		0,5
S6	0	0	0,5	0	1	-		1,5
S7							-	

Váha vybraných disparít								
	W1	W2	W3	W4	W5	W6	W7	Suma
W1	-	1	1	1				3
W2	0	-	0,5	0				0,5

W3	0	0,5	-	0	0,5
W4	0	1	1	-	2
W5				-	
W6				-	
W7				-	

Technická infraštruktúra

faktory rozvoja	disparity
+ dostatok plôch pre rozšírenie IBV, 1 + dostatok plôch pre HBV v lokalite areálu bývalého PD a na ul. Južná,1 + vybudovaná rozvodná elektrická sieť, 2 + rozvodná sieť plynu, 2 + vybudovaná sieť trafostaníc, 2 + vybudovaná sieť osvetlenia, 3 + vybudované cintoríny v meste V. Šariš a m.č. Kanaš,4	- tepelné straty pri rozvodoch tepla na sídlisku,1 - nepriaznivé trendy vo vývoji kvantity a dostupnosti vodných zdrojov,2 - negatívny stav nehnuteľného majetku mesta,3 - nedostatok finančných prostriedkov na údržbu technickej infraštruktúry,3 - nedostatočné osvetlenie objektu kolkárne, 4 - nevyhovujúci stav kotolne pri železničnej stanici, 1 - hradný areál nenapojený na el. sieť, 5 - nevyhovujúci stav areálov cintorínov V.Šariš, a m.č. Kanaš,6 - nevhodne situované VN vedenia č.226 a vedenie VN č. 322,5 - nedobudovaná vodovodná sieť na Sabinovskej ul.,2 - nedobudovaná elektrická sieť na Šarišskom hrade,5

Pri hodnotení porovnávame dôležitosť jednotlivých znakov navzájom pomocou troch stupňov.

1 = znak je dôležitejší ako porovnávaný
0 = znak je menej dôležitý ako porovnávaný
0,5 = váha znakov je rovnaká

Váha vybraných faktorov rozvoja									
	S1	S2	S3	S4	S5	S6	S7	Suma	Váhy
S1	-	0	1	1				2	2
S2	1	-	0,5	1				2,5	1
S3	0	0,5	-	0,5				1	3
S4	0	0	0,5	-				0,5	4
S5					-				
S6						-			
S7							-		

Váha vybraných disparít									
	W1	W2	W3	W4	W5	W6	W7	Suma	Váhy
W1	-	0	0,5	1	0,5	0,5		2,5	3
W2	1	-	1	1	1	1		5	1
W3	0,5	0	-	1	0	0,5		2	4
W4	0	0	0	-	0	0,5		0,5	5
W5	0,5	0	1	1	-	0,5		3	2
W6	0,5	0	0,5	0,5	0,5	-		2	4
W7							-		

Odpadové hospodárstvo

faktory rozvoja	disparity
+ kvalitná legislatíva pre nakladanie s KO a DSO, 1 + spracovaný POH mesta Veľký Šariš na roky 2011-2015,1 + zabezpečený odvoz TKO, 2 + zavedený separovaný zber v meste,3 + fungujúci systém odvozu a likvidácie komunálneho odpadu,2 + splašková kanalizačná sieť s ČOV, 4 + existencia priestorov pre výstavbu kompostoviska a zberného dvora – Lapanč,3 + zberný dvor pre separovaný zber na ul. M.R.Ďtefánika,3	- nedobudovaná splašková kanalizačná sieť,1 - nedostatočná kapacita ČOV, 1 - nedostatočne využívaný separovaný zber – slabá motivácia obyvateľov,2 - potrebné rozšírenie separovaného zberu o ďalšie komodity, 2 - nízka miera vynútiteľnosti práva v oblasti ŽP, 3 - existencia skládky odpadu v smere na obec Medzany,4 - nedostatok odpadkových košov centrálnej zóny mesta,5 - nedostatočné odvodnenie ul. Tulčícka, Hlavná a pri kostole,1 - nedostatočné odvodnenie ul. Južná a na Kamencoch, 1 - nedostatočne riešená likvidácia odpadu na Šarišskom hrade,4 - potrebné riešenie sociálnych zariadení v areáli Šarišského hradu,1 - nedobudovaná kanalizačná sieť na Sabinovskej ul.,1 - nedobudovaná kanalizačná sieť v m.č. Kanaš,1 - nedobudovaná kanalizačná sieť v lokalite Sordok a Baratoky,1 - nevhodne riešený zberný dvor pre separovaný zber,2

	- nedoriešená likvidácia rastlinného odpadu, 2 - neukončená rekultivácia skládky TKO v lokalite Pod zámkom, 4
--	--

Pri hodnotení porovnávame dôležitosť jednotlivých znakov navzájom pomocou troch stupňov.

1 = znak je dôležitejší ako porovnávaný
0 = znak je menej dôležitý ako porovnávaný
0,5 = váha znakov je rovnaká

Váha vybraných faktorov rozvoja									
	S1	S2	S3	S4	S5	S6	S7	Suma	Váhy
S1	-	0	0	0				0	2
S2	1	-	0,5	0,5				2	1
S3	1	0,5	-	0,5				2	1
S4	1	0,5	0,5	-				2	1
S5					-				
S6						-			
S7							-		

Váha vybraných disparít									
	W1	W2	W3	W4	W5	W6	W7	Suma	Váhy
W1	-	1	1	1	1			4	1
W2	0	-	0,5	0,5	0,5			1,5	3
W3	0	0,5	-	0	0			0,5	4
W4	0	0,5	1	-	0,5			2	2
W5	0	0,5	1	0,5	-			2	2
W6						-			
W7							-		

Životné prostredie

faktory rozvoja	disparity
+ kvalitná legislatíva pre nakladanie s KO a DSO, 1 + zabezpečený odvoz TKO, 2 + relatívne stabilný, až znižujúci sa objem produkovaného odpadu, 2 + časť územia európskeho významu – SKUEV Fintické svahy, 3 + nadregionálne biocentrum Stráže so svojim jadrom, ktorým je NPR Šarišský hradný vrch, 3 + územím prechádza i nadregionálny biokoridor Torysa, 3	- zanesené koryto mlynského náhonu, 1 - znečistenie ovzdušia od ČOV, 2 - prevádzka autožeriavov v centrálnej časti mesta, 3 - esteticky nevyhovujúca predajňa ovocia a zeleniny na M.R.Štefánika, 3 - znečistené koryto Šarišského potoka, 1 - nedostatok estetickej zelene v centrálnej časti mesta, 4 - nevyhovujúci stav parku Rákocziho kaštieľa, 4 - nevyhovujúci stav koryta mlynského náhonu, 1 - absencia verejných WC v centrálnej časti mesta, 5 - nevyhovujúci stav koryta rieky Torysa, 1 - nevybudované protipovodňové opatrenia na Šarišskom potoku a potoku Dzikov, 1 - potrebná realizácia protipovodňových opatrení v lokalite Kamence, 1

Pri hodnotení porovnávame dôležitosť jednotlivých znakov navzájom pomocou troch stupňov.

1 = znak je dôležitejší ako porovnávaný
0 = znak je menej dôležitý ako porovnávaný
0,5 = váha znakov je rovnaká

Váha vybraných faktorov rozvoja									
	S1	S2	S3	S4	S5	S6	S7	Suma	Váhy
S1	-	0	0					0	2
S2	1	-	0,5					1,5	1
S3	1	0,5	-					1,5	1
S4				-					
S5					-				

S6

-

S7

-

Váha vybraných disparít									
	W1	W2	W3	W4	W5	W6	W7	Suma	Váhy
W1	-	1	1	1	1			4	1
W2	0	-	0,5	0,5	0			1	4
W3	0	0,5	-	0,5	0			1	4
W4	0	0,5	0,5	-	0,5			1,5	3
W5	0	1	1	0,5	-			2,5	2
W6						-			
W7							-		

Sociálna oblasť a zdravotníctvo

faktory rozvoja	disparity
+ fungujúca opatrovateľská služba v meste,1 + zabezpečovanie donášky stravy,1 + poskytovanie zdravotníckych služieb v meste: všeobecný lekár - 2 lekári, stomatológ - 2 lekári + stom. laboratórium, pediater, gynekológ,2 + bezbariérový prístup k Mestskému úradu,3 + existencia neverejných poskytovateľov sociálnych služieb a sociálnej pomoci v meste: Domov sociálnych služieb – ADCH a Zariadenie pre seniorov – ADCH,1 + existencia mimovládnych organizácií v meste: Únia žien, Klub dôchodcov, Komunitná nadácia Veľký Šariš, LUMEN, Šarišské gavalire, Matica slovenská,1 + funkčné Denné centrum (klub dôchodcov),1 + kompenzácie pre seniorov v zmysle zákona č. 447/2008 z úrovne ÚPSVaR,1 + pozitívny postoj samosprávy k problematike seniorov - záujem z úrovne MsÚ o skvalitňovanie a sieťovanie sociálnych služieb pre seniorov,1 + postupné odstraňovanie bariér v meste,3 + záujem seniorov o rôzne typy aktivít v meste,1 + existujúca spolupráca seniorov s MsÚ a vzájomná komunikácia,1	- nevyhovujúci stav budovy zdravotného strediska, 1 - absencia lekárskej služby prvej pomoci,1 - nevyhovujúci stav budovy domu dôchodcov,2 - nedostatok ambulancií špecializovaných lekárov,1 - nedostatočná priestorová kapacita zdravotného strediska,1 - nedostatok priestorov pre stretávanie sa obyvateľov v dôchodkovom veku a mládeže, 2 - chýbajúci denný stacionár pre dôchodcov,2 - nedostatočná spolupráca medzi jednotlivými organizáciami, ktoré sa venujú seniorom v meste,2 - existujúce bariéry v meste: gynekológ, stomatológ – problematický prístup (výťah), pizzeria, potraviny, kvetinárstvo, problematický prístup MsÚ („Stará škola“), problematický prístup na poschodie pre ŤZP,3 - chýbajúca prepravná služba,2 - chýbajúce Zariadenie pre seniorov (DPS nemá dostatočnú kapacitu),2 - neexistujúce a dostupné možnosti pre seniorov v oblasti vzdelávania sa (dopyt po kurze AJ,PC kurze + bezplatný internet pre seniorov), 2 - obmedzené možnosti stretávať sa v Dennom centre (klube dôchodcov - len pre niektorých seniorov...),2 - potreba rekonštrukcie, resp. drobných stavebných úprav v Dennom centre (stierky,2 - hygienická maľba, materiálno-technické dovybavenie - techniky + nábytok), 2 - absentujúca služba v oblasti požičiavania kompenzačných pomôcok,2 - osamelosť seniorov,2 - absencia krízovej pomoci - dopyt po zariadení signalizácie pomoci,2 - chýbajúce zdravotnícke zariadenia, resp. služby: očná ambulancia, ortopédia, röntgen,1

Pri hodnotení porovnávame dôležitosť jednotlivých znakov navzájom pomocou troch stupňov.

1 = znak je dôležitejší ako porovnávaný

0 = znak je menej dôležitý ako porovnávaný

0,5 = váha znakov je rovnaká

Váha vybraných faktorov rozvoja									
	S1	S2	S3	S4	S5	S6	S7	Suma	Váhy
S1	-	0,5	0,5					1	1
S2	0,5	-	0,5					1	1
S3	0,5	0,5	-					1	1
S4				-					
S5					-				
S6						-			
S7							-		

Váha vybraných disparít									
	W1	W2	W3	W4	W5	W6	W7	Suma	Váhy
W1	-	0,5	0,5					1	1
W2	0,5	-	0,5					1	1
W3	0,5	0,5	-					1	1
W4				-					

W5
W6
W7

-

-

-

Školstvo a šport

faktory rozvoja	disparity
+ existencia materskej školy vo V. Šariši,1 + fungujúca plnoorganizovaná, zrekonštruovaná základná škola, 1 + 100 % kvalifikovanosť pedagogických zamestnancov,1 + odborné a špecializované učebne,1 + bohatá kultúrna a krúžková činnosť,2 + veľký záujem pedagógov o vzdelávanie,1 + veľký športový areál, 3 + starostlivosť o začlenené deti,4 + bohaté fungujúce tradičné aktivity,2 + existujúce špeciálne triedy pre žiakov s mentálnym postihnutím,4 + dostatočne priestorové kapacity školy,1 + zodpovednosť a spoľahlivosť pedagogického zboru,1 + dobrá počítačová gramotnosť všetkých pedagogických zamestnancov,1 + poskytovanie nadštandardných služieb prostredníctvom špeciálneho pedagóga a výchovného poradcu,1 + aktivity na získanie mimorozpočtových finančných prostriedkov (2 % dane, sponzorské príspevky, projekty EÚ, spoločenský večierok),5 + doplnkové činnosti: plavecký, lyžiarsky výcvik, škola v prírode, výlety, exkurzie,2 + zapájanie sa do predmetových, výtvarných a športových súťaží a olympiád,2 + športový areál futbalového klubu s futbalovým ihriskom, malým futbalovým ihriskom, 3 tenisovými ihriskami a kolkárňou so 6 dráhami,3 + v zime fungujúce prírodné hokejové ihrisko,3 + na hradnom kopci, západne od cintorína sú dva lyžiarske vleky so zjazdovkou dĺžky 0,5 km,3	- uzavretý areál základnej školy,1 - absencia materskej školy v m.č. Kanaš,2 - absencia detského ihriska v časti Kanaš,3 - absencia odborných zamestnancov (logopéd, psychológ, sociálny pracovník, špeciálny pedagóg),4 - zlý technický stav Tv pavilónu -nedokončená rekonštrukcia,3 - nutná rekonštrukcia športového ihriska,3 - potrebná rekonštrukcia detského ihriska,3 - morálne zastarané učebné pomôcky,5 - nedostatočný počet učebníc,5 - nedostatočné MTZ zariadenia školského stravovania,5

Pri hodnotení porovnávame dôležitosť jednotlivých znakov navzájom pomocou troch stupňov.

1 = znak je dôležitejší ako porovnávaný

0 = znak je menej dôležitý ako porovnávaný

0,5 = váha znakov je rovnaká

Váha vybraných faktorov rozvoja										
	S1	S2	S3	S4	S5	S6	S7	Suma	Váhy	
S1	-	0,5	1	1	1			3,5	1	1
S2	0,5	-	0,5	0,5	1			2,5	2	2
S3	0	0,5	-	0,5	0,5			1,5	3	3
S4	0	0,5	0,5	-	0,5			1,5	3	3
S5	0	0	0,5	0,5	-			1	4	4
S6						-				
S7							-			

Váha vybraných disparít										
	W1	W2	W3	W4	W5	W6	W7	Suma	Váhy	
W1	-	0	0,5	0,5	0,5			1,5	3	3
W2	1	-	1	0,5	0,5			3	1	1
W3	0,5	0	-	0,5	0,5			1,5	3	3
W4	0,5	0,5	0,5	-	0,5			2	2	2
W5	0,5	0,5	0,5	0,5	-			2	2	2
W6						-				
W7							-			

Kultúra

faktory rozvoja	disparity
+ existencia kultúrnej pamiatky Šarišský hrad, 1 + pravidelné kultúrne a spoločenské aktivity pre seniorov z úrovne	- nevyhovujúci stav kultúrnych pamätihodnotí, 1 - nefunkčné mestské kino,2

obce: Deň matiek, Mesiac úcty k starším, Prijatie jubilantov na úrovni mesta, Výlet pre seniorov, Cirkevné aktivity, Šarišské hradné hry, 2 + kultúrno-spoločenské zariadenia: knižnica, galéria, KIC, 3 + Tanečné divadlo Bodies, 2 + vydávaný mesačník Veľkošarišan, 3 + existencia archeologických lokalít, 4 + historické jadro mesta – územie s evidovanými archeologickými nálezmi, 1 + rímsko-katolícky kostol sv. Jakuba – v interiéri základy starších murovaných konštrukcií, krypty, podlahy, hroby, 1 + rímsko-katolícka fara – v interiéri novoveká kultúrna vrstva s renesančnými kachlicami, 1	- absencia sály pre verejné kultúrne podujatia, 3 - nedostatočná starostlivosť o dočasné objekty a sochy na Šarišskom hrade, 1 - nedostatočná informovanosť o kultúrnych podujatiach a hodnotách mesta, 4 - absencia kultúrnej sály v m.č. Kanaš, 3 - nevyhovujúci stav objektov Rákocziho kaštieľa, 1
--	--

Pri hodnotení porovnávame dôležitosť jednotlivých znakov navzájom pomocou troch stupňov.

1 = znak je dôležitejší ako porovnávaný
 0 = znak je menej dôležitý ako porovnávaný
 0,5 = váha znakov je rovnaká

Váha vybraných faktorov rozvoja									
	S1	S2	S3	S4	S5	S6	S7	Suma	Váhy
S1	-	1	1	0,5				2,5	1
S2	0	-	1	0,5				1,5	2
S3	0	0	-	0,5				0,5	3
S4	0,5	0,5	0,5	-				1,5	2
S5					-				
S6						-			
S7							-		

Váha vybraných disparít									
	W1	W2	W3	W4	W5	W6	W7	Suma	Váhy
W1	-	1	1	1				3	1
W2	0	-	0,5	0,5				1	3
W3	0	0,5	-	1				1,5	2
W4	0	0,5	0	-				0,5	4
W5					-				
W6						-			
W7							-		

Propagácia a cestovný ruch

faktory rozvoja	disparity
+ bohatá pivovarnícka tradícia, 1 + existencia Šarišského hradu, 2 + existencia kultúrnej pamiatky Šarišský hrad, 2 + pravidelné kultúrne a spoločenské aktivity pre seniorov z úrovne obce: Deň matiek, Mesiac úcty k starším, Prijatie jubilantov na úrovni mesta, Výlet pre seniorov, Cirkevné aktivity, Šarišské hradné hry, 3 + existencia archeologických lokalít, 2 + historické jadro mesta – územie s evidovanými archeologickými nálezmi, 2 + na hradnom kopci, západne od cintorína sú dva lyžiarske vleky so zjazdovkou dĺžky 0,5 km, 4	- nedostatočná propagácia goodwillu a CR mesta, 1 - nedostatočné využitie tradície, 1 - nedostatočne využité prírodných hodnôt pre potreby cestovného ruchu, 1 - nedostatočná propagácia mesta z hľadiska cestovného ruchu, 1 - slabo využitý kultúrno – historický potenciál mesta, 1 - chýbajúce rekreačné trasy v poľnohospodárskej krajine, 2 - nevyužitý potenciál poľnohospodárskej krajiny vo vzťahu ku cestovnému ruchu, turizmu, 2 - nedostatočne využitý potenciál pre rozvoj kultúrno-poznávacieho cestovného ruchu, 3 - problémom je úprava verejných komunikačných priestorov, nevyužívané, opustené objekty, areály a zariadenia, chýbajúce pešie väzby na mesto, 3 - nedostatočné pokrytie cyklistickými chodníkmi, 4 - nevybudovaný chodník na Šarišský hrad, 4 - absencia mestskej plavárne, 5 - absencia doplnkových služieb pre turistov – občerstvenie, suveníry, atď., 5 - nedostatočná ponuka stravovacích služieb na hlavnej ulici a v celom meste, 5 - absencia informačných tabúl v blízkosti kultúrnych pamiatok, 1 - nedostatočne riešený systém informovania o výstavách a expozíciách, 1

Pri hodnotení porovnávame dôležitosť jednotlivých znakov navzájom pomocou troch stupňov.

1 = znak je dôležitejší ako porovnávaný
 0 = znak je menej dôležitý ako porovnávaný

0,5 = váha znakov je rovnaká

Váha vybraných faktorov rozvoja									
	S1	S2	S3	S4	S5	S6	S7	Suma	Váhy
S1	-	0,5	1	1				2,5	1
S2	0,5	-	1	1				2,5	1
S3	0	0	-	0,5				0,5	2
S4	0	0	0,5	-				0,5	2
S5					-				
S6						-			
S7							-		

Váha vybraných disparít									
	W1	W2	W3	W4	W5	W6	W7	Suma	Váhy
W1	-	0	0	0	0			0	2
W2	1	-	0,5	0,5	0,5			2,5	1
W3	1	0,5	-	0,5	0,5			2,5	1
W4	1	0,5	0,5	-	0,5			2,5	1
W5	1	0,5	0,5	0,5	-			2,5	1
W6						-			
W7							-		

Administratíva a bezpečnosť

faktory rozvoja	disparity
+ existencia verejného rozhlasu,1 + dostatok priestorov pre administratívu,2 + budova mestského úradu v dostupná v centre mesta,2	- negatívny stav nehnuteľného majetku mesta,1 - nedostatočný kamerový systém v meste,2 - potrebná inovácia webovej stránky mesta,3 - nevyhovujúci spôsob informovania o dianí v meste,3 - nevyhovujúci stav oplotenia mlynského náhonu v centrálnej časti,4 - nevyhovujúci stav oplotenia Mlyna zo západnej strany, 4 - nedostatočná protidrogová prevencia,2 - nedostatočné pokrytie mesta kamerovým systémom,2 - nedostatočná komunikácia, resp. existencia komunikačných bariér medzi rôznymi skupinami aktérov (samospráva, občianske združenia, občania, podnikatelia atď.),3 - nedostatok finančných prostriedkov na údržbu technickej infraštruktúry,3 - nedostatočná úroveň optimalizácie procesov a štandardizácie dokumentov vo verejnej správe,3 - nízka vybavenosť a výkonnosť technologickej IK infraštruktúry samosprávy,3 - nedostupný kvalitný digitálny obsah,3

Pri hodnotení porovnávame dôležitosť jednotlivých znakov navzájom pomocou troch stupňov.

1 = znak je dôležitejší ako porovnávaný

0 = znak je menej dôležitý ako porovnávaný

0,5 = váha znakov je rovnaká

Váha vybraných faktorov rozvoja									
	S1	S2	S3	S4	S5	S6	S7	Suma	Váhy
S1	-	0						0	2
S2	1	-						1	1
S3			-						
S4				-					
S5					-				
S6						-			
S7							-		

Váha vybraných disparít									
	W1	W2	W3	W4	W5	W6	W7	Suma	Váhy
W1	-	1	1	1				3	1
W2	0	-	1	0,5				1,5	2
W3	0	0	-	0				0	3
W4	0	0,5	1	-				1,5	2
W5					-				
W6						-			

W7

Informatizácia mesta

faktory rozvoja	disparity
+ dobrá vybavenosť a výkonnosť technologickej IK infraštruktúry na mestskom úrade,1 + relatívne vysoká penetrácia širokopásmového pripojenia,2	- nedostatok regionálneho digitálneho obsahu a nízke konkurenčné prostredie z dôvodu vysokej ceny za PC , nízkej výkonnosti e-služieb,1 - nedostatočná úroveň optimalizácie procesov a šandardizácie dokumentov vo verejnej správe,2 - nízky podiel e-služieb verejnej správy s vyššou pridanou hodnotou a nízka efektívnosť ostatných služieb verejnej správy,3 - nedostupný kvalitný digitálny obsah,3 - pomaly zavádzané základné služby eGovernmentu a nízka efektívnosť ostatných elektronizovaných verejných služieb, ktoré väčšinou iba kopírujú papierové služby,4

Pri hodnotení porovnávame dôležitosť jednotlivých znakov navzájom pomocou troch stupňov.

- 1 = znak je dôležitejší ako porovnávaný
0 = znak je menej dôležitý ako porovnávaný
0,5 = váha znakov je rovnaká

Váha vybraných faktorov rozvoja									
	S1	S2	S3	S4	S5	S6	S7	Suma	Váhy
S1	-	0,5						0,5	1
S2	0,5	-						0,5	1
S3			-						
S4				-					
S5					-				
S6						-			
S7							-		

Váha vybraných disparít									
	W1	W2	W3	W4	W5	W6	W7	Suma	Váhy
W1	-	0,5	0,5	0,5				1,5	1
W2	0,5	-	0,5	0,5				1,5	1
W3	0,5	0,5	-	0,5				1,5	1
W4	0,5	0,5	0,5	-				1,5	1
W5					-				
W6						-			
W7							-		

Vo vyššie uvedenom kontexte je potrebné sledovať i potenciálne rozvojové príležitosti a hrozby, indukované hierarchicky vyššími faktormi sociálno - ekonomického rozvoja. Na základe uskutočnených analýz je možné za najväčšie hrozby pokladať hlavne:

1. Znižovanie konkurencieschopnosti mesta v dôsledku trvalej stagnácie v rozvoji spolupráce podnikateľskej sféry s orgánmi miestnej samosprávy – Public Private Partnership.
2. Rozhodnutie kľúčového investora o zmene alokácie investície.
3. Nedostatok externých finančných prostriedkov potrebných na zabezpečenie kvalitných verejných služieb.
4. Podcenenie významu kvalitatívneho rozvoja ľudských zdrojov ako pre ekonomický, tak aj pre sociálny rozvoj mesta Veľký Šariš.
5. Podcenenie významu informačných technológií ako základného prvku ekonomického rozvoja a rozvoja ľudských zdrojov v meste.

Jedným z nutných predpokladov úspešnej implementácie Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja je návaznosť na existujúcu sústavu strategických a rozvojových dokumentov. Tento fakt sa premietol z časti aj do výberu opatrení a cieľových skupín, na ktoré sa má zamerať podpora z verejných zdrojov, hlavne z dôvodu efektívneho vynakladania finančných prostriedkov, odstránenia duplicit, možných protichodných účinkov opatrení atď.. Z tohto dôvodu je prirodzeným rámcom Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja, ako aj Partnerskej dohody, ale aj platná legislatíva v oblasti zabezpečovania verejných služieb. Komparáciou výsledkov vyššie uvedenej selekcie odvetvových disparít a PHRSR POSK je možné zistiť, že niektoré opatrenia v rámci tohto dokumentu pokrývajú kritické oblasti zistené v problémovej

analýzy. Preto je nutné v súlade s vyššie uvedenými skutočnosťami zamerať sa na odstránenie týchto disparít v relevantných cieľových oblastiach a relevantných skupín.

1. Hospodárstvo a vedecko-technický rozvoj
Cieľová skupina
podnikateľské subjekty v priemysle, obchode a výrobných službách mesto investori
2. Technická infraštruktúra
Cieľová skupina
mesto, obyvatelia mesta, podnikateľské subjekty, mimovládne subjekty,
3. Životné prostredie
Cieľová skupina
mesto, obyvatelia mesta, podnikateľské subjekty,
4. Sociálna oblasť a zdravotníctvo
Cieľová skupina
nezamestnaní, sociálne odkázaní, zdravotne a duševne postihnutí, obyvatelia v dôchodkovom veku, mladí ľudia, rizikové skupiny obyvateľstva,
5. Školstvo a šport
Cieľová skupina
deti predškolského veku, žiaci v rámci povinnej školskej dochádzky, nezamestnaní, obyvatelia v dôchodkovom veku, športovci organizovaní v rámci športových hnutí, pasívna športová verejnosť, obyvatelia v produktívnom veku,
6. Kultúra
Cieľová skupina
obyvateľstvo podnikateľské subjekty návštevníci mesta,
7. Cestovný ruch a public relation
Cieľová skupina
mesto, VÚC, obyvatelia mesta, návštevníci mesta, súkromný podnikateľský sektor,
9. Administratíva a bezpečnosť
Cieľová skupina
mesto, obyvatelia mesta, súkromný podnikateľský sektor,
10. Informatizácia mesta
Cieľová skupina
mesto, obyvatelia mesta, súkromný podnikateľský sektor,

Strategická časť Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Veľký Šariš
2015 - 2024

4 VÍZIA A POSLANIE MESTA VEĽKÝ ŠARIŠ

Vízia

Mesto Veľký Šariš vyvážene a ohľaduplne využíva svoje historické a prírodné bohatstvo s cieľom jeho ekonomického a ekologického zveľadovania. V súvislosti s rozvojom cestovného ruchu sa snaží o čo najlepšie prezentovanie svojich kultúrnych a historických tradícií a zvyklostí v duchu rozvoja kultúrneho povedomia nielen vo svojom regióne, ale aj za hranicami Slovenskej republiky a to hlavne v Poľskej republike. Mesto vytvorí podmienky na rekonštrukciu, obnovu a prezentáciu kultúrno-historických pamiatok – Šarišského hradu a Rákocziho kaštieľa. Z hospodárskeho hľadiska mesto vytvorí priaznivé podmienky na rozvoj tradičných výrobných a nevýrobných odvetví, pre ktorých rozvoj má mesto najväčší potenciál – pivovarníctvo, poľnohospodárska produkcia a výrobné prevádzky, ktoré neovplyvňujú kvalitu bývania.

Mesto Veľký Šariš je mestom, ktoré vyvážene zabezpečuje podmienky pre harmonický život všetkých kategórií svojich obyvateľov. Mesto je príjemným sídlom zabezpečujúcim komplexné sociálne služby pre svojich obyvateľov, ako aj okolitých obcí okresu Prešov. V meste je rozvinutá predškolská výchova, ktorá poskytuje služby aj pre deti zo širokého okolia, ako aj povinná školská dochádzka zabezpečená plnoorganizovanými základnými školami nielen v meste V.Šariš ale aj v m.č. Kanaš.

Poslanie

Poslanie je komplexná a všeobecná definícia objasňujúca mandát mesta Veľký Šariš. Poslanie opisuje a prezentuje základné služby (produkty), ktoré poskytuje a identifikuje hlavných „zákazníkov“, t.j. jej obyvateľov, miestnych podnikateľov, záujmové združenia a pod.. Poslanie vyjadruje základný dôvod existencie mesta Veľký Šariš a odpovedá na tri otázky: Čo mesto robí? Prečo to robí? Pre koho to robí? Predpokladom pre zabezpečovanie kvalitných služieb obyvateľom mesta, podnikateľom či návštevníkom a celkový plynulý chod samosprávy a jej orgánov je dôsledný denný operatívny manažment a realizácia profesionálnych interných služieb. Tieto zahŕňajú celú škálu aktivít počnúc obstarávaním tovarov, služieb a prác, cez interné právne poradenstvo a zastupovanie mesta pri súdnych sporoch až po udržiavanie počítačovej siete, zálohovanie dát či aktualizovanie a zverejňovanie informácií, ktoré slúžia aj obyvateľom mesta. Samospráva mesta Veľký Šariš disponuje aj nemalým majetkom – budovami, pozemkami, bytovými a nebytovými priestormi. Efektívne spravovanie aktív takéhoto rozsahu a zabezpečovanie jeho maximálnej výnosnosti je možné len za predpokladu existencie prehľadnej a aktuálnej evidencie, ktorá slúži vedeniu mesta a poslancom mestského zastupiteľstva. Významnú úlohu zohráva aj odborné vzdelávanie zamestnancov úradu s cieľom zabezpečiť ich ďalší profesionálny rast vedúci k zvýšeniu kvality samosprávou poskytovaných služieb. Medzi významné činnosti, a to najmä z pohľadu obyvateľov mesta, patrí správa zasadnutí orgánov mesta. Práve tieto authority rozhodujú o všetkých dôležitých zmenách, ktoré sa premietajú do života obyvateľov, napr. prostredníctvom všeobecne záväzných nariadení.

Jedným zo základných predpokladov rozvoja mesta je dodržiavanie zákonnosti a pravidiel miestnej samosprávy, ochrana života a osobného majetku občanov, ale aj životného prostredia. V súlade s poslaním mesta Veľký Šariš všetky tieto úlohy realizuje štátna polícia. K dosiahnutiu zámeru - vybudovať bezpečné mesto - polícia vykonáva všeobecnú prevenciu kriminality, aktívnu ochranu verejného poriadku, života, zdravia občanov a majetku. Súčasťou bezpečnostnej politiky mesta je aj výkon ochrany pred požiarom a civilnej ochrany obyvateľov.

1. Hospodárstvo a vedecko-technický rozvoj

Základnou úlohou samosprávy je rozvoj územia mesta a zvyšovanie kvality života jeho obyvateľov. Všeobecne uznávaným nástrojom pre miestnu hospodársku politiku je rozvoj existujúcich priemyselných zón. Mesto Veľký Šariš v súlade s touto filozofiou skvalitňuje zóny, ktoré poskytujú kapacitu pre podnikateľské subjekty. Ich rozlohu plánuje rozširovať v obmedzenej miere.

2. Doprava a komunikácie

Príprava projektovej dokumentácie pre cestné stavby, pravidelná oprava a stavebná údržba pozemných komunikácií, letná a zimná údržba či rekonštrukcia vybraných miestnych komunikácií, to všetko zahŕňajú kompetencie mesta v oblasti pozemných komunikácií.

3. Technická infraštruktúra

Významným prvkom kvality života v meste je funkčný systém verejného osvetlenia. Hlavnou úlohou samosprávy je v tomto kontexte realizácia novej výstavby verejného osvetlenia, prevádzkovanie už vybudovaného verejného osvetlenia a samozrejme priebežné opravy a údržba existujúcich svetelných bodov, prípadne ich prestavba na LED. Okrem toho zabezpečuje rozvoj komplexnej infraštruktúry zohľadňujúcej rast kvality života obyvateľov mesta a životného prostredia. Rozvoj infraštruktúry smeruje hlavne k jej rozšíreniu na potenciálne obytné zóny v meste, IBV, HVB, ako aj na rekonštrukciu súčasnej infraštruktúry - vodovodnej, elektrickej, komunikačnej.

3. Odpadové hospodárstvo

Mesto vykonáva úlohy, ktoré jej vyplývajú z programu odpadového hospodárstva a všeobecne záväzných právnych predpisov prijatých a platných v Slovenskej republike. V oblasti odpadového hospodárstva ide najmä o zber a prepravu komunálnych odpadov a drobných stavebných odpadov s cieľom ich zhodnotenia alebo zneškodnenia, zabezpečovanie zberných nádob zodpovedajúcich systému zberu komunálneho odpadu, zabezpečovanie priestoru, kde môžu obyvatelia mesta odovzdávať oddelené zložky komunálnych odpadov či zabezpečovanie zberu a prepravy objemných odpadov. Mesto zároveň vykonáva priestupkové konanie v odpadovom hospodárstve a zabezpečuje údržbu infraštruktúry pre odpadové vody.

4. Životné prostredie

Udržiavanie a zveľaďovanie mesta neznamena len ochranu a údržbu existujúcej verejnej zelene, ale aj zabránenie ďalšiemu znižovaniu podielu zelených plôch v zastavanom území mesta, ich rozdrobovaniu a zmysluplné riadenie výstavby a využívania územia. V súlade s touto filozofiou mesto každoročne zabezpečuje ošetrovanie a udržiavanie zelene - drevín, trávnikov, kvetinových záhonov. Súčasťou prostredia, v ktorom obyvatelia žijú, sú aj verejné priestranstvá, chodníky, miestne komunikácie, námestia, ktoré je obcou pravidelne čistené, ale aj detské a športové ihriská vo všetkých častiach mesta Veľký Šariš so zabezpečením pravidelnej údržby a obnovy. K ďalším činnostiam, ktoré sa podieľajú na vytváraní atraktívneho a zdravého prostredia patrí aj prevádzka či správa cintorínov.

5. Sociálna oblasť a zdravotníctvo

Činnosť samosprávy vzhľadom na existujúce kompetencie je v oblasti sociálnej politiky veľmi rozsiahla. Pre občanov v hmotnej núdzi mesto poskytuje jednorazové dávky v hmotnej núdzi a sociálnu pôžičku. Pre zdravotne ťažko postihnutých a seniorov mesto poskytuje sociálne služby, medzi ktoré patrí opatrovateľská služba, prepravná služba a organizovanie spoločného stravovania. Mesto podporuje neštátne subjekty, ktorých činnosť je zameraná na pomoc sociálne alebo zdravotne handicapovaným občanom. Pre zachovanie rovnakých podmienok a šancí pre všetkých žiakov mesto zabezpečuje prenos štátnych dotácií (na stravu, motivačný príspevok a školské pomôcky) pre školopovinné deti zo sociálne slabších rodín. Nástrojom pre podporu demografie v meste je jednorazový finančný príspevok pre každé novonarodené dieťa s trvalým pobytom na území mesta. Poskytované sociálne služby sú regulované celým radom zákonov a usmernení – počnúc ústavou Slovenskej republiky. Pôsobnosť z orgánov štátnej správy na mestá a na vyššie územné celky na úseku sociálnej pomoci prešla zákonom č. 416/2001 Z. z. hlavne v oblasti poskytovania opatrovateľskej služby a starostlivosti o seniorov, v oblasti vzdelávania, športu a ostatných verejných služieb. Mesto sa v oblasti sociálnej pomoci do 31. 12. 2008 riadilo nasledovnými zákonmi: Zákon č. 369/90 Zb. o obecnom zriadení v platnom znení, Zákon č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov, Zákon č. 599/2003 Z. z. o hmotnej núdzi, Zákon č. 601/2003 Z. z. o životnom minime, Zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a Zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele. Dňom 1.1.2009 vstúpil do platnosti nový Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a novela zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele. Tieto dva kľúčové zákony vymedzujú povinnosti mesta pri svojej samosprávnej pôsobnosti v oblasti sociálnej starostlivosti o svojich občanov.

V zmysle zákona 369/1990 Zb. o obecnom zriadení podľa § 3 obyvatelia mesta majú právo požadovať súčinnosť mesta pri ochrane osoby, rodiny a majetku v meste, pomoci v čase náhlej núdze (toto právo občana má i ústavnú oporu - čl. 16, 18 a 21 Ústavy SR) a podľa § 4 ods. 3 písm. j) má mesto povinnosť vypracovať koncepcie rozvoja v jednotlivých oblastiach života.

Veľký Šariš považuje pomoc a podporu pre svojich obyvateľov za jednu zo svojich prirodzených priorít.

6. Školstvo a šport

Školstvo

Mesto Veľký Šariš v rámci existujúcich kompetencií zabezpečuje výchovno-vzdelávací proces vo formálnom vzdelávacom zariadení, ktorými sú zariadenia predškolskej výchovy a plnoorganizovaná základná škola.

Šport

Mesto vytvára podmienky na zmysluplné trávenie voľného času detí, mládeže a obyvateľov mesta, ako najvhodnejšiu prevenciu proti drogám a civilizačným chorobám. V rámci tejto filozofie samospráva organizuje alebo podporuje celý rad rekreačných a športových aktivít. Súčasťou politiky mesta je subvencovanie športových klubov a telovýchovných organizácií prostredníctvom dotácií z rozpočtu mesta. Mandát na podporu rekreačného a výkonnostného športu v meste vyplýva zo zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení, Všeobecne záväzného nariadenia o poskytovaní dotácií z rozpočtu mesta Veľký Šariš či koncepčných a strategických dokumentov prijatých mestským zastupiteľstvom. Vytváranie vhodného prostredia pre rekreačný a výkonnostný šport z peňazí daňovníkov, je jednou z ciest tvorby a prezentácie dobrého mena mesta. Vhodné podmienky pre šport a ponuka verejných športovísk sú súčasťou konkurenčného boja miest o lepšie podmienky pre život. Prínosy z financovania a podpory športu na území mesta sa prejavujú vo forme zdravšieho života obyvateľov, zvýšeného záujmu o bývanie v meste, v náraste členských základní podporovaných športov.

7. Kultúra

Mesto zabezpečuje opravy a údržbu kultúrnych pamiatok na území mesta. Súčasťou kultúrnej politiky je aj dotovanie činnosti záujmových združení či jednotlivcov. Mesto Veľký Šariš v súlade so svojim zámerom každoročne organizuje kultúrne podujatia, a prevádzkuje mestskú knižnicu. Rámec pre činnosť a aktivity samosprávy mesta je v oblasti kultúry tvorený najmä zákonom č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení, zákonom č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky, zákonom č. 61/2000 Z. z. o osvetovej činnosti, zákonom č. 4/1958 Zb. o ľudovej umeleckej výrobe a umeleckých remeslách a zákonom č. 96/1991 Zb. o verejných kultúrnych podujatiach.

8. Propagácia a cestovný ruch

V oblasti cestovného ruchu plní najmä úlohy: spolupracuje s miestnymi podnikateľmi a úradmi štátnej správy a okolitými obcami v oblasti cestovného ruchu, spolupracuje s príslušnou komisiou, pripravuje analýzy turistickej aktivity mesta a infraštruktúry cestovného ruchu z hľadiska historických pamiatok a iných historických objektov, ubytovacích, stravovacích a ostatných služieb, spolupracuje na príprave vydávania a zabezpečenia propagačných materiálov pre mesto, pripravuje návrhy na riešenie rozvoja cestovného ruchu a spolupracuje so všetkými dotknutými orgánmi a organizáciami pri ich realizácii, spolupracuje pri vytváraní

systému tvorby finančných zdrojov na podporu rozvoja cestovného ruchu v meste, ako aj pri zachovávaní historického, architektonického a kultúrneho dedičstva, rieši podnety, návrhy a v spolupráci s hlavným kontrolárom aj sťažnosti občanov a organizácií týkajúce sa CR, zabezpečuje styk samosprávy s inštitúciami a organizáciami, ako aj agentúrami poskytujúcimi služby, informácie, podporu a poradenstvo v CR, podieľa sa na koordinačnej činnosti pri realizácii úloh súvisiacich s ekonomickým a sociálnym rozvojom spravovaného územia, podieľa sa na tvorbe koncepcie rozvoja na úseku cestovného ruchu na území mesta, koordinuje a zabezpečuje úlohy súvisiace s činnosťou mesta v spolupráci s partnerskými obcami.

9. Administratíva a bezpečnosť

Mesto vytvára podmienky na efektívnu prácu mestského úradu, vytvára vyhovujúce podmienky na poskytovanie verejných služieb, estetizáciu a funkčnosť miesta kontaktu so zákazníkmi mestského úradu, vytvára vhodné technické a pracovné podmienky na mestskom úrade. Vytvára podmienky na znižovanie kriminality v meste a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v meste.

10. Informatizácia mesta

Zabezpečuje technické podmienky pre rozvoj informačnej spoločnosti. Umožňuje obyvateľom využívať on-line elektronické služby samosprávy. Vytvára vhodné podmienky na prechod na e-government na lokálnej úrovni (e-gov, e-vote, e-services, ...). Umožňuje obyvateľom mesta a pracovníkom samosprávy zvyšovať svoje počítačové vedomie a zručnosti.

5 FORMULÁCIA A NÁVRH STRATÉGIE

STRATEGICKÝ CIEĽ

Strategický cieľ PHRSR ako aj dielčie ciele v rámci jednotlivých politík vychádzajú z §3 Ciele podpory regionálneho rozvoja zákona č. 309/2014 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja, kde je hlavným cieľom podpory regionálneho rozvoja odstraňovať alebo zmierňovať nežiaduce rozdiely v úrovni hospodárskeho rozvoja, sociálneho rozvoja a územného rozvoja regiónov a zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj regiónov, zvyšovať ekonomickú výkonnosť, konkurencieschopnosť regiónov a rozvoj inovácií v regiónoch pri zabezpečení trvalo udržateľného rozvoja, zvyšovať zamestnanosť a životnú úroveň obyvateľov v regiónoch pri zabezpečení trvalo udržateľného rozvoja.

Podpora regionálneho rozvoja podľa odseku 1 je zameraná najmä na komplexné využívanie vnútorného rozvojového potenciálu územia – prírodných, kultúrnych, materiálnych, finančných, ľudských a inštitucionálnych zdrojov, podporu zavádzania nových technológií a inovácií pri rešpektovaní vnútorných špecifik regiónu, rozvoj informatizácie a digitalizácie v regióne, rozvoj hospodárstva a podnikateľského prostredia v regióne s cieľom zvýšiť jeho produktivitu, optimalizovať štruktúru hospodárstva, vytvárať nové pracovné miesta a stabilizovať ohrozené pracovné miesta, rozvoj ľudských zdrojov, vrátane zvyšovania vzdelanostnej úrovne, kvalifikácie a zlepšovania prípravy detí a mladých dospelých na trh práce, predchádzanie sociálneho vylúčenia a zmierňovanie jeho negatívnych dôsledkov, podporu rovnosti príležitostí na trhu práce a podporu znevýhodnených komunit, realizáciu verejných prác podporujúcich rozvoj regiónu, zlepšenie a rozvoj sociálnej infraštruktúry regiónu, zlepšenie dopravnej a technickej vybavenosti regiónu, inžinierskych stavieb, rozvoj cestovného ruchu, medzisťátnu, cezhraničnú a medziregionálnu spoluprácu v oblasti regionálneho rozvoja v záujme trvalo udržateľného rozvoja regiónu, zachovanie identity a rozvoj kultúry a starostlivosť o kultúrne dedičstvo regiónov a sídiel, rozvoj pôdohospodárstva a rozvoj vidieka, rozvoj vidieckych oblastí a zvyšovanie kvality života na vidieku, realizáciu opatrení na ochranu, udržiavanie a zvelaďovanie životného prostredia a na obmedzovanie vplyvov poškodzujúcich životné prostredie a zlepšenie environmentálnej infraštruktúry regiónu, ochranu prírody, efektívne využívanie prírodných zdrojov regiónu a využívanie alternatívnych zdrojov energie, rozvoj občianskej vybavenosti a rozvoj služieb v regióne, zvyšovanie dostupnosti a kvality bývania, budovanie a posilňovanie štruktúr občianskej spoločnosti, rozvoj prosociálneho správania obyvateľstva, rozvoj telesnej kultúry, športu a turistiky, ochranu, podporu a rozvoj verejného zdravia, atď. Na základe analýzy súčasnej situácie a predpokladov ďalšieho rozvoja sa navrhuje pre mesto Veľký Šariš nasledovný strategický cieľ:

„Zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj mesta Veľký Šariš po ekonomickej, sociálnej, kultúrnej stránke. Ekonomický, kultúrny a spoločenský rast bude zabezpečený prostredníctvom disponibilného potenciálu nachádzajúceho sa v ľudských, prírodných, kultúrno-historických a ekonomických zdrojoch. Hlavné zameranie ekonomickej činnosti bude mesto smerovať do cestovného ruchu, kultúry, potravinárstva, poľnohospodárstva, pre ktoré má ideálne rozvojové predpoklady. Zabezpečiť ochranu životného prostredia a jeho zvelaďovanie hlavne v podobe rozvoja a kultivácie oddychových zón v meste. Mesto bude podporovať výrobu, ktorá nezaťažuje životné prostredie. Systematickými opatreniami pre podporu malého podnikania sa bude snažiť znižovať vysokú nezamestnanosť. Pre obyvateľov dôchodkového veku vytvorí podmienky pre dôstojné prežitie staroby.

Formulácia strategického cieľa vychádza z predpokladu, že budú vytvorené podmienky pre stabilizáciu, rozvoj a adaptáciu ekonomicky aktívnych a výkonných subjektov. Zvyšovanie výkonnosti hospodárstva na udržateľnej úrovni v dlhodobom horizonte a rast jeho konkurencieschopnosti je považované za prioritu. Zároveň však musia byť vytvorené také podmienky, aby sa nezvyšovali výdavky verejných prostriedkov, ale aby nastala ich konsolidácia s cieľom podpory nových rozvojových projektov. Navrhovaná stratégia vychádza zo strategických prístupov v rámci regionálneho rozvoja, ktoré sú postavené na:

- aktivizácii nedostatočne využívaného potenciálu a podpore hospodárskeho rozvoja mesta a okolia,
- rozšírení a zvýšení podielu aktivít na úrovni partnerstva,
- aktivizácii nástrojov riadenia verejných výdavkov s cieľom ich zníženia.

Súbežne je však potrebné venovať pozornosť aj rozvíjaniu ľudských zdrojov. Hlavným zámerom stratégie v tejto oblasti je zapojenie viacerých subjektov a postup riešenia danej problematiky v rámci partnerstva. V oblasti vybavenia územia dopravnou infraštruktúrou sa stratégia orientuje hlavne na vybudovanie prepojenia regiónu tak, aby bola zabezpečená napojenosť na dopravné koridory v dostatočnom čase a kvalite. Okrem zlepšenia dopravnej obslužnosti sa pozornosť venuje aj rozvoju informačnej spoločnosti. Stratégia v oblasti životného prostredia je zameraná na zlepšenie situácie zavádzaním nových ekologických metód výroby energie, novým prístupom občanov k ochrane životného prostredia. Stratégia je založená na eliminácii kľúčových disparít, ktoré sú bariérou rozvoja a na využití pozitívnych výhod, ktoré poskytujú príležitosti pre dlhodobý rast. To je možné uskutočniť len na úrovni partnerstva spoluprácou verejného a súkromného sektora a integrovaným prístupom k riešeniu ekonomických, sociálnych a environmentálnych aspektov. Na dosiahnutie strategického cieľa budú podporovať globálne ciele podľa jednotlivých kľúčových odvetví. Uvedené ciele plne korešpondujú s hlavnými cieľmi definovanými v PHRSR Prešovského samosprávneho kraja a podporujú jeho naplnenie.

FORMULÁCIA A NÁVRH STRATÉGIE

Strategický plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta pre uvažované obdobie predstavuje rozsiahly komplex analýz a opatrení. V každom období niektoré opatrenia podmieňujú realizovanie iných. Niektoré sa musia považovať za dôležitejšie pre havarijný stav predmetnej veci, niektoré sú ešte prednostnejšie z hľadiska potrieb a záujmu tej alebo onej skupiny obyvateľov. Limitujúci faktor – dostatok finančných prostriedkov nemôže byť dôvodom pre neurčenie strategického cieľa. Už tým že je definovaný napomôže smerovaniu rozvoja. Spracovatelia vychádzajú z prieskumu a analýzy existujúceho stavu, pri zachovaní princípov všeobecného konsenzu a vzájomnej vyváženosti, považujú za prioritné rozvojové oblasti (osi) nasledovné (vychádzajúce z princípov programového rozpočtovania, prenesených a originálnych kompetencií mesta definovaných zákonom č. 416/2001 Z. z. o prechode..., ekonomickou a funkčnou klasifikáciou (COFOG) a cieľov podpory regionálneho rozvoja v zmysle zákona č. 309/2014 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja: Pre mesto Veľký Šariš je nevyhnutné, aby v súlade s celoeurópskou stratégiou do roku 2020 naplnila tri kľúčové priority rastu: inteligentný rast ktorý je založený na efektívnych investíciách do vzdelávania, výskumu a inovácií, udržateľný rast, vďaka prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo a zameranie sa na konkurencieschopné odvetvia priemyslu a inkluzívny rast, s veľkým dôrazom na tvorbu pracovných miest a zmiernenie chudoby.

K základným predpokladom realizácie stratégie programu patrí:

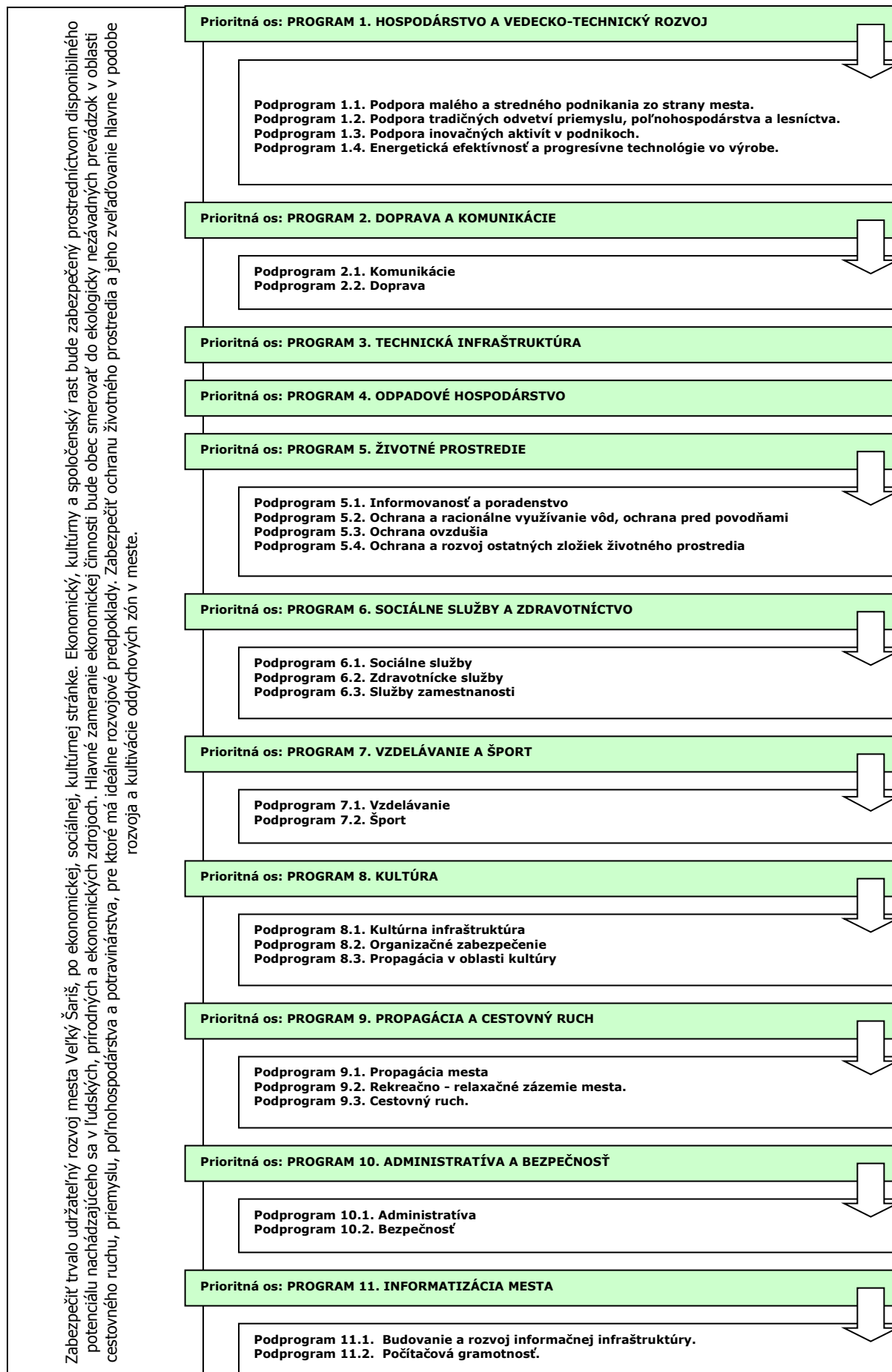
- integrovaný prístup (kombinovanie investícií, priezrezové riešenie problémov)
- majetkové usporiadanie vlastníckych vzťahov
- dostatočné financovanie prenesených kompetencií štátnej správy na samosprávu zo štátneho rozpočtu

Pri realizácii stratégie bude zároveň kladený dôraz na rešpektovanie princípov udržateľného rozvoja a podporu synergie medzi ekonomickým, sociálnym a environmentálnym prostredím. Pri formulácii stratégie Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Veľký Šariš na roky 2015 – 2024 boli zohľadnené priority Slovenskej republiky formulované v dokumente Národná stratégia regionálneho rozvoja SR 2020/30.

Udržateľný rozvoj sa chápe v kontexte rozvoja sídelného prostredia mesta Veľký Šariš, vo vytvorení systému ktorý by priebežne vyhodnocoval kvalitu sídelného prostredia, identifikoval jeho narušenia a inicioval ich nápravu. Významným faktorom zabezpečenia a zlepšenia kvality sídelného prostredia

budú mať miesto aj dopravné projekty vytvárajúce predpoklady inteligentného a inkluzívneho rastu. Udržateľný rast sa zakladá na: ochrane životného prostredia, znížení emisií a zachovaní biologickej rozmanitosti; zavedení efektívnych inteligentných rozvodov elektrickej energie využívajúcich informačné a telekomunikačné technológie; využívaní sietí pokrývajúcich celú EÚ s cieľom poskytnúť podnikom (hlavne malým výrobným spoločnostiam) ďalšiu konkurenčnú výhodu; zlepšení podnikateľského prostredia, a to najmä pre MSP; dobre informovaných spotrebiteľov. Inkluzívny rast predstavuje rast založený na efektívnom využívaní vnútorných zdrojov regiónu: ľudských, prírodných, kapitálových. Významným faktorom inkluzívneho rastu je spokojnosť obyvateľov a ich ochota podieľať sa na ňom. Úzko s tým súvisí rozvoj športu, voľnočasových aktivít, aktívneho trávenia voľného času, relaxu, zábavy, kultúry, umenia. Sú to aktivity, ktoré podporujú kreativnosť a ktoré by zohľadňovali potreby všetkých vekových kategórií a boli im súčasne dostupné.

Uvedené prioritné osi – programy je možné rozčleniť z hľadiska funkcie medzi 3 základné prioritné oblasti. Hospodárska v sebe zahŕňa oblasti, ktoré vytvárajú predpoklady na rozvoj a fungovanie verejného a súkromného sektora – základná technická infraštruktúra spadajúca do odvetví technickej infraštruktúry a odvetví spoločenských potrieb. Oblasť zahŕňa podnikateľské prostredie ako aj cestovný ruch.

Sociálna oblasť zahŕňa odvetvia rozvoja človeka – všetky súčasti verejného sektora, ktoré majú priamy vplyv na rozvoj a kultiváciu fyzickej a duševnej stránky ľudských zdrojov v meste.

Environmentálna oblasť zahŕňa problematiku zneškodňovania odpadov, ako aj starostlivosť a ochranu jednotlivých zložiek životného prostredia.

Prioritná oblasť		
Hospodárska	Sociálna	Environmentálna
Prioritná os: PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ	Prioritná os: PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO	Prioritná os: PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO
Prioritná os: PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE	Prioritná os: PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT	Prioritná os: PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE
Prioritná os: PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	Prioritná os: PROGRAM 8. KULTÚRA	
Prioritná os: PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH		
Prioritná os: PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ		
Prioritná os: PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA MESTA		

PO 1. Hospodárstvo a vedecko-technický rozvoj

Priority v oblasti rozvoja hospodárstva a vedecko-technického rozvoja spadajú predovšetkým do vytvárania pozitívnych predpokladov na rozvoj podnikateľských aktivít. Ide o vymedzenie priemyselných zón v meste, príprava pozemkov a zabezpečenie technickej infraštruktúry.

Podprogram 1.1.

Cieľ 1.1

Opatrenie 1.1.1
Opatrenie 1.1.2
Opatrenie 1.1.3
Opatrenie 1.1.4

Podpora malého a stredného podnikania zo strany mesta.

Finančne, legislatívne a technicky podporovať malé a stredné podnikanie zo strany mesta.

Vypracovať postup podpory, výučby a rozvoja tradičných remesiel v meste.
Podpora budovania kooperačných sietí malých a stredných firiem.
Zakladanie a revitalizácia malých a stredných podnikov s majetkovou účasťou mesta.
Podpora rozvoja obchodných a komerčných služieb v meste.

Podprogram 1.2.

Cieľ 1.2

Opatrenie 1.2.1
Opatrenie 1.2.2

Podpora tradičných odvetví priemyslu, poľnohospodárstva a lesníctva.

Zabezpečiť rozvoj tradičných remesiel v meste.
Podpora tradičných a nových odvetví priemyslu.
Podpora poľnohospodárstva a potravinárstva.

Podprogram 1.3.

Cieľ 1.3

Opatrenie 1.3.1
Opatrenie 1.3.2

Podpora inovačných aktivít v podnikoch.

Vytvorenie podmienok na rozvoj inovačných aktivít v súkromných podnikoch.
Zavádzanie nových technológií do súčasných výrobných prevádzok.
Rekonštrukcia existujúcich zastaralých priemyselných zón, s dôrazom na zavádzanie nových technológií.

Podprogram 1.4.

Cieľ 1.4

Opatrenie 1.4.1

Energetická efektívnosť a progresívne technológie vo výrobe.

Zvýšenie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike.
Podpora výstavby zariadení na využívanie obnoviteľných zdrojov energie.

PO 2. Doprava a komunikácie

Výstavba a údržba miestnych komunikácií v správe mesta ako aj riešenie technického stavu štátnych komunikácií v správe vyššieho územného celku. Zabezpečiť pravidelné a vyhovujúce spojenie obyvateľov mesta s regionálnymi centrami prostredníctvom verejnej dopravy.

Podprogram 2.1.

Cieľ 2.1

Opatrenie 2.1.1
Opatrenie 2.1.2
Opatrenie 2.1.3
Opatrenie 2.1.4
Opatrenie 2.1.5
Opatrenie 2.1.6
Opatrenie 2.1.7

Komunikácie

Zabezpečiť výstavbu a rekonštrukciu miestnych a štátnych komunikácií.
Výstavba a rekonštrukcia miestnych komunikácií v meste.
Výstavba a rekonštrukcia štátnych komunikácií v meste.
Výstavba cyklotrás na prepojenie sídiel regiónu.
Dostavba parkovísk pre potreby občianskej infraštruktúry.
Dostavba a rekonštrukcia chodníkov popri miestnych komunikáciách.
Rekonštrukcia/výstavba mostov a lávok.
Úprava dopravnej infraštruktúry.

Podprogram 2.2.

Cieľ 2.2

Opatrenie 2.2.1
Opatrenie 2.2.2

Doprava

Zabezpečenie dopravného spojenia hromadnou autobusovou dopravou, prípadne železničnou dopravou.
Zlepšenie podmienok hromadnej autobusovej dopravy.
Zlepšenie podmienok železničnej dopravy.

PO 3. Technická infraštruktúra

Rozvoj a udržiavanie technickej infraštruktúry je nevyhnutné z hľadiska prílevu investícií v oblasti priemyslu a rozvoja cestovného ruchu, ako aj udržania požadovanej životnej úrovne obyvateľstva. Ide hlavne o zabezpečenie infraštruktúry do oblastí, ktoré sú potenciálne najvhodnejšie na rozvoj mesta.

Cieľ 3

Opatrenie 3.1
Opatrenie 3.2
Opatrenie 3.3
Opatrenie 3.4
Opatrenie 3.5
Opatrenie 3.6
Opatrenie 3.7
Opatrenie 3.8
Opatrenie 3.9
Opatrenie 3.10
Opatrenie 3.11

Zabezpečiť rozvoj a rekonštrukciu technickej infraštruktúry v meste.
Výstavba inžinierskych sietí v nových lokalitách IBV a HVB.
Verejné osvetlenie.
Výstavba bezbariérových vstupov k všetkým verejným budovám.
Mestský rozhlas a televízia.
Požiarna ochrana.
Mestské cintoríny a pietne miesta.
Tepelné hospodárstvo a znižovanie energetickej náročnosti budov.
Zásobovanie pitnou vodou.
Telekomunikačné siete.
Zásobovanie elektrickou energiou.
Zásobovanie zemným plynom.

PO 4. Odpadové hospodárstvo

Rozvoj a výstavba infraštruktúry odpadového hospodárstva. Údržba kanalizačnej siete, efektívna prevádzka zberného dvora pre separovaný zber ako aj mestského kompostoviska.

Cieľ 4

Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom

Opatrenie 4.1	V súlade s prijatými koncepciami zabezpečiť permanentné znižovanie podielu skladovanej časti odpadov, k čomu organizovať mobilné zbery textílií, kovového odpadu, viacrstvových obalov nebezpečných odpadov.
Opatrenie 4.2	Efektívna separácia komunálneho odpadu v meste.
Opatrenie 4.3	Rekultivácia čiernych skládok a environmentálnych zátŕaží.
Opatrenie 4.4	Prevádzka zariadení na efektívny separovný zber - zberné dvory a kompostoviská.
Opatrenie 4.5	Výbudovanie prístreškov a ohrád pre umiestňovanie domového odpadu, umiestnenie malých smetných košov vo verejných komunikačných priestoroch.
Opatrenie 4.6	Odvádzanie odpadových vôd.
Opatrenie 4.7	Odvádzanie dažďových vôd.

PO 5. Životné prostredie

Trvalo udržiavané životné prostredie je významným ukazovateľom kvality života. Dlhodobé udržiavanie, ale aj skvalitňovanie prírodného prostredia, je spoločným cieľom všetkých obyvateľov mesta. Monitorovaná kvalita vody a ovzdušia. Optimalizácia nakladania s odpadmi. Informovanosť obyvateľov o životnom prostredí. Propagácia chránených území.

Podprogram 5.1.

Cieľ 5.1

Opatrenie 5.1.1

Informovanosť a poradenstvo

Zabezpečiť účinný systém informovanosti a poradenstva

Spracovať koncepciu zabezpečenia informovanosti, poradenstva a prevencie v oblasti ŽP. Trvale preferovať poradenstvo a prevenciu pred represiou.

Podprogram 5.2.

Cieľ 5.2

Opatrenie 5.2.1

Opatrenie 5.2.2

Opatrenie 5.2.3

Ochrana a racionálne využívanie vôd, ochrana pred povodňami

Zabezpečiť ochranu a racionálne využívanie vôd, ochranu pred povodňami.

Ochrana vodných tokov pred znečistením.

Odvodňovacie a protizáplavové opatrenia.

Revitalizácia a úprava koryt vodných tokov a vodných pôch.

Podprogram 5.3.

Cieľ 5.3

Opatrenie 5.3..1

Ochrana ovzdušia

Zabezpečiť účinnú ochranu ovzdušia pred malými a strednými zdrojmi znečistenia nachádzajúcimi sa v katastrálnom území mesta.

Zabezpečiť zníženie produkovaných emisií hlavným zdrojom znečistenia – domácnosti.

Podprogram 5.4.

Cieľ 5.4

Opatrenie 5.4.1

Opatrenie 5.4.2

Opatrenie 5.4.3

Opatrenie 5.4.4

Opatrenie 5.4.5

Ochrana a rozvoj ostatných zložiek životného prostredia

Realizácia účinných opatrení v oblasti ostatných zložiek životného prostredia.

Realizácia protieróznych opatrení.

Oddychové zóny a verejná zeleň.

Doplnenie a udržiavanie brehových porastov vodných tokov.

Výstavba a estetizácia vstupov do mesta.

Isolačná zeleň priemyselných zón a hospodárskych dvorov poľnohospodárskych podnikov.

PO 6. Sociálna oblasť a zdravotníctvo

Pokračujúci trend rastu podielu seniorov na počte obyvateľov musí byť sprevádzaný podmienkami, ktoré umožnia dôstojnejšie prežitie zvyšku života. Veková skladba obyvateľov je sprevádzaná väčším výskytom špecifických chorôb.

Podprogram 6.1.

Cieľ 6.1

Opatrenie 6.1.1

Opatrenie 6.1.2

Opatrenie 6.1.3

Opatrenie 6.1.4

Opatrenie 6.1.5.

Sociálne služby

Doplniť chýbajúcu infraštruktúru sociálnych zariadení v meste a zvýšiť ich kvalitu.

Starostlivosť o obyvateľov v dôchodkovom veku.

Starostlivosť o matky s deťmi a mladé rodiny.

Starostlivosť o zdravotne postihnutých obyvateľov.

Marginalizované skupiny a rómske komunity.

Mestská nájomná bytová výstavba.

Podprogram 6.2.

Cieľ 6.2

Opatrenie 6.2.1

Opatrenie 6.2.2

Opatrenie 6.2.3

Opatrenie 6.2.4

Zdravotnícke služby

Zlepšiť úroveň poskytovania zdravotníckych a sociálnych služieb.

Zlepšenie úrovne poskytovania domácej ošetrovateľskej starostlivosti, rozšírenie jej služieb o poskytovanie rehabilitačných cvičení.

Podpora poradenskej činnosti.

Zabezpečiť dostupnosť zdravotnej starostlivosti pre deti a dospelých občanov.

Zabezpečovať komplexnú zdravotnú starostlivosť o starých ľudí a dlhodobo chorých.

Podprogram 6.3.

Cieľ 6.3

Opatrenie 6.3.1

Opatrenie 6.3.2

Opatrenie 6.3.3

Služby zamestnanosti

Zlepšenie zamestnanosti a sociálnej inklúzie rizikových skupín obyvateľov mesta.

Realizácia vzdelávacích kurzov v oblasti malého podnikania a poskytovania sociálnych služieb.

Podpora klientov formou individuálneho poradenstva, posudzovania individuálnych schopností a vypracovávanie individuálnych akčných plánov a rozvoj celoživotného poradenstva.

Podpora poradensko-vzdelávacích aktivít zameraných na získavanie sociálnych zručností pri hľadaní si zamestnania a komunikácie s potenciálnym zamestnávateľom pre znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie.

PO 7. Školstvo a šport

Údržba a rozvoj predškolského vzdelávania a základného vzdelávania v meste. Údržba a skvalitnenie športovej infraštruktúry.

Podprogram 7.1.

Vzdelávanie

Cieľ 7.1	Zabezpečiť rozvoj a údržbu infraštruktúry vzdelávania a zabezpečenie podmienok pre efektívnu vzdelávaciu činnosť v meste.
Opatrenie 7.1.1	Obnova a modernizácia zariadení predškolskej výchovy.
Opatrenie 7.1.2	Obnova a modernizácia zariadení základného školstva.
Opatrenie 7.1.3	Rekonštrukcia a dostavba areálov ZŠ a MŠ.
Opatrenie 7.1.4	Podpora záujmovej činnosti.
Opatrenie 7.1.5	Rekonštrukcia a modernizácia školskej športovej infraštruktúry.

Podprogram 7.2.

Cieľ 7.2.	Šport Zabezpečiť trvalé skvalitňovanie vyváženej ponuky výkonnostného a rekreačného športu.
Opatrenie 7.2.1	Výstavba a rekonštrukcia športovej infraštruktúry.
Opatrenie 7.2.2	Vytváranie materiálnych a finančných podmienok na rozvoj výkonnostného a rekreačného športu v meste.
Opatrenie 7.2.3	Podpora organizácie športových podujatí regionálneho významu.
Opatrenie 7.2.4	Podpora športových aktivít zdravotne postihnutých občanov.
Opatrenie 7.2.5	Podporovať talentovanú mládež.
Opatrenie 7.2.6	Spolupracovať s občianskymi združeniami, inými právnickými a fyzickými osobami, pôsobiace v oblasti telesnej kultúry.
Opatrenie 7.2.7	Rozvoj mimoškolskej činnosti – športové kluby, turistika, kultúrne krúžky.

PO 8. Kultúra

Trvalé pôsobenie na kultúrne povedomie obyvateľov širokou paletou kultúrnych aktivít organizovaných externými subjektmi ale aj miestnymi kultúrnymi spolkami. Existencia dôstojných priestorov pre kultúrne aktivity je prvoradá povinnosť mesta. Pribežná a kreatívna propagácia podujatí má vplyv na imidž mesta a tým aj na cestovný ruch. Kultúrne tradície budú šírené aj prostredníctvom cezhraničnej spolupráce.

Podprogram 8.1.

Cieľ 8.1	Kultúrna infraštruktúra, kultúrne a technické pamiatky. Zachovanie kultúrno-historického potenciálu mesta a rozvoj kultúrnych, informačných a voľnočasových aktivít v nadväznosti na rozvoj cestovného ruchu na regionálnej a miestnej úrovni.
Opatrenie 8.1.1	Základná kultúrna infraštruktúra – Kultúrne centrum.
Opatrenie 8.1.2	Múzeá a archeologické lokality.
Opatrenie 8.1.3	Kultúrno-historické pamiatky.
Opatrenie 8.1.4	Organizovanie pravidelných kultúrnych podujatí.

Podprogram 8.2.

Cieľ 8.2	Organizačné zabezpečenie Organizačne zabezpečiť ponuku kultúrnych podujatí v meste.
Opatrenie 8.2.1	Spracovať kalendár kultúrnych podujatí na celý rok, tento priebežne aktualizovať. Rozšíriť žánrovú ponuku s orientáciou na hodnotný kultúrny prínos.

Podprogram 8.3.

Cieľ 8.3	Propagácia v oblasti kultúry Vytvorenie podmienok na efektívnu propagáciu mesta v oblasti kultúry.
Opatrenie 8.3.1	Spracovať globálnu koncepciu „propagácie“ histórie mesta v multimediálnej forme.
Opatrenie 8.3.2	Propagácia kultúry na internete prostredníctvom www stránky mesta.

PO 9. Propagácia a cestovný ruch

V rámci rozvoja cestovného ruchu je potrebné spracovať koncepciu regionálnej spolupráce s okolitými turistickými lokalitami a domácimi a zahraničnými cestovnými kancelárkami. Nevyhnutnou je taktiež propagácia mesta a to nielen prostredníctvom www stránky. Potrebné je sústrediť sa na propagáciu kultúrno historických pamiatok, prírodných krás, pravidelných kultúrnych podujatí, atď..

Podprogram 9.1.

Cieľ 9.1	Propagácia mesta Zabezpečiť účinnú propagáciu mesta.
Opatrenie 9.1.1	Aktualizácia www stránky mesta.
Opatrenie 9.1.2	Podpora budovania informačných tabúl v meste.
Opatrenie 9.1.3	Podpora spolupráce verejného a súkromného sektora pri propagovaní atraktivít regiónu.

Podprogram 9.2.

Cieľ 9.2	Rekreačno - relaxačné zázemie mesta. Budovanie relaxačno – rekreačného zázemia mesta.
Opatrenie 9.2.1	Podpora vytvárania nových atraktivít v meste.
Opatrenie 9.2.2	Modernizácia existujúcich zariadení cestovného ruchu.

Podprogram 9.3.

Cieľ 9.3	Cestovný ruch. Podporovať podnikateľské aktivity v cestovnom ruchu.
Opatrenie 9.3.1	Uzavrieť s podnikateľmi dohody o poskytovaní služieb v agroturistike a cestovnom ruchu a o propagovaní ich služieb obcami.
Opatrenie 9.3.2	Podporovať podnikateľské subjekty, neziskové organizácie a inštitúcie pri získavaní finančných prostriedkov z grantov a fondov EÚ.

PO 10. Administratíva a bezpečnosť

V rámci administratívneho zabezpečenia chodu samosprávy vytvárať vhodné podmienky na efektívnych chod úradu. Vytvoriť vhodné pracovné prostredie a technické zabezpečenie.

Podprogram 10.1.

Administratíva

Cieľ 10.1 Zabezpečiť rozvoj administratívnej infraštruktúry a podmienok na výkon samosprávnych funkcií v meste
Opatrenie 10.1.1 Komplexná rekonštrukcia budovy mestského úradu.

Podprogram 10.2.

Bezpečnosť

Cieľ 10.2 Vytvorenie podmienok na znižovanie kriminality v meste a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v meste.

Opatrenie 10.2.1 Rozšírenie a modernizácia kamerového systému.

Opatrenie 10.2.2 Zvyšovanie bezpečnosti v meste.

PO 11. Informatizácia mesta

Zabezpečenie technických podmienok pre rozvoj informačnej spoločnosti. Umožniť obyvateľom využívať on-line elektronické služby samosprávy. Vytvoriť vhodné podmienky na prechod na e-government na lokálnej úrovni (e-gov, e-vote, e-services, ...). Umožniť obyvateľom mesta a pracovníkom samosprávy zvyšovať svoje počítačové vedomie a zručnosti.

Podprogram 11.1.

Budovanie a rozvoj informačnej infraštruktúry, efektívna verejná správa.

Cieľ 11.1 Zabezpečiť technické podmienky na prechod samosprávy na nový typ vládnutia - e-government.

Opatrenie 11.1.1 Rozvoj infraštruktúry informačných systémov samosprávy.

Opatrenie 11.1.2 Zavádzanie efektívnych elektronických služieb poskytovaných na úrovni samosprávy.

Podprogram 11.2.

Počítačová gramotnosť.

Cieľ 11.2 Zvýšenie počítačovej gramotnosti obyvateľov a pracovníkov samosprávy.

Opatrenie 11.2.1 Podpora zvyšovania počítačového vedomia u pracovníkov samosprávy.

Opatrenie 11.2.2 Podpora zvyšovania počítačového vedomia u obyvateľov mesta.

Opatrenie 11.2.3 Podpora vzdelávacích aktivít zameraných na zvyšovanie zručností a vedomostí o internete a motiváciu k používaniu internetu a elektronických služieb.

Programová časť Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Veľký Šariš 2015 - 2024

5.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ

Strategický zámer

Zlepšiť podmienky pre rozvoj podnikateľských aktivít s dôrazom na zvýšenie úrovne zamestnanosti a úrovne a kvality služieb pre obyvateľov mesta. V oblasti priemyslu je potrebné okrem zachovania stabilných prvkov výroby všetkými možnými opatreniami podporovať vytváranie nových pracovných príležitostí. Z uvedeného dôvodu sa plánuje výstavba priemyselných zón, ktoré by významným spôsobom pozitívne ovplyvnili zamestnanosť a ekonomickú stabilitu v meste.

Podprogram 1.1. Podpora malého a stredného podnikania zo strany mesta.

Cieľ 1.1 Finančne, legislatívne a technicky podporovať malé a stredné podnikanie zo strany mesta.

Opatrenia podprogramu:

- Opatrenie 1.1.1 Vypracovať postup podpory, výučby a rozvoja tradičných remesiel v meste.
Aktivita Vytvoriť materiálne, finančné a personálne podmienky pre rozvoj tradičných remesiel v meste.
Nadviazať spoluprácu vzdelávacích inštitúcií, mesta, podnikateľských subjektov a obyvateľov mesta pri výučbe a prezentácii tradičných remesiel.
- Opatrenie 1.1.2 Podpora budovania kooperačných sietí malých a stredných firiem.
Aktivita Vytvoriť inštitucionálne podmienky na podporu MSP so susednými obcami.
Analýza predpokladov budovania kooperačných sietí malých a stredných firiem v meste.
Tvorba stratégie budovania kooperačných sietí malých a stredných firiem.
- Opatrenie 1.1.3 Zakladanie a revitalizácia malých a stredných podnikov s majetkovou účasťou mesta.
Aktivita Zakladanie podnikov a modernizácia technického vybavenia.
- Opatrenie 1.1.4 Podpora rozvoja obchodných a komerčných služieb v meste.
Aktivita Podpora rozširovania obchodných zón v centrálnej časti mesta, mestskej časti Kanaš, Bartoky a v blízkosti Pivovaru Šariš.
Výstavba trhoviska v centrálnej časti mesta.
Výstavba reštaurácie (hotelu) II.CS 60 miest, kaviareň a cukráreň 60 miest (Námestie sv. Jakuba pri Torysa).
V reštaurácia III. CS a grilbar 30 + 20 miest v polyfunkčnej zóne v centre

Podprogram 1.2. Podpora tradičných odvetví priemyslu, poľnohospodárstva a lesníctva.

Cieľ 1.2 Zabezpečiť rozvoj tradičných remesiel v meste.

Opatrenia podprogramu:

- Opatrenie 1.2.1 Podpora tradičných a nových odvetví priemyslu.
Aktivita Podporovať rozvoj tých odvetví priemyslu, pre ktorých rozvoj sú v okolí regiónu vytvorené ideálne podmienky.
Zavedenie zvýhodneného daňového systému pre miestnych podnikateľov.
- Opatrenie 1.2.2 Podpora poľnohospodárstva a potravinárstva.
Aktivita Podpora súkromne hospodariacich roľníkov a výrobcov potravín.

Podprogram 1.3. Podpora inovačných aktivít v podnikoch.

Cieľ 1.3 Vytvorenie podmienok na rozvoj inovačných aktivít v súkromných podnikoch.

Opatrenia podprogramu:

- Opatrenie 1.3.1 Zavádzanie nových technológií do súčasných výrobných prevádzok.
Aktivita Podpora podnikateľov zavádzajúcich výrobu na báze progresívnych technológií, pomoc pri získavaní nenávratných finančných prostriedkov zo Štrukturálnych fondov na tento účel.
- Opatrenie 1.3.2 Rekonštrukcia existujúcich zastaralých priemyselných zón, s dôrazom na zavádzanie nových technológií.
Aktivita Vypracovanie technickej dokumentácie.
Revitalizácia priemyselných zón.

Podprogram 1.4. Energetická efektívnosť a progresívne technológie vo výrobe.

Cieľ 1.4 Zvýšenie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike.

Opatrenia podprogramu:

- Opatrenie 1.4.1 Podpora výstavby zariadení na využívanie obnoviteľných zdrojov energie.
Aktivita Spracovanie stratégie využitia alternatívnych regionálnych zdrojov energie.
Vybudovanie strediska drevárskej prvovýroby (palivové drevo).

5.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE

Strategický zámer

Podpora investičných aktivít so zameraním na modernizáciu a budovanie regionálnych komunikácií (ciest I., II. a III. triedy) a miestnych komunikácií zaisťujúcich dopravnú obslužnosť mesta Veľký Šariš. Zámerom je zabezpečiť také prepojenie osídlenia a jeho častí, ktoré umožní efektívny pohyb ľudí a tovaru, modernizáciu dopravných subsystémov zabezpečujúcich bezpečné a hygienicky vyhovujúce dopravné trasy. Cieľom investícií do tohto typu dopravnej infraštruktúry je odstránenie identifikovaných nedostatkov v cestnej sieti s ohľadom na environmentálny a bezpečnostný aspekt.

Podprogram 2.1. Komunikácie

Cieľ 2.1 Zabezpečiť výstavbu a rekonštrukciu miestnych a štátnych komunikácií.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 2.1.1 Aktivity	Výstavba a rekonštrukcia miestnych komunikácií v meste. Vypracovanie technickej dokumentácie. Výstavba novej komunikácie na Sabinovskej ulici. Rekonštrukcia a dostavba miestnej komunikácie na ul. A. Sládkoviča. Rekonštrukcia komunikácie na Šarišský hrad. Výstavba miestnych komunikácií v lokalite Sordok. Vybudovanie vjazdu z hlavnej cesty na ul. Dr. Leščáka. Rekonštrukcia miestnej komunikácie na ul. Dr. Leščáka. Výstavba miestnej komunikácie západne od cesty I/68 v smere na priemyselné areály. Rekonštrukcia a dobudovanie komunikácie Križovatka pri pivovare – Kanaš až po konečnú zástavku MHD- Výstavba miestnych komunikácií v mestskej časti Kanaš a v nových zónach IBV- Výstavba poľnej cesty (cyklistického chodníka) prepájajúcu rybníky v severovýchodnej časti mesta - lokalita Lazy. Výstavba poľnej cesty – prechod Kanaš – Dúbrava. Výstavba komunikácie prepájajúcej m.č. Kanaš a obce Gregorovce cez údolie potoka Dzikov.
Opatrenie 2.1.2 Aktivity	Výstavba a rekonštrukcia štátnych komunikácií v meste. Rekonštrukcia cesty I/68 na kategóriu C 22,5/80 s mimoúrovňovými križovatkami. Výstavba rýchlostnej komunikácie R4 kat. R 24,5/100 s mimoúrovňovou križovatkou na cestu I/68. Výstavba vnútorného cestného okruhu - Vybudovanie komunikácie spájajúcej centrum mesta cez Baratoky, most cez Torsu, Staničná ul. Vybudovanie novej komunikácie z ulice Staničnej na ul. Sabinovskú, mimo obytnej zóny a odklonenie nákladnej dopravy z obytnej zóny ul. Sabinovská na novovybudovanú cestu Staničná.
Opatrenie 2.1.3 Aktivity	Výstavba cyklotrás na prepojenie sídiel regiónu. Vypracovanie technickej dokumentácie. Výstavba cyklotrasy v smere na obec Š. Michalany. Výstavba cyklotrasy pozdĺž rieky Torsy. Budovanie siete cyklo chodníkov s cieľom vytvoriť komplexnú cyklistickú infraštruktúru v katastri mesta s možnosťou jej napojenia na cyklotrasu EUROVELO. Výstavba lesnej cyklotrasy Tri Chotáre – Medzi Bachty, alt. Stará Dúbrava.
Opatrenie 2.1.4 Aktivity	Dostavba parkovísk pre potreby občianskej infraštruktúry. Vypracovanie technickej dokumentácie. Rekonštrukcia a dostavba parkoviska pod Šarišským hradom – 19 p.m.. Rekonštrukcia a dostavba parkoviska pri farskom kostole – 19 p.m.. Rekonštrukcia a dostavba parkoviska mestskom cintoríne – 25 p.m.. Dostavba parkovacích miest na ul. P.O.Hviezdoslava. Dostavba parkovacích miest v sídliskovej časti mesta.
Opatrenie 2.1.5 Aktivity	Dostavba a rekonštrukcia chodníkov popri miestnych komunikáciách. Vypracovanie technickej dokumentácie. Dostavba a rekonštrukcia chodníkov na ul. P.O.Hviezdoslava. Rekonštrukcia chodníkov centrálnej časti mesta – M.R.Štefánika. Rekonštrukcia chodníkov centrálnej časti mesta – Nám. Sv. Jakuba. Dostavba chodníkov pre peších v m.č. Kanaš. Dostavba chodníkov pre peších v lokalite Sordok. Dostavba chodníka pre peších na Šarišský hrad (od zastávky MHD). Výstavba prístupových chodníkov ku kostolu v Kanaši. Rekonštrukcia chodníkov pri Pivovare Šariš od vstupu do mesta po železničné priecestie. Výstavba chodníka pre peších na Staničnej ulici. Rekonštrukcia náučného chodníka v lese Kanaš – Lesnícky náučný chodník. Spríechodnenie chodníka do Lázov v úseku Kaplnka sv. Alžbety po turistické odpočívadlo umiestené pri prevádzke lesnej škôlky závodu Semenoles (V. Šariš, Zámocká ul.).
Opatrenie 2.1.6 Aktivity	Rekonštrukcia/výstavba mostov a lávok. Výstavba cestného mosta v priestore Bartoky. Výstavba lavičiek pre peších a cyklistov cez rieku Torsy v priestore Lazy, Bartoky, Júžna. Rekonštrukcia kovového mostíka – ul. Kpt. Nálepku. Rekonštrukcia drevenej lávky v smere od ul. Kpt. Nálepku ku pekárni. Rekonštrukcia hlavného mosta - Harmíny.
Opatrenie 2.1.7 Aktivity	Úprava dopravnej infraštruktúry. Rekonštrukcia a doplnenie dopravného značenia na neprehľadné križovatky a nové miestne komunikácie. Osadenie stojanov na bicykle v priestore Nám. sv. Jakuba a v priestoroch nákupných a spoločenských centier.

Podprogram 2.2. Doprava

Cieľ 2.2 Zabezpečenie dopravného spojenia hromadnou autobusovou dopravou, prípadne železničnou dopravou.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 2.2.1
Aktivita	Zlepšenie podmienok hromadnej autobusovej dopravy.
Vypracovanie technickej dokumentácie.
Rekonštrukcia zastávok MHD so samostatnými pruhmi.
Výstavba zastávky MHD na ceste III/543011 pri novej lokalite zástavby (Sordok).
Opatrenie 2.2.2
Aktivita	Zlepšenie podmienok železničnej dopravy.
Vypracovanie technickej dokumentácie.
Komplexná rekonštrukcia železničnej stanice s násupišťom.
Rekonštrukcia železničných priecestí a zvýšenie bezpečnosti.

5.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Strategický zámer

Rozvoj komplexnej infraštruktúry podporujúcej rozvoj mesta a zohľadňujúcej rast kvality života obyvateľov mesta a životného prostredia. Rozvoj infraštruktúry bude smerovať hlavne k jej rozšíreniu na potenciálne priemyselné zóny v meste, IBV, ako aj na rekonštrukciu súčasnej infraštruktúry - vodovodnej, elektrickej, komunikačnej.

Cieľ 3 Zabezpečiť rozvoj a rekonštrukciu technickej infraštruktúry v meste.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 3.1
Aktivita	Výstavba inžinierskych sietí v nových lokalitách IBV a HVB.
Vypracovanie technickej dokumentácie.
Dostavba plôch IBV v priestore „Nad záhradami“ (nad Varošom).
Výstavba inžinierskych sietí IBV v priestore „Baratóky“.
Dostavba inžinierskych sietí IBV v priestore „Lemešanská“ - Kanaš.
Dostavba plôch HBV v priestore ul. Južná.
Dostavba inžinierskych sietí IBV v priestore Stredný hrb - Kanaš.
Dostavba inžinierskych sietí IBV v priestore Lipovej ul.
Dostavba inžinierskych sietí HBV v priestore areálu bývalého PD.
Opatrenie 3.2
Aktivita	Verejné osvetlenie.
Vypracovanie technickej dokumentácie a príprava projektového spisu.
Rekonštrukcia verejného osvetlenia – LED osvetlenie.
Dobudovanie verejného osvetlenia v nepokrytých častiach mesta.
Opatrenie 3.3
Aktivita	Výstavba bezbariérových vstupov k všetkým verejným budovám.
Úprava vstupov vo verejných budovách.
Opatrenie 3.4
Aktivita	Mestský rozhlas a televízia.
Spracovanie technickej dokumentácie.
Rekonštrukcia a dobudovanie mestského rozhlasu.
Opatrenie 3.5
Aktivita	Požiarňa ochrana.
Zriadenie dobrovoľníckeho požiarného zboru.
Rekonštrukcia požiarnej zbrojnice.
Rekonštrukcia a modernizácia vybavenia požiarnej zbrojnice.
Opatrenie 3.6
Aktivita	Mestské cintoríny a pietne miesta.
Spracovanie technickej dokumentácie.
Revitalizácia a rozšírenie nového cintorína vo Veľkom Šariši.
Rozšírenie cintorína v časti Kanaš a vybudovanie kaplnky – domu nádeje.
Oplotenie cintorína v časti Kanaš.
Opatrenie 3.7
Aktivita	Tepelné hospodárstvo a znižovanie energetickej náročnosti budov.
Modernizácia tepelných zdrojov a rozvodov.
Zateplenie nájomného bytového fondu a zdravotného centra.
Rekonštrukcia kotolne pri železničnej stanici.
Rekonštrukcia tepelných rozvodov na sídliskách.
Zníženie energetickej náročnosti budovy MsÚ vo V. Šariši.
Opatrenie 3.8
Aktivita	Zásobovanie pitnou vodou.
Spracovanie technickej dokumentácie.
Rekonštrukcia a rozšírenie vodovodnej siete.
Rozšírenie kapacity akumulácie vodných zdrojov.
Dostavba vodovodnej siete v nových lokalitách IBV.
Opatrenie 3.9
Aktivita	Telekomunikačné siete.
Výstavba optických sietí.
Opatrenie 3.10
Aktivita	Zásobovanie elektrickou energiou.
Komplexná rekonštrukcia elektrickej rozvodnej siete – uloženie do zeme.

Napojenie hradného areálu na elektrickú sieť.
Výstavba kioskové trafostanice TS8-10 Kanaš a TS15 TS 16A,17A,18A.
Rekonštrukcia a zvýšenie výkonu TS1,2,6,14.
Realizácia preložky (kabelizácia) časti nevhodne situovaného VN vedenia č.226.
Realizácia preložky vedenia VN č. 322.
Výstavba 22 kV VN vedenia pre napojenie priemyselnej zóny (fy. Pivovar, GOHR..) smerom od Strelnice Pod Bikošom po VN 480.
Výstavba dvojitého napájacieho vedenia 2x VN 322 pre časť Kanaš.

Opatrenie 3.11 Zásobovanie zemným plynom.
Aktivity Výstavba nových VTL prípojok a STL plynovodov (0,1 MPa, do 0,4 MPa), RS VTL/STL , DRS VTL/STL.
Rekonštrukcia STL 0,1 MPa plynovodnej siete na STL s PN do 0,4 MPa a NTL na STL.

5.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

Strategický zámer

Vytvorenie efektívneho a spoľahlivého systému odvádzania a zneškodňovania odpadov produkovaných subjektmi. Zabezpečiť výstavbu/dostavbu splaškovej a dažďovej kanalizačnej siete. Vytvoriť podmienky na odvoz a likvidáciu TKO a nebezpečného odpadu, vytvorenie podmienok na efektívnu separáciu odpadu v meste.

Cieľ 4	Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom
--------	---

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 4.1 Aktivity	V súlade s prijatými koncepciami zabezpečiť permanentné znižovanie podielu skladovanej časti odpadov, k čomu organizovať mobilné zbory textílií, kovového odpadu, viacvrstvových obalov nebezpečných odpadov. Zvýšiť environmentálne povedomie ľudí. Zabezpečenie zberného kontajneru ročne. Zabezpečenie zberu nebezpečných odpadov.
Opatrenie 4.2 Aktivity	Efektívna separácia komunálneho odpadu v meste. Ekonomicky motivovať obyvateľstvo. Zabezpečiť požadované podmienky pre realizáciu separovaného zberu. Zabezpečenie nádob pre separovaný zber. Obstaranie kompostérov pre domáce kompostovanie.
Opatrenie 4.3 Aktivity	Rekultivácia čiernych skládok a environmentálnych záťaží. Lokalizácia čiernych skládok. Revitalizácia čiernych skládok v meste. Rekultivácia bývalej skládky TKO v lokalite Pod zámkom nad cestnou komunikáciou Veľký Šariš – Medzany.
Opatrenie 4.4 Aktivity	Prevádzka zariadení na efektívny separovný zber - zberné dvory a kompostoviská. Vypracovanie technickej dokumentácie. Výstavba areálu technických služieb z centrálnej polohy na územie hospodárskeho dvora. Výstavba zberného dvora v lokalite Lapanč. Výstavba obecného kompostoviska v lokalite Lapanč. Obstaranie mechanizácie pre mestské kompostovisko. Obstaranie mechanizácie pre zberný dvor.
Opatrenie 4.5 Aktivity	Vybudovanie prístreškov a ohrád pre umiestňovanie domového odpadu, umiestnenie malých smetných košov vo verejných komunikačných priestoroch. Spracovanie technickej dokumentácie. Výstavba prístreškov. Osadenie smetných košov v centrálnej časti mesta. Osadenie smetných košov v areáli Šarišského hradu.
Opatrenie 4.6 Aktivity	Odvádzanie odpadových vôd. Vypracovanie technickej dokumentácie. Výstavba splaškovej kanalizačnej siete na Sabinovskej ulici. Dostavba kanalizačnej siete v m.č. Kanaš. Dostavba kanalizačnej siete v lokalite Sordok. Dostavba kanalizačnej siete v lokalite Baratoky. Realizácia sociálnych zariadení v priestore Šarišského hradu. Výstavba verejných WC v centrálnej zóne mesta.
Opatrenie 4.7 Aktivity	Odvádzanie dažďových vôd. Vypracovanie technickej dokumentácie. Realizácia odvodnenia ul. Tuličicka. Realizácia odvodnenia Hlavnej ul.. Realizácia odvodnenia priestoru kostola. Realizácia odvodnenia lokality na Kamencoch. Realizácia odvodnenia lokality Južnej ul. Realizácia odvodnenia lokality ul. Kpt. Nálepku – po kovový mostík.

5.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Strategický zámer

Strategickým zámerom mesta je nielen zachovanie existujúceho dobrého stavu životného prostredia a zvyšovania jeho kvality, ale aj eliminácia slabých stránok, neustála osвета, výchova a informovanosť o stave životného prostredia.

Podprogram 5.1. Informovanosť a poradenstvo

Cieľ 5.1 Zabezpečiť účinný systém informovanosti a poradenstva

Opatrenia podprogramu:

- Opatrenie 5.1.1 Spracovať koncepciu zabezpečenia informovanosti, poradenstva a prevencie v oblasti ŽP. Trvale preferovať poradenstvo a prevenciu pred represiou.
Aktivity Vypracovanie koncepcie pre ochranu životného prostredia v meste.
Prezentácia a šírenie osvety v oblasti životného prostredia.

Podprogram 5.2. Ochrana a racionálne využívanie vôd, ochrana pred povodňami

Cieľ 5.2 Zabezpečiť ochranu a racionálne využívanie vôd, ochranu pred povodňami.

Opatrenia podprogramu:

- Opatrenie 5.2.1 Ochrana vodných tokov pred znečistením.
Aktivity Zabezpečiť monitoring kvality povrchových a podzemných vôd v priestore mesta Veľký Šariš.
Sanácia znečistenia vodných tokov z areálov priemyselných a poľnohospodárskych podnikov.
- Opatrenie 5.2.2 Odvodňovacie a protizáplavové opatrenia.
Aktivity Spracovanie technickej dokumentácie.
Výstavba protipovodňových opatrení v lokalite Kamence, pod hradom, Tulčícká, Doliny.
Výstavba vodozádržných hrádzok na Šarišskom potoku.
Výstavba vodozádržných hrádzok na potoku Dzikov a jeho prítokoch.
Zvedenie prameňov od rod. Slaninkových a Demkových do mlynského náhonu.
Revitalizácia riečky Dzikov v Kanaši.
- Opatrenie 5.2.3 Revitalizácia a úprava koryt vodných tokov a vodných pôch.
Aktivity Vypracovanie technickej dokumentácie.
Vyčistenie a spevnenie koryta mlynského náhonu.
Regulácia koryta rieky Torysa od mostu k bývalému mostu žel. vlečky.
Vyčistenie koryta rieky Torysa od mosta (štátna cesta) k Jazdeckému areálu.
Revitalizácia a vyčistenie koryta Šarišského potoka.
Revitalizácia a vyčistenie koryta potoka od kolkárne cez ul. Kpt. Nálepku smerom k Mlynskému náhonu.
Obnova potenciálu rybného hospodárstva.

Podprogram 5.3. Ochrana ovzdušia

Cieľ 5.3 Zabezpečiť účinnú ochranu ovzdušia pred malými a strednými zdrojmi znečistenia nachádzajúcimi sa v katastrálnom území mesta.

Opatrenia podprogramu:

- Opatrenie 5.3.1 Zabezpečiť zníženie produkovaných emisií hlavným zdrojom znečistenia – domácnosti.
Aktivity Obmedziť spaľovanie fosílnych palív.
Prechod na alternatívne zdroje vykurovania.

Podprogram 5.4. Ochrana a rozvoj ostatných zložiek životného prostredia

Cieľ 5.4 Realizácia účinných opatrení v oblasti ostatných zložiek životného prostredia.

Opatrenia podprogramu:

- Opatrenie 5.4.1 Realizácia protieróznych opatrení.
Aktivity Spracovanie technickej dokumentácie.
Realizácia protieróznych opatrení.
- Opatrenie 5.4.2 Oddychové zóny a verejná zeleň.
Aktivity Spracovanie technickej dokumentácie.
Výstavba oddychovej zóny na nábreží rieky Torysa.
Výstavba oddychovej zóny v priestore parku pri MsÚ.
Výstavba oddychovej zóny v priestore areálu kolkárne.
Výstavba oddychovej zóny v priestore rybníkov.
Obnova lesnej škôlky – centrum lesnej pedagogiky.
Estetizácia verejných priestranstiev – vstup do mesta, centrum, námestie.
Výstavba oddychovej zóny so službami na Nám. sv. Jakuba.
Výstavba oddychovej zóny v priestore na Chyžke pod hradom.
Revitalizácia parku Rákocziho kaštieľa.
Výstavba oddychovej zóny v priestore Pod Bikošom.
Výstavba oddychových zón v nových zónach IBV (Kanáš, Baratoky).
Revitalizácia vnútroblokov sídlisk – „brownfields“.

Opatrenie 5.4.3 Aktivity	Doplnenie a udržiavanie brehových porastov vodných tokov. Vypracovanie technickej dokumentácie. Obnova prirodzených porastov toku Torysa.
Opatrenie 5.4.4 Aktivity	Výstavba a estetizácia vstupov do mesta. Vypracovanie technickej dokumentácie. Výstavba cestných dopravných vstupov do mesta Veľký Šariš. Výbudovanie siete vstupných bodov do zastavaných častí mesta v katastri mesta Veľký Šariš z poľnohospodárskej krajiny v katastri vo väzbe na sieť rekreačných trás regiónu.
Opatrenie 5.4.5 Aktivity	Izolačná zeleň priemyselných zón a hospodárskych dvorov poľnohospodárskych podnikov. Vypracovanie technickej dokumentácie. Zabezpečiť výsadbu izolačnej hygienickej zelene pozdĺž intenzívne zaťažených dopravných koridorov, priemyselných a poľnohospodárskych areálov a skladov.

5.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO

Strategický zámer

Neustále rozvíjať širokú paletu sociálnych a zdravotných služieb poskytovaných v meste. Dbáť o ich dostupnosť, kvalitu a vzájomnú vyváženosť s cieľom dosiahnutia dôstojných podmienok života všetkých kategórií obyvateľov mesta.

Podprogram 6.1. Sociálne služby

Cieľ 6.1 Doplniť chýbajúcu infraštruktúru sociálnych zariadení v meste a zvýšiť ich kvalitu.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 6.1.1 Aktivity	Starostlivosť o obyvateľov v dôchodkovom veku. Výstavba sociálneho centra s denným stacionárom. Zabezpečenie stravovania dôchodcov. Výčlenenie a úprava priestorov KIC (búдова starej ZŠ) pre OZ a zaujmové organizácie. Výstavba Domova sociálnych služieb (20 miest) s ubytovaním, klubom, jedálňou a rehabilitačným strediskom v centrálnej časti mesta.
Opatrenie 6.1.2 Aktivity	Starostlivosť o matky s deťmi a mladé rodiny. Výber vhodnej alternatívy zariadenia zariadenia. Vypracovanie technickej dokumentácie. Realizácia – výstavba/rekonštrukcia budovy pre zariadenie poskytujúce sociálne služby.
Opatrenie 6.1.3 Aktivity	Starostlivosť o zdravotne postihnutých obyvateľov. Vypracovanie technickej dokumentácie. Zriadenie chránenej dielne pre obyvateľov so zdravotným postihnutím. Zriadenie novej služby - požičkovne zdravotníckych a kompenzačných pomôcok. Zriadenie prepravnej služby.
Opatrenie 6.1.4 Aktivity	Marginalizované skupiny a rómske komunity. Zriadenie a prevádzkovanie komunitného centra. Výbudovanie škôlky a zabezpečenie predškolskej prípravy.
Opatrenie 6.1.5 Aktivity	Mestská nájomná bytová výstavba. Výstavba nájomnej bytovej výstavby.

Podprogram 6.2. Zdravotnícke služby

Cieľ 6.2 Zlepšiť úroveň poskytovania zdravotníckych a sociálnych služieb.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 6.2.1 Aktivity	Zlepšenie úrovne poskytovania domácej ošetrovateľskej starostlivosti, rozšírenie jej služieb o poskytovanie rehabilitačných cvičení. Zvýšenie kvality poskytovaných služieb. Zvýšenie personálnych kapacít v prípade potreby.
Opatrenie 6.2.2 Aktivity	Podpora poradenskej činnosti. Zabezpečenie personálnych kapacít. Zabezpečenie priestorov.
Opatrenie 6.2.3 Aktivity	Zabezpečiť dostupnosť zdravotnej starostlivosti pre deti a dospelých občanov. Zabezpečiť v súčinnosti s krajským mestom pre oblasť poskytovania zdravotníckych služieb ich maximálnu dostupnosť.
Opatrenie 6.2.4 Aktivity	Zabezpečovať komplexnú zdravotnú starostlivosť o starých ľudí a dlhodobo chorých. Rekonštrukcia budovy zdravotného strediska. Vytvorenie lekárskej služby prvej pomoci. Rekonštrukcia a rozšírenie priestorov Zdravotného strediska. Zriadenie priestorov pre špecializované ambulancie: očná ambulancia, ortopédia, röntgen.

Podprogram 6.3. Služby zamestnanosti

Cieľ 6.3 Zlepšenie zamestnanosti a sociálnej inklúzie rizikových skupín obyvateľov mesta.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 6.3.1 Aktivity	Realizácia vzdelávacích kurzov v oblasti malého podnikania a poskytovania sociálnych služieb. Finančné a personálne zabezpečenie.
Opatrenie 6.3.2 Aktivity	Podpora klientov formou individuálneho poradenstva, posudzovania individuálnych schopností a vypracovania individuálnych akčných plánov a rozvoj celoživotného poradenstva. Zabezpečenie priestorov na uskutočňovanie poradenských služieb. Personálne zabezpečenie poradenstva.
Opatrenie 6.3.3 Aktivity	Podpora poradensko-vzdelávacích aktivít zameraných na získavanie sociálnych zručností pri hľadaní si zamestnania a komunikácie s potenciálnym zamestnávateľom pre znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie. Zabezpečenie priestorov na uskutočňovanie poradenských služieb. Personálne zabezpečenie poradenstva.

5.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT

Strategický zámer

Zabezpečenie všestranného rozvoja detí a mládeže. Zlepšenie technického stavu a vybavenia materských a základných škôl. V športe umožniť ponuku čo najširšej palety služieb, zabezpečiť čo najefektívnejšie a transparentné využitie verejných financií k prospechu všetkých občanov mesta. Podpora existujúcich športových podujatí, ako aj vytváranie vhodných podmienok pre rozvoj rôznych druhov športu nielen pre obyvateľov mesta.

Podprogram 7.1. Vzdelávanie

Cieľ 7.1 Zabezpečiť rozvoj a údržbu infraštruktúry vzdelávania a zabezpečenie podmienok pre efektívnu vzdelávaciu činnosť v meste.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 7.1.1 Aktivity	Obnova a modernizácia zariadení predškolskej výchovy. Spracovanie technickej dokumentácie. Výstavba predškolského zariadenia v m.č. Kanaš a ul. Korpašská. Rozšírenie kapacít predškolských zariadení. Modernizácia vnútorného vybavenia materskej školy.
Opatrenie 7.1.2 Aktivity	Obnova a modernizácia zariadení základného školstva. Vypracovanie technickej dokumentácie. Dostavba spojovacej chodby. Modernizácia vnútorného vybavenia základnej školy (obstaranie a modernizácia knižníc a učební).
Opatrenie 7.1.3 Aktivity	Rekonštrukcia a dostavba areálov ZŠ a MŠ. Vypracovanie technickej dokumentácie. Revitalizácia rekreačnej časti areálu základnej školy.
Opatrenie 7.1.4 Aktivity	Podpora záujmovej činnosti. Výstavba priestorov pre Základnú umeleckú školu.
Opatrenie 7.1.5 Aktivity	Rekonštrukcia a modernizácia budovy školskej športovej infraštruktúry. Modernizácia vybavenia školských telocviční. Rekonštrukcia detského ihriska v areáli základnej školy pre potreby ŠKD. Rekonštrukcia športového ihriska základnej školy. Rekonštrukcia školskej telocvične.

Podprogram 7.2. Šport

Cieľ 7.2. Zabezpečiť trvalé skvalitňovanie vyváženej ponuky výkonnostného a rekreačného športu.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 7.2.1 Aktivity	Výstavba a rekonštrukcia športovej infraštruktúry. Spracovanie technickej dokumentácie. Dostavba a revitalizácia areálu TJ. Rekonštrukcia objektu kolkárne na multifunkčné športové zariadenie. Výstavba detského ihriska v časti Kanaš. Dostavba športových ihrísk v priestore Sabinovskej ul. – za býv. železničnou vlečkou. Výstavba viacúčelového ihriska v priestore areálu základnej školy. Výstavba športovej haly v severnej časti mesta. Výstavba krytého bazéna 10x25 m v severnej časti mesta. Výstavba veľkopološného ihriska v m.č. Kanaš – 2000 m ² . Výstavba telocvične v m.č. Kanaš 12x24 m ² .
Opatrenie 7.2.2	Vytváranie materiálnych a finančných podmienok na rozvoj výkonnostného a rekreačného športu v meste.

Aktivita	Zabezpečenie materiálno-technického a finančného vybavenia.
Opatrenie 7.2.3 Aktivita	Podpora organizácie športových podujatí regionálneho významu. Zabezpečenie personálnych kapacít. Zabezpečenie materiálno-technického a finančného vybavenia.
Opatrenie 7.2.4 Aktivita	Podpora športových aktivít zdravotne postihnutých občanov. Zabezpečenie materiálno-technického a finančného vybavenia.
Opatrenie 7.2.5 Aktivita	Podporovať talentovanú mládež. Zabezpečenie materiálno-technického a finančného vybavenia.
Opatrenie 7.2.6 Aktivita	Spolupracovať s občianskymi združeniami, inými právnickými a fyzickými osobami, pôsobiace v oblasti telesnej kultúry. Zabezpečenie personálnych kapacít.
Opatrenie 7.2.7 Aktivita	Rozvoj mimoškolskej činnosti – športové kluby, turistika, kultúrne krúžky. Zabezpečenie priestorového a materiálneho vybavenia.

5.8 PROGRAM 8. KULTÚRA

Strategický zámer

Trvalé pôsobenie na kultúrne povedomie obyvateľov pestrou ponukou kultúrnych aktivít organizovaných externými subjektmi. Existencia dôstojných priestorov pre kultúrne aktivity je povinnosť mesta. Priebežná a kreatívna propagácia podujatí má vplyv na imidž mesta a tým aj na cestovný ruch.

Podprogram 8.1. Kultúrna infraštruktúra

Cieľ 8.1 Kultúrna infraštruktúra, kultúrne a technické pamiatky.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 8.1.1 Aktivita	Základná kultúrna infraštruktúra. Vypracovanie technickej dokumentácie. Rekonštrukcia a dobudovanie objektu mestského kina na multifunkčné zariadenie (kino, divadlo). Výstavba multifunkčnej kultúrnej sály v centrálnej časti mesta (napojenie na kino). Výstavba viacúčelovej kultúrnej sály v m.č. Kanaš – 300 m ² . Realizácia priestorov pre mestskú knižnicu v m.č. Kanaš – 150 m ² .
Opatrenie 8.1.2 Aktivita	Múzeá a archeologické lokality. Výstavba Prešovskej hradnej cesty. Rekonštrukcia a rozšírenie priestorov a aktivít mestského múzea. Zabezpečiť správcovskú službu na hrade Šariš. Vytvorenie stálej expozície archeologických nálezov na hrade Šariš.
Opatrenie 8.1.3 Aktivita	Kultúrno-historické pamiatky. Sprístupnenie bašty č. 10 pre verejnosť. Rekonštrukcia bašty č.6 na Šarišskom hrade. Rekonštrukcia objektu kaplnky sv. Kunhuty.
Opatrenie 8.1.4 Aktivita	Organizovanie pravidelných kultúrnych podujatí. Podpora kultúrnych podujatí organizovaných OZ a dobrovoľníkmi. Príprava a realizácia stálych (tradičných) kultúrnych podujatí mesta.

Podprogram 8.2. Organizačné zabezpečenie

Cieľ 8.2 Organizačné zabezpečiť ponuku kultúrnych podujatí v meste.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 8.2.1 Aktivita	Spracovať kalendár kultúrnych podujatí na celý rok, tento priebežne aktualizovať. Rozšíriť žánrovú ponuku s orientáciou na hodnotný kultúrny prínos. Personálne a finančné zabezpečenie. Spracovanie kalendár kultúrnych podujatí.
-----------------------------	--

Podprogram 8.3. Propagácia v oblasti kultúry

Cieľ 8.3 Vytvorenie podmienok na efektívnu propagáciu mesta v oblasti kultúry.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 8.3.1 Aktivita	Spracovať globálnu koncepciu „propagácie“ histórie mesta v multimediálnej forme. Personálne a finančné zabezpečenie. Spracovanie koncepcie v multimediálnej forme.
Opatrenie 8.3.2 Aktivita	Propagácia kultúry na Internete prostredníctvom www stránky mesta. Finančné zabezpečenie.

Obsahová analýza [www stránky](#).
Priebežná aktualizácia [www stránky](#).

5.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH

Strategický zámer

Budovať dobré meno mesta a dosiahnuť, aby sa mesto stalo vyhľadávaným miestom cestovného ruchu v oblasti športu, kultúry a turistiky. Využiť prírodný potenciál, ktorý ponúka blízke aj širšie okolie mesta.

Podprogram 9.1. Propagácia mesta

Cieľ 9.1 Zabezpečiť účinnú propagáciu mesta.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 9.1.1
Aktivita	Aktualizácia www stránky mesta.
Finančné zabezpečenie.
Obsahová analýza www stránky .
Priebežná aktualizácia www stránky .
Zriadenie samostatného webového portálu Šarišského hradu.
Opatrenie 9.1.2
Aktivita	Podpora budovania informačných tabúl v meste.
Budovanie a inštalácia tabúl informujúcich o atrakciách mesta.
Budovanie a inštalácia tabúl propagujúcich kultúrne hodnoty mesta.
Oprava a výmena mestských máp s vyznačením atrakcií mesta.
Osadenie informačných tabúl v blízkosti kultúrnych pamiatok.
Opatrenie 9.1.3.
Aktivita	Podpora spolupráce verejného a súkromného sektora pri propagovaní atrakcií regiónu.
Budovanie partnerstiev.

Podprogram 9.2. Rekreačno - relaxačné zázemie mesta.

Cieľ 9.2 Budovanie relaxačno – rekreačného zázemia mesta.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 9.2.1
Aktivita	Podpora vytvárania nových atrakcií v mesta.
Spracovanie technickej dokumentácie.
Výstavba rekreačného areálu v priestore rybníkov.
Opatrenie 9.2.2
Aktivita	Modernizácia existujúcich zariadení cestovného ruchu.
Spracovanie technickej dokumentácie.
Výbudovanie stánkového predaja občerstvenia a suvenírov pri východisku turistickej trasy na hrad.
Výstavba ubytovacích kapacít v meste.
Výstavba ubytovania s kapacitou 25 lôžok v športovom areáli (nad kolkárnou).

Podprogram 9.3. Cestovný ruch.

Cieľ 9.3 Podporovať podnikateľské aktivity v cestovnom ruchu.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 9.3.1
Aktivita	Uzavrieť s podnikateľmi dohody o poskytovaní služieb v agroturistike a cestovnom ruchu a o propagovaní ich služieb obcami.
Zabezpečenie personálnych kapacít.
Opatrenie 9.3.2
Aktivita	Podporovať podnikateľské subjekty, neziskové organizácie a inštitúcie pri získavaní finančných prostriedkov z grantov a fondov EÚ.
Zabezpečenie personálnych kapacít.

5.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ

Strategický zámer

Vytvoriť podmienky na efektívnu prácu mestského úradu. Vytvoriť vyhovujúce podmienky na poskytovanie verejných služieb, estetizácia a funkčnosť miesta kontaktu so zákazníkmi mestského úradu, vytváranie vhodných technických a pracovných podmienok na mestských úradoch. Vytvorenie podmienok na znižovanie kriminality v meste a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v meste.

Podprogram 10.1. Administratíva

Cieľ 10.1 Zabezpečiť rozvoj administratívnej infraštruktúry a podmienok na výkon samosprávnych funkcií v meste

Opatrenia podprogramu:

- Opatrenie 10.1.1 Komplexná rekonštrukcia budovy mestského úradu.
Aktivity Spracovanie technickej dokumentácie.
Komplexná rekonštrukcia budovy mestského úradu – exteriéry.
Komplexná rekonštrukcia mestského úradu – interiéry.
Spracovanie územného plánu zóny.

Podprogram 10.2. Bezpečnosť

Cieľ 10.2	Vytvorenie podmienok na znižovanie kriminality v meste a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v meste.
------------------	---

Opatrenia podprogramu:

- Opatrenie 10.2.1 Rozšírenie a modernizácia kamerového systému.
Aktivity Inštalácia kamerového systému v priestore cintorínov.
Zriadenie pultu centrálnej ochrany.
Vybudovanie siete fotopascí.
Osadenie monitorovacieho systému v priestore kolkárne.
Osadenie monitorovacieho systému v priestore školského areálu.
- Opatrenie 10.2.2 Zvyšovanie bezpečnosti v meste.
Aktivity Rekonštrukcia oplotenia mlynského náhonu.
Rekonštrukcia oplotenia Mlyna zo západnej strany.
Obnovenie činnosti mestskej polície.
Vytváranie občianskych hliadok.
Výstavba monitorovacieho systému – cyklistický chodník, cesta na hrad, hrad.

5.11 PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA MESTA

Strategický zámer

Zabezpečenie technických podmienok pre rozvoj informačnej spoločnosti. Umožniť obyvateľom využívať on-line elektronické služby samosprávy. Vytvoriť vhodné podmienky na prechod na e-government na lokálnej úrovni (e-vote, e-services,...). Umožniť obyvateľom mesta a pracovníkom samosprávy zvyšovať svoje počítačové vedomie a zručnosti.

Podprogram 11.1. Budovanie a rozvoj informačnej infraštruktúry, efektívna verejná správa.

Cieľ 11.1	Zabezpečiť technické podmienky na prechod samosprávy na nový typ vládnutia - e - government.
------------------	---

Opatrenia podprogramu:

- Opatrenie 11.1.1 Rozvoj infraštruktúry informačných systémov samosprávy.
Aktivity Technické zabezpečenie IS prostredníctvom informačného systému za pomoci združenia DEUS.
Tvorba základného SW na komunikáciu občan – samospráva – podnikateľské subjekty a to prostredníctvom IS DCOM.
- Opatrenie 11.1.2 Zavádzanie efektívnych elektronických služieb poskytovaných na úrovni samosprávy.
Aktivity Tvorba aplikačného softwaru na zabezpečenie e – služieb v meste.
Tvorba SW na realizáciu e-vote na miestnej úrovni.

Podprogram 11.2. Počítačová gramotnosť.

Cieľ 11.2	Zvýšenie počítačovej gramotnosti obyvateľov a pracovníkov samosprávy.
------------------	--

Opatrenia podprogramu:

- Opatrenie 11.2.1 Podpora zvyšovania počítačového vedomia u pracovníkov samosprávy.
Aktivity Realizácia kurzov v oblasti nových SW pre pracovníkov miestnej samosprávy.
- Opatrenie 11.2.2 Podpora zvyšovania počítačového vedomia u obyvateľov mesta.
Aktivity Realizácia kurzov na zvyšovanie počítačového vedomia u obyvateľov mesta.
Realizácia kurzov na obsluhu a používanie mestského informačného a komunikačného systému.
- Opatrenie 11.2.3 Podpora vzdelávacích aktivít zameraných na zvyšovanie zručností a vedomostí o internete a motiváciu k používaniu internetu a elektronických služieb.
Aktivity Realizácia kurzov na zvyšovanie vedomostí o internete.

6 MERATEĽNÉ INDIKÁTORY

Monitorovanie Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Veľký Šariš sa vykonáva na základe súboru indikátorov priradených k jednotlivým cieľom a opatreniam (ktoré môžu byť priebežne konkretizované). Indikátory podporujú oprávnenosť verejných výdavkov na jednotlivé

opatrenia a zároveň preukazujú ekonomickú účinnosť realizovaných verejných výdavkov. Indikátory budú zároveň základným faktorom pri tvorbe kritérií na čerpanie finančnej podpory z regionálneho rozvojového fondu.

6.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ

Podprogram 1.1. Podpora malého a stredného podnikania zo strany mesta.

Cieľ 1.1 Finančne, legislatívne a technicky podporovať malé a stredné podnikanie zo strany mesta.							
Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 1.1.1	Vypracovať postup podpory, výučby a rozvoja tradičných remesiel v meste.	Počet úspešných absolventov programov ČZV podporených z projektov OPV	dopad	absolútny počet	mesto Veľký Šariš	0	20
		Produktivita práce ako dôsledok rozvoja ľudského kapitálu	vplyv	%	mesto Veľký Šariš	0	20
Opatrenie 1.1.2	Podpora budovania kooperačných sietí malých a stredných firiem.	Počet nových podnikateľských subjektov	dopad	počet	mesto Veľký Šariš	0	5
		Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	podn. subjekt	0	25
Opatrenie 1.1.3	Zakladanie a revitalizácia malých a stredných podnikov s majetkovou účasťou mesta.	Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	podn. subjekt	0	20
		Počet nových a zrevitalizovaných podnikateľských subjektov	dopad	počet	podn. subjekt	0	2
		Nárast tržieb	výsledok	%	podn. subjekt	7	15
Opatrenie 1.1.4	Podpora rozvoja obchodných a komerčných služieb v meste.	Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	podn. subjekt	0	100
		Počet nových podnikateľských subjektov	dopad	počet	podn. subjekt	0	20
		Celková predajná plocha	výsledok	m ²	podn. subjekt	0	5000

Podprogram 1.2. Podpora tradičných odvetví priemyslu, poľnohospodárstva a lesníctva.

Cieľ 1.2 Zabezpečiť rozvoj tradičných remesiel v meste.							
Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 1.2.1	Podpora tradičných a nových odvetví priemyslu.	Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	podn. subjekt	0	30
		Nárast pridanej hodnoty	dopad	%	podn. subjekt	5	15
		Počet podporených projektov	výstup	počet	podn. subjekt	0	5
		Nárast tržieb	výsledok	%	podn. subjekt	5	15
		Výdavky na inovácie	výsledok	€	podn. subjekt	0	5 mil.
Opatrenie 1.2.2	Podpora poľnohospodárstva a potravinárstva.	Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	podn. subjekt	0	20
		Nárast pridanej hodnoty	dopad	%	podn. subjekt	5	10
		Nárast tržieb	výsledok	%	podn. subjekt	7	15
		Počet podporených projektov	výstup	počet	podn. subjekt	0	5
		Výdavky na inovácie	výsledok	€	podn. subjekt	0	5 mil.

Podprogram 1.3. Podpora inovačných aktivít v podnikoch.

Cieľ 1.3 Vytvorenie podmienok na rozvoj inovačných aktivít v súkromných podnikoch.							
Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 1.3.1	Zavádzanie nových technológií do súčasných výrobných prevádzok.	Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	podn. subjekt	0	25
		Nárast pridanej hodnoty	dopad	%	podn. subjekt	5	15
		Nárast tržieb	výsledok	%	podn. subjekt	5	10
		Výdavky na inovácie	výsledok	€	podn. subjekt	0	2 mil.
Opatrenie 1.3.2	Rekonštrukcia existujúcich zastaralých priemyselných zón, s dôrazom na zavádzanie nových technológií.	Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	podn. subjekt	0	50
		Nárast pridanej hodnoty	dopad	%	podn. subjekt	5	15
		Nárast tržieb	výsledok	%	podn. subjekt	5	10
		Výdavky na inovácie	výsledok	€	podn. subjekt	0	4 mil.

Podprogram 1.4. Energetická efektívnosť a progresívne technológie vo výrobe.

Cieľ 1.4 Zvýšenie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike.							
Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 1.4.1	Podpora výstavby zariadení na využívanie obnoviteľných zdrojov energie.	Objem preinvestovaných prostriedkov	výsledok	€	mesto Veľký Šariš	0	4500 tis.
		Objem vyprodukovanej elektrickej energie	výsledok	kWA	mesto Veľký Šariš	0	3000
		Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	mesto Veľký Šariš	0	10

6.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE

Podprogram 2.1. Komunikácie

Cieľ 2.1 Rozvoj dopravnej infraštruktúry							
Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 2.1.1	Výstavba a rekonštrukcia miestnych komunikácií v meste.	Dĺžka rekonštruovaných a novovybudovaných ciest II. a III. Triedy a miestnych komunikácií	výstup	km	mesto Veľký Šariš	0	10
		Dĺžka novovybudovaných chodníkov	výstup	km	mesto Veľký Šariš	0	0
		Počet užívateľov podporených Projektov	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	5300
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	0
Opatrenie 2.1.2	Výstavba a rekonštrukcia štátnych komunikácií v meste.	Dĺžka rekonštruovaných a novovybudovaných ciest II. a III. triedy a miestnych komunikácií	výstup	km	mesto Veľký Šariš	0	10
		Dĺžka novovybudovaných chodníkov	výstup	km	mesto Veľký Šariš	0	0
		Počet užívateľov podporených Projektov	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	-	5300
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	0
Opatrenie 2.1.3	Výstavba cyklotrás na prepojenie sídiel regiónu.	Dĺžka vybudovaných cyklotrás	výstup	km	mesto Veľký Šariš	0	5
		Počet užívateľov podporených Projektov	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	2000
		Počet nových návštevníkov mesta	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	5000
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	0
Opatrenie 2.1.4	Dostavba parkovísk pre potreby občianskej infraštruktúry.	Počet novovybudovaných parkovacích miest	výstup	počet	mesto Veľký Šariš	0	200
		Počet užívateľov podporených Projektov	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	5300
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	0
Opatrenie 2.1.5	Dostavba a rekonštrukcia chodníkov popri miestnych komunikáciách.	Dĺžka rekonštruovaných chodníkov	výstup	km	mesto Veľký Šariš	0	10
		Dĺžka novovybudovaných chodníkov	výstup	km	mesto Veľký Šariš	0	10
		Počet užívateľov podporených Projektov	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	5300
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	0
Opatrenie 2.1.6	Rekonštrukcia mostov a lávok.	Počet zrekonštruovaných a vybudovaných mostov	výstup	počet	mesto Veľký Šariš	0	3
		Počet užívateľov podporených Projektov	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	5300	5300

					Šariš		
Opatrenie 2.1.7	Úprava dopravnej infraštruktúry.	Počet novovybudovaných dopravných technických zariadení	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	10
		Dĺžka novovybudovaných komunikácií	výstup	km	mesto Veľký Šariš	0	0

Podprogram 2.2. Doprava

Cieľ 2.2 Zabezpečenie dopravného spojenia hromadnou autobusovou dopravou, prípadne železničnou dopravou.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 2.2.1	Zlepšenie podmienok hromadnej autobusovej dopravy.	Počet zrekonštruovaných zastávok SAD	výstup	počet	mesto Veľký Šariš	0	5
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	5300
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	0
Opatrenie 2.2.2	Zlepšenie podmienok železničnej dopravy.	Počet zrekonštruovaných objektov	výstup	počet	mesto Veľký Šariš	0	4
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	5300
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	0

6.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Cieľ 3 Zabezpečiť rozvoj a rekonštrukciu technickej infraštruktúry v meste.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 3.1	Výstavba inžinierskych sietí v nových lokalitách IBV a HVB.	Celková nová plocha pre IBV	výsledok	ha	mesto Veľký Šariš	0	5
		Počet nových obyvateľov mesta	dopad	osoby	mesto Veľký Šariš	0	500
Opatrenie 3.2	Verejné osvetlenie.	Počet inštalovaných svietidiel	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	250
		Zvýšenie pokrytia územia verejným osvetlením	dopad	%	mesto Veľký Šariš	85	100
		Počet podporených Projektov, prostredníctvom ktorých boli vytvorené podmienky na poskytovanie nových služieb verejnej infraštruktúry	dopadu	počet	mesto Veľký Šariš	0	5
Opatrenie 3.3	Výstavba bezbariérových vstupov k všetkým verejným budovám.	Počet prestavaných budov na bezbariérový prístup	dopad	počet	mesto Veľký Šariš	0	5
		Počet užívateľov podporených Projektov	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	50
		Počet podporených Projektov, prostredníctvom ktorých boli vytvorené podmienky na poskytovanie nových služieb verejnej infraštruktúry	dopadu	počet	mesto Veľký Šariš	0	5
Opatrenie 3.4	Mestský rozhlas a televízia.	Pokrytie územia rozhlasom	dopad	%	mesto Veľký Šariš	90	100
		Počet užívateľov podporených Projektov	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	5300
		Počet novonainštalovaných reprosústav,	výstup	počet	mesto Veľký Šariš	0	100
Opatrenie 3.5	Požiarna ochrana.	Počet podporených Projektov, prostredníctvom ktorých boli vytvorené podmienky na poskytovanie nových služieb verejnej infraštruktúry	dopadu	počet	mesto Veľký Šariš	0	2
		Výmera zrekonštruovaných a novovybudovaných priestorov v m ²	výstupu	m ²	mesto Veľký Šariš	0	200
Opatrenie 3.6	Mestské cintoríny a pietne miesta.	Plocha zrekonštruovaného cintorína	výstup	m ²	mesto Veľký Šariš	0	6000
		Počet vysadených krov a drevín	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	200
Opatrenie 3.7	Tepelné hospodárstvo a	Počet užívateľov podporených Projektov	výsledok	počet	mesto	0	2500

	znižovanie energetickej náročnosti budov.				Veľký Šariš		
Opatrenie 3.8	Zásobovanie pitnou vodou.	Percento obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov	kontextový	%	mesto Veľký Šariš	95	99
		Dĺžka vybudovanej vodovodnej siete	výsledok	km	mesto Veľký Šariš	0	5
		Počet užívateľov podporených Projektov	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	5300
Opatrenie 3.9	Telekomunikačné siete.	Dĺžka zrekonštruovanej siete	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	15
		Počet užívateľov podporených Projektov	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	5300
Opatrenie 3.10	Zásobovanie elektrickou energiou.	Zvýšenie kapacity v %	dopad	%	mesto Veľký Šariš	0	20
		Počet užívateľov podporených Projektov	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	5300
Opatrenie 3.11	Zásobovanie zemným plynom.	Dĺžka rekonštruovanej a novovybudovanej infraštruktúry	dopad	km	mesto Veľký Šariš	0	5
		Počet užívateľov podporených Projektov	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	5300
		Počet podporených Projektov, prostredníctvom ktorých boli vytvorené podmienky na poskytovanie nových služieb verejnej infraštruktúry	dopadu	počet	mesto Veľký Šariš	0	2

6.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

Cieľ 4 Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 4.1	V súlade s prijatými koncepciami zabezpečiť permanentné znižovanie podielu skladovanej časti odpadov, k čomu organizovať mobilné zbery textílií, kovového odpadu, viacvrstvových obalov nebezpečných odpadov.	Produkcia komunálneho odpadu	ŠÚ SR	tony	mesto Veľký Šariš	0	800
		Zneškodnený komunálny odpad	MŽP SR	tony	mesto Veľký Šariš	0	720
		Objem separovaného odpadu.	dopad	tony	mesto Veľký Šariš	0	5
		Znižovanie objemu produkovaného odpadu	dopad	%	mesto Veľký Šariš	0	5
Opatrenie 4.2	Efektívna separácia komunálneho odpadu v meste.	Objem separovaného odpadu.	dopad	tony	mesto Veľký Šariš	0	80
		Znižovanie objemu produkovaného odpadu	dopad	tony	mesto Veľký Šariš	0	5
		Zneškodnený komunálny odpad	MŽP SR	kontextový	mesto Veľký Šariš	0	720
Opatrenie 4.3	Rekultivácia čiernych skládok a environmentálnych záťaží.	Plocha rekultivovanej skládky KO, čiernych skládok.	výsledok	ha	mesto Veľký Šariš	0	12
Opatrenie 4.4	Prevádzka zariadení na efektívny separovný zber - zberné dvory a kompostoviská.	Objem uskladneného odpadu v tonách,	dopad	tony	mesto Veľký Šariš	0	50
		Počet vybudovaných kompostovísk	Výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	1
Opatrenie 4.5	Výbudovanie prístreškov a ohrád pre umiestňovanie domového odpadu, umiestnenie malých ...	Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	5300
Opatrenie 4.6	Odvádzanie odpadových vôd.	Dĺžka novovybudovanej splaškovej kanalizácie	výsledok	km	mesto Veľký Šariš	0	5
Opatrenie 4.7	Odvádzanie dažďových vôd.	Dĺžka novovybudovanej dažďovej kanalizácie	výsledok	km	mesto Veľký Šariš	0	10

6.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Podprogram 5.1. Informovanosť a poradenstvo

Cieľ 5.1 Zabezpečiť účinný systém informovanosti a poradenstva

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná	Inform.	Vých.	Cieľová
-----------	-------	----------------------	-----	-------	---------	-------	---------

				jednotka	zdroj	hodnota	hodnota
Opatrenie 5.1.1	Spracovať koncepciu zabezpečenia informovanosti, poradenstva a prevencie v oblasti ŽP. Trvale preferovať poradenstvo a prevenciu pred represiou.	Počet vypracovaných koncepcií	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	1
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	5300

Podprogram 5.2. Ochrana a racionálne využívanie vôd, ochrana pred povodňami

Cieľ 5.2 Zabezpečiť ochranu a racionálne využívanie vôd, ochranu pred povodňami.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 5.2.1	Ochrana vodných tokov pred znečistením.	Percento obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov	kontextový	%	mesto Veľký Šariš	90	99
		Dĺžka vybudovanej vodovodnej siete	výsledok	km	mesto Veľký Šariš	0	2
Opatrenie 5.2.2	Odvodňovacie a protizáplavové opatrenia.	Dĺžka upravených korýt	výsledok	km	mesto Veľký Šariš	0	5
		Dĺžka odvodňovacích kanálov	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	5
		Počet vytvorených protizáplavových hrádzi	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	0
Opatrenie 5.2.3	Revitalizácia a úprava korýt vodných tokov a vodných pôch.	Dĺžka zrekonštruovaných korýt tokov	výsledok	km	mesto Veľký Šariš	0	5
		Počet zrevitalizovaných vodných plôch	dopad	počet	mesto Veľký Šariš	0	1

Podprogram 5.3. Ochrana ovzdušia

Cieľ 5.3 Zabezpečiť účinnú ochranu ovzdušia pred malými a strednými zdrojmi znečistenia nachádzajúcimi sa v katastrálnom území mesta

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 5.3.1	Zabezpečiť zníženie produkovaných emisií hlavným zdrojom znečistenia – domácnosti.	Počet domácností s vykurovaním alternatívnymi zdrojmi energie	výsledok	%	mesto Veľký Šariš	0	40

Podprogram 5.4. Ochrana a rozvoj ostatných zložiek životného prostredia

Cieľ 5.4 Realizácia účinných opatrení v oblasti ostatných zložiek životného prostredia.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 5.4.1	Realizácia protierózných opatrení.	Celková plocha s realizovanými opatreniami	výstup	ha	mesto Veľký Šariš	0	2
		Počet užívateľov podporených Projektov	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	5300
		Počet vysadených nových krovín a stromov,	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	50
Opatrenie 5.4.2	Oddychové zóny a verejná zeleň.	Plocha zrekonštruovaných OZ	výsledok	m ²	mesto Veľký Šariš	0	25000
		Počet vysadených krov a drevín	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	1000
Opatrenie 5.4.3	Doplnenie a udržiavanie brehových porastov vodných tokov.	Počet vysadených krov a drevín	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	200
		Plocha upravených verejných plôch	výsledok	ha	mesto Veľký Šariš	0	2
Opatrenie 5.4.4	Výstavba a estetizácia vstupov do mesta.	Počet vysadených krov a drevín	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	50
		Plocha upravených verejných plôch	výsledok	m ²	mesto Veľký Šariš	0	500
Opatrenie 5.4.5	Izolačná zeleň priemyselných zón a hospodárskych dvorov poľnohospodárskych podnikov.	Počet vysadených krov a drevín	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	300
		Plocha upravených verejných plôch	výsledok	m ²	mesto Veľký Šariš	0	5300

		Počet vytvorených pracovných miest	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	0
--	--	------------------------------------	----------	-------	-------------------	---	---

6.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO

Podprogram 6.1. Sociálne služby

Cieľ 6.1 Doplniť chýbajúcu infraštruktúru sociálnych zariadení v meste a zvýšiť ich kvalitu.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 6.1.1	Starostlivosť o obyvateľov v dôchodkovom veku.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	50
		Počet podporených Projektov	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	3
Opatrenie 6.1.2	Starostlivosť o matky s deťmi a mladé rodiny.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	30
		Počet podporených projektov	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	3
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	0
Opatrenie 6.1.3	Starostlivosť o zdravotne postihnutých obyvateľov.	Počet podporených projektov	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	3
		Počet vydaných jedál za deň	výsledku	m ²	mesto Veľký Šariš	0	80
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	75
Opatrenie 6.1.4	Marginalizované skupiny a rómske komunity.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	500
		Počet podporených projektov	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	2
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	4
Opatrenie 6.1.5	Mestská nájomná bytová výstavba.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	200
		Počet podporených projektov	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	10

Podprogram 6.2. Zdravotnícke služby

Cieľ 6.2 Zlepšiť úroveň poskytovania zdravotníckych a sociálnych služieb.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 6.2.1	Zlepšenie úrovne poskytovania domácej ošetrovateľskej starostlivosti, rozšírenie jej služieb o poskytovanie rehabilitačných cvičení.	Počet podporených projektov, prostredníctvom ktorých boli vytvorené podmienky na poskytovanie nových služieb verejnej infraštruktúry	dopadu	počet	mesto Veľký Šariš	0	1
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	10
Opatrenie 6.2.2	Podpora poradenskej činnosti.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	10
		Počet podporených projektov	výstupu	počet	mesto Veľký Šariš	0	1
Opatrenie 6.2.3	Zabezpečiť dostupnosť zdravotnej starostlivosti pre dospelých občanov.	Počet podporených projektov, prostredníctvom ktorých boli vytvorené podmienky na poskytovanie nových služieb verejnej infraštruktúry	dopadu	počet	mesto Veľký Šariš	0	10
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	5300
Opatrenie 6.2.4	Zabezpečovať komplexnú zdravotnú starostlivosť o starých ľudí a dlhodobo chorých.	Počet podporených projektov, prostredníctvom ktorých boli vytvorené podmienky na poskytovanie nových služieb verejnej infraštruktúry	dopadu	počet	mesto Veľký Šariš	0	3
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	5300

Podprogram 6.3. Služby zamestnanosti

Cieľ 6.3 Zlepšenie zamestnanosti a sociálnej inklúzie rizikových skupín obyvateľov mesta.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 6.3.1	Realizácia vzdelávacích kurzov v oblasti malého podnikania a poskytovania sociálnych služieb.	počet úspešných absolventov programov ČZV podporených z projektov OPV	výstup	absolútny počet	mesto Veľký Šariš	0	20
		produktivita práce ako dôsledok rozvoja ľudského kapitálu	vplyv	%	mesto Veľký Šariš	20	75
Opatrenie 6.3.2	Podpora klientov formou individuálneho poradenstva, posudzovania individuálnych schopností a vypracovávaní individuálnych akčných plánov a rozvoj celoživotného poradenstva.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	20
		Počet podporených projektov	výstupu	počet	mesto Veľký Šariš	0	1
Opatrenie 6.3.3	Podpora poradensko-vzdelávacích aktivít zameraných na získavanie sociálnych zručností pri hľadaní si zamestnania a komunikácie s potenciálnym zamestnávateľom pre znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	20
		Počet podporených projektov	výstupu	počet	mesto Veľký Šariš	0	5
		Zníženie nezamestnanosti	dopad	%	mesto Veľký Šariš	0	10
		Počet novozaložených podnikateľských subjektov	dopad	%	mesto Veľký Šariš	0	5

6.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT

Podprogram 7.1. Vzdelávanie

Cieľ 7.1 Zabezpečiť rozvoj a údržbu infraštruktúry vzdelávania a zabezpečenie podmienok pre efektívnu vzdelávaciu činnosť v meste.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 7.1.1	Obnova a modernizácia zariadení predškolskej výchovy.	Výmera vybudovaných priestorov v m ²	výstup	m ²	mesto Veľký Šariš	0	500
		Výmera zrekonštruovaných priestorov v m ²	výstupu	m ²	mesto Veľký Šariš	0	0
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	150
Opatrenie 7.1.2	Obnova a modernizácia zariadení základného školstva.	Počet novovybavených miestností	výstup	m ²	mesto Veľký Šariš	0	5
		Výmera zrekonštruovaných a novovybudovaných priestorov v m ²	výstupu	m ²	mesto Veľký Šariš	0	0
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	445
Opatrenie 7.1.3	Rekonštrukcia a dostavba areálov ZŠ a MŠ.	Plocha rekonštruovaných externých priestorov	výsledku	ha	mesto Veľký Šariš	0	2
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	600
Opatrenie 7.1.4	Podpora záujmovej činnosti.	Výmera zrekonštruovaných a novovybudovaných priestorov v m ²	výstupu	m ²	mesto Veľký Šariš	0	0
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	150
Opatrenie 7.1.5	Rekonštrukcia a modernizácia školskej športovej infraštruktúry.	Výmera vybudovaných priestorov v m ²	výstup	m ²	mesto Veľký Šariš	0	2000
		Výmera zrekonštruovaných priestorov v m ²	výstupu	m ²	mesto Veľký Šariš	0	2500
		Počet užívateľov podporených Projektov	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	600

Podprogram 7.2. Šport

Cieľ 7.2. Zabezpečiť trvalé skvalitňovanie vyváženej ponuky výkonnostného a rekreačného športu.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
-----------	-------	----------------------	-----	----------------	---------------	---------------	-----------------

Opatrenie 7.2.1	Výstavba a rekonštrukcia športovej infraštruktúry.	Počet vybudovaných ihrísk	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	6
		Počet organizovaných športových podujatí	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	50
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	5300
Opatrenie 7.2.2	Vytváranie materiálnych a finančných podmienok na rozvoj výkonnostného a rekreačného športu v meste.	Počet organizovaných športových podujatí	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	50
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	100
Opatrenie 7.2.3	Podpora organizácie športových podujatí regionálneho významu.	Počet organizovaných športových podujatí	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	10
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	100
Opatrenie 7.2.4	Podpora športových aktivít zdravotne postihnutých občanov.	Počet organizovaných športových podujatí	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	10
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	20
Opatrenie 7.2.5	Podporovať talentovanú mládež.	Počet organizovaných športových podujatí	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	50
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	20
Opatrenie 7.2.6	Spolupracovať s občianskymi združeniami, inými právnickými a fyzickými osobami, pôsobiacimi v oblasti telesnej kultúry.	Počet organizovaných športových podujatí	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	10
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	20
		Počet uzavretých zmlúv a partnerstiev	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	5
Opatrenie 7.2.7	Rozvoj mimoškolskej činnosti – športové kluby, turistika, kultúrne krúžky.	Počet organizovaných športových podujatí	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	10
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	50

6.8 PROGRAM 8. KULTÚRA

Podprogram 8.1. Kultúrna infraštruktúra, kultúrne a technické pamiatky.

Cieľ 8.1	Zachovanie kultúrno-historického potenciálu mesta a rozvoj kultúrnych, informačných a voľnočasových aktivít v nadväznosti na rozvoj cestovného ruchu na regionálnej a miestnej úrovni.
-----------------	---

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 8.1.1	Základná kultúrna infraštruktúra.	Počet užívateľov	výstup	počet	mesto Veľký Šariš	0	5300
		Počet uskutočnených akcií	dopad	počet	mesto Veľký Šariš	0	200
Opatrenie 8.1.2	Múzeá a archeologické lokality.	Počet nových expozícií	výstup	počet	mesto Veľký Šariš	0	2
		Počet návštevníkov	dopad	počet	mesto Veľký Šariš	0	5000
Opatrenie 8.1.3	Kultúrno-historické pamiatky.	Počet zrekonštruovaných objektov	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	3
		Počet návštevníkov	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	3580	5000
Opatrenie 8.1.4	Iná kultúrna infraštruktúra a kultúrne služby.	Počet nových objektov na organizovanie kultúrnych akcií	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	5
		Počet nových návštevníkov mesta	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	500	5000
		Počet organizovaných kultúrnych podujatí	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	20
Opatrenie 8.1.5	Organizovanie pravidelných kultúrnych podujatí.	Počet nových návštevníkov mesta	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	500	5000
		Počet organizovaných kultúrnych	výsledku	počet	mesto	5	8

		podujatí			Veľký Šariš		
--	--	----------	--	--	-------------	--	--

Podprogram 8.2. Organizačné zabezpečenie

Cieľ 8.2 Organizačne zabezpečiť ponuku kultúrnych podujatí v meste.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 8.2.1	Spracovať kalendár kultúrnych podujatí na celý rok, tento priebežne aktualizovať. Rozšíriť žánrovú ponuku s orientáciou na hodnotný kultúrny prínos.	Počet spracovaných reklamných informačných letákov	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	1
		Počet nových návštevníkov mesta	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	5000

Podprogram 8.3. Propagácia v oblasti kultúry

Cieľ 8.3 Vytvorenie podmienok na efektívnu propagáciu mesta v oblasti kultúry.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 8.3.1	Spracovať globálnu koncepciu „propagácie“ histórie mesta v multimediálnej forme.	Počet spracovaných reklamných informačných letákov, multimediálnych prezentácií	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	0
		Počet nových návštevníkov mesta	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	5000
Opatrenie 8.3.2	Propagácia kultúry na Internete prostredníctvom www stránky mesta.	Počet nových prístupov na www stránku	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	8000
		Počet nových návštevníkov mesta	dopad	počet	mesto Veľký Šariš	0	5000
		Počet propagovaných kultúrnych podujatí	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	20

6.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH

Podprogram 9.1. Propagácia mesta

Cieľ 9.1 Zabezpečiť účinnú propagáciu mesta.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 9.1.1	Aktualizácia www stránky mesta.	Počet nových prístupov na www stránku	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	1900	3000
Opatrenie 9.1.2	Podpora budovania informačných tabúlí v meste.	Počet nových inštalovaných tabúlí	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	15
		Počet nových návštevníkov mesta	dopad	počet	mesto Veľký Šariš	0	5000
Opatrenie 9.1.3	Podpora spolupráce verejného a súkromného sektora pri propagovaní atraktivít regiónu.	Počet nových aktivít	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	5
		Počet nových formálnych partnerstiev	dopad	počet	mesto Veľký Šariš	0	750

Podprogram 9.2. Rekreačno - relaxačné zázemie mesta.

Cieľ 9.2 Budovanie relaxačno – rekreačného zázemia mesta.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 9.2.1	Podpora vytvárania nových atraktivít v meste.	Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	mesto Veľký Šariš	0	30
		Počet nových atraktivít	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	7
		Počet nových návštevníkov mesta	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	3000
Opatrenie 9.2.2	Modernizácia existujúcich zariadení cestovného ruchu.	Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	mesto Veľký Šariš	0	30
		Počet nových návštevníkov mesta	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	3000
		Počet nových atraktivít	dopad	počet	mesto	0	5

					Veľký Šariš		
--	--	--	--	--	-------------	--	--

Podprogram 9.3. Cestovný ruch.

Cieľ 9.3 Podporovať podnikateľské aktivity v cestovnom ruchu.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 9.3.1	Uzavrieť s podnikateľmi dohody o poskytovaní služieb v agroturistike a cestovnom ruchu a o propagovaní ich služieb obcami.	Počet uzatvorených dohôd	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	10
		Počet nových atrakcií mesta	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	0
		Počet nových propagačných materiálov	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	5
		Počet nových návštevníkov mesta	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	5000
Opatrenie 9.3.2	Podporovať podnikateľské subjekty, neziskové organizácie a inštitúcie pri získavaní finančných prostriedkov z grantov a fondov EÚ.	Počet nových atrakcií mesta	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	5
		Objem získaných prostriedkov	výstup	mil. €	mesto Veľký Šariš	0	-
		Počet nových návštevníkov mesta	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	5000
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	5000

6.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ

Podprogram 10.1. Administratíva

Cieľ 10.1 Zabezpečiť rozvoj administratívnej infraštruktúry a podmienok na výkon samosprávnych funkcií v meste

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 10.1.1	Komplexná rekonštrukcia budovy mestského úradu.	Počet podporených projektov, prostredníctvom ktorých boli vytvorené podmienky na poskytovanie nových služieb verejnej infraštruktúry	dopadu	počet	mesto Veľký Šariš	0	4
		Počet zrekonštruovaných miestností	dopadu	počet	mesto Veľký Šariš	0	40
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	0

Podprogram 10.2. Bezpečnosť

Cieľ 10.2 Vytvorenie podmienok na znižovanie kriminality v meste a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v meste.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 10.2.1	Zriadenie kamerového systému.	Počet nainštalovaných kamier	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	15
		Zníženie kriminality	dopad	%	mesto Veľký Šariš	0	30
		Pokrytie územia	dopad	%	mesto Veľký Šariš	0	50
Opatrenie 10.2.2	Zvyšovanie bezpečnosti v meste.	Počet realizovaných opatrení	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	2
		Počet tuživateľov	výsledok	počet	mesto Veľký Šariš	0	5300

6.11 PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA MESTA

Podprogram 11.1. Budovanie a rozvoj informačnej infraštruktúry, efektívna verejná správa.

Cieľ 11.1 Zabezpečiť technické podmienky na prechod samosprávy na nový typ vládnutia - e - government.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 11.1.1	Rozvoj infraštruktúry informačných systémov samosprávy.	% obyvateľov, ktorí využili internet v priebehu posledných 3 mesiacov na interakciu s verejnými inštitúciami	dopad	%	mesto Veľký Šariš	10	20
		% podnikov, ktoré využili internet v priebehu posledných 3 mesiacov na interakciu s verejnými inštitúciami	dopad	%	mesto Veľký Šariš	20	40
		Podiel transakčných typov služieb na celkovom počte základných verejných e-služieb	dopad	%	mesto Veľký Šariš	10	20
Opatrenie 11.1.2	Zavádzanie efektívnych elektronických služieb poskytovaných na úrovni samosprávy.	on-line dostupnosť 20 základných verejných služieb	dopad	%	mesto Veľký Šariš	5	30
		Počet potrebných dokumentov pri vybavení agendy spojenej s vybranou životnou udalosťou	výsledok	Počet	mesto Veľký Šariš	3	1
		% obyvateľov, ktorí využili internet v priebehu posledných 3 mesiacov na interakciu s verejnými inštitúciami	dopad	%	mesto Veľký Šariš	5	30
		% podnikov, ktoré využili internet v priebehu posledných 3 mesiacov na interakciu s verejnými inštitúciami	dopad	%	mesto Veľký Šariš	10	20
		Podiel transakčných typov služieb na celkovom počte základných verejných e-služieb	dopad	%	mesto Veľký Šariš	20	40

Podprogram 11.2. Počítačová gramotnosť.

Cieľ 11.2 Zvýšenie počítačovej gramotnosti obyvateľov a pracovníkov samosprávy.							
Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 11.2.1	Podpora zvyšovania počítačového vedomia u pracovníkov samosprávy.	Počet užívateľov podporených Projektov	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	3
		Počet podporených projektov	výstupu	počet	mesto Veľký Šariš	0	1
		% pracovníkov ovládajúcich 5 zo 6 základných IT zručností	dopad	%	mesto Veľký Šariš	50	100
Opatrenie 11.2.2	Podpora zvyšovania počítačového vedomia u obyvateľov mesta.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	100
		Počet podporených projektov	výstupu	počet	mesto Veľký Šariš	0	5
		% obyvateľov ovládajúcich 5 zo 6 základných IT zručností	dopad	%	mesto Veľký Šariš	10	20
Opatrenie 11.2.3	Podpora vzdelávacích aktivít zameraných na zvyšovanie zručností a vedomostí o internete a motiváciu k používaniu internetu a elektronických služieb.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	mesto Veľký Šariš	0	100
		Počet podporených projektov	výstupu	počet	mesto Veľký Šariš	0	5
		Podiel transakčných typov služieb na celkovom počte základných verejných e-služieb	dopad	%	mesto Veľký Šariš	5	30
		% obyvateľov, ktorí využili internet v priebehu posledných 3 mesiacov na interakciu s verejnými inštitúciami	dopad	%	mesto Veľký Šariš	10	20
		% podnikov, ktoré využili internet v priebehu posledných 3 mesiacov na interakciu s verejnými inštitúciami	dopad	%	mesto Veľký Šariš	20	40
		% obyvateľov ovládajúcich 5 zo 6 základných IT zručností	dopad	%	mesto Veľký Šariš	10	20

Realizačná časť Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Veľký Šariš
2015 - 2024

Realizačná časť je zameraná na popis postupov inštitucionálneho zabezpečenia formou partnerstva a organizačné zabezpečenie realizácie programu rozvoja mesta, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja mesta s ustanovením merateľných ukazovateľov, vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja mesta formou akčných plánov.

7 INŠTITUCIONÁLNE A ORGANIZAČNÉ ZABEZPEČENIE REALIZÁCIE PHRSR MESTA VEĽKÝ ŠARIŠ

Mestský úrad zabezpečuje trvalo udržateľný hospodársky rozvoj, sociálny rozvoj a územný rozvoj prostredníctvom PHRSR a Akčných plánov. Mestský úrad v súčinnosti s poslancami MsZ a zriadenými komisiami pripravuje vízie, stratégie, iniciuje aktivity strategického rozvoja mesta, vykonáva stratégiu regionálneho rozvoja, vypracováva program hospodárskeho a sociálneho rozvoja, koordinuje spoluprácu na jeho vypracovaní, spolupracuje s externým prostredím, vedie databázy kontaktov, vedie prehľad o organizáciách tretieho sektora, pomáha a vytvára podmienky na ich činnosť. Úrad analyzuje potreby, ktoré sa plánujú prefinancovať z príspevkov na projekty, sleduje výzvy na predkladanie žiadostí, legislatívu, pravidlá, pri príprave spolupracuje s vecnými útvarmi a externým prostredím, vytvára podmienky pre realizáciu projektov, monitoruje priebeh realizácie projektov, zúčastňuje sa na kontrole práce na projektoch, kontroluje práce na realizácii projektov a hodnotí ukončené projekty, sleduje legislatívu a pravidlá pre čerpanie fondov EÚ a grantov, komunikuje s riadiacim orgánom, monitoruje realizáciu projektov.

Koordinácia efektívnej a účinnej implementácie PHRSR mesta bude zabezpečená prostredníctvom príslušných komisií MsZ.

Mestské zastupiteľstvo kontroluje dosahovanie stanovených cieľov PHRSR mesta Veľký Šariš. Pravidelne sleduje a hodnotí výsledky implementácie PHRSR. Orgány a inštitúcie štátnej správy všetkých oblastí spoločensko-ekonomického a kultúrneho života, ktoré realizáciou svojich rozvojových aktivít prispievajú k napĺňaniu cieľov PHRSR mesta a vstupujú do partnerstiev územnej spolupráce. Podnikateľské subjekty, združenia podnikateľských subjektov, zamestnávateľia – koordinujúce aktivity na napĺňanie cieľov PHRSR a vstupujúce do partnerstiev na mimosektorovej báze, podnikateľský subjekt – samospráva – tretí sektor. Záujmové spolky a združenia, občianske združenia – realizujúci svoje rozvojové aktivity v koordinácii s obcou Veľký Šariš, v súlade s opatreniami a aktivitami PHRSR mesta Veľký Šariš, podporujúcimi vyvážený regionálny rozvoj územia mesta. Ostatní socio-ekonomickí partneri – podieľajúci sa na realizovaní akčných plánov v súlade s PHRSR mesta Veľký Šariš na roky 2015 – 2024.

Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie realizácie akčných plánov mesta Veľký Šariš

Implementácia PHRSR mesta Veľký Šariš sa bude realizovať aj prostredníctvom konkrétnych Akčných plánov. Akčné plány PHRSR by mali byť priamo napojené na rozpočet mesta a zároveň reflektujú kompetencie mesta.

Návrh systému riadenia a implementácie akčných plánov PHRSR mesta Veľký Šariš je nasledovný:

- Mestské zastupiteľstvo monitoruje implementáciu akčných plánov mesta Veľký Šariš. Posudzuje a schvaľuje návrhy na zmenu a doplnenie akčných plánov.
- Realizáciu konkrétnych projektov Akčného plánu mesta Veľký Šariš budú zabezpečovať pracovníci úradu a primátor mesta.
- Kontrolným orgánom budú poverené jednotlivé komisie Mestského zastupiteľstva mesta Veľký Šariš.

Realizácia vyžaduje pravidelnú systematickú prácu skupín odborníkov a pracovníkov samosprávy. Na tento účel sa odporúča zriadiť nasledovné orgány s prepojením na vlastné ľudské zdroje:

Výbor pre PHRSR

Poradný orgán zložený z primátora a poslancov mestského zastupiteľstva. Úlohou výboru bude v intervale minimálne dva krát do roka posúdiť Správu o realizácii PHRSR a stav finančného čerpania prostriedkov, dopadovú analýzu PHRSR, plán na ďalšie obdobie a navrhovať stratégiu rozvoja a doplnenie úloh a opatrení, ktoré neboli uvedené v PHRSR.

Komisia strategického rozvoja

Výkonný útvar, zabezpečujúci plánovanie a realizáciu úloh PHRSR. Úlohou útvaru bude: vypracovávať Opatrenia, koordinovať Opatrenia, monitorovať realizáciu Projektov, vypracovávať dopadové analýzy Projektov, spolupracovať s inými partnermi doma a v zahraničí na realizácii Projektov, vyhľadávať potenciálne zdroje a partnerstvá na realizáciu úloh PHRSR, dohliadať nad ekonomickým čerpaním Projektových prostriedkov, zbierať podklady o Opatreniach v rámci PHRSR realizovaných inými subjektami, viesť aktuálnu analýzu demografie a štruktúry ekonomických charakteristík mesta, sledovať podnikateľskú klímu a vzájomný vzťah odvetví v meste, poskytovať asistenciu podnikom vytváraním všestranných komunikačných kanálov, atď.

Koordinátor pre stratégiu

Bude mať za úlohu: fungovať ako výkonný tajomník, koordinovať realizáciu PHRSR, predkladať správy, podieľať sa na určovaní priorít realizácie PHRSR, koordinovať stretnutia, podnety, požiadavky predstaviteľov rozhodujúcich odvetví na území mesta, zaznamenávať dôležité trendy v hospodárstve majúce dopad na vývoj mesta, podieľať sa na budovaní verejno-súkromných partnerstiev, zúčastňovať sa na dôležitých domácich a zahraničných stretnutiach, konferenciách, zameraných na rozvoj mesta.

Vlastní zamestnanci

Do realizácie PHRSR budú zapojení aj ostatní zamestnanci.

7.1 SYSTÉM MONITOROVANIA A HODNOTENIA PLNENIA PHRSR

Medzi kľúčové činnosti a procesy nevyhnutné pre správne zabezpečenie implementácie PHRSR patria aj monitorovanie a hodnotenie na úrovni programu i jednotlivých projektov. Základom nového strategického prístupu v oblasti monitoringu a hodnotenia pre programové obdobie 2015 – 2024 je dôraz kladený na jasné definovanie cieľov a orientácia na výsledky intervencií. Jednotné a správne porozumenie nového výsledkovo orientovaného prístupu k politike súdržnosti EÚ je kľúčovým faktorom efektívnej prípravy a realizácie programového obdobia 2014 - 2020. Premenu plánovaných vstupov, výstupov a výsledkov na skutočné vstupy, výstupy a dosiahnuté výsledky prostredníctvom výberu a implementácie projektov možno pozorovať v reálnom čase pomocou monitorovacích mechanizmov. Monitorovanie, ktorého dominantným nástrojom sú merateľné ukazovatele, je teda zamerané predovšetkým na sledovanie efektivity implementačných a riadiacich mechanizmov programu a na dosahovanie cieľov programu. Na rozdiel od vstupov a výstupov, skutočne dosiahnutý výsledok je okrem realizácie programu daný aj externými faktormi mimo dosahu programu. Externé faktory môžu mať na dosahovanie výsledku minimálny alebo výraznejší vplyv. Práve preto je pri tvorbe programu kľúčové identifikovať pokiaľ možno všetky faktory, ktoré môžu ovplyvniť dosahovanie zvoleného výsledku a rozhodnúť, ktoré z nich budú predmetom programu. Z tohto dôvodu je určenie celkového skutočne dosiahnutého výsledku t.j. reálneho dopadu (dosahu) programu na zmenu sociálno-ekonomickej reality možné len na základe vykonania hodnotenia dopadov.

Dopady nebudú merané prostredníctvom ukazovateľov, ale vhodne zvolenými metódami hodnotenia. Hodnotenie vychádza z údajov získaných na základe monitorovania, kombinuje ich s ďalšími údajmi a poskytuje pridanú hodnotu pre proces učenia, zdokonaľovania a zvyšovania transparentnosti verejných politík tým, že analyzuje unikátnu špecifickú situáciu hodnoteného programu. Hľadá súvislosti, ktoré nie sú evidentné a dopady, ktoré neboli plánované, poskytuje relevantné dôkazy. Stanovenie vhodných výstupových a najmä výsledkových merateľných ukazovateľov je kľúčové, aby bolo možné merať a spätne vyhodnotiť dosahovanie plánovanej zmeny sociálno-ekonomickej reality. Výstupové merateľné ukazovatele pre všetky prioritné osi PHRSR je potrebné definovať v závislosti od plánovaných aktivít a projektov, ktoré prispievajú k dosahovaniu plánovaného výsledku. Zvoliť by mali len tie merateľné ukazovatele, ktoré vystihujú podstatu výstupov priorít a prioritných osí PHRSR. Cieľové hodnoty predstavujú kvalifikovaný odhad, ktorý môže byť v prípade potreby upravený na základe vývoja implementácie. Pri stanovovaní cieľových hodnôt je vhodné vychádzať zo skúseností s implementáciou podobných projektov v minulosti, z dostupných cenníkov, prípadne smerných ukazovateľov (tzv. benchmarkov).

Monitoring

Významným predpokladom pre úspešné napĺňanie cieľov PHRSR mesta Veľký Šariš je posilnenie postavenia miestnej samosprávy pri implementácii samotného programu. Zároveň je potrebné, aby miestna samospráva aktívne iniciovala vznik partnerstiev (spolupráce) s významnými socioekonomickými aktérmi pôsobiacimi na území mesta. Úlohou miestnej samosprávy je pravidelné monitorovanie a vyhodnocovanie plnenia PHRSR mesta Veľký Šariš. Hlavným cieľom monitorovania je pravidelné sledovanie realizácie cieľov Programu a projektov s využitím systému merateľných ukazovateľov. Výstupy z monitorovania zabezpečujú pre mesto Veľký Šariš vstupy pre rozhodovanie s cieľom zlepšenia implementácie PHRSR, vypracovávanie priebežných správ a záverečnej správy o vykonávaní PHRSR a podklady pre rozhodovanie Mestského zastupiteľstva mesta Veľký Šariš (napr. v

súvislosti s prípadnou revíziou PHRSR). Monitorovanie a hodnotenie zabezpečujú všetky subjekty zúčastnené na riadení PHRSR v rozsahu zadefinovaných úloh a zodpovedností (definované v PHRSR mesta Veľký Šariš). V súvislosti s implementáciou PHRSR je monitorovanie na úrovni individuálnych projektov zabezpečované, v rámci príslušných opatrení, zodpovednými projektovými manažermi (projektový manažér, poverený zástupca zodpovedný za realizáciu projektu).

Monitorovanie na úrovni cieľov a prioritných osí PHRSR ako celku bude zabezpečovať MsÚ Veľký Šariš. Údaje získané v procese monitorovania predstavujú významný zdroj informácií pre riadenie PHRSR a pre prijímanie rozhodnutí MsÚ Veľký Šariš a Mestského zastupiteľstva. Zároveň sú využívané v procese hodnotenia PHRSR, resp. jeho rôznych aspektov. Monitorovanie (a následne hodnotenie) prebieha na základe systému merateľných ukazovateľov.

Ciele PHRSR sa definujú a následne kvantifikujú v procese programovania prostredníctvom sústavy merateľných ukazovateľov. Ukazovatele sú záväzné pre všetky subjekty a sú súčasťou PHRSR mesta Veľký Šariš. Napĺňanie zadefinovaných ukazovateľov predstavuje najdôležitejší nástroj pre monitorovanie a hodnotenie napĺňania cieľov PHRSR. Rámcové merateľné ukazovatele PHRSR sú uvedené na konci programovej časti PHRSR mesta Veľký Šariš na roky 2015 - 2024. Monitorovanie začína na najnižšom stupni – na úrovni projektu. Pre potreby monitorovania je projekt základnou jednotkou, ktorá je analyzovaná prostredníctvom relevantných zozbieraných údajov.

Hodnotenie

V súlade so systémom riadenia, definovaným v PHRSR, hodnotenie predstavuje proces, ktorý systematicky skúma prínos z realizácie PHRSR a jeho súlad s cieľmi stanovenými v PHRSR a analyzuje účinnosť realizačných procesov a vhodnosť nastavenia jednotlivých opatrení a skupiny aktivít a pripravuje odporúčania na zvýšenie ich efektívnosti. Počas programového obdobia (roky 2015 – 2024) sa odporúča vykonávať priebežné hodnotenia a po ukončení programového obdobia, tzv. následné hodnotenie. Výsledky sa zverejňujú podľa platných predpisov o prístupe k informáciám. Proces hodnotenia z hľadiska jeho vykonávania je rozdelený na interné a externé hodnotenie. Pri internom hodnotení je v procese hodnotenia realizovaný vlastnými (internými) kapacitami subjektu zodpovedného za administratívne zabezpečenie realizácie PHRSR, naopak na externom hodnotení sa podieľa externý subjekt (iná právnická alebo fyzická osoba).

Priebežné hodnotenie

Proces priebežného hodnotenia má formu série hodnotení, ktorých cieľom je kontinuálne počas implementácie Programu skúmať rozsah, do akého sa využili prostriedky, skúmať efektívnosť a účinnosť programovania a sociálno-ekonomický dopad. Zároveň identifikuje faktory, ktoré prispeli k úspechu alebo neúspechu implementácie Programu vrátane udržateľnosti a identifikovania vhodných postupov. Hodnotenie sa vykonáva systematicky a priebežne počas celého trvania Programu až po predloženie Záverečnej správy Programu. Priebežné hodnotenia sa odporúča vykonávať raz ročne. Hodnotiace obdobie je obdobie od 1. januára do 31. decembra príslušného roka. Správu z hodnotenia predkladá MsÚ Mestskému zastupiteľstvu mesta Veľký Šariš najneskôr do 6 mesiacov po uplynutí príslušného hodnotiaceho obdobia. Základnými podkladmi pre prípravu hodnotenia sú monitorovacie správy projektov realizovaných v rámci príslušného PHRSR a priebežné správy o implementovaní PHRSR predkladané Mestskému zastupiteľstvu mesta Veľký Šariš. Výsledky hodnotenia sú podkladom pre rozhodnutia MsÚ a Mestské zastupiteľstvo mesta Veľký Šariš pri riadení realizácie PHRSR s účelom dosiahnuť žiaduci pokrok smerom k naplneniu hlavných ekonomických, sociálnych a environmentálnych cieľov.

Následné hodnotenie

Následné hodnotenie skúma rozsah, v akom sa využili zdroje, účinnosť a efektívnosť programovania a sociálno-ekonomický vplyv. Následné hodnotenie určí faktory, ktoré prispeli k úspechu alebo neúspechu vykonávania PHRSR a určí osvedčené postupy. Výstupom následného hodnotenia je Záverečná správa o hodnotení PHRSR mesta Veľký Šariš. Hodnotiace obdobie pri následnom hodnotení predstavuje obdobie celej realizácie PHRSR (tzv. programové obdobie. Programové obdobie začína dňom schválenia Programu príslušným monitorovacím výborom a končí 31. 12. 2024. Vypracovanie Záverečnej správy zabezpečí MsÚ Veľký Šariš, ktorý ju do 6 mesiacov od ukončenia programového obdobia predkladá Mestskému zastupiteľstvu.

Formulár č. R 5 - Plán hodnotenia a monitorovania

Plán priebežných hodnotení PHRSR na programové obdobie 2015 - 2024		
Typ hodnotenia	Vykonat' prvýkrát	Dôvod vykonania/ periodicita
Strategické hodnotenie	v roku 2020	podľa rozhodnutia mesta/koordinátora PHRSR a vzniknutej spoločenskej potreby.
Operatívne hodnotenie		
Tematické hodnotenie časti PHRSR	v roku 2016, 2018, 2020, 2022	téma hodnotenia identifikovaná ako riziková časť vo výročnej monitorovacej správe za predchádzajúci kalendárny rok
Ad hoc mimoriadne hodnotenie	podľa potreby	pri značnom odklone od stanovených cieľov a doľahnutých hodnôt ukazovateľov pri návrhu na revíziu PHRSR
Ad hoc hodnotenie celého PHRSR alebo jeho časti	na konci programovacieho obdobia	na základe rozhodnutia starostu/primátora, kontrolného orgánu mesta, podnetu poslancov; na základe protokolu NKÚ SR, správy auditu ...

Zdroj: Príloha k metodike PHRSR, 2014, s.25.

7.2 KOMUNIKAČNÝ PLÁN

Mesto bude priebežne informovať o realizácii PHRSR prostredníctvom verejných zasadnutí MsZ, ako aj prostredníctvom vlastnej www stránky. Na stránke sa budú priebežne publikovať schválené monitorovacie správy, ktoré boli schválené mestským zastupiteľstvom. V prípravnej fáze monitorovacej správy budú môcť zúčastnené strany pripomienkovať predkladaný materiál. Zodpovedný za pravidelné informovanie bude MsÚ Veľký Šariš.

Formulár č. R 1 - Komunikačný plán pre fázu realizácie PHRSR

P. č.	Časový rámec	Miesto konania	Cieľová skupina	Forma	Téma, ciele	Vstupné údaje	Výstupy
1.	06/2016	MsÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a programového rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa mesta, Záverečný účet	Monitorovacia správa, Uznesenie MsZ
2.	06/2017	MsÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a programového rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa mesta, Záverečný účet	Monitorovacia správa, Uznesenie MsZ
3.	06/2018	MsÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a programového rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa mesta, Záverečný účet	Monitorovacia správa, Uznesenie MsZ
4.	06/2019	MsÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a programového rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa mesta, Záverečný účet	Monitorovacia správa, Uznesenie MsZ
5.	06/2020	MsÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a programového rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa mesta, Záverečný účet	Monitorovacia správa, Uznesenie MsZ
6.	06/2021	MsÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a programového rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa mesta, Záverečný účet	Monitorovacia správa, Uznesenie MsZ
7.	06/2022	MsÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a programového rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa mesta, Záverečný účet	Monitorovacia správa MsZ
8.	06/2023	MsÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a programového rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa mesta, Záverečný účet	Monitorovacia správa, Uznesenie MsZ
9.	06/2024	MsÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a programového rozpočtovania,	Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet	Monitorovacia správa, Uznesenie

			a podnikateľské subjekty		hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	na príslušný rok, Výročná správa mesta, Záverečný účet	MsZ, Záverečná hodnotiaca správa
--	--	--	--------------------------	--	--	--	----------------------------------

Zdroj: Príloha k metodike PHRSR, 2014, s.25.

8 AKČNÝ PLÁN

Akčný plán je konkrétny a záväzný harmonogram činností súvisiacich s rozvojom mesta v jednotlivých oblastiach sociálno-ekonomického rozvoja, vychádza zo stratégie, je jej logickou súčasťou a realizuje sa prostredníctvom konkrétnych nosných a podporných projektov. Akčný plán obsahuje záväzky týkajúce sa plnenia jednotlivých úloh ako aj zoznam inštitúcií zodpovedných za ich plnenie, predpokladané zdroje financovania, predpokladané objemy rozpočtov, dopad na rozpočet relevantného subjektu, ako aj stav momentálnej propravenosti projektov. Súčasťou akčného plánu je predpokladaný časový harmonogram. Predpokladané rozpočty v pláne sú uvedené v tis. €. Priorita určuje dôležitosť aktivity, pričom priorita 1 znamená najvyššiu dôležitosť a 3 najmenšiu.

8.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ

Strategický zámer						
Zlepšiť podmienky pre rozvoj podnikateľských aktivít s dôrazom na zvýšenie úrovne zamestnanosti a úrovne a kvality služieb pre obyvateľov mesta. V oblasti priemyslu je potrebné okrem zachovania stabilných prvkov výroby všetkými možnými opatreniami podporovať vytváranie nových pracovných príležitostí. Z uvedeného dôvodu sa plánuje výstavba priemyselných zón, ktoré by významným spôsobom pozitívne ovplyvnili zamestnanosť a ekonomickú stabilitu v meste.						
Podprogram 1.1. Podpora malého a stredného podnikania zo strany mesta.						
Cieľ 1.1		Finančne, legislatívne a technicky podporovať malé a stredné podnikanie zo strany mesta.				
Opatrenie 1.1.1		Vypracovať postup podpory, výučby a rozvoja tradičných remesiel v meste.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vytvoriť materiálne finančné a personálne podmienky pre rozvoj tradičných remesiel v meste.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky/2	podnikateľské subjekty, mesto
	Nadviazať spoluprácu vzdelávacích inštitúcií, mesto, podnikateľských subjektov a obyvateľov mestopri výučbe a prezentácii tradičných remesiel.	podľa potreby	-	verejný sektor	nízky/2	mesto, podnikateľské subjekty, obyvatelia
Opatrenie 1.1.2		Podpora budovania kooperačných sietí malých a stredných firiem.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vytvoriť inštitucionálne podmienky na podporu MSP so susednými obcami.	podľa potreby	rozpočet mesta, podnikateľské subjekty	súkromný sektor	stredný/2	mesto, podnikateľské subjekty
	Analýza predpokladov budovania kooperačných sietí malých a stredných firiem v meste.	podľa potreby	rozpočet mesta, podnikateľské subjekty	súkromný sektor	stredný/2	mesto, podnikateľské subjekty
	Tvorba stratégie budovania kooperačných sietí malých a stredných firiem.	podľa potreby	rozpočet mesta, podnikateľské subjekty	súkromný sektor	stredný/2	mesto, podnikateľské subjekty
Opatrenie 1.1.3		Zakladanie a revitalizácia malých a stredných podnikov s majetkovou účasťou mesto.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zakladanie podnikov a modernizácia technického vybavenia.	podľa potreby	rozpočet mesta, podnikateľské subjekty	súkromný sektor	stredný/1	podnikateľské subjekty, mesto
Opatrenie 1.1.4		Podpora rozvoja obchodných a komerčných služieb v meste.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Podpora rozširovania obchodných zón v centrálnej časti mesta, mestskej časti Kanaš, Bartoky a v blízkosti Pivovaru Šariš.	podľa potreby	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny/1	podnikateľské subjekty
	Výstavba trhoviska v centrálnej časti mesta.	100	rozpočet mesta, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové	verejný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš

			schémy			
	Výstavba reštaurácie (hotelu) II.CS 60 miest, kaviareň a cukráreň 60 miest (Námestie sv. Jakuba pri Torysa).	podľa potreby	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny/1	podnikateľské subjekty
	V reštaurácia III. CS a grillbar 30 + 20 miest v polyfunkčnej zóne v centre	podľa potreby	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny/1	podnikateľské subjekty

Podprogram 1.2. Podpora tradičných odvetví priemyslu, poľnohospodárstva a lesníctva.						
Cieľ 1.2	Zabezpečiť rozvoj tradičných remesiel v meste.					
Opatrenie 1.2.1	Podpora tradičných a nových odvetví priemyslu.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Podporovať rozvoj tých odvetví priemyslu, pre ktorých rozvoj sú v okolí regiónu vytvorené ideálne podmienky.	2000	podnikateľské subjekty, EÚ, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny/1	podnikateľské subjekty
	Zavedenie zvýhodneného daňového systému pre miestnych podnikateľov.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš
Opatrenie 1.2.2	Podpora poľnohospodárstva a potravinárstva.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Podpora súkromne hospodariacich roľníkov a výrobcov potravín.	5850	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny/2	podnikateľské subjekty

Podprogram 1.3. Podpora inovačných aktivít v podnikoch.						
Cieľ 1.3	Vytvorenie podmienok na rozvoj inovačných aktivít v súkromných podnikoch.					
Opatrenie 1.3.1	Zavádzanie nových technológií do súčasných výrobných prevádzok.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Podpora podnikateľov zavádzajúcich výrobu na báze progresívnych technológií, pomoc pri získavaní nenávratných finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov na tento účel.	podľa potreby	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy, ŠF EÚ	súkromný sektor	žiadny/1	podnikateľské subjekty
Opatrenie 1.3.2	Rekonštrukcia existujúcich zastaralých priemyselných zón, s dôrazom na zavádzanie nových technológií.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	50	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy, ŠF EÚ	súkromný sektor	žiadny/1	podnikateľské subjekty
	Revitalizácia priemyselných zón.	3 000	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy, ŠF EÚ	súkromný sektor	žiadny/1	podnikateľské subjekty

Podprogram 1.4. Energetická efektívnosť a progresívne technológie vo výrobe.						
Cieľ 1.4	Zvýšenie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike.					
Opatrenie 1.4.1	Podpora výstavby zariadení na využívanie obnoviteľných zdrojov energie.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie stratégie využitia alternatívnych regionálnych zdrojov energie.	15	rozpočet mesta, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš
	Vybudovanie strediska drevárskej prvovýroby (palivové drevo).	1 010	rozpočet mesta, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Podprogram 1.1. Podpora malého a stredného podnikania zo strany obce.										
Cieľ 1.1										

Opatrenie 1.1.1										
Opatrenie 1.1.2										
Opatrenie 1.1.3										
Opatrenie 1.1.4										
Podprogram 1.2. Podpora tradičných odvetví priemyslu a poľnohospodárstva.										
Cieľ 1.2										
Opatrenie 1.2.1										
Opatrenie 1.2.2										
Podprogram 1.3. Podpora inovačných aktivít v podnikoch.										
Cieľ 1.3										
Opatrenie 1.3.1										
Opatrenie 1.3.2										
Podprogram 1.4. Energetická efektívnosť a progresívne technológie vo výrobe.										
Cieľ 1.4										
Opatrenie 1.4.1										

8.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE

Strategický zámer						
Podpora investičných aktivít so zameraním na modernizáciu a budovanie regionálnych komunikácií (ciest II. a III. triedy) zaisťujúcich dopravnú obslužnosť mesta V.Šariš. Zámerom je zabezpečiť také prepojenie osídlenia, ktoré umožní efektívny pohyb ľudí a tovaru, modernizáciu dopravných subsystémov zabezpečujúcich bezpečné a hygienicky vyhovujúce dopravné trasy. Cieľom investícií do tohto typu dopravnej infraštruktúry je odstránenie identifikovaných nedostatkov v cestnej sieti s ohľadom environmentálny a bezpečnostný aspekt.						
Podprogram 2.1. Komunikácie						
Cieľ 2.1	Zabezpečiť výstavbu a rekonštrukciu miestnych a štátnych komunikácií.					
Opatrenie 2.1.1	Výstavba a rekonštrukcia miestnych komunikácií v meste.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadateľa
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	20	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš
	Výstavba novej komunikácie na Sabinovskej ulici.	150	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš
	Rekonštrukcia a dostavba miestnej komunikácie na ul. A. Sládkoviča.	100	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš
	Rekonštrukcia komunikácie na Šarišský hrad.	80	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš
	Výstavba miestnych komunikácií v lokalite Sordok.	50	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš
	Vybudovanie vjazdu z hlavnej cesty na ul. Dr. Leščáka.	20	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš
	Rekonštrukcia miestnej komunikácie na ul. Dr. Leščáka.	35	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš
	Výstavba miestnej komunikácie západne od cesty I/68 v smere na priemyselné areály.	250	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš
	Rekonštrukcia a dobudovanie komunikácie Križovatka pri pivovare – Kanš až po konečnú zástavku MHD-	100	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš
	Výstavba miestnych komunikácií v mestskej časti Kanaš a v nových zonách IBV-	150	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš
	Výstavba poľnej cesty (cyklistického chodníka) prepájajúcu rybníky v severovýchodnej časti mesta - lokalita Lazy.	100	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš
	Výstavba poľnej cesty – prechod Kanaš – Dúbrava.	15	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš
	Výstavba komunikácie prepájajúcej m.č. Kanaš a obce Gregorovce cez údolie potoka Dzikov.	250	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš
Opatrenie 2.1.2	Výstavba a rekonštrukcia štátnych komunikácií v meste.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadateľa
Aktivity	Rekonštrukcia cesty I/68 na kategóriu C 22,5/80 s mimoúrovňovými križovatkami.	podľa potreby	VÚC POSK, SSC, ŠF EÚ	verejný sektor	žiadny/1	VÚC POSK, SSC
	Výstavba rýchlostnej komunikácie R4 kat. R 24,5/100 s mimoúrovňovou	podľa potreby	VÚC POSK, SSC, ŠF EÚ	verejný sektor	žiadny/1	VÚC POSK, SSC

	križovatkou na cestu I/68.					
	Výstavba vnútorného cestného okruhu - Vybudovanie komunikácie spájajúcej centrum mesta cez Baratoky, most cez Torysu, Staničná ul.	podľa potreby	VÚC POSK, SSC, ŠF EÚ	verejný sektor	žiadny/1	VÚC POSK, SSC
	Vybudovanie novej komunikácie z ulice Staničnej na ul. Sabinovskú, mimo obytnej zóny a odklonenie nákladnej dopravy z obytnej zóny ul. Sabinovská na novovybudovanú cestu Staničná.	podľa potreby	VÚC POSK, SSC, ŠF EÚ	verejný sektor	žiadny/1	VÚC POSK, SSC
Opatrenie 2.1.3	Výstavba cyklotrás na prepojenie sídiel regiónu.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	5	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	stredný/2	mesto V. Šariš
	Výstavba cyklotrasy v smere na obec Š. Michaľany.	50	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto V. Šariš
	Výstavba cyklotrasy pozdĺž rieky Torysa.	40	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto V. Šariš
	Budovanie siete cyklo chodníkov s cieľom vytvoriť komplexnú cyklistickú infraštruktúru v katastri mesta s možnosťou jej napojenia na cyklotrasu EUROVELO.	40	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto V. Šariš
	Výstavba lesnej cyklotrasy Tri Chotáre – Medzi Bachty, alt. Stará Dúbrava.	40	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto V. Šariš
Opatrenie 2.1.4	Dostavba parkovísk pre potreby občianskej infraštruktúry.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	10	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný/2	mesto V. Šariš
	Rekonštrukcia a dostavba parkoviska pod Šarišským hradom – 19 p.m..	40	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/2	mesto V. Šariš
	Rekonštrukcia a dostavba parkoviska pri farskom kostole – 19 p.m..	40	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/2	mesto V. Šariš
	Rekonštrukcia a dostavba parkoviska mestskom cintoríne – 25 p.m..	45	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/2	mesto V. Šariš
	Dostavba parkovacích miest na ul. P.O.Hviezdoslava.	40	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/2	mesto V. Šariš
	Dostavba parkovacích miest v sídliskovej časti mesta.	55	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/2	mesto V. Šariš
Opatrenie 2.1.5	Dostavba a rekonštrukcia chodníkov popri miestnych komunikáciách.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	20	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto V. Šariš
	Dostavba a rekonštrukcia chodníkov na ul. P.O.Hviezdoslava.	80	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto V. Šariš
	Rekonštrukcia chodníkov centrálnej časti mesta – M.R.Štefánika.	70	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto V. Šariš
	Rekonštrukcia chodníkov centrálnej časti mesta – Nám. Sv. Jakuba.	100	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto V. Šariš
	Dostavba chodníkov pre peších v m.č. Kanaš.	100	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto V. Šariš
	Dostavba chodníkov pre peších v lokalite Sordok.	50	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto V. Šariš
	Dostavba chodníka pre peších na Šarišský hrad (od zastávky MHD).	50	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto V. Šariš
	Výstavba prístupových chodníkov ku kostolu v Kanaši.	15	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto V. Šariš
	Rekonštrukcia chodníkov pri Pivovare Šariš od vstupu do mesta po železničné priecestie.	30	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto V. Šariš
	Výstavba chodníka pre peších na Staničnej ulici.	20	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto V. Šariš
	Rekonštrukcia náučného chodníka v lese Kanaš – Lesnícky náučný chodník.	20	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto V. Šariš
	Spríechodnenie chodníka do Lazov v	10	rozpočet mesta,	verejný sektor	vysoký/2	mesto V. Šariš

	úseku Kaplnka sv. Alžbety po turistické odpočívadlo umiestené pri prevádzke lesnej škôlky závodu Semenoles (V. Šariš, Zámocká ul.).		ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy			
Opatrenie 2.1.6	Rekonštrukcia/výstavba mostov a lávok.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadateľa
Aktivity	Výstavba cestného mosta v priestore Bartoky.	400	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto V. Šariš
	Výstavba láviok pre peších a cyklistov cez rieku Torysa v priestore Lazy, Bartoky, Júžna.	500	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto V. Šariš
	Rekonštrukcia kovového mostíka – ul. Kpt. Nálepku.	50	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto V. Šariš
	Rekonštrukcia drevenej lávky v smere od ul. Kpt. Nálepku ku pekárni.	50	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto V. Šariš
	Rekonštrukcia hlavného mosta - Harmíny.	1400	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto V. Šariš
Opatrenie 2.1.7	Úprava dopravnej infraštruktúry.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadateľa
Aktivity	Rekonštrukcia a doplnenie dopravného značenia na neprehľadné križovatky a nové miestne komunikácie.	1	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	nízky/1	mesto V. Šariš
	Osadenie stojanov na bicykle v priestore Nám. sv. Jakuba a v priestoroch nákupných a spoločenských centier.	2	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	nízky/1	mesto V. Šariš

Podprogram 2.2. Doprava						
Cieľ 2.1	Zabezpečenie dopravného spojenia hromadnou autobusovou dopravou, prípadne železničnou dopravou.					
Opatrenie 2.1.1	Zlepšenie podmienok hromadnej autobusovej dopravy.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadateľa
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	3	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný/2	mesto V. Šariš
	Rekonštrukcia zastávok MHD so samostatnými pruhmi.	50	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/2	mesto V. Šariš
	Výstavba zastávky MHD na ceste III/543011 pri novej lokalite zástavby.	5	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný/1	mesto V. Šariš
Opatrenie 2.1.2	Zlepšenie podmienok železničnej dopravy.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadateľa
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	10	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný/2	mesto V. Šariš
	Komplexná rekonštrukcia železničnej stanice s násupišťom.	400	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/2	mesto V. Šariš
	Rekonštrukcia železničných priecestí a zvýšenie bezpečnosti.	50	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/2	mesto V. Šariš

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Podprogram 2.1. Komunikácie										
Cieľ 2.1										
Opatrenie 2.1.1										
Opatrenie 2.1.2										
Opatrenie 2.1.3										
Opatrenie 2.1.4										
Opatrenie 2.1.5										
Opatrenie 2.1.6										
Opatrenie 2.1.7										
Podprogram 2.2. Doprava										
Cieľ 2.1										
Opatrenie 2.1.1										

8.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Strategický zámer						
Rozvoj komplexnej infraštruktúry podporujúcej rozvoj mesto a zohľadňujúcej rast kvality života obyvateľov mesto a životného prostredia. Rozvoj infraštruktúry bude smerovať hlavne k jej rozšíreniu na potenciálne priemyselné zóny v meste, IBV, ako aj na rekonštrukciu súčasnej infraštruktúry - vodovodnej, elektrickej, komunikačnej.						
Cieľ 3	Zabezpečiť rozvoj a rekonštrukciu technickej infraštruktúry v meste.					
Opatrenie 3.1	Výstavba inžinierskych sietí v nových lokalitách IBV a HVB.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	podľa potreby	vlastníci	súkromný sektor	žiadny	vlastníci
	Dostavba plôch IBV v priestore „Nad záhradami“ (nad Varošom).	podľa potreby	vlastníci	súkromný sektor	žiadny	vlastníci
	Výstavba inžinierskych sietí IBV v priestore „Baratóky“.	podľa potreby	vlastníci	súkromný sektor	žiadny	vlastníci
	Dostavba inžinierskych sietí IBV v priestore „Lemešanská“ - Kanaš.	podľa potreby	vlastníci	súkromný sektor	žiadny	vlastníci
	Dostavba plôch HBV v priestore ul. Južná.	podľa potreby	vlastníci	súkromný sektor	žiadny	vlastníci
	Dostavba inžinierskych sietí IBV v priestore Stredný hrb - Kanaš.	podľa potreby	vlastníci	súkromný sektor	žiadny	vlastníci
	Dostavba inžinierskych sietí IBV v priestore Lipovej ul..	podľa potreby	vlastníci	súkromný sektor	žiadny	vlastníci
	Dostavba inžinierskych sietí HBV v priestore areálu bývalého PD.	podľa potreby	vlastníci	súkromný sektor	žiadny	vlastníci
Opatrenie 3.2	Verejné osvetlenie.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie a príprava projektového spisu.	5	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky/1	mesto V. Šariš
	Rekonštrukcia verejného osvetlenia - LED osvetlenie.	250	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš
	Dobudovanie verejného osvetlenia v nepokrytých častiach mesta.	150	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš
Opatrenie 3.3	Výstavba bezbariérových vstupov k všetkým verejným budovám.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Úprava vstupov vo verejných budovách.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný/1	mesto V. Šariš
Opatrenie 3.4	Mestský rozhlas a televízia.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky/3	mesto V. Šariš
	Rekonštrukcia a dobudovanie mestského rozhlasu.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/2	mesto V. Šariš
Opatrenie 3.5	Požiarna ochrana.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zriadenie dobrovoľníckeho požiarného zboru.	5	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný/1	mesto V. Šariš
	Rekonštrukcia požiarnej zbrojnice.	200	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš
	Rekonštrukcia a modernizácia vybavenia požiarnej zbrojnice.	300	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš
Opatrenie 3.6	Mestské cintoríny a pietne miesta.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	5	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný/1	mesto V. Šariš
	Revitalizácia a rozšírenie nového cintorína vo Veľkom Šariši.	300	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš
	Rozšírenie cintorína v časti Kanaš a vybudovanie kaplnky – domu nádeje.	300	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš
	Oplotenie cintorína v časti Kanaš.	50	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš
Opatrenie 3.7	Tepelné hospodárstvo a znižovanie energetickej náročnosti budov.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Modernizácia tepelných zdrojov.	2 000	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš
	Zateplenie nájomného bytového fondu a zdravotného centra.	2 000	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš
	Rekonštrukcia kotolne pri železničnej	500	rozpočet	verejný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš

	stanici.		mesta, ŠF EÚ			
	Rekonštrukcia tepelných rozvodov na sídliskách.	2 000	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš
	Zníženie energetickej náročnosti budovy MsÚ vo V. Šariši.	250	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš
Opatrenie 3.8 Zásobovanie pitnou vodou.						
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	10	VVS, a.s., rozpočet mesta, ŠF EÚ,	verejný sektor	stredný/1	VVS, a.s., mesto V. Šariš
	Rekonštrukcia a rozšírenie vodovodnej siete.	2 000	VVS, a.s., rozpočet mesta, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký/1	VVS, a.s., mesto V. Šariš
	Rozšírenie kapacity akumulácie vodných zdrojov.	500	VVS, a.s., rozpočet mesta, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký/1	VVS, a.s., mesto V. Šariš
	Dostavba vodovodnej siete v nových lokalitách IBV.	150	VVS, a.s., rozpočet mesta, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký/1	VVS, a.s., mesto V. Šariš
Opatrenie 3.9 Telekomunikačné siete.						
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Výstavba optických sietí.	podľa potreby	Telecom,a.s., ŠF EÚ	verejný sektor	žiadny/2	Telecom,a.s.,
Opatrenie 3.10 Zásobovanie elektrickou energiou.						
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Komplexná rekonštrukcia elektrickej rozvodnej siete – uloženie do zeme.	podľa potreby	rozpočet VSE, a.s., ŠF EÚ	verejný sektor / súkromný sektor	žiadny/2	VSE, a.s.
	Napojenie hradného areálu na elektrickú sieť.	podľa potreby	rozpočet VSE, a.s., ŠF EÚ	verejný sektor / súkromný sektor	žiadny/3	VSE, a.s.
	Výstavba kioskové trafostanice TS8-10 Kanaš a TS15 TS 16A,17A,18A.	podľa potreby	rozpočet VSE, a.s., ŠF EÚ	verejný sektor / súkromný sektor	žiadny/4	VSE, a.s.
	Rekonštrukcia a zvýšenie výkonu TS1,2,6,14.	podľa potreby	rozpočet VSE, a.s., ŠF EÚ	verejný sektor / súkromný sektor	žiadny/5	VSE, a.s.
	Realizácia preložky (kabelizácia) časti nevhodne situovaného VN vedenia č.226.	podľa potreby	rozpočet VSE, a.s., ŠF EÚ	verejný sektor / súkromný sektor	žiadny/6	VSE, a.s.
	Realizácia preložky vedenia VN č. 322.	podľa potreby	rozpočet VSE, a.s., ŠF EÚ	verejný sektor / súkromný sektor	žiadny/7	VSE, a.s.
	Výstavba 22 kV VN vedenia pre napojenie priemyselnej zóny (fy. Pivovar, GOHR..) smerom od Strelnice Pod Bikošom po VN 480.	podľa potreby	rozpočet VSE, a.s., ŠF EÚ	verejný sektor / súkromný sektor	žiadny/8	VSE, a.s.
	Výstavba dvojitého napájacieho vedenia 2x VN 322 pre časť Kanaš.	podľa potreby	rozpočet VSE, a.s., ŠF EÚ	verejný sektor / súkromný sektor	žiadny/9	VSE, a.s.
Opatrenie 3.11 Zásobovanie zemným plynom.						
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Výstavba nových VTL prípojok a STL plynovodov (0,1 MPa, do 0,4 MPa), RS VTL/STL , DRS VTL/STL.	podľa potreby	rozpočet SPP,a.s., ŠF EÚ, PO	verejný sektor / súkromný sektor	žiadny/2	SPP,a.s.,
	Rekonštrukcia STL 0,1 MPa plynovodnej siete na STL s PN do 0,4 MPa a NTL na STL.	podľa potreby	rozpočet SPP,a.s., ŠF EÚ, PO	verejný sektor / súkromný sektor	žiadny/2	SPP,a.s.,

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Cieľ 3										
Opatrenie 3.1										
Opatrenie 3.2										
Opatrenie 3.3										
Opatrenie 3.4										
Opatrenie 3.5										
Opatrenie 3.6										
Opatrenie 3.7										
Opatrenie 3.8										

Opatrenie 3.9										
Opatrenie 3.10										
Opatrenie 3.11										

8.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

Strategický zámer						
Vytvorenie efektívneho a spoľahlivého systému odvádzania a zneškodňovania odpadov produkovaných subjektmi. Zabezpečiť výstavbu/dostavbu splaškovej a dažďovej kanalizačnej siete. Vytvoriť podmienky na odvoz a likvidáciu TKO a nebezpečného odpadu, vytvorenie podmienok na efektívnu separáciu odpadu v meste.						
Cieľ 4	Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom					
Opatrenie 4.1	V súlade s prijatými koncepciami zabezpečiť permanentné znižovanie podielu skladovanej časti odpadov, k čomu organizovať mobilné zbery textílií, kovového odpadu, viacvrstvových obalov nebezpečných odpadov.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zvýšiť enviromentálne povedomie ľudí.	podľa potreby	rozpočet mesta	verejný a súkromný sektor	nízky/1	mesto V. Šariš
	Zabezpečenie zberného kontajneru ročne.	1/rok	rozpočet mesta	verejný a súkromný sektor	nízky/1	mesto V. Šariš
	Zabezpečenie zberu nebezpečných odpadov.	podľa potreby	rozpočet mesta	verejný a súkromný sektor	nízky/1	mesto V. Šariš
Opatrenie 4.2	Efektívna separácia komunálneho odpadu v meste.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Ekonomicky motivovať obyvateľstvo.	podľa potreby	rozpočet mesta	verejný a súkromný sektor	nízky/1	mesto V. Šariš
	Zabezpečiť požadované podmienky pre realizáciu separovaného zberu.	podľa potreby	rozpočet mesta, MŽP SR	verejný a súkromný sektor	nízky/1	mesto V. Šariš
	Zabezpečenie nádob pre separovaný zber.	podľa potreby	rozpočet mesta, MŽP SR	verejný a súkromný sektor	nízky/1	mesto V. Šariš
	Obstaranie kompostérov pre domáce kompostovanie.	podľa potreby	rozpočet mesta, MŽP SR	verejný a súkromný sektor	nízky/1	mesto V. Šariš
Opatrenie 4.3	Rekultivácia čiernych skládok a environmentálnych záťaží.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Lokalizácia čiernych skládok.	podľa potreby	rozpočet mesta, MŽP SR, EÚ	verejný sektor	nízky/1	mesto V. Šariš
	Revitalizácia čiernych sklárók v meste.	150	rozpočet mesta, MŽP SR, EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš
	Rekultivácia bývalej skládky TKO v lokalite Pod zámkom nad cestnou komunikáciou Veľký Šariš – Medzany.	250	rozpočet mesta, MŽP SR, EÚ	verejný a súkromný sektor	nízky/1	mesto V. Šariš
Opatrenie 4.4	Prevádzka zariadení na efektívny separovný zber - zberné dvory a kompostoviská.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	10	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný/1	mesto V. Šariš
	Výstavba areálu technických služieb z centrálnej polohy na územie hospodárskeho dvora.	150	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš
	Výstavba zberného dvora v lokalite Lapanč.	350	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš
	Výstavba obecného kompostoviska v lokalite Lapanč.	200	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš
	Obstaranie mechanizácie pre mestské kompostovisko.	150	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš
	Obstaranie mechanizácie pre zberný dvor.	150	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš
Opatrenie 4.5	Výbudovanie prístreškov a ohrád pre umiestňovanie domového odpadu, umiestnenie malých smetných košov vo verejných komunikačných priestoroch.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky/1	mesto V. Šariš
	Výstavba prístreškov.	50	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš

	Osadenie smetných košov v centrálnej časti mesta.	1	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky/1	mesto V. Šariš
	Osadenie smetných košov v areáli Šarišského hradu.	1	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky/1	mesto V. Šariš
Opatrenie 4.6 Odvádzanie odpadových vôd.						
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	10	VVS, a.s., rozpočet mesta, ŠF EÚ,	verejný sektor	stredný/1	VVS, a.s., mesto V. Šariš
	Výstavba splaškovej kanalizačnej siete na Sabinovskej ulici.	150	VVS, a.s., rozpočet mesta, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký/1	VVS, a.s., mesto V. Šariš
	Dostavba kanalizačnej siete v m.č. Kanaš.	200	VVS, a.s., rozpočet mesta, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký/1	VVS, a.s., mesto V. Šariš
	Dostavba kanalizačnej siete v lokalite Sordok.	100	VVS, a.s., rozpočet mesta, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký/1	VVS, a.s., mesto V. Šariš
	Dostavba kanalizačnej siete v lokalite Baratoky.	100	VVS, a.s., rozpočet mesta, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký/1	VVS, a.s., mesto V. Šariš
	Realizácia sociálnych zariadení v priestore Šarišského hradu.	250	VVS, a.s., rozpočet mesta, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký/1	VVS, a.s., mesto V. Šariš
	Výstavba verejných WC v centrálnej zóne mesta.	350	VVS, a.s., rozpočet mesta, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký/1	VVS, a.s., mesto V. Šariš
Opatrenie 4.7 Odvádzanie dažďových vôd.						
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	5	rozpočet mesta, ŠF EÚ,	verejný sektor	stredný/1	mesto V. Šariš
	Realizácia odvodnenia ul. Tulčícka.	100	rozpočet mesta, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš
	Realizácia odvodnenia Hlavnej ul..	100	rozpočet mesta, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš
	Realizácia odvodnenia priestoru kostola.	80	rozpočet mesta, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš
	Realizácia odvodnenia lokality na Kamencoch.	100	rozpočet mesta, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš
	Realizácia odvodnenia lokality Južnej ul.	80	rozpočet mesta, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš
	Realizácia odvodnenia lokality ul. Kpt. Nálepku – po kovový mostík.	50	rozpočet mesta, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Cieľ 4										
Opatrenie 4.1										
Opatrenie 4.2										
Opatrenie 4.3										
Opatrenie 4.4										
Opatrenie 4.5										
Opatrenie 4.6										
Opatrenie 4.7										

8.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Strategický zámer						
Strategickým zámerom mesto je nielen zachovanie existujúceho dobrého stavu životného prostredia a zvyšovania jeho kvality, ale aj eliminácia slabých stránok, neustála osвета, výchova a informovanosť o stave životného prostredia.						
Podprogram 5.1. Informovanosť a poradenstvo						
Cieľ 5.1.	Zabezpečiť účinný systém informovanosti a poradenstva					
Opatrenie 5.1.1	Spracovať koncepciu zabezpečenia informovanosti, poradenstva a prevencie v oblasti ŽP. Trvale preferovať poradenstvo a prevenciu pred represiou.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie koncepcie pre ochranu životného prostredia v meste.	podľa potreby	rozpočet mesta, MŽP SR	verejný sektor	nízky/2	mesto V. Šariš
	Prezentácia a šírenie osvety v oblasti životného prostredia.	podľa potreby	rozpočet mesta	verejný sektor	nízky/2	mesto V. Šariš

Podprogram 5.2. Ochrana a racionálne využívanie vôd, ochrana pred povodňami						
Cieľ 5.2		Zabezpečiť ochranu a racionálne využívanie vôd, ochranu pred povodňami.				
Opatrenie 5.2.1		Ochrana vodných tokov pred znečistením.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečiť monitoring kvality povrchových a podzemných vôd v priestore mesta V.Šariš.	podľa potreby	rozpočet mesta, MŽP SR, EÚ	verejný sektor	nízky/1	mesto V. Šariš
	Sanácia znečistenia vodných tokov z areálov priemyselných a poľnohospodárskych podnikov.	podľa potreby	rozpočet mesta, MŽP SR, EÚ	verejný sektor	nízky/1	mesto V. Šariš
Opatrenie 5.2.2		Odvodňovacie a protizáplavové opatrenia.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	5	rozpočet mesta, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný a súkromný sektor	stredný/1	mesto V. Šariš,
	Výstavba protipovodňových opatrení v lokalite Kamence, pod hradom, Tulčická, Doliny.	80	rozpočet mesta, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný a súkromný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš,
	Výstavba vodozádržných hrádzok na Šarišskom potoku.	80	rozpočet mesta, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný a súkromný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš,
	Výstavba vodozádržných hrádzok na potoku Dzikov a jeho prítokoch.	80	rozpočet mesta, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný a súkromný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš,
	Zvedenie prameňov od rod. Slaninkových a Demkových do mlynskeho náhonu.	50	rozpočet mesta, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný a súkromný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš,
	Revitalizácia riečky Dzikov v Kanaši.	40	rozpočet mesta, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný a súkromný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš,
Opatrenie 5.2.3		Revitalizácia a úprava koryt vodných tokov a vodných pôch.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	5	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŽP SR, MPH SR, úvery, iné grantové schémy	verejný a súkromný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš
	Vyčistenie a spevnenie koryta mlynskeho náhonu.	50	VHP, ŠF EÚ, MŽP SR, MPH SR, úvery, iné grantové schémy	verejný a súkromný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš
	Regulácia koryta rieky Torysa od mostu k bývalému mostu žel. vlečky.	500	VHP, ŠF EÚ, MŽP SR, MPH SR, úvery, iné grantové schémy	verejný a súkromný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš
	Vyčistenie koryta rieky Torysa od mosta (štátna cesta) k Jazdeckému areálu.	100	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŽP SR, MPH SR, úvery, iné grantové schémy	verejný a súkromný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš
	Revitalizácia a vyčistenie koryta Šarišského potoka.	100	VHP, ŠF EÚ, MŽP SR, MPH SR, úvery, iné grantové schémy	verejný a súkromný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš
	Revitalizácia a vyčistenie koryta potoka od kolkárne cez ul. Kpt. Nálepku smerom k Mlynskému náhonu.	50	VHP, ŠF EÚ, MŽP SR, MPH SR, úvery, iné grantové schémy	verejný a súkromný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš
	Obnova potenciálu rybného hospodárstva.	podľa potreby	VHP, ŠF EÚ, MŽP SR, MPH SR, úvery, iné grantové schémy	verejný a súkromný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš

Podprogram 5.3. Ochrana ovzdušia

Cieľ 5.3.	Zabezpečiť účinnú ochranu ovzdušia pred malými a strednými zdrojmi znečistenia nachádzajúcimi sa v katastrálnom území mesto.					
Opatrenie 5.3.1	Zabezpečiť zníženie produkovaných emisií hlavným zdrojom znečistenia – domácnosti.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Stav pripravenosti	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Obmedziť spaľovaníu fosílnych palív.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, súkromné subjekty	verejný a súkromný sektor	nízky/1	mesto, obyvatelia
	Prechod na alternatívne zdroje vykurovania.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, súkromné subjekty	verejný a súkromný sektor	nízky/1	mesto, obyvatelia

Podprogram 5.4. Ochrana a rozvoj ostatných zložiek životného prostredia						
Cieľ 5.4.	Realizácia účinných opatrení v oblasti ostatných zložiek životného prostredia.					
Opatrenie 5.4.1	Realizácia protieróznych opatrení.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	5	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný/1	mesto V. Šariš
	Realizácia protieróznych opatrení na poľnohospodárskej pôde.	200	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš
Opatrenie 5.4.2	Oddychové zóny a verejná zeleň.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	10	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný/3	mesto V. Šariš
	Výstavba oddychovej zóny na nábreží rieky Torysa.	150	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/3	mesto V. Šariš
	Výstavba oddychovej zóny v priestore parku pri MsÚ.	20	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/3	mesto V. Šariš
	Výstavba oddychovej zóny v priestore areálu kolkárne.	10	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/3	mesto V. Šariš
	Výstavba oddychovej zóny v priestore rybníkov.	50	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/3	mesto V. Šariš
	Obnova lesnej škôlky – centrum lesnej pedagogiky.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky/3	mesto V. Šariš
	Estetizácia verejných priestranstiev – vstup do mesta, centrum, námestie.	4	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky/3	mesto V. Šariš
	Výstavba oddychovej zóny so službami na Nám. sv. Jakuba.	15	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/3	mesto V. Šariš
	Výstavba oddychovej zóny v priestore na Chyžke pod hradom.	50	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/3	mesto V. Šariš
	Revitalizácia parku Rákocziho kaštieľa.	150	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný/3	mesto V. Šariš
	Výstavba oddychovej zóny v priestore Pod Bikošom.	20	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/3	mesto V. Šariš
	Výstavba oddychových zón v nových zónach IBV (Kanáš, Baratoky).	100	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/3	mesto V. Šariš
	Revitalizácia vnútroblokov sídlisk – „brownfields“.	20	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/3	mesto V. Šariš
Opatrenie 5.4.3	Doplnenie a udržiavanie brehových porastov vodných tokov.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	1	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky/3	mesto V. Šariš
	Obnova prirodzených porastov toku Torysa.	20	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný/3	mesto V. Šariš
Opatrenie 5.4.4	Výstavba a estetizácia vstupov do mesto.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky/2	mesto V. Šariš
	Výstavba cestných dopravných vstupov.	1	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky/2	mesto V. Šariš
	Výbudovanie siete vstupných bodov do zastavaných častí mesto v katastri mesto V.Šariš z poľnohospodárskej krajiny v katastri vo väzbe na sieť rekreačných trás regiónu.	3	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky/2	mesto V. Šariš
Opatrenie 5.4.5	Izolačná zeleň priemyselných zón a hospodárskych dvorov poľnohospodárskych podnikov.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia

Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky/2	mesto V. Šariš
	Zabezpečiť výsadbu izolačnej hygienickej zelene pozdĺž intenzívne zaťažených dopravných koridorov, priemyselných a poľnohospodárskych areálov a skladov.	5	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky/2	mesto V. Šariš

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Podprogram 5.1. Informovanosť a poradenstvo										
Cieľ 5.1.										
Opatrenie 5.1.1										
Podprogram 5.2. Ochrana a racionálne využívanie vôd, ochrana pred povodňami										
Cieľ 5.2										
Opatrenie 5.2.1										
Opatrenie 5.2.2										
Opatrenie 5.2.3										
Podprogram 5.3. Ochrana ovzdušia										
Cieľ 5.3.										
Opatrenie 5.3.1										
Podprogram 5.4. Ochrana a rozvoj ostatných zložiek životného prostredia										
Cieľ 5.4.										
Opatrenie 5.4.1										
Opatrenie 5.4.2										
Opatrenie 5.4.3										
Opatrenie 5.4.4										
Opatrenie 5.4.5										

8.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO

Strategický zámer						
Neustále rozvíjať širokú paletu sociálnych a zdravotných služieb poskytovaných v meste. Dbat' o ich dostupnosť, kvalitu a vzájomnú vyváženosť za účelom dosiahnutia dôstojných podmienok života všetkých kategórií obyvateľov mesto.						
Podprogram 6.1. Sociálne služby						
Cieľ 6.1	Doplniť chýbajúcu infraštruktúru sociálnych zariadení v meste a zvýšiť ich kvalitu.					
Opatrenie 6.1.1	Starostlivosť o obyvateľov v dôchodkovom veku.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Výstavba sociálneho centra s denným stacionárom.	200	rozpočet mesta, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	vysoký/2	mesto V. Šariš
	Zabezpečenie stravovania dôchodcov.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	vysoký/2	mesto V. Šariš
	Vyčlenenie a úprava priestorov KIC (búдова starej ZŠ) pre OZ a zaujmové organizácie.	300	rozpočet mesta, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	vysoký/2	mesto V. Šariš
	Výstavba Domova sociálnych služieb (20 miest) s ubytovaním, klubom, jedálňou a rehabilitačným strediskom v centrálnej časti mesta.	600	rozpočet mesta, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	vysoký/2	mesto V. Šariš
Opatrenie 6.1.2	Starostlivosť o matky s deťmi a mladé rodiny.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Výber vhodnej alternatívny zariadenia zariadenia.	podľa potreby	-	verejný sektor	nízky/1	mesto V. Šariš
	Vypracovanie technickej dokumentácie.	2	rozpočet mesta, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	nízky/2	mesto V. Šariš
	Realizácia – výstavba / rekonštrukcia budovy pre zariadenie poskytujúce sociálne služby.	100	rozpočet mesta, ŠF EÚ, zdroje	verejný sektor	vysoký/2	mesto V. Šariš

			neziskových organizácií			
Opatrenie 6.1.3	Starostlivosť o zdravotne postihnutých obyvateľov.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Materiálno technické zabezpečenie.	50	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/2	mesto V. Šariš
	Zriadenie chránenej dielne pre obyvateľov so zdravotným postihnutím.	100	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/2	mesto V. Šariš
	Zriadenie novej služby - požičovne zdravotníckych a kompenzačných pomôcok.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/2	mesto V. Šariš
	Zriadenie prepravnej služby.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/2	mesto V. Šariš
Opatrenie 6.1.4	Marginalizované skupiny a rómske komunity.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zriadenie a prevádzkovanie komunitného centra.	100	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky/3	mesto V. Šariš
	Vybudovanie škôlky a zabezpečenie predškolskej prípravy.	155	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky/3	mesto V. Šariš
Opatrenie 6.1.5	Mestská nájomná bytová výstavba.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Výstavba nájomnej bytovej výstavby.	2 400	rozpočet mesta, ŠF EÚ, ŠFRB	verejný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš

Podprogram 6.2. Zdravotnícke služby						
Cieľ 6.2.	Doplniť chýbajúcu infraštruktúru zdravotníckych zariadení v meste a zvýšiť ich kvalitu.					
Opatrenie 6.2.1	Zlepšenie úrovne poskytovania domácej ošetrovateľskej starostlivosti, rozšírenie jej služieb o poskytovanie rehabilitačných cvičení.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zvýšenie kvality poskytovaných služieb.	podľa potreby	ZP	verejný sektor	žiadny	súkromné subjekty
	Zvýšenie personálnych kapacít v prípade potreby.	podľa potreby	ZP	verejný sektor	žiadny	súkromné subjekty
Opatrenie 6.2.2	Podpora poradenskej činnosti.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie personálnych kapacít.	podľa potreby	rozpočet mesta	verejný sektor	nízky	mesto V. Šariš
	Zabezpečenie priestorov.	podľa potreby	rozpočet mesta	verejný sektor	nízky	mesto V. Šariš
Opatrenie 6.2.3	Zabezpečiť dostupnosť zdravotnej starostlivosti pre deti a dospelých občanov.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečiť v súčinnosti s okresným mestom pre oblasť poskytovania zdravotníckych služieb ich maximálnu dostupnosť.	podľa potreby	Minister. zdravotníctva	verejný sektor	nízky/1	mesto V. Šariš
Opatrenie 6.2.4	Zabezpečovať komplexnú zdravotnú starostlivosť o starých ľudí a dlhodobo chorých.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Rekonštrukcia budovy zdravotného strediska.	370	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš
	Vytvorenie lekárskej služby prvej pomoci.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš
	Rekonštrukcia a rozšírenie priestorov Zdravotného strediska.	550	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš
	Zriadenie priestorov pre špecializované ambulancie: očná ambulancia, ortopédia, röntgen.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš

Podprogram 6.3. Služby zamestnanosti						
Cieľ 6.3	Zlepšenie zamestnanosti a sociálnej inklúzie rizikových skupín obyvateľov mesto.					
Opatrenie 6.3.1	Realizácia vzdelávacích kurzov v oblasti malého podnikania a poskytovania sociálnych služieb.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Finančné a personálne zabezpečenie.	podľa potreby	-	verejný, tretí	nízky/2	mesto V. Šariš

				sektor		
Opatrenie 6.3.2	Podpora klientov formou individuálneho poradenstva, posudzovania individuálnych schopností a vypracovávaní individuálnych akčných plánov a rozvoj celoživotného poradenstva.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie priestorov na uskutočňovanie poradenských služieb.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	tretí sektor	nízky/2	mesto, n.o.
	Personálne zabezpečenie poradenstva.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	tretí sektor	nízky/2	mesto, n.o.
Opatrenie 6.3.3	Podpora poradensko-vzdelávacích aktivít zameraných na získavanie sociálnych zručností pri hľadaní si zamestnania a komunikácie s potenciálnym zamestnávateľom pre znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie priestorov na uskutočňovanie poradenských služieb.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	tretí sektor	nízky/2	mesto, n.o.
	Personálne zabezpečenie poradenstva.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	tretí sektor	nízky/2	mesto, n.o.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Podprogram 6.1. Sociálne služby										
Cieľ 6.1										
Opatrenie 6.1.1										
Opatrenie 6.1.2										
Opatrenie 6.1.3										
Opatrenie 6.1.4										
Podprogram 6.2. Zdravotnícke služby										
Cieľ 6.2.										
Opatrenie 6.2.1										
Opatrenie 6.2.2										
Opatrenie 6.2.3										
Opatrenie 6.2.4										
Podprogram 6.3. Služby zamestnanosti										
Cieľ 6.3										
Opatrenie 6.3.1										
Opatrenie 6.3.2										
Opatrenie 6.3.3										

8.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT

Strategický zámer						
Zabezpečenie všestranného rozvoja detí a mládeže. Zlepšenie technického stavu a vybavenia materských a základných škôl. V športe umožniť ponuku čo najširšej palety služieb, zabezpečiť čo najefektívnejšie a transparentné využitie verejných financií ku prospechu všetkých občanov mesta. Podpora existujúcich športových podujatí, ako aj vytváranie vhodných podmienok pre rozvoj rôznych druhov športu nielen pre obyvateľov mesta.						
Podprogram 7.1. Vzdelávanie						
Cieľ 7.1.	Zabezpečiť rozvoj a údržbu infraštruktúry vzdelávania a zabezpečenie podmienok pre efektívnu vzdelávaciu činnosť v meste.					
Opatrenie 7.1.1	Obnova a modernizácia zariadení predškolskej výchovy.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	10	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	stredný/1	mesto V. Šariš
	Výstavba predškolského zariadenia v m.č. Kanaš a ul. Korpašská.	400	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš
	Rozšírenie kapacít predškolských zariadení.	550	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš
	Modernizácia vnútorného vybavenia materskej školy.	350	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš
Opatrenie 7.1.2	Obnova a modernizácia zariadení základného školstva.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný/1	mesto V. Šariš

	Dostavba spojovacej chodby.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš
	Modernizácia vnútorného vybavenia základnej školy (obstaranie a modernizácia knižníc a učební).	150	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš
Opatrenie 7.1.3	Rekonštrukcia a dostavba areálov ZŠ a MŠ.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	2	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	stredný/1	mesto V. Šariš
	Revitalizácia rekreačnej časti areálu základnej školy.	50	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký/2	mesto V. Šariš
Opatrenie 7.1.4	Podpora záujmovej činnosti.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Výstavba priestorov pre Základnú umeleckú školu.	350	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký/2	mesto V. Šariš
Opatrenie 7.1.5	Rekonštrukcia a modernizácia školskej športovej infraštruktúry.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Modernizácia vybavenia školských telocviční.	20	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký/2	mesto V. Šariš
	Rekonštrukcia detského ihriska v areáli základnej školy pre potreby ŠKD.	10	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký/2	mesto V. Šariš
	Rekonštrukcia športového ihriska základnej školy.	150	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký/2	mesto V. Šariš
	Rekonštrukcia školskej telocvične.	300	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký/2	mesto V. Šariš

Podprogram 7.2. Šport						
Cieľ 7.2.	Zabezpečiť trvalé skvalitňovanie vyváženej ponuky výkonnostného a rekreačného športu.					
Opatrenie 7.2.1	Výstavba športovej infraštruktúry.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	30	rozpočet mesta, MŠ SR, EÚ,	verejný sektor	vysoký/3	mesto V. Šariš
	Dostavba a revitalizácia areálu TJ.	250	rozpočet mesta, MŠ SR, EÚ,	verejný sektor	vysoký/3	mesto V. Šariš
	Rekonštrukcia objektu kolkárne na multifunkčné športové zariadenie.	50	rozpočet mesta, MŠ SR, EÚ,	verejný sektor	vysoký/3	mesto V. Šariš
	Výstavba detského ihriska v časti Kanaš.	10	rozpočet mesta, MŠ SR, EÚ,	verejný sektor	vysoký/3	mesto V. Šariš
	Dostavba športových ihrísk v priestore Sabinovskej ul. – za býv. železničnou vlečkou.	250	rozpočet mesta, MŠ SR, EÚ,	verejný sektor	vysoký/3	mesto V. Šariš
	Výstavba viacúčelového ihriska v priestore areálu základnej školy.	300	rozpočet mesta, MŠ SR, EÚ,	verejný sektor	vysoký/3	mesto V. Šariš
	Výstavba športovej haly v severnej časti mesta.	800	rozpočet mesta, MŠ SR, EÚ,	verejný sektor	vysoký/3	mesto V. Šariš
	Výstavba krytého bazéna 10x25 m v severnej časti mesta.	750	rozpočet mesta, MŠ SR, EÚ,	verejný sektor	vysoký/3	mesto V. Šariš
	Výstavba veľkopoľného ihriska v m.č. Kanaš – 2000 m2.	450	rozpočet mesta, MŠ SR, EÚ,	verejný sektor	vysoký/3	mesto V. Šariš
	Výstavba telocvične v m.č. Kanaš 12x24 m2.	650	rozpočet mesta, MŠ SR, EÚ,	verejný sektor	vysoký/3	mesto V. Šariš
Opatrenie 7.2.2	Vytváranie materiálnych a finančných podmienok na rozvoj výkonnostného a rekreačného športu v meste.					
		Predpokladaný	Zdroje	Realizácia	Dopad na	Oprávnení

		rozpočet	financovania		rozpočet/priorita	žiadateľa
Aktivity	Zabezpečenie materiálno-technického a finančného vybavenia.	podľa možností	rozpočet mesta, MŠ SR	verejný sektor	nízky/2	mesto V. Šariš
Opatrenie 7.2.3	Podpora organizácie športových podujatí regionálneho významu.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadateľa
Aktivity	Zabezpečenie personálnych kapacít.	podľa možností	rozpočet mesta, podnikateľské subjekty	verejný, tretí sektor	nízky/2	mesto, podnikateľské subjekty
	Zabezpečenie materiálno-technického a finančného vybavenia.	podľa možností	rozpočet mesta, podnikateľské subjekty	verejný, tretí sektor	nízky/2	mesto, podnikateľské subjekty
Opatrenie 7.2.4	Podpora športových aktivít zdravotne postihnutých občanov.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadateľa
Aktivity	Zabezpečenie materiálno-technického a finančného vybavenia.	podľa možností	rozpočet mesta, podnikateľské subjekty	verejný, tretí sektor	nízky/2	mesto, podnikateľské subjekty
Opatrenie 7.2.5	Podporovať talentovanú mládež.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadateľa
Aktivity	Zabezpečenie materiálno-technického a finančného vybavenia.	podľa možností	rozpočet mesta, podnikateľské subjekty	verejný, tretí sektor	nízky/2	mesto, podnikateľské subjekty
Opatrenie 7.2.6	Spolupracovať s občianskymi združeniami, inými právnickými a fyzickými osobami, pôsobiaci v oblasti telesnej kultúry.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadateľa
Aktivity	Zabezpečenie personálnych kapacít.	podľa potreby	rozpočet mesta	verejný, tretí sektor	nízky/2	mesto V. Šariš
Opatrenie 7.2.7	Rozvoj mimoškolskej činnosti – športové kluby, turistika, kultúrne krúžky.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadateľa
Aktivity	Zabezpečenie priestorového a materiálneho vybavenia.	podľa potreby	rozpočet mesta, podnikateľské subjekty	verejný, tretí sektor	stredný/2	mesto V. Šariš

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Podprogram 7.1. Vzdelávanie										
Cieľ 7.1.										
Opatrenie 7.1.1										
Opatrenie 7.1.2										
Opatrenie 7.1.3										
Opatrenie 7.1.4										
Opatrenie 7.1.5										
Podprogram 7.2. Šport										
Cieľ 7.2.										
Opatrenie 7.2.1										
Opatrenie 7.2.2										
Opatrenie 7.2.3										
Opatrenie 7.2.4										
Opatrenie 7.2.5										
Opatrenie 7.2.6										
Opatrenie 7.2.7										

8.8 PROGRAM 8. KULTÚRA

Strategický zámer
Trvalé pôsobenie na kultúrne povedomie obyvateľov širokou paletou kultúrnych aktivít organizovaných externými subjektami. Existencia dôstojných priestorov pre kultúrne aktivity je povinnosť mesto. Priebežná a kreatívna propagácia podujatí má vplyv na imidž mesto tým aj na

cestovný ruch.						
Podprogram 8.1. Kultúrna infraštruktúra, kultúrne a technické pamiatky.						
Cieľ 8.1	Zachovanie kultúrno-historického potenciálu mesta a rozvoj kultúrnych, informačných a voľnočasových aktivít v nadväznosti na rozvoj cestovného ruchu na regionálnej a miestnej úrovni.					
Opatrenie 8.1.1	Základná kultúrna infraštruktúra.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky/1	mesto V. Šariš
	Rekonštrukcia a dobudovanie objektu mestského kina na multifunkčné zariadenie (kino, divadlo).	250	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/2	mesto V. Šariš
	Výstavba multifunkčnej kultúrnej sály v centrálnej časti mesta (napojenie na kino).	400	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/2	mesto V. Šariš
	Výstavba viacúčelovej kultúrnej sály v m.č. Kanaš – 300 m ² .	450	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/2	mesto V. Šariš
	Realizácia priestorov pre mestskú knižnicu v m.č. Kanaš – 150 m ² .	50	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/2	mesto V. Šariš
Opatrenie 8.1.2	Múzeá a archeologické lokality.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Výstavba Prešovskej hradnej cesty.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš
	Rekonštrukcia a rozšírenie priestorov a aktivít mestského múzea.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš
	Zabezpečiť správcovskú službu na hrade Šariš.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš
	Vytvorenie stálej expozície archeologických nálezov na hrade Šariš.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš
Opatrenie 8.1.3	Kultúrno-historické pamiatky.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Sprístupnenie bašty č. 10 pre verejnosť.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MK SR, súkromné zdroje,	verejný sektor/súkromný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš
	Rekonštrukcia bašty č.6 na Šarišskom hrade.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MK SR, súkromné zdroje,	verejný sektor/súkromný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš
	Rekonštrukcia objektu kaplnky sv. Kunhuty.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MK SR, súkromné zdroje,	verejný sektor/súkromný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš
Opatrenie 8.1.4	Organizovanie pravidelných kultúrnych podujatí.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Podpora kultúrnych podujatí organizovaných OZ a dobrovoľníkmi.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MK SR	verejný sektor	stredný/1	mesto V. Šariš
	Príprava a realizácia stálych (tradičných) kultúrnych podujatí mesta.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MK SR	verejný sektor	stredný/2	mesto V. Šariš
Podprogram 8.2. Organizačné zabezpečenie						
Cieľ 8.2	Organizačne zabezpečiť ponuku kultúrnych podujatí v meste.					
Opatrenie 8.2.1	Spracovať kalendár kultúrnych podujatí na celý rok, tento priebežne aktualizovať. Rozšíriť žánrovú ponuku s orientáciou na hodnotný kultúrny prínos.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Personálne a finančné zabezpečenie.	podľa potreby	rozpočet mesta	verejný sektor	nízky/2	mesto V. Šariš
	Spracovanie kalendár kultúrnych podujatí.	podľa potreby	rozpočet mesta	verejný sektor	nízky/2	mesto V. Šariš
	Osadenie informačnej tabule o výstavách a expozíciách pred odbočkou k Mestskej galérii a múzeu.	podľa potreby	rozpočet mesta	verejný sektor	nízky/2	mesto V. Šariš
Podprogram 8.3. Propagácia v oblasti kultúry						
Cieľ 8.3	Vytvorenie podmienok na efektívnu propagáciu mesto v oblasti kultúry.					
Opatrenie 8.3.1	Spracovať globálnu koncepciu „propagácie“ histórie mesto v multimediálnej forme.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Personálne a finančné zabezpečenie.	podľa potreby	rozpočet	verejný sektor	nízky/2	mesto V. Šariš

			mesta, ŠF EÚ			
	Spracovanie koncepcie v multimediálnej forme.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky/2	mesto V. Šariš
Opatrenie 8.3.2	Propagácia kultúry na Internete prostredníctvom www stránky mesto.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Finančné zabezpečenie.	1	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky/2	mesto V. Šariš
	Obsahová analýza www stránky.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky/2	mesto V. Šariš
	Priebežná aktualizácia www stránky.	podľa potreby	rozpočet mesta	verejný sektor	nízky/2	mesto V. Šariš

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Podprogram 8.1. Kultúrna infraštruktúra										
Cieľ 8.1										
Opatrenie 8.1.1										
Opatrenie 8.1.2										
Opatrenie 8.1.3										
Opatrenie 8.1.4										
Podprogram 8.2. Organizačné zabezpečenie										
Cieľ 8.2										
Opatrenie 8.2.1										
Podprogram 8.3. Propagácia v oblasti kultúry										
Cieľ 8.3										
Opatrenie 8.3.1										
Opatrenie 8.3.3										

8.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH

Strategický zámer						
Budovať goodwill mestoa dosiahnuť, aby sa stala strediskom cestovného ruchu v oblasti športu, kultúry a turistiky.						
Podprogram 9.1. Propagácia mesto						
Cieľ 9.1	Zabezpečiť účinnú propagáciu mesto.					
Opatrenie 9.1.1	Aktualizácia www stránky mesto.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Finančné zabezpečenie.	1	rozpočet mesta, podnikateľské subjekty	verejný sektor	nízky/1	mesto V. Šariš
	Obsahová analýza www stránky.	podľa potreby	rozpočet mesta, podnikateľské subjekty	verejný sektor	nízky/1	mesto V. Šariš
	Priebežná aktualizácia www stránky.	podľa potreby	rozpočet mesta,	verejný sektor	nízky/1	mesto V. Šariš
	Zriadenie samostatného webového portálu Šarišského hradu.	podľa potreby	rozpočet mesta,	verejný sektor	nízky/1	mesto V. Šariš
Opatrenie 9.1.2	Podpora budovania informačných tabúlí v meste.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Budovanie a inštalácia tabúlí informujúcich o atrakciách mesto.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MH SR	verejný sektor	nízky/1	mesto, podnikateľské subjekty
	Budovanie a inštalácia tabúlí propagujúcich kultúrne hodnoty mesto.	3	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MH SR	verejný sektor	nízky/1	mesto, podnikateľské subjekty
	Oprava a výmena mestských máp s vyznačením atrakcií mesta.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MH SR	verejný sektor	nízky/1	mesto, podnikateľské subjekty
	Osadenie informačných tabúlí v blízkosti kultúrnych pamiatok.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MH SR	verejný sektor	nízky/1	mesto, podnikateľské subjekty
Opatrenie 9.1.3	Podpora spolupráce verejného a súkromného sektora pri propagovaní atrakcií regiónu.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Budovanie partnerstiev.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ,	verejný sektor	nízky/1	mesto, podnikateľské

			MH SR			subjekty
--	--	--	-------	--	--	----------

Podprogram 9.2. Rekreačno - relaxačné zázemie mesto.						
Cieľ 9.2	Rekreačno- relaxačné zázemie mesto.					
Opatrenie 9.2.1	Podpora vytvárania nových atrakcií v meste.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
	Spracovanie technickej dokumentácie.	10	ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	vysoký/1	podnikateľské subjekty
	Výstavba rekreačného areálu v priestore rybníkov.	500	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš
Opatrenie 9.2.2	Modernizácia existujúcich zariadení cestovného ruchu.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	20	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš
	Vybudovanie stánkového predaja občerstvenia a suvenírov pri východisku turistickej trasy na hrad.	50	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš
	Výstavba ubytovacích kapacít v meste.	350	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš
	Výstavba ubytovania s kapacitou 25 lôžok v športovom areáli (nad kolkárňou).	200	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš

Podprogram 9.3. Cestovný ruch.						
Cieľ 9.3	Podporovať podnikateľské aktivity v cestovnom ruchu.					
Opatrenie 9.3.1	Uzavrieť s podnikateľmi dohody o poskytovaní služieb v agroturistike a cestovnom ruchu a o propagovaní ich služieb obcami.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie personálnych kapacít.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný/1	mesto V. Šariš
Opatrenie 9.3.2	Podporovať podnikateľské subjekty, neziskové organizácie a inštitúcie pri získavaní finančných prostriedkov z grantov a fondov EÚ.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie personálnych kapacít.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky/1	mesto V. Šariš

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
--	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------

Podprogram 9.1. Propagácia obce										
Cieľ 9.1										
Opatrenie 9.1.1										
Opatrenie 9.1.2										
Podprogram 9.2. Rekreačno - relaxačné zázemie obce.										
Cieľ 9.2										
Opatrenie 9.2.1										
Podprogram 9.3. Cestovný ruch.										
Cieľ 9.3										
Opatrenie 9.3.1										
Opatrenie 9.3.2										

8.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ

Strategický zámer	
Vytvoriť podmienky na efektívnu prácu mestského úradu. Vytvoriť vyhovujúce podmienky na poskytovania verejných služieb, estetizácia a funkčnosť miesta kontaktu so zákazníkmi mestského úradu, vytváranie vhodných technických a pracovných podmienok na mestskom úrade. Vytvorenie podmienok na znižovanie kriminality v meste a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v meste.	
Podprogram 10.1. Administratíva	
Cieľ 10.1.	Zabezpečiť rozvoj administratívnej infraštruktúry a podmienok na výkon samosprávnych funkcií v meste
Opatrenie 10.1.1	Komplexná rekonštrukcia budovy mestského úradu.

		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	nízky/1	mesto V. Šariš
	Komplexná rekonštrukcia budovy mestského úradu – exteriéry.	350	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto V. Šariš
	Komplexná rekonštrukcia mestského úradu – interiéry.	350	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto V. Šariš
	Spracovanie územného plánu zóny.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto V. Šariš

Podprogram 10.2. Bezpečnosť						
Cieľ 10.2.		Vytvorenie podmienok na znižovanie kriminality v meste a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v meste.				
Opatrenie 10.2.1		Rozšírenie a modernizácia kamerového systému.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Inštalácia kamerového systému v priestore cintorínov.	10	rozpočet mesta, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný, súkromný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš
	Zriadenie pultu centrálnej ochrany.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný, súkromný sektor	stredný/1	mesto V. Šariš
	Vybudovanie siete fotopascí.	2	rozpočet mesta, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný, súkromný sektor	stredný/1	mesto V. Šariš
	Osadenie monitorovacieho systému v priestore kolkárne.	7	rozpočet mesta, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný, súkromný sektor	stredný/1	mesto V. Šariš
	Osadenie monitorovacieho systému v priestore školského areálu.	7	rozpočet mesta, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný, súkromný sektor	stredný/1	mesto V. Šariš
Opatrenie 10.2.2		Zvyšovanie bezpečnosti v meste.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Rekonštrukcia oplotenia mlynského náhonu.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný, súkromný sektor	vysoký/1	mesto V. Šariš
	Rekonštrukcia oplotenia Mlyna zo západnej strany.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný, súkromný sektor	stredný/1	mesto V. Šariš
	Obnovenie činnosti mestskej polície.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný, súkromný sektor	stredný/1	mesto V. Šariš
	Vytváranie občianskych hliadok.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný, súkromný sektor	stredný/1	mesto V. Šariš
	Výstavba monitorovacieho systému – cyklistický chodník, cesta na hrad, hrad.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný, súkromný sektor	stredný/1	mesto V. Šariš

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Podprogram 10.1. Administratíva										

Cieľ 10.1.										
Opatrenie 10.1.1										
Podprogram 10.2. Bezpečnosť										
Cieľ 10.2.										
Opatrenie 10.2.1										
Opatrenie 10.2.2										

8.11 PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA MESTA

Strategický zámer						
Zabezpečenie technických podmienok pre rozvoj informačnej spoločnosti. Umožniť obyvateľom využívať on-line elektronické služby samosprávy. Vytvoriť vhodné podmienky na prechod na e-government na lokálnej úrovni (e-vote, e-services, ...). Umožniť obyvateľom mesto a pracovníkom samosprávy zvyšovať svoje počítačové vedomie a zručnosti.						
Podprogram 11.1. Budovanie a rozvoj informačnej infraštruktúry, efektívna verejná správa.						
Cieľ 11.1	Zabezpečiť technické podmienky na prechod samosprávy na nový typ vládnutia - e - government.					
Opatrenie 11.1.1	Rozvoj infraštruktúry informačných systémov samosprávy.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Technické zabezpečenie IS prostredníctvom informačného systému za pomoci združenia DEUS.	20	rozpočet mesta, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	stredný/1	mesto V. Šariš
	Tvorba základného SW na komunikáciu občan – samospráva – podnikateľské subjekty a to prostredníctvom IS DCOM.	30	rozpočet mesta, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	stredný/2	mesto V. Šariš
Opatrenie 11.1.2	Zavádzanie efektívnych elektronických služieb poskytovaných na úrovni samosprávy.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Tvorba aplikačného softwaru na zabezpečenie e – služieb v meste.	20	rozpočet mesta	verejný sektor	stredný/2	mesto V. Šariš
	Tvorba SW na realizáciu e-vote na miestnej úrovni.	10	rozpočet mesta	verejný sektor	stredný/2	mesto V. Šariš

Podprogram 11.2. Počítačová gramotnosť.						
Cieľ 11.2	Zvýšenie počítačovej gramotnosti obyvateľov a pracovníkov samosprávy.					
Opatrenie 11.2.1	Podpora zvyšovania počítačového vedomia u pracovníkov samosprávy.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Realizácia kurzov na získanie ECDL spôsobilosti pre pracovníkov miestnej samosprávy.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	žiadny/1	mesto V. Šariš
Opatrenie 11.2.2	Podpora zvyšovania počítačového vedomia u obyvateľov mesto.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Realizácia kurzov na zvyšovanie počítačového vedomia u obyvateľov mesto.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	nízky/1	mesto, n.o.
	Realizácia kurzov na obsluhu a používanie mestského informačného a komunikačného systému.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	nízky/1	mesto, n.o.
Opatrenie 11.2.3	Podpora vzdelávacích aktivít zameraných na zvyšovanie zručností a vedomostí o internete a motiváciu k používaniu internetu a elektronických služieb.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Realizácia kurzov na zvyšovanie vedomostí o internete.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	nízky/1	mesto, n.o.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
--	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------

Podprogram 11.1. Budovanie a rozvoj informačnej infraštruktúry.										
Cieľ 11.1										
Opatrenie 11.1.1										
Opatrenie 11.1.2										
Podprogram 11.2. Počítačová gramotnosť.										
Cieľ 11.2										
Opatrenie 11.2.1										
Opatrenie 11.2.2										
Opatrenie 11.2.3										

Finančná časť Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Veľký Šariš 2015 - 2024

9 FINANČNÝ PLÁN PROGRAMU

Jednou z kľúčových otázok pre realizáciu programu rozvoja je schopnosť mesta v priebehu jeho realizácie zaistiť zdroje potrebné na jeho financovanie. Tieto zdroje vznikajú vo viacerých sférach – v súkromnom sektore, verejnej správe, ide tiež o zdroje zahraničné, najmä o prostriedky Európskej únie. Dôležitým zdrojom budú, po dokončení reformy verejnej správy a uskutočnení daňovej reformy, vlastné prostriedky. V dôsledku neexistencie nevyhnutných podkladových údajov pre stanovenie finančného rámca, v ktorom by sa mal program rozvoja v strednodobom horizonte pohybovať, je výška prostriedkov potrebná na realizáciu jednotlivých opatrení a aktivít stanovená len orientačne. Táto časť bude konkretizovaná v závislosti od reálneho čerpania finančných príspevkov zo štrukturálnych fondov, možností mestského rozpočtu atď.

Formulár č. F 5 – Indikatívny rozpočet - sumarizácia

tis. €	Rok										
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Spolu
I. Hospodárska politika	1950	2262	5410	5410	5578	5407	1927	1927	182	41	30095
PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO.....	756	756	2969	2969	2238	2238	25	25	0	0	11975
PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE	951	951	1110	1110	509	509	36	36	0	0	5211
PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	41	204	996	996	2683	2519	1725	1725	41	41	10969
PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH	2	143	141	141	141	141	141	141	141	0	1134
PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ	188	188	175	175	0	0	0	0	0	0	726
PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA MESTA	13	20	20	20	8	0	0	0	0	0	80
II. Sociálna politika	1450	2361	2361	2335	1244	359	359	359	41	41	10910
PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTN.	589	589	589	589	359	359	359	359	41	41	3877
PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT	573	1484	1484	1458	885	0	0	0	0	0	5882
PROGRAM 8. KULTÚRA	288	288	288	288	0	0	0	0	0	0	1151
III. Environmentálna politika	792	1178	1227	1227	437	151	100	0	0	0	5111
PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO	784	784	784	784	0	0	0	0	0	0	3137
PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	7	393	443	443	437	151	100	0	0	0	1974
Zdroj: vlastné spracovanie											

Vychádzajúc z vyššie zadefinovaných cieľov, priorít a opatrení a na základe auditu pripravovaných Projektových zámerov v rézii samosprávy, podnikateľskej sféry či neziskových a iných organizácií bol vypracovaný plán realizácie programu. Definuje, z akých prostriedkov by sa mali tieto zábery realizovať, kto by mal byť žiadateľov, určuje predpokladané časové rámce v **tis. €**.

9.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 1.1	Finančne, legislatívne a technicky podporovať malé a stredné podnikanie zo strany obce.								
Opatrenie 1.1.4	100	100	75	25	20	0	5	0	0
Cieľ 1.2	Zabezpečiť rozvoj tradičných remesiel v obci.								
Opatrenie 1.2.1	2 000	2 000	1 500	500	400	0	100	0	0
Opatrenie 1.2.2	5 850	3 803	2 852	951	951	0	0	2 048	0
Cieľ 1.3	Vytvorenie podmienok na rozvoj inovačných aktivít v súkromných podnikoch.								
Opatrenie 1.3.2	3 000	1 500	1 125	375	375	0	0	1 500	0
Cieľ 1.4	Zvýšenie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike.								

Opatrenie 1.4.1	1 025	1 025	769	256	205	0	51	0	0
Spolu	11 975	8 428	6 321	2 107	1 951	0	156	3 548	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2015	756,25	756	567	189	151	0	38	0	0
2016	756,25	756	567	189	151	0	38	0	0
2017	2968,75	2082	1561	520	483	0	38	887	0
2018	2968,75	2082	1561	520	483	0	38	887	0
2019	2237,50	1351	1013	338	336	0	1	887	0
2020	2237,50	1351	1013	338	336	0	1	887	0
2021	25,00	25	19	6	5	0	1	0	0
2022	25,00	25	19	6	5	0	1	0	0
2023	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2025	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	11975,00	8428	6321	2107	1951	0	156	3548	0

Zdroje financovania EÚ

Integrovaný regionálny operačný program

Prioritná os č.3: Konkurencieschopné a atraktívne regióny pre podnikanie a zamestnanosť

INVESTIČNÁ PRIORITA 3.1: Podpora fyzickej, ekonomickej a sociálnej regenerácie zanedbaných mestských a vidieckych komún a území

INVESTIČNÁ PRIORITA 3.2: Ochrana, propagácia a rozvoj kultúrneho a prírodného dedičstva

OP Kvalita životného prostredia

PRIORITNÁ OS 3: ENERGETICKY EFEKTÍVNEJŠIE NÍZKOUHLÍKOVÉ HOSPODÁRSTVO

INVESTIČNÁ PRIORITA 1: Podpora výroby a distribúcie energie z obnoviteľných zdrojov

INVESTIČNÁ PRIORITA 2: Podpora energetickej efektívnosti a využitia energie z obnoviteľných zdrojov v podnikoch

INVESTIČNÁ PRIORITA 3: Podpora energetickej efektívnosti a využitia energie z obnoviteľných zdrojov vo verejných infraštruktúrach, vrátane využitia vo verejných budovách a v sektore bývania

OP Výskum a inovácie

PRIORITNÁ OS 2: Podnikateľské prostredie priaznivé pre inovácie

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.1: Podpora investovania do inovácií a výskumu, tvorba prepojenia a synergií medzi podnikmi vedeckovýskumnými centrami a vyšším vzdelávaním obzvlášť vo vývoji produktov a služieb, prenosu technológií, sociálnej inovácie a aplikácie verejných služieb, stimulácie dopytu, vytvárania sietí, zoskupení (klastrov) a otvorenej inovácie prostredníctvom inteligentnej špecializácie, podpora technologického a aplikovaného výskumu, pilotných Projektov a aktivít skorého overovania výrobkov, vyspelých výrobných kapacít a prvovýroby v kľúčových technológiách

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.2: Podpora podnikania, najmä prostredníctvom uľahčenia využívania nových nápadov v hospodárstve a podpora zakladania nových firiem vrátane podnikateľských inkubátorov

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.3: Vývoj a zavedenie nových obchodných modelov MSP, najmä v rámci internacionalizácie

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.4: Podpora tvorby a rozšírenia pokročilých kapacít pre rozvoj výrobkov a služieb

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.5: Podpora kapacity MSP a cieľom zapojenia do rastu a inovácií

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.6: Podpora výskumu, vývoja a osvojenia nízkouhlíkových technológií

TECHNICKÁ POMOC

OP INTEGROVANÁ INFRAŠTRUKTÚRA A OP ĽUDSKÉ ZDROJE

Program rozvoja vidieka

Projektové opatrenia (realizácia bude zabezpečovaná cez individuálne Opatrenia žiadateľov):

- Obnova poľnohospodárskeho potenciálu – prevencia (čl. 19)
- Podpora mladých farmárov, malých fariem a podnikania (čl. 20)
- Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach (čl. 21)
- Prevencia a odstraňovanie škôd v lesoch (čl. 25)
- Investície do nových lesných technológií (čl. 27)
- Spolupráca (čl. 36)
- LEADER (čl. 42-45)

9.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
	Národné verejné zdroje spolu			Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje			
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 2.1	Rozvoj dopravnej infraštruktúry								
Opatrenie 2.1.1	1 320	1 320	990	330	264	0	66	0	0
Opatrenie 2.1.3	175	175	131	44	35	0	9	0	0
Opatrenie 2.1.4	230	230	173	58	46	0	12	0	0
Opatrenie 2.1.5	565	565	424	141	113	0	28	0	0
Opatrenie 2.1.6	2 400	2 400	1 800	600	480	0	120	0	0
Opatrenie 2.1.7	3	3	2	1	1	0	0	0	0
Cieľ 2.2	Zabezpečenie dopravného spojenia hromadnou autobusovou dopravou, prípadne železničnou dopravou.								
Opatrenie 2.1.1	58	58	44	15	12	0	3	0	0
Opatrenie 2.1.2	460	460	345	115	92	0	23	0	0
Spolu	5 211	5 211	3 908	1 303	1 042	0	261	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2015	950,92	951	713	238	190	0	48	0	0
2016	950,92	951	713	238	190	0	48	0	0
2017	1109,67	1110	832	277	222	0	55	0	0
2018	1109,67	1110	832	277	222	0	55	0	0
2019	508,92	509	382	127	102	0	25	0	0
2020	508,92	509	382	127	102	0	25	0	0
2021	36,00	36	27	9	7	0	2	0	0
2022	36,00	36	27	9	7	0	2	0	0
2023	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2025	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	5211,00	5211	3908	1303	1042	0	261	0	0

Zdroje financovania EÚ

Integrovaný regionálny operačný program

Prioritná os č. 1: Bezpečná a ekologická doprava v regiónoch

INVESTIČNÁ PRIORITA 1.1: Posilnenie regionálnej mobility prostredníctvom prepojenia sekundárnych a terciárnych uzlov s infraštruktúrou TEN-T

INVESTIČNÁ PRIORITA 1.2: Rozvoj ekologicky priaznivých a nízkouhlíkových dopravných systémov

Prioritná os č.3: Konkurencieschopné a atraktívne regióny pre podnikanie a zamestnanosť

INVESTIČNÁ PRIORITA 3.1: Podpora fyzickej, ekonomickej a sociálnej regenerácie zanedbaných mestských a vidieckych komunít a území

OP INTEGROVANÁ INFRAŠTRUKTÚRA A OP ĽUDSKÉ ZDROJE

Program rozvoja vidieka

Projektové opatrenia (realizácia bude zabezpečovaná cez individuálne Opatrenia žiadateľov):

- Investície do hmotného majetku (čl. 18)
- Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach (čl. 21)
- LEADER (čl. 42-45)

DOTÁCIE MINISTERSTVA DOPRAVY, VÝSTAVBY A REGIONÁLNEHO ROZVOJA SR

9.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
	Národné verejné zdroje spolu			Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje			
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 3	Zabezpečiť rozvoj a rekonštrukciu technickej infraštruktúry v obci.								
Opatrenie 3.2	405	405	304	101	81	0	20	0	0
Opatrenie 3.5	505	505	379	126	101	0	25	0	0
Opatrenie 3.6	655	655	491	164	131	0	33	0	0
Opatrenie 3.7	6 750	6 750	5 063	1 688	1 350	0	338	0	0
Opatrenie 3.8	2 660	2 660	1 995	665	532	0	133	0	0
Spolu	10 975	10 975	8 231	2 744	2 195	0	549	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2015	40,50	41	30	10	8	0	2	0	0
2016	204,25	204	153	51	41	0	10	0	0
2017	995,50	996	747	249	199	0	50	0	0
2018	995,50	996	747	249	199	0	50	0	0
2019	2683,00	2683	2012	671	537	0	134	0	0
2020	2519,25	2519	1889	630	504	0	126	0	0
2021	1728,00	1728	1296	432	346	0	86	0	0
2022	1728,00	1728	1296	432	346	0	86	0	0

2023	40,50	41	30	10	8	0	2	0	0
2025	40,50	41	30	10	8	0	2	0	0
Spolu	10975,00	10975	8231	2744	2195	0	549	0	0

Zdroje financovania EÚ

Integrovaný regionálny operačný program

Prioritná os č.3: Konkurencieschopné a atraktívne regióny pre podnikanie a zamestnanosť

INVESTIČNÁ PRIORITA 3.1: Podpora fyzickej, ekonomickej a sociálnej regenerácie zanedbaných mestských a vidieckych komunít a území

IROP je realizovaný prostredníctvom integrovaných územných stratégií, ktoré na úrovni NUTS2 zadefinujú prioritné Projektové zámery v regióne. Cieľom je dosiahnutie čo najväčších synergických efektov preinvestovaných finančných prostriedkov a predchádzanie negatívnym účinkom nekoordinovaného plánovania v ohraničenom území.

OP Kvalita životného prostredia

PRIORITNÁ OS 1: UDRŽATEĽNÉ VYUŽÍVANIE PRÍRODNÝCH ZDROJOV PROSTREDNÍCTVOM ROZVOJA ENVIRONMENTÁLNEJ INFRAŠTRUKTÚRY

INVESTIČNÁ PRIORITA 1: Riešenie významných potrieb investícií do sektora odpadu s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis

INVESTIČNÁ PRIORITA 2: riešenie významných potrieb investícií do sektora vodného hospodárstva s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis

INVESTIČNÁ PRIORITA 3: ochrana a obnova biologickej diverzity, ochrana pôdy a obnova a propagácia ekosystémových služieb vrátane Natura 2000 a zelených infraštruktúr

OP INTEGROVANÁ INFRAŠTRUKTÚRA A OP ĽUDSKÉ ZDROJE

Program rozvoja vidieka

Projektové opatrenia (realizácia bude zabezpečovaná cez individuálne Opatrenia žiadateľov):

- Investície do hmotného majetku (čl. 18)
- Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach (čl. 21)
- LEADER (čl. 42-45)

9.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 4	Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom								
Opatrenie 4.3	400	400	300	100	80	0	20	0	0
Opatrenie 4.4	1 010	1 010	758	253	202	0	51	0	0
Opatrenie 4.5	52	52	39	13	10	0	3	0	0
Opatrenie 4.6	1 160	1 160	870	290	232	0	58	0	0
Opatrenie 4.7	515	515	386	129	103	0	26	0	0
Spolu	3 137	3 137	2 353	784	627	0	157	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2015	784,25	784	588	196	157	0	39	0	0
2016	784,25	784	588	196	157	0	39	0	0
2017	784,25	784	588	196	157	0	39	0	0
2018	784,25	784	588	196	157	0	39	0	0
2019	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2020	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2021	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2022	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2023	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2025	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	3137,00	3137	2353	784	627	0	157	0	0

Zdroje financovania EÚ

OP Kvalita životného prostredia

PRIORITNÁ OS 1: UDRŽATEĽNÉ VYUŽÍVANIE PRÍRODNÝCH ZDROJOV PROSTREDNÍCTVOM ROZVOJA ENVIRONMENTÁLNEJ INFRAŠTRUKTÚRY

INVESTIČNÁ PRIORITA 1: Riešenie významných potrieb investícií do sektora odpadu s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis

INVESTIČNÁ PRIORITA 2: riešenie významných potrieb investícií do sektora vodného hospodárstva s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis

INVESTIČNÁ PRIORITA 3: ochrana a obnova biologickej diverzity, ochrana pôdy a obnova a propagácia ekosystémových služieb vrátane Natura 2000 a zelených infraštruktúr

INVESTIČNÁ PRIORITA 4: opatrenia na zlepšenie obecného prostredia, regeneráciu opustených priemyselných lokalít a zníženie znečistenia ovzdušia

PRIORITNÁ OS 2: ADAPTÁCIA NA NEPRIAZNIVÉ DÔSLEDKY ZMENY KLÍMY SO ZAMERANÍM NA OCHRANU PRED POVODŇAMI, RIADENIE A PREVENCIU SÚVISIACICH RIZÍK

INVESTIČNÁ PRIORITA 1: Podpora vyhradených investícií na prispôsobenie sa zmene klímy

INVESTIČNÁ PRIORITA 2: Propagácia investícií nariadenie osobitných rizík, zabezpečenie odolnosti proti katastrofám a vyvíjanie systémov zvládania katastrof

PRIORITNÁ OS 3: ENERGETICKY EFEKTÍVNEJŠIE NÍZKOUHLÍKOVÉ HOSPODÁRSTVO

INVESTIČNÁ PRIORITA 1: Podpora výroby a distribúcie energie z obnoviteľných zdrojov

INVESTIČNÁ PRIORITA 2: Podpora energetickej efektívnosti a využitia energie z obnoviteľných zdrojov v podnikoch

INVESTIČNÁ PRIORITA 3: Podpora energetickej efektívnosti a využitia energie z obnoviteľných zdrojov vo verejných infraštruktúrach, vrátane využitia vo verejných budovách a v sektore bývania

INVESTIČNÁ PRIORITA 4: Vývoj a zavedenie inteligentných distribučných systémov s nízkymi a strednými úrovňami napätia

INVESTIČNÁ PRIORITA 5: Podpora nízkouhlíkových stratégií pre všetky typy území, zvlášť mestských oblastí, vrátane podpory trvalo udržateľnej mestskej mobility a zmiernenie relevantných adaptačných opatrení

INVESTIČNÁ PRIORITA 6: Podpora využitia vysokoúčinnnej kombinovanej výroby elektriny a tepla založenej na dopyte po využitelnom teple

PRIORITNÁ OS 4: TECHNICKÁ POMOC

Program rozvoja vidieka

Projektové opatrenia (realizácia bude zabezpečovaná cez individuálne Opatrenia žiadateľov):

- Investície do hmotného majetku (čl. 18)
- Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach (čl. 21)

- LEADER (čl. 42-45)

NÓRSKY FINANČNÝ MECHANIZMUS A FINANČNÝ MECHANIZMUS EHP

Finančné príspevky sa poskytujú v týchto prioritných oblastiach:

a) Ochrana a manažment životného prostredia

ŠVAJČIARSKY FINANČNÝ MECHANIZMUS

THE INTELLIGENT ENERGY – EUROPE PROGRAMM

DOTÁCIE MINISTERSTVA DOPRAVY, VÝSTAVBY A REGIONÁLNEHO ROZVOJA SR

EKO FOND

ENVIRONMENTÁLNY FOND

RECYKLAČNÝ FOND

NADÁCIA SPP

NADÁCIA ORANGE

NADÁCIA EKOPOLIS

GREENWAYS

PRIESTORY

POHODA ZA MESTOM

ZELENÉ OÁZY

GRANTOVÝ PROGRAM TESCO PRE ZDRAVŠIE MESTÁ

9.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
	Národné verejné zdroje spolu			Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje			
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 5.2	Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom								
Opatrenie 5.2.2	335	335	251	84	67	0	17	0	0
Opatrenie 5.2.3	805	805	604	201	161	0	40	0	0
Cieľ 5.4.	Ochrana a racionálne využívanie vôd, ochrana pred povodňami.								
Opatrenie 5.4.1	205	205	154	51	41	0	10	0	0
Opatrenie 5.4.2	599	599	449	150	120	0	30	0	0
Opatrenie 5.4.3	21	21	16	5	4	0	1	0	0
Opatrenie 5.4.4	4	4	3	1	1	0	0,2	0	0
Opatrenie 5.4.5	5	5	4	1	1	0	0,3	0	0
Spolu	1 974	1 974	1 481	494	395	0	99	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2015	7,25	7	5	2	1	0	0	0	0
2016	393,33	393	295	98	79	0	20	0	0
2017	442,58	443	332	111	89	0	22	0	0
2018	442,58	443	332	111	89	0	22	0	0

2019	437,33	437	328	109	87	0	22	0	0
2020	151,08	151	113	38	30	0	8	0	0
2021	99,83	100	75	25	20	0	5	0	0
2022	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2023	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2025	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	1974,00	1974	1481	494	395	0	99	0	0

Zdroje financovania EÚ

OP Kvalita životného prostredia

PRIORITNÁ OS 1: UDRŽATEĽNÉ VYUŽÍVANIE PRÍRODNÝCH ZDROJOV PROSTREDNÍCTVOM ROZVOJA ENVIRONMENTÁLNEJ INFRAŠTRUKTÚRY

INVESTIČNÁ PRIORITA 1: Riešenie významných potrieb investícií do sektora odpadu s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis

INVESTIČNÁ PRIORITA 2: riešenie významných potrieb investícií do sektora vodného hospodárstva s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis

INVESTIČNÁ PRIORITA 3: ochrana a obnova biologickej diverzity, ochrana pôdy a obnova a propagácia ekosystémových služieb vrátane Natura 2000 a zelených infraštruktúr

INVESTIČNÁ PRIORITA 4: opatrenia na zlepšenie obecného prostredia, regeneráciu opustených priemyselných lokalít a zníženie znečistenia ovzdušia

PRIORITNÁ OS 2: ADAPTÁCIA NA NEPRIAZNIVÉ DÔSLEDKY ZMENY KLÍMY SO ZAMERANÍM NA OCHRANU PRED POVODŇAMI, RIADENIE A PREVENCIU SÚVISIACICH RIZÍK

INVESTIČNÁ PRIORITA 1: Podpora vyhradených investícií na prispôsobenie sa zmene klímy

INVESTIČNÁ PRIORITA 2: Propagácia investícií na riešenie osobitných rizík, zabezpečenie odolnosti proti katastrofám a vyvíjanie systémov zvládania katastrof

PRIORITNÁ OS 3: ENERGETICKY EFEKTÍVNEJŠIE NÍZKOUHLÍKOVÉ HOSPODÁRSTVO

INVESTIČNÁ PRIORITA 1: Podpora výroby a distribúcie energie z obnoviteľných zdrojov

INVESTIČNÁ PRIORITA 2: Podpora energetickej efektívnosti a využitia energie z obnoviteľných zdrojov v podnikoch

INVESTIČNÁ PRIORITA 3: Podpora energetickej efektívnosti a využitia energie z obnoviteľných zdrojov vo verejných infraštruktúrach, vrátane využitia vo verejných budovách a v sektore bývania

INVESTIČNÁ PRIORITA 4: Vývoj a zavedenie inteligentných distribučných systémov s nízkymi a strednými úrovňami napätia

INVESTIČNÁ PRIORITA 5: Podpora nízkouhlíkových stratégií pre všetky typy území, zvlášť mestských oblastí, vrátane podpory trvalo udržateľnej mestskej mobility a zmiernenie relevantných adaptačných opatrení

INVESTIČNÁ PRIORITA 6: Podpora využitia vysokoúčinnnej kombinovanej výroby elektriny a tepla založenej na dopyte po využiteľnom teple

PRIORITNÁ OS 4: TECHNICKÁ POMOC

Program rozvoja vidieka

Projektové opatrenia (realizácia bude zabezpečovaná cez individuálne Opatrenia žiadateľov):

- Investície do hmotného majetku (čl. 18)
- Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach (čl. 21)
- LEADER (čl. 42-45)

NÓRSKY FINANČNÝ MECHANIZMUS A FINANČNÝ MECHANIZMUS EHP

Finančné príspevky sa poskytujú v týchto prioritných oblastiach:

- Ochrana a manažment životného prostredia
- Klimatické zmeny a obnoviteľná energia

ŠVAJČIARSKY FINANČNÝ MECHANIZMUS

THE INTELLIGENT ENERGY – EUROPE PROGRAMM

DOTÁCIE MINISTERSTVA DOPRAVY, VÝSTAVBY A REGIONÁLNEHO ROZVOJA SR

EKO FOND

ENVIRONMENTÁLNY FOND

RECYKLAČNÝ FOND

NADÁCIA SPP
NADÁCIA ORANGE
NADÁCIA EKOPOLIS
GREENWAYS
PRIESTORY
POHODA ZA MESTOM
ZELENÉ OÁZY
GRANTOVÝ PROGRAM TESCO PRE ZDRAVŠIE MESTÁ

9.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 6.1	Doplniť chýbajúcu infraštruktúru sociálnych zariadení v obci a zvýšiť ich kvalitu.								
Opatrenie 6.1.1	50	50	38	13	10	0	3	0	0
Opatrenie 6.1.2	102	102	77	26	20	0	5	0	0
Opatrenie 6.1.3	150	150	113	38	30	0	8	0	0
Opatrenie 6.1.4	255	255	191	64	51	0	13	0	0
Opatrenie 6.1.5	2 400	2 400	1 800	600	480	0	120	0	0
Cieľ 6.2	Zlepšiť úroveň poskytovania zdravotníckych a sociálnych služieb.								
Opatrenie 6.2.4	920,00	920,00	690,00	230,00	184,00	0,00	46,00	0,00	0,00
Spolu	3 877	3 877	2 908	969	775	0	194	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
	Národné verejné zdroje spolu			Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje	H	CH	
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2015	589,45	589	442	147	118	0	29	0	0
2016	589,45	589	442	147	118	0	29	0	0
2017	589,45	589	442	147	118	0	29	0	0
2018	589,45	589	442	147	118	0	29	0	0
2019	359,45	359	270	90	72	0	18	0	0
2020	359,45	359	270	90	72	0	18	0	0
2021	359,45	359	270	90	72	0	18	0	0
2022	359,45	359	270	90	72	0	18	0	0
2023	40,70	41	31	10	8	0	2	0	0
2025	40,70	41	31	10	8	0	2	0	0
Spolu	3877,00	3877	2908	969	775	0	194	0	0

Zdroje financovania EÚ

Európsky sociálny fond 2014 – 2020

OP INTEGROVANÁ INFRAŠTRUKTÚRA A OP ĽUDSKÉ ZDROJE

Integrovaný regionálny operačný program

Prioritná os č. 2: Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.1: Investovanie do sociálnej infraštruktúry, ktoré prispieva k národnému, regionálnemu a miestnemu rozvoju, a prechodu z inštitucionálnych služieb na komunitné

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.2: Investovanie do vzdelávania, zručností a celoživotného vzdelávania prostredníctvom rozvoja infraštruktúry vzdelávania a odbornej prípravy

NÓRSKY FINANČNÝ MECHANIZMUS A FINANČNÝ MECHANIZMUS EHP

Finančné príspevky sa poskytujú v týchto prioritných oblastiach:

c) Občianska spoločnosť

DOTÁCIE MINISTERSTVA PRÁCE, SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY SR ŠTÁTNY FOND ROZVOJA BÝVANIA

NADÁCIA SPP

NADÁCIA ORANGE

NADÁCIA EKOPOLIS

NADÁCIA PONTIS

9.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
	Národné verejné zdroje spolu			Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje			
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 7.1.	Zabezpečiť rozvoj a údržbu infraštruktúry vzdelávania a zabezpečenie podmienok pre efektívnu vzdelávaciu činnosť v obci.								
Opatrenie 7.1.1	1 310	1 310	983	328	262	0	66	0	0
Opatrenie 7.1.2	150	150	113	38	30	0	8	0	0
Opatrenie 7.1.3	52	52	39	13	10	0	3	0	0
Opatrenie 7.1.4	350	350	263	88	70	0	18	0	0
Opatrenie 7.1.6	480	480	360	120	96	0	24	0	0
Cieľ 7.2.	Zabezpečiť trvalé skvalitňovanie vyváženej ponuky výkonnostného a rekreačného športu.								
Opatrenie 7.2.1	3 540	3 540	2 655	885	708	0	177	0	0
Spolu	5 882	5 882	4 412	1 471	1 176	0	294	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2015	572,50	573	429	143	115	0	29	0	0
2016	1483,50	1484	1113	371	297	0	74	0	0
2017	1483,50	1484	1113	371	297	0	74	0	0
2018	1457,50	1458	1093	364	292	0	73	0	0
2019	885,00	885	664	221	177	0	44	0	0
2020	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0

2021	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2022	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2023	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2025	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	5882,00	5882	4412	1471	1176	0	294	0	0

Zdroje financovania EÚ

Európsky sociálny fond 2014 – 2020

Integrovaný regionálny operačný program

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.1: Investovanie do sociálnej infraštruktúry, ktoré prispieva k národnému, regionálnemu a miestnemu rozvoju, a prechodu z inštitucionálnych služieb na komunitné

INVESTIČNÁ PRIORITA 2.2: Investovanie do vzdelávania, zručností a celoživotného vzdelávania prostredníctvom rozvoja infraštruktúry vzdelávania a odbornej prípravy

OP INTEGROVANÁ INFRAŠTRUKTÚRA A OP ĽUDSKÉ ZDROJE

Program rozvoja vidieka

Projektové opatrenia (realizácia bude zabezpečovaná cez individuálne Opatrenia žiadateľov):

- Prenos znalostí a informačné akcie (čl. 15)
- Poradenské služby (čl. 16)
- Investície do hmotného majetku (čl. 18)
- Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach (čl. 21)
- Spolupráca (čl. 36)
- LEADER (čl. 42-45)

NÓRSKY FINANČNÝ MECHANIZMUS A FINANČNÝ MECHANIZMUS EHP

Finančné príspevky sa poskytujú v týchto prioritných oblastiach: d) Rozvoj ľudských zdrojov

DOTÁCIE MINISTERSTVA ŠKOLSTVA, VEDY, VÝSKUMU A ŠPORTU SR

DOTÁCIE MINISTERSTVA PRÁCE, SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY SR

Podprogramy Comenius, Leonardo da Vinci a sektorový program Grundtvig

PROGRAM CELOŽIVOTNÉHO VZDELÁVANIA 2007 - 2013

s dôrazom na možnosti pre mestá a obce.

9.8 PROGRAM 8. KULTÚRA

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 8.1	Zachovanie kultúrno–historického potenciálu obce a rozvoj kultúrnych, informačných a voľnočasových aktivít v nadväznosti na rozvoj cestovného ruchu na regionálnej a miestnej úrovni.								
Opatrenie 8.1.1	1 150	1 150	863	288	230	0	58	0	0
Cieľ 8.3	Vytvorenie podmienok na efektívnu propagáciu obce v oblasti kultúry.								
Opatrenie 8.3.2	1	1	0	1	0	0	1	0	0
Spolu	1 151,0	1 151	863	289	230	0	59	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)

Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2015	287,60	288	216	72	58	0	14	0	0
2016	287,60	288	216	72	58	0	14	0	0
2017	287,60	288	216	72	58	0	14	0	0
2018	287,60	288	216	72	58	0	14	0	0
2019	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0
2020	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0
2021	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0
2022	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0
2023	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0
2025	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	1151,00	1151	863	289	230	0	59	0	0

Zdroje financovania EÚ

Integrovaný regionálny operačný program

Prioritná os č.3: Konkurencieschopné a atraktívne regióny pre podnikanie a zamestnanosť

INVESTIČNÁ PRIORITA 3.1: Podpora fyzickej, ekonomickej a sociálnej regenerácie zanedbaných mestských a vidieckych komunít a území

INVESTIČNÁ PRIORITA 3.2: Ochrana, propagácia a rozvoj kultúrneho a prírodného dedičstva

Program rozvoja vidieka

Projektové opatrenia (realizácia bude zabezpečovaná cez individuálne Opatrenia žiadateľov):

- Prenos znalostí a informačné akcie (čl. 15)
- Poradenské služby (čl. 16)
- Investície do hmotného majetku (čl. 18)
- Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach (čl. 21)
- LEADER (čl. 42-45)

NÓRSKY FINANČNÝ MECHANIZMUS A FINANČNÝ MECHANIZMUS EHP

Finančné príspevky sa poskytujú v týchto prioritných oblastiach:

e) Zachovanie kultúrneho dedičstva.

ŠVAJČIARSKY FINANČNÝ MECHANIZMUS

PROGRAM EURÓPSKEJ KOMISIE KULTÚRA 2007 – 2013

1. Podpora kultúrnych Projektov
2. Podpora organizácií pôsobiach na európskej úrovni v oblasti kultúry
3. Podpora na analýzy zhromažďovanie a šírenie informácií na maximalizáciu vplyvu Projektov v oblasti kultúrnej spolupráce

DOTAČNÝ SYSTÉM MINISTERSTVA KULTÚRY SR

PROGRAM 1 - OBNOVME SI SVOJ DOM

PROGRAM 2 - KULTÚRNE AKTIVITY V OBLASTI PAMÄŤOVÝCH INŠTITÚCIÍ

PROGRAM 4 – UMENIE

PROGRAM 5 - PRO SLOVAKIA

PROGRAM 6 - KULTÚRA ZNEVÝHODNENÝCH SKUPÍN OBYVATEĽSTVA

PROGRAM 7 - NEHMOTNÉ KULTÚRNE DEDIČSTVO A KULTÚRNO-OSVETOVÁ ČINNOSŤ

PROGRAM 8 - KULTÚRNE POUKAZY

WORLD MONUMENTS FUND (SVETOVÝ PAMIATKOVÝ FOND)

NADÁCIA SPP

NADÁCIA ORANGE NADÁCIA EKOPOLIS

9.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 9.1	Zabezpečiť účinnú propagáciu obce.								
Opatrenie 9.1.1	1	1	0	1	0	0	1	0	0
Opatrenie 9.1.3	3	3	0	3	0	0	3	0	0
Cieľ 9.2	Rekreačno- relaxačné zázemie obce.								
Opatrenie 9.2.1	510	510	383	128	102	0	26	0	0
Opatrenie 9.2.2	620	620	465	155	124	0	31	0	0
Spolu	1 134	1 134	848	287	226	0	61	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2015	1,60	2	0	2	0	0	2	0	0
2016	142,85	143	106	37	28	0	9	0	0
2017	141,35	141	106	35	28	0	7	0	0
2018	141,35	141	106	35	28	0	7	0	0
2019	141,35	141	106	35	28	0	7	0	0
2020	141,35	141	106	35	28	0	7	0	0
2021	141,35	141	106	35	28	0	7	0	0
2022	141,35	141	106	35	28	0	7	0	0
2023	141,35	141	106	35	28	0	7	0	0
2025	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	1134,00	1134	848	287	226	0	61	0	0

Zdroje financovania EÚ

Integrovaný regionálny operačný program

Prioritná os č.3: Konkurencieschopné a atraktívne regióny pre podnikanie a zamestnanosť
INVESTIČNÁ PRIORITA 3.1: Podpora fyzickej, ekonomickej a sociálnej regenerácie zanedbaných mestských a vidieckych komunít a území
INVESTIČNÁ PRIORITA 3.2: Ochrana, propagácia a rozvoj kultúrneho a prírodného dedičstva

OP INTEGROVANÁ INFRAŠTRUKTÚRA A OP ĽUDSKÉ ZDROJE

Program rozvoja vidieka

Projektové opatrenia (realizácia bude zabezpečovaná cez individuálne Opatrenia žiadateľov):

- Podpora mladých farmárov, malých fariem a podnikania (čl. 20)
- Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach (čl. 21)
- Spolupráca (čl. 36)
- LEADER (čl. 42-45)

9.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 10.1.	Zabezpečiť rozvoj administratívnej infraštruktúry a podmienok na výkon samosprávnych funkcií v obci								
Opatrenie 10.1.1	700	700	525	175	140	0	35	0	0
Cieľ 10.2.	Vytvorenie podmienok na znižovanie kriminality v obci a ochranu majetku obyvateľ/ov a ostatných subjektov v obci.								
Opatrenie 10.2.1	26	26	20	7	5	0	1	0	0
Spolu	726	726	545	182	145	0	36	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2015	188,00	188	141	47	38	0	9	0	0
2016	188,00	188	141	47	38	0	9	0	0
2017	175,00	175	131	44	35	0	9	0	0
2018	175,00	175	131	44	35	0	9	0	0
2019	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2020	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2021	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2022	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2023	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2025	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	726	726	545	182	145	0	36	0	0

Zdroje financovania EÚ

Program rozvoja vidieka

Projektové opatrenia (realizácia bude zabezpečovaná cez individuálne Opatrenia žiadateľov):

- Prenos znalostí a informačné akcie (čl. 15)
- Poradenské služby (čl. 16)

OP Efektívna verejná správa (EVS)

9.11 PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA MESTA

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)				
Ciele	Oprávnené	Verejné zdroje	Súkromné	EIB

	náklady spolu	Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje				zdroje	
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 11.1	Zabezpečiť technické podmienky na prechod samosprávy na nový typ vládnutia - e - government.								
Opatrenie 11.1.1	50	50	38	13	10	0	3	0	0
Opatrenie 11.1.2	30	30	23	8	6	0	2	0	0
Spolu	80	80	60	20	16	0	4	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2015	12,50	13	9	3	3	0	1	0	0
2016	20,00	20	15	5	4	0	1	0	0
2017	20,00	20	15	5	4	0	1	0	0
2018	20,00	20	15	5	4	0	1	0	0
2019	7,50	8	6	2	2	0	0	0	0
2020	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2021	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2022	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2023	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2025	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	80,00	80	60	20	16	0	4	0	0

Zdroje financovania EÚ

OP Efektívna verejná správa (EVS)

OP INTEGROVANÁ INFRAŠTRUKTÚRA A OP ĽUDSKÉ ZDROJE

Program rozvoja vidieka

Projektové opatrenia (realizácia bude zabezpečovaná cez individuálne Opatrenia žiadateľov):

- Prenos znalostí a informačné akcie (čl. 15)
- Poradenské služby (čl. 16)

PRAVIDLÁ STRATÉGIE FINANCOVANIA ŠTRUKTURÁLNYCH FONDOV A KOHÉZNEHO FONDU PRE PROGRAMOVÉ OBDOBIE 2014 – 2020

V nadväznosti na základné legislatívne východiská pre určenie stratégie financovania 2014 – 2020 sa stanovujú nasledovné pravidlá stratégie financovania 2014 – 2020:

- výška pomoci z EÚ sa pre všetky operačné programy vyjadruje k celkovým oprávneným výdavkom v zmysle čl. 110, ods. 2, písm. a) návrhu všeobecného nariadenia pre programové obdobie 2014 – 2020;
- v rámci cieľa Investície pre rast a zamestnanosť – KF – sa stanovuje výška pomoci z EÚ vo výške 85,0 % z celkových oprávnených výdavkov, čo predstavuje maximálnu mieru spolufinancovania EÚ podľa čl. 110, ods. 3 návrhu všeobecného nariadenia pre programové obdobie 2014 – 2020;
- v rámci cieľa Investície pre rast a zamestnanosť – štrukturálne fondy v rámci menej rozvinutých regiónov – sa stanovuje výška pomoci z EÚ vo výške 85,0 % z celkových oprávnených výdavkov, čo predstavuje maximálnu mieru spolufinancovania EÚ podľa čl. 110, ods. 3 návrhu všeobecného nariadenia pre programové obdobie 2014 – 2020;

- v rámci cieľa Investície pre rast a zamestnanosť – štrukturálne fondy v rámci viac rozvinutého regiónu² – sa stanovuje výška pomoci z EÚ vo výške 50,0 % z celkových oprávnených výdavkov, čo predstavuje maximálnu mieru spolufinancovania EÚ podľa čl. 110, ods. 3 návrhu všeobecného nariadenia pre programové obdobie 2014 – 2020;
- v rámci cieľa Európska územná spolupráca – programy cezhraničnej spolupráce, v ktorých SR plní úlohu riadiaceho orgánu – sa stanovuje výška pomoci z EÚ vo výške 85,0 % (EFRR) z celkových oprávnených výdavkov pre celé územie Slovenska, čo predstavuje maximálnu mieru spolufinancovania EÚ podľa čl. 110, ods. 3 návrhu všeobecného nariadenia pre programové obdobie 2014 – 2020;
- maximálna intenzita štátnej pomoci sa stanovuje v súlade so schémami štátnej pomoci, resp. príslušnou legislatívou EÚ;
- v prípade realizácie partnerských Projektov sa na jednotlivých partnerov vzťahujú pravidlá financovania individuálne v závislosti od typu prijímateľa, t. j. pre partnerov sa neuplatňujú pravidlá financovania platné pre vedúceho partnera;
- možnosť dobrovoľného zvýšenia podielu prijímateľa na financovaní maximálne však do výšky národných zdrojov v závislosti od kategórie regiónu. Zvýšenie miery financovania prijímateľa nad stanovenú výšku závisí len od rozhodnutia samotného prijímateľa;
- v rámci jedného Opatreniu sa počas celej doby implementácie uplatňuje jeden pomer financovania za jednotlivé zdroje

Pravidlá financovania pre prijímateľov v rámci menej rozvinutých regiónov, cieľa Európska územná spolupráca – cezhraničnej spolupráce a pre prijímateľov z Kohézneho fondu

Financovanie Projektov prijímateľa – organizácia štátnej správy

Pre prijímateľa – organizáciu štátnej správy: ústredné orgány štátnej správy, štátne rozpočtové organizácie, štátne príspevkové organizácie (subjekt v zmysle časti 2.1 písm. a)) sa stanovujú nasledovné pravidlá spolufinancovania pomoci:

Prijímateľ – organizácia štátnej správy			
Celkové oprávnené výdavky			
Národné verejné zdroje			Spolu
Zdroje EÚ	Štátny rozpočet	Prijímateľ	
EFRR / ESF / KF			
85,0 %	15,0 %	0,0 %	100,0 %

V prípade, ak je prijímateľom organizácia štátnej správy (subjekt v zmysle časti 2.1, písm. a)), uhrádzajú sa oprávnené výdavky vo výške 100,0 % z celkových oprávnených výdavkov, pričom výška pomoci z EFRR, ESF a KF sa stanovuje vo výške 85,0 % a príspevok zo štátneho rozpočtu vo výške 15,0 %.

Financovanie Projektov prijímateľa – ostatné subjekty verejnej správy

Pre prijímateľa – ostatné subjekty verejnej správy: verejné vysoké školy a ďalšie subjekty, ktoré sú zapísané a zaradené v registri podľa odseku 1 § 3 zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, združenia právnických osôb z verejnej správy a verejné zdravotné poisťovne okrem obcí, vyšších územných celkov a organizácií štátnej správy (subjekt v zmysle časti 2.1, písm. b)) sa stanovujú nasledovné pravidlá spolufinancovania pomoci:

Prijímateľ – ostatné subjekty verejnej správy			
Celkové oprávnené výdavky			
Národné verejné zdroje			Spolu
Zdroje EÚ	Štátny rozpočet	Prijímateľ	
EFRR / ESF / KF			
85,0 %	10,0 %	5,0 %	100,0 %

V prípade, ak sú prijímateľom ostatné subjekty verejnej správy (subjekt v zmysle časti 2.1, písm. b)), uhrádzajú sa oprávnené výdavky vo výške 100,0 % z celkových oprávnených výdavkov, pričom výška pomoci z EFRR, ESF a KF sa stanovuje vo výške 85,0 %, príspevok zo štátneho rozpočtu vo výške 10,0 % a príspevok prijímateľa vo výške 5,0 %.

Financovanie Projektov prijímateľa – obec / vyšší územný celok

Pre prijímateľa – obec/vyšší územný celok, príp. rozpočtové organizácie a príspevkové organizácie zriadené obcou/vyšším územným celkom (subjekt v zmysle časti 2.1, písm. c) a d)) sa stanovujú nasledovné pravidlá spolufinancovania pomoci:

Prijímateľ – obec / vyšší územný celok			
Celkové oprávnené výdavky			
Národné verejné zdroje			Spolu
Zdroje EÚ	Štátny rozpočet	Prijímateľ	
EFRR / ESF / KF			
85,0 %	10,0 %	5,0 %	100,0 %

V prípade, ak je prijímateľom obec/vyšší územný celok, **PRÍPADNE ROZPOČTOVÁ ORGANIZÁCIA ALEBO PRÍSPEVKOVÁ ORGANIZÁCIA ZRIADENÁ OBCOU/VYŠším ÚZEMNÝM CELKOM** (subjekt v zmysle časti 2.1, písm. c) a d)), uhrádzajú sa oprávnené výdavky vo výške 100,0 % z celkových oprávnených výdavkov, pričom výška pomoci z EFRR, ESF a KF sa stanovuje vo výške 85,0 %, príspevok zo štátneho rozpočtu vo výške 10,0 % a príspevok prijímateľa vo výške 5,0 %.

Financovanie Projektov prijímateľa – mimovládna/nezisková organizácia

Pre prijímateľa – mimovládne organizácie/neziskové organizácie (subjekt v zmysle časti 2.1, písm. e)) sa stanovujú nasledovné pravidlá spolufinancovania pomoci:

Prijímateľ – mimovládna/nezisková organizácia			
Celkové oprávnené výdavky			

Zdroje EÚ	Národné verejné zdroje	Súkromné zdroje	Spolu
EFRR / ESF / KF	Štátny rozpočet	Prijímateľ	
85,0 %	10,0 %	5,0 %	100,0 %

V prípade, ak je prijímateľom mimovládna organizácia, prípadne nezisková organizácia (subjekt v zmysle časti 2.1, písm. e)), výška pomoci z EFRR, ESF alebo KF sa stanovuje vo výške 85,0 %, príspevok zo štátneho rozpočtu vo výške 10,0 % a príspevok prijímateľa vo výške 5,0 % z celkových oprávnených výdavkov.

Financovanie Projektov prijímateľa zo súkromného sektora mimo schém štátnej pomoci

Pre prijímateľa, na ktorého sa nevzťahujú pravidlá financovania podľa časti 3.2.1.1, 3.2.1.2, 3.2.1.3, 3.2.1.4, 3.2.1.6 a 3.1.2.7 (subjekt v zmysle časti 2.1, písm. f)), sa stanovujú nasledovné pravidlá spolufinancovania pomoci:

Prijímateľ – súkromný sektor mimo schém štátnej pomoci			
Celkové oprávnené výdavky			
Zdroje EÚ	Národné verejné zdroje	Súkromné zdroje	Spolu
EFRR / ESF / KF	Štátny rozpočet	Prijímateľ	
85,0 %	5,0 %	10,0 %	100,0 %

V danom prípade platí, že výška pomoci z EFRR, ESF alebo KF sa stanovuje vo výške 85,0 %, príspevok zo štátneho rozpočtu vo výške 5,0 % a príspevok prijímateľa vo výške 10,0 % z celkových oprávnených výdavkov.

Financovanie Projektov prijímateľa v rámci schém štátnej pomoci

Pre prijímateľa vykonávajúceho hospodársku činnosť, t. j. podniky v zmysle čl. 107 Zmluvy o fungovaní EÚ bez ohľadu na právny status, v rámci schém štátnej pomoci (subjekt v zmysle časti 2.1, písm. h)), sa stanovujú nasledovné pravidlá spolufinancovania pomoci:

Prijímateľ – v rámci schém štátnej pomoci ⁸			
Celkové oprávnené výdavky			
Zdroje EÚ	Národné verejné zdroje	Súkromné zdroje	Spolu
EFRR / ESF / KF	Štátny rozpočet	Prijímateľ	
x,x %	0,0 %	y,y %	100,0 %

V prípade, ak je prijímateľom podnik vykonávajúci hospodársku činnosť podľa čl. 107 Zmluvy o fungovaní EÚ (subjekt v zmysle časti 2.1, písm. h)), podiel prijímateľa sa stanovuje v súlade s aplikovanou výškou intenzity pomoci definovanou v príslušnej schéme štátnej pomoci.

Financovanie Projektov prijímateľa v rámci schém pomoci de minimis

Pre prijímateľa vykonávajúceho hospodársku činnosť, t. j. podniky v zmysle čl. 107 Zmluvy o fungovaní EÚ bez ohľadu na právny status v rámci schém pomoci de minimis (subjekt v zmysle časti 2.1, písm. g)), sa stanovujú nasledovné pravidlá spolufinancovania pomoci:

Prijímateľ – v rámci schém pomoci de minimis			
Celkové oprávnené výdavky			
Zdroje EÚ	Národné verejné zdroje	Súkromné zdroje	Spolu
EFRR / ESF / KF	Štátny rozpočet	Prijímateľ	
x,x %	y,y %	z,z %	100,0 %

Podiel prijímateľa vykonávajúceho hospodársku činnosť, t. j. podniky v zmysle čl. 107 Zmluvy o fungovaní EÚ bez ohľadu na právny status v rámci schém pomoci de minimis (subjekt v zmysle časti 2.1, písm. g)) sa stanovuje v súlade s aplikovanou výškou intenzity pomoci definovanou riadiacim orgánom v príslušnej schéme pomoci de minimis. V prípade, ak intenzita pomoci de minimis stanovená riadiacim orgánom presahuje maximálnu výšku finančnej pomoci z EÚ, bude tento rozdiel dofinancovaný zo štátneho rozpočtu.

Pravidlá financovania pri implementácii finančných nástrojov

Európska komisia v súvislosti so snahou čo najefektívnejšie využívať prostriedky EÚ, odporúča v rámci programového obdobia 2014 – 2020 okrem priamej formy pomoci využívať predovšetkým finančné nástroje.

Slovenská republika plánuje výraznejšie využívať finančné nástroje v rámci všetkých fondov. Nenávratný finančný príspevok by sa mal používať predovšetkým tam, kde sa vytvára verejný statok a tam, kde z dôvodu vzniku negatívnych externalít a neschopnosti internalizovať celý zisk dochádza k zlyhaniu trhu. Verejné zdroje podporia takéto aktivity tak, aby sa ich úroveň priblížila spoločenskému optimu. Preto by mala byť podpora komerčných Projektov, rizikových Projektov a Projektov generujúcich príjmy zabezpečená formou finančných nástrojov a to v tých oblastiach, ktoré budú určené na základe vykonanej ex-ante analýzy pre finančné nástroje v súlade s čl. 32 návrhu všeobecného nariadenia pre programové obdobie 2014 – 2020⁴. Finančné nástroje môžu byť zriadené na úrovni EÚ, riadené priamo alebo nepriamo Európskou komisiou alebo tradičnej báze, teda na národnej, regionálnej, nadnárodnej alebo cezhraničnej úrovni, riadené priamo alebo v rámci zodpovednosti riadiaceho orgánu.

Pre určenie participácie národných zdrojov v prípade subjektu implementujúceho finančný nástroj sa stanovujú nasledovné pravidlá v prípade:

- menej rozvinutých regiónov a Kohézneho fondu:

výška pomoci z EÚ sa stanovuje vo výške 85,0 % z celkových oprávnených výdavkov;

podiel národných zdrojov sa stanovuje vo výške 15,0 % z celkových oprávnených výdavkov.

- viac rozvinutých regiónov:

výška pomoci z EÚ sa stanovuje vo výške 50,0 % z celkových oprávnených výdavkov;
podiel národných zdrojov sa stanovuje vo výške 50,0 % z celkových oprávnených výdavkov.

V prípade využitia možnosti vytvorenia samostatnej prioritnej osi na účely implementovania niektorého z finančných nástrojov, sa v závislosti od zapojenia súkromných zdrojov znižuje podiel národných verejných zdrojov na spolufinancovaní.
V rámci národných zdrojov sa v závislosti od výšky zapojenia súkromných zdrojov, či už na úrovni fondu fondov, na úrovni finančného nástroja alebo na úrovni konečných prijímateľov, adekvátne znižuje podiel národných verejných zdrojov.

Stratégia financovania Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka pre programové obdobie 2014 – 2020

Stratégia financovania stanovuje maximálnu výšku podpory z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka a miery národného spolufinancovania v rámci menej rozvinutých regiónov a ostatných regiónov pri financovaní opatrení Programu rozvoja vidieka SR 2014 – 2020.

V Slovenskej republike je z EPFRV implementovaný jeden Program rozvoja vidieka SR 2014 – 2020 pre celé územie SR.

Pravidlá Stratégie financovania Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka pre programové obdobie 2014 – 2020

V nadväznosti na vyššie uvedené legislatívne východiská sa pre jednotlivé kategórie prijímateľov stanovujú nasledovné pravidlá financovania:

- výška podpory z EPFRV sa stanovuje vo výške 75 % z celkových oprávnených verejných výdavkov v rámci menej rozvinutých regiónov a 53 % z celkových oprávnených verejných výdavkov v rámci ostatných regiónov;
- k podielu EPFRV je priradené spolufinancovanie zo štátneho rozpočtu v stanovenom pomere v závislosti od intenzity verejnej pomoci platnej pre príslušné opatrenie;
- uplatňuje sa kombinácia výšky podpory z EPFRV a výšky verejnej pomoci;
- zohľadňujú sa špecifiká pre každé opatrenie individuálne a to vo vzťahu k oprávnenému prijímateľovi, mieram spolufinancovania a kategórii regiónu,

Financovanie operácií prijímateľa v opatrení č. 1, opatrení č. 2, podopatrení č. 3.3, opatrení č. 4, podopatrení č. 5.1, podopatrení č. 5.2, opatrení č. 6, podopatrení č. 7.1, opatrení č. 8, opatrení č. 9, opatrení č. 10, opatrení č. 11, opatrení č. 12, opatrení č. 13, opatrení č. 14 a opatrení č. 15

Pre prijímateľa v rámci:

- opatrenia č. 1: poskytovateľa prenosu vedomostí a zručností;
- opatrenia č. 2: poskytovateľa poradenskej služby - certifikovaného poradcu, poskytovateľa vzdelávania, ktorý musí mať primerané zdroje v podobe kvalifikovaných zamestnancov, ktorí sa pravidelne vzdelávajú v oblastiach poskytujúcich poradenské služby;
- podopatrenia č. 3.3:

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR a obce (miestna územná samospráva);

- opatrenia č. 4:
skupinu poľnohospodárov v prípade kolektívnych investícií vykonávaných viac ako jedným poľnohospodárom a tieto prinášajú synergický efekt, verejný subjekt, ak preukáže prepojenie medzi realizovanými investíciami a potenciálom poľnohospodárskej výroby;

- podopatrenia č. 5.1: poľnohospodárskeho podnikateľa, tzn. fyzickú alebo právnickú osobu (mikropodniky a malé podniky v zmysle odporúčania Komisie č. 2003/361/ES), ktorá vykonáva poľnohospodársku výrobu ako sústavnú a samostatnú činnosť pod vlastným menom, na vlastnú zodpovednosť a za účelom dosiahnutia zisku a spĺňa kritériá stanovené vo vzťahu k veku a profesijnému zameraniu;
- podopatrenia č. 5.2: právnické osoby alebo fyzické osoby (mikropodniky v zmysle odporúčania Komisie č. 2003/361/ES);
- opatrenia č. 6: obec definovanú v územnej koncentrácii ako vidiecka obec vidiek 1 a vidiek 2 s výnimkou obcí so štatútom mesta; združenia obcí;
- podopatrenia č. 7.1: obhospodarovateľa lesa v zmysle zákona č. 326/2005 Z. z. o lesoch – súkromní a verejní správcovia lesov a iné subjekty súkromného práva a verejné subjekty a ich združenia;
- opatrenia č. 8, 9, 10, 11, 12: fyzickú a právnickú osobu podnikajúcu v poľnohospodárskej prvovýrobe;
- opatrenia č. 10: súkromných vlastníkov lesa a ich združení s právnu subjektivitou;
- opatrenia č. 13: najmenej dva subjekty, ktorých spolupráca je:

medzi rôznymi aktérmi v poľnohospodárstve, potravinovom reťazci a v lesnom hospodárstve na území EÚ a medzi inými aktérmi, ktorí prispievajú k splneniu cieľov a priorít politiky rozvoja vidieka vrátane medziodvetvových organizácií, zameraná na zriadenie a prevádzku operačných skupín EIP pre produktivitu a udržateľnosť poľnohospodárstva uvedených v čl. 62 návrhu nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o podpore rozvoja vidieka prostredníctvom EPFRV;

- opatrenia č. 14:
verejno-súkromné partnerstvá v zmysle zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov;
MAS (verejno-súkromné partnerstvá v zmysle zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov schválené riadiacim orgánom, t. j. ktorým riadiaci orgán udelil štatút MAS)

- opatrenia č. 15:
Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR,

Pôdohospodársku platobnú agentúru,
Národnú sieť rozvoja vidieka
sa stanovujú nasledovné pravidlá spolufinancovania:

Prijímateľ			
Celkové oprávnené výdavky			
Zdroje EÚ	Národné verejné zdroje		Spolu
EPFRV	Štátny rozpočet	Prijímateľ	
75,0 %	25,0 %	0,0 %	100,0 %

Pre vyššie uvedených prijímateľov v rámci daných opatrení a podopatrení, uhrádzajú sa oprávnené výdavky vo výške 100,0 % z celkových oprávnených verejných výdavkov, pričom výška podpory z EPFRV sa stanovuje vo výške 75,0 % a príspevok zo štátneho rozpočtu vo výške 25,0 %.

Financovanie operácií prijímateľa v podopatrení č. 3.1, 3.2 a podopatrení 5.3

Pre prijímateľa v rámci:

- podopatrenia č. 3.1: fyzické a právnické osoby podnikajúce v poľnohospodárskej prvovýrobe;
- podopatrenia č. 3.2: fyzické a právnické osoby podnikajúce v oblasti spracovania produktov poľnohospodárskej prvovýrody (okrem rybných produktov), resp. v prípade investícií do využívania obnoviteľných zdrojov energie sú prijímateľmi fyzické a právnické osoby podnikajúce v oblasti poľnohospodárskej prvovýrody;
- podopatrenia 5.3: poľnohospodárov alebo členov poľnohospodárskej domácnosti podnikajúcich v oblasti poľnohospodárstva, ktorých podiel ročných tržieb/príjmov z poľnohospodárskej výroby na celkových tržbách/príjmoch predstavuje minimálne 30 % (činnosť č. 1) a fyzické a právnické osoby (mikropodniky a malé podniky vo vidieckych oblastiach v zmysle odporúčania Komisie č. 2003/361/ES) obhospodarujúce lesy vo vlastníctve súkromných vlastníkov a ich združení, obcí a ich združení, cirkvi, ktorej majetok možno podľa právneho poriadku SR považovať za súkromný, pokiaľ ide o jeho správu a nakladanie s ním (činnosť č. 2) sa stanovujú nasledovné pravidlá spolufinancovania:

Prijímateľ			
Celkové oprávnené výdavky			
Zdroje EÚ	Národné verejné zdroje	Súkromné zdroje	Spolu
EPFRV	Štátny rozpočet	Prijímateľ	
37,5 %	12,5 %	50,0 %	100,0 %

Pre vyššie uvedených prijímateľov v rámci daných podopatrení, uhrádzajú sa oprávnené výdavky vo výške 100,0 % z celkových oprávnených výdavkov, pričom výška podpory z EPFRV sa stanovuje vo výške 37,5 %, príspevok zo štátneho rozpočtu vo výške 12,5 % a príspevok prijímateľa vo výške 50,0 %.

V uvedenom prípade platia výnimky pre zvýšenie intenzity verejnej pomoci podľa časti 6.1.

Financovanie operácií prijímateľa v opatrení č. 4

Pre prijímateľa v rámci opatrenia č. 4: poľnohospodára: právnickú alebo fyzickú osobu podnikajúcu v poľnohospodárskej prvovýrobe sa stanovujú nasledovné pravidlá spolufinancovania:

Prijímateľ			
Celkové oprávnené výdavky			
Zdroje EÚ	Národné verejné zdroje	Súkromné zdroje	Spolu
EPFRV	Štátny rozpočet	Prijímateľ	
60,0 %	20,0 %	20,0 %	100,0 %

Pre vyššie uvedených prijímateľov v rámci daného opatrenia, uhrádzajú sa oprávnené výdavky vo výške 100,0 % z celkových oprávnených výdavkov, pričom výška podpory z EPFRV sa stanovuje vo výške 60,0 %, príspevok zo štátneho rozpočtu vo výške 20,0 % a príspevok prijímateľa vo výške 20,0 %.

Financovanie operácií prijímateľa v podopatrení č. 7.2

Pre prijímateľa v rámci:

- podopatrenia č. 7.2: fyzické a právnické osoby (obce, mikropodniky, malé a stredné podniky v zmysle odporúčania Komisie č. 2003/361/ES) obhospodarujúce lesy vo vlastníctve súkromných vlastníkov a ich združení, obcí a ich združení, cirkvi, ktorej majetok možno podľa právneho poriadku SR považovať za súkromný, pokiaľ ide o jeho správu a nakladanie s ním, fyzické a právnické osoby (mikropodniky, malé a stredné podniky v zmysle odporúčania Komisie č. 2003/361/ES) poskytujúce služby v lesníctve a ťažbe dreva za predpokladu poskytnutia týchto služieb subjektom uvedeným predchádzajúcej odrážke sa stanovujú nasledovné pravidlá spolufinancovania:

Prijímateľ			
Celkové oprávnené výdavky			
Zdroje EÚ	Národné verejné zdroje	Súkromné zdroje	Spolu
EPFRV	Štátny rozpočet	Prijímateľ	
48,75 %	16,25 %	35,0 %	100,0 %

Pre vyššie uvedených prijímateľov v rámci daného podopatrenia, uhrádzajú sa oprávnené výdavky vo výške 100,0 % z celkových oprávnených výdavkov, pričom výška podpory z EPFRV sa stanovuje vo výške 48,75 %, príspevok zo štátneho rozpočtu vo výške 16,25 % a príspevok prijímateľa vo výške 35,0 %.

FINANČNÉ ZABEZPEČENIE PHSR

Finančné vyčíslenie jednotlivých aktivít sa v PHRSR uvádza pri väčšine opatrení a aktivít, potrebných na naplnenie cieľov programu. Tie sú stanovené odhadom, konečné rozpočty budú súčasťou vykonávacích plánov. Pri schvaľovaní financovania jednotlivých úloh, vyplývajúcich z aktivít, sa bude prihliadať na ich dôležitosť a dopad na hospodársky a sociálny rozvoj mesta. Viaceré úlohy sa môžu realizovať v rámci bežnej prevádzky samosprávy, mnohé však vyžadujú náročnejšie finančné a personálne zdroje a spoluprácu s inými subjektami.

Potenciálne zdroje na realizáciu opatrení a úloh PHRSR sú:

- vlastné zdroje – rozpočet mesta,
- bankové úvery,
- štátne dotácie z účelových fondov,
- dotácie z výťažku lotérií,
- financie z Národných Projektov (MPSVR, úrady práce sociálnych vecí a rodiny),
- štrukturálne a fondy,
- nadácie, neinvestičné fondy,
- účelové fondy zahraničných zastupiteľstiev v SR (holandské, americké, kanadské,...),
- Svetová banka,
- sponzoring podnikateľov, firiem, bankového sektora, súkromných osôb,
- združovanie prostriedkov verejnej a neverejnej sféry, atď.,

Štruktúra uvedených zdrojov bude závisieť na aktuálnej finančnej situácii mesta ako aj na spoločensko-ekonomických podmienkach.

10 ZÁVER

PHRSR mesta Veľký Šariš je strategický strednodobý dokument, ktorý určuje víziu rozvoja mesta, prioritné rozvojové oblasti a strategické ciele ich naplnenia. Tento dokument je základným východiskom pre spracovanie ďalších materiálov rozvoja jednotlivých oblastí života mesta.

PHRSR je otvoreným dokumentom, ktorý bude vyhodnocovaný a aktualizovaný na zasadnutiach mestského zastupiteľstva podľa potreby.

Predmetný PHRSR mesta Veľký Šariš bol schválený na zasadnutí Mestského zastupiteľstva vo Veľkom Šariši dňa:

..... VZN/UMsZ č.

.....
pečiatka mesta

.....
primátor mesta

11 POUŽITÁ LITERATÚRA

1. Partnerská dohoda 2014 - 2020
2. Pozičný dokument Európskej komisie k Partnerskej dohode a programom SR na roky 2014 - 2020
3. Stratégia financovania Európskych štrukturálnych a investičných fondov pre programové obdobie 2014 - 2020
4. Integrovaný regionálny operačný program „IROP“
5. Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja samosprávneho kraja (PHSR POSK),
6. Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001, aktualizácia 2010,
7. RIÚS 2014 - 2020
8. Národný program reforiem, máj 2012,
9. Návrh základných princípov na prípravu Partnerskej dohody Slovenskej republiky na programové obdobie 2014 – 2020,
10. Stratégia rozvoja dopravy SR do roku 2020, 2010,
11. Program odpadového hospodárstva na roky 2011 - 2015,
12. Stratégia Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020
13. Revidovaný národný akčný plán Dekády začleňovania rómskej populácie 2005 - 2015 na roky 2011 – 2015
14. 2. etapa Programu podpory zdravia znevýhodnených komunít na Slovensku na roky 2009 – 2015
15. Koncepcia výchovy a vzdelávania rómskych detí a žiakov vrátane rozvoja stredoškolského a vysokoškolského vzdelávania
16. Stratégia EÚ 2020 - cieľ: konkurencieschopnosť, zamestnanosť a hospodársky rast
17. Spoločný strategický rámec EK, marec 2012,
18. Nariadenia EK (Všeobecné nariadenie, nariadenie k fondom),
19. CENTROPE – Správa o regionálnom rozvoji, 2012,
20. CENTROPE – Nástroj na hodnotenie potrieb infraštruktúry – podpora konkurencieschopného regionálneho rozvoja (INAT),
21. CENTROPE – Stratégia ľudského kapitálu,
22. CENTROPE – Stratégia v oblasti vedomostného regiónu,
23. CENTROPE – Stratégia v oblasti priestorovej integrácie a Akčný plán 2013+,
24. CENTROPE – Stratégia v oblasti kultúry a cestovného ruchu 2013+,
25. Pozičný dokument Európskej komisie k Partnerskej dohode a programom SR na roky 2014 - 2020
26. Stratégia financovania Európskych štrukturálnych a investičných fondov pre programové obdobie 2014 - 2020
27. Integrovaný regionálny operačný program „IROP“ Národný strategický referenčný rámec 2007-2013.
28. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja.
29. Zákon č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja, v znení neskorších predpisov.
30. Zákon č. 369/1990 Z.z. o obecnom zriadení, v znení neskorších predpisov.
31. Zákon č. 303/1995 Z.z. o rozpočtových pravidlách, v znení neskorších predpisov.
32. Zákon č. 482/2003 Z.z. o štátnej pokladnici.
33. Zákon č. 193/2001 Z.z. o podpore na zriadenie priemyselných parkov,
34. Zákon č. 156/2003 Z.z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 193/2001 Z.z. o podpore na zriadenie priemyselných parkov.
35. VEDA. Encyklopédia Slovenska. VI zv. Veda, Bratislava, 1982.
10. JAROŠ, J. Tectonic styles of the homelands of superficial nappes. Rozpravy ČASV, Řada matematických a přírodních věd, roč. 81, seš. 6, Academia Praha, 1971.
11. LUKNIŠ, M. A KOL. Slovensko – Príroda. Vyd. Obzor, Bratislava, 1972.
12. MAZÚR, M., LUKNIŠ, M. Regionálne geomorfologické členenie SSR, Geogr. Čas., 30, 2, Bratislava, 1978.
13. UPSVAR. Štatistiky Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny 1999 – 2004.
14. Interné materiály mesta Veľký Šariš.
15. Sociologický ústav Slovenskej akadémie vied, REGIONÁLNY ROZVOJ SLOVENSKA VÝCHODISKÁ A SÚČASNÝ STAV , Editori: Mgr. Ľubomír Faltán, CSc., Doc. PhDr. Ján Pašiak, PhD. 2004, 88 s.
16. Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky. Národná stratégia ISPA Slovenskej republiky: životné prostredie, Október 2000.
17. STREDOSLOVENSKÉ VYDAVATEĽSTVO. Vlastivedný sborník IV. Bratislava. 1961.
18. STREDOSLOVENSKÉ VYDAVATEĽSTVO. Vlastivedný sborník XI. Bratislava. 1972.
19. BIELY, A. et al. Geologická stavba. In Atlas krajiny Slovenskej republiky [online]. 2004.
20. LUKNIŠ, M. Reliéf. In LUKNIŠ, M. et al. Slovensko 2 : Príroda. 1972.
21. HRAŠŇA, M., KLUKANOVÁ, A. Inžinierskogeologická rajonizácia. In Atlas krajiny Slovenskej republiky [online]. 2004.
22. MAZÚR, E., LUKNIŠ, M.. Geomorfologické jednotky. Mapa 1:500 000. In Atlas SSR. 1980.
23. MAZÚR, E., ČINČURA, J., KVITKOVIČ, J. Geomorfológia. Mapa 1:500 000. In Atlas SSR. 1980.
24. <http://www.statistics.sk/mosmis/run.html>
25. <http://www.fns.uniba.sk/zp/knihy/index.htm>
26. Jozef Jakál, Geografický ústav SAV, Štefánikova 49, 814 73 Bratislava, Slovensko KRASOVÉ FORMY A ICH VÄZBA NA VLASTNOSTI RELIEFU A KLÍMY V ZÁPADNÝCH KARPATOCH
27. <http://www.agroporadenstvo.sk/rv/poda/fluvizem.htm>
28. <http://web.tuke.sk/fberg-kgp/spis/geologia.htm>
29. <http://oldwww.fns.uniba.sk/~krg/prilohy/kgamr/2004/podnedruhy1.htm>
30. Nábělek, F. (1979): Encyklopédia Slovenska, SAV, Bratislava
31. Kolektív, 2000: Morfogenetický klasifikačný systém pôd Slovenska. VÚPOP, Societas
32. Pedologica Slovaca, Bratislava, s. 74
33. Mazúr, E. (1980): Atlas SSR, SAV, Bratislava - kapitola pôdy
34. Minár, J. a kolektív (2001): Geografické spektrum 3. PRIF UK Bratislava
35. <http://www.mineraly.sk/files/hor/spras.htm>
36. Bizudová, M. 1993. Geomorfológia. 1. vyd. Bratislava: UK Bratislava, 1993. 228 s. -

37. Lukniš, M. 1972. Slovensko príroda. 1. vyd. Bratislava: Obzor, 1972. 920 s. -
38. Ciesarik, M. 1994. Geológia. Vysokoškolské skriptá. 1. vyd. Námestovo: LF: Katedra prírodného prostredia, 1994. 255 s. ISBN 80-228-0345-6 -
39. Čerman, R. 2003. Zemepisný atlas SR. 1. vyd. Bratislava: Mapa Slovakia Bratislava, s.r.o. , 2003. 96 s. ISBN 80-8067-006- 4 -
40. Kolník P., 2001, Cestovný lexikón Slovenskej republiky, Bratislava, Vydavateľstvo Astor Slovakia, 212,
41. Plesník P., a kol. 1989, Malá slovenská vlastiveda, Bratislava, Vydavateľstvo Obzor, 91, 135, 222, 223,
42. www.statistics.sk
43. Jurko, A., 1958: Pôdne ekologické pomery a lesné spoločenstvá Podunajskej nížiny. Vydavateľstvo SAV, Bratislava, 264 s.
44. Lukniš, M. (ed.), Bako, J., Berta, J., Ferianc, O., Feriancová-Masárová, Z., Fusán, O., Futák, J., Hejný, S., Jurko, A., Kurpelová, M., Mičian, Ľ., Michalko, J., Petrovič, Š., Schmidt, Z., Šimo, E., Vilček, F., Zatl'ko, M., 1972: Slovensko 2. Príroda. Obzor, Bratislava, 920 s.
45. Lukniš, M., Plesník, P., 1961: Nížiny, kotliny a pohoria Slovenska. Osveta, Bratislava, s. 7-50.
46. Mazúr, E., Lukniš, M., 1980: Geomorfologické jednotky. In: Mazúr, E. et al., 1980: Atlas SSR. Vydavateľstvo SAV, Bratislava, s. 55.
47. Michalko, J., Magic, D., Berta, J., 1986: Geobotanická mapa ČSSR, textová časť. Vydavateľstvo SAV, Bratislava, 160 s.
48. Plesník, P. et al., 1989: Malá slovenská vlastiveda. Vydavateľstvo Obzor, Bratislava, s. 296-297.
49. Ružičková, H., Halada, Ľ., Jedlička L., Kalivodová, E., 1996: Biotopy Slovenska. Ústav krajinnej ekológie Slovenskej akadémie vied, Bratislava, s. 104 - 109.
50. Vyhláška MŽP SR č. 24/2003 Z.z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny.
51. Vyhláška MŽP SR č. 492/2006 Z.z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny.
52. Zákon NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny.
53. PHSR Veľký Šariš,
54. ÚPO Veľký Šariš
55. www.velkysaris.sk
56. Slovensko II. (Príroda), kol. autorov, Obzor Bratislava, 1972
57. 20.5.2015, www.krasy-slovenska.sk
58. Alojz Čaputa, Juraj Holčík a kol., 1982, www.szap.sk, 21.6.2010
59. http://www.mesa10.sk/index.php?action=module&id=modcontent&content_id=261
60. <http://tlacovespravy.wordpress.com/2012/06/01/prieskum-sport-v-zivote-mladych-europanov>
61. <http://www.nocka.sk/uploads/fd/c5/fdc56b5295544adb7e3625632921405f/4-monitoring-vysledkov-kp-2005-2008-no6-7-2009.pdf>
62. <http://www.tophotelierstvo.sk/domaci-cestovny-ruch/turizmus/hotelierstvo-v-e-a-na-slovensku/>
63. 20.10.2013, <http://www.sopsr.sk/natura/>
64. XI.j2005 Č. I SÚČASNÝ STAV OVPLYVNENIA POVRCHOVÝCH A PODZEMNÝCH VÔD V POVODÍ HORNEJ TORYSY Valéria Brušková, Miriam Fendeková, Peter Némethy
65. Veľký, J. a kolektív, 1977; Encyklopédia Slovenska I. zväzok A - D. Veda, Bratislava, s. 310-311
66. Mišík, M., Chlupáč, I., Cicha, I., 1984. Historická a stratigrafická geológia. SPN, Bratislava, 541 s.
67. Stanislav Šárossy: Kapitoly z histórie Veľkého Šariša, Prešov, VMV. 2009
68. Geografické exkurzie v Prešovskom okrese, Prešov, 1998
69. Súpis pamiatok na Slovensku, zv. 3. Bratislava, Obzor, 1969

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja
Mesta Veľký Šariš
Programovacie obdobie 2015 – 2024
2015**

SCARABEO-SK, s.r.o., Povstalecká cesta 16, 974 09 Banská Bystrica

e-mail: hronec.scarabeus@gmail.com
tel.: 0907 439 224
0911 439 224